

Strategija zelene urbane obnove Općine Posedarje

Općina Posedarje

STRATEGIJA ZELENE URBANE OBNOVE OPĆINE POSEDARJE

Zagreb i Posedarje, 2025.

STRATEGIJA ZELENE URBANE OBNOVE OPĆINE POSEDARJE

Naručitelj:

Općina Posedarje

Izrađivač:

Voditelj izrade: *dr. sc. Neven Tandarić, mag. geogr.*

Stručni tim: *Tin Lukačević, univ. mag. oecol.*

Lucija Žužak, mag. ing. arch.

Katarina Burazin, mag. ing. prosp. arch.

Marta Ljevar, bacc. ing. prosp. arch.

Domagoj Vranješ, mag. ing. prosp. arch., univ. spec. oecoing., MBA

Dora Čukelj Gamoš, mag. oecol.

Romanna Sofia Vučković, mag. ing. geol.

Tanja Sliško, mag. ing. aedif.

Goran Lončar, mag. oecol., mag. geogr.

Marika Puškarić, mag. ing. oecoing.

Stjepan Novosel, mag. oecol.

Josipa Vrančić

Mjesto i godina izrade: Zagreb i Posedarje, 2025.

SADRŽAJ

SADRŽAJ.....	III	
1. UVOD.....	2	
1.1. Zelena infrastruktura	2	
1.2. Kružno gospodarenje prostorom i zgradama.....	3	
1.3. Ciljevi izrade strategije.....	3	
1.4. Zakonodavni okvir za izradu strategija zelene urbane obnove	4	
1.4.1. Poveznica s Nacionalnim planom oporavka i otpornosti 2021.–2026.	4	
1.4.2. Poveznica s Programom razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021. do 2030. godine	5	
1.4.3. Poveznica s Programom razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021. do 2030. godine	5	
1.4.4. Poveznica s Uredbom o obnovi prirode	5	
2. METODOLOGIJA IZRADE.....	8	
2.1. Prikupljanje analitičkih podataka	8	
2.1.1. Podaci prikupljeni temeljem ciljanih upita.....	8	
2.1.2. Anketno istraživanje	8	
2.1.3. Terenski obilazak	9	
2.2. Organizacija i obrada podataka	9	
2.2.1. Prikupljanje i organizacija podataka.....	9	
2.2.2. Analiza podataka.....	10	
2.3. Sinteza rezultata analize stanja i konceptualiziranje razvoja	11	
2.3.1. Sinteza rezultata analize stanja	11	
2.3.2. Vizija razvoja.....	11	
2.3.3. Koncept razvoja zelene infrastrukture i model kružnog gospodarenja prostorom i zgradama.....	11	
2.4. Izrada strateškoplanskog okvira.....	12	
2.5. Izrada operativnog plana provedbe i praćenja	12	
2.6. Izrada smjernica za ugradnju strateškoplanskog okvira u prostornoplanske dokumente.....	12	
3. OSNOVNA OBILJEŽJA OPĆINE POSEDARJA.....	14	
3.1. Prostorni obuhvat strategije	14	
3.1. Klimatska obilježja.....	14	
3.2. Krajobrazna obilježja.....	16	
3.3. Povijesni pregled urbanističkog razvoja.....	17	
4. RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI U KONTEKSTU ZELENE URBANE OBNOVE.....	22	
4.1. Razvojna usmjerenja	22	
4.2. Inicijalna identifikacija razvojnih potreba i potencijala	22	
4.2.1. Inicijalna identifikacija razvojnih potreba.....	22	
4.2.2. Inicijalna identifikacija razvojnih potencijala.....	26	
4.3. Razvojne potrebe i potencijali koji proizlaze iz ispitivanja stavova, preferencija, želja i potreba građana...28		
4.3.1. Korištenje zelenih, vodenih i ozelenjenih površina	28	
4.3.1.1. Korištenje javnih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina.....	28	
4.3.1.2. Korištenje prirodnih površina	28	
4.3.2. Zadovoljstvo zelenim, vodenim i ozelenjenim površinama	28	
4.3.2.1. Zadovoljstvo brojem uređenih zelenih površina.....	28	
4.3.2.2. Zadovoljstvo trenutnim stanjem uređenih zelenih površina	29	
4.3.2.3. Zadovoljstvo trenutnim stanjem plaža.....	29	
4.3.3. Preferencije u pogledu novih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina.....	29	
4.3.3.1. Preferencije u pogledu novih javnih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina.....	29	
4.3.3.2. Preferencije u pogledu ozelenjivanja drugih javnih površina.....	30	
4.3.4. Preferencije u pogledu unaprjeđenja postojećih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina.....	30	
4.3.4.1. Preferencije u pogledu unaprjeđenja izgleda i opremljenosti javnih zelenih površina	30	
4.3.4.2. Preferencije u pogledu unaprjeđenja izgleda i opremljenosti drugih javnih površina.....	30	

4.3.4.3. Preferencije vezane za unaprjeđenje važnijih javnih površina.....	31
4.3.4.4. Preferencije u pogledu unaprjeđenja prirodnih područja	31
4.3.5. Preferencije u pogledu unaprjeđenja održavanja javnih zelenih površina	31
4.3.6. Percipirani ekološki i okolišni problemi.....	32
4.3.6.1. Percipirani ekološki problemi	32
4.3.6.2. Percipirani okolišni i klimatski problemi.....	32
4.3.7. Preferencije u pogledu prostora i zgrada koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja	33
4.3.7.1. Preferencije u pogledu izgrađenih prostora i zgrada koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja..	33
4.3.7.2. Preferencije u pogledu neizgrađenih prostora koji zahtijevaju uređenje	34
4.3.8. Participativni potencijal građana.....	34
4.3.9. Sinteza razvojnih potreba i potencijala koji proizlaze iz ispitivanja stavova, preferencija, želja i potreba građana.....	35
5. ANALIZA ULAZNIH PODATAKA RADI STVARANJA PODLOGA ZA PLANIRANJE ZELENE URBANE OBNOVE	38
5.1. Evidentiranje prostornih resursa	38
5.1.1. Evidencija zelenih, vodenih i ozelenjenih površina i poteza	38
5.1.1.1. Zelene, vodene i ozelenjene površine i potezi u južnom, ravničarskom prostoru	38
5.1.1.2. Zelene, vodene i ozelenjene površine i potezi u sjevernom, brdskom prostoru	40
5.1.1.3. Zelene, vodene i ozelenjene površine i potezi u naseljima	41
5.1.2. Evidencija drugih prostora koje je moguće i/ili potrebno ozeleniti	52
5.1.2.1. Otvoreni prostori u naseljima.....	52
5.1.2.2. Druge prometne površine	55
5.1.2.3. Druge površine na kojima nedostaje prirodne vegetacije	57
5.1.3. Evidencija prostora i zgrada koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja	59
5.1.3.1. Izgrađeni prostori i zgrade koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja.....	59
5.1.3.2. Područja pogodna za urbanu preobrazbu i/ili urbanu sanaciju	59
5.1.4. Evidencija prostornih vrijednosti.....	61
5.1.4.1. Evidencija zaštićenih i vrijednih prirodnih područja.....	61
5.1.4.2. Evidencija prirodnih staništa od interesa za Europsku uniju	62
5.1.4.3. Evidencija nepokretnih kulturnih dobara.....	63
5.2. Pregled i analiza problemskih područja	64
5.2.1. Problemska područja u pogledu bioraznolikosti.....	64
5.2.1.1. Fragmentacija staništa	64

5.2.1.2. Invazivne vrste.....	66
5.2.1.3. Onečišćenje bukom	67
5.2.1.4. Svjetlosno onečišćenje.....	68
5.2.2. Problemska područja u pogledu prirodnih rizika	70
5.2.2.1. Potresi.....	70
5.2.2.2. Poplave	70
5.2.2.3. Požari.....	72
5.2.2.4. Vjetar.....	72
5.2.2.5. Erozijska i klizišta.....	73
5.2.3. Problemska područja u pogledu društvenih i rekreativnih potreba.....	74
5.2.3.1. Zagrijavanje površina i urbani toplinski otok.....	74
5.2.3.2. Pješačka dostupnost parkovnih površina.....	76
5.2.3.3. Rizici po dišni sustav	76
5.3. Pregled uvjeta i ograničenja za planiranje zelene urbane obnove.....	77
5.3.1. Pregled prostornoplanskih uvjeta i ograničenja	77
5.3.2. Pregled ograničenja u pogledu zaštite i očuvanja prirode.....	82
5.3.3. Pregled ograničenja u pogledu zaštite i očuvanja kulturnih dobara	83
5.4. Pregled resursa potrebnih za provedbu Strategije zelene urbane obnove Općine Posedarje	84
5.4.1. Pregled relevantnih upravljačkih kapaciteta	84
5.4.1.1. Upravljački kapaciteti općinske uprave	84
5.4.1.2. Identifikacija dionika iz privatnog sektora koji bi mogli sudjelovati u provedbi strategije	84
5.4.1.3. Identifikacija organizacija iz civilnog sektora koje bi mogle sudjelovati u provedbi strategije.....	84
5.4.2. Pregled dostupnih izvora financiranja provedbe Strategije zelene urbane obnove Općine Posedarje	85
5.4.2.1. Analiza dosadašnjih ulaganja u zahvate zelene urbane obnove	85
5.4.2.2. Sredstva iz proračuna drugih dionika u provedbi	86
5.4.2.3. Dostupna sredstva iz drugih izvora.....	87
6. SINTEZA I KONCEPTUALIZIRANJE RAZVOJA	90
6.1. Gdje smo sada?	90
6.1.1. SWOT analiza	90
6.1.2. Konačni popis razvojnih potreba i potencijala u kontekstu zelene urbane obnove	90
6.1.3. Rekapitulacija trenutnog stanja.....	91
6.1.4. Sumarni pregled problemskih područja.....	92

6.2. Gdje želimo biti?.....	94
6.2.1. Vizija razvoja.....	94
6.3. Kako ćemo tamo stići?.....	94
6.3.1. Oblikovanje razvoja zelene infrastrukture Općine Posedarja.....	95
6.3.1.1. Načela razvoja mreže zelene infrastrukture Općine Posedarja.....	95
6.3.1.2. Koncept razvoja zelene infrastrukture Općine Posedarja.....	95
6.3.2. Model kružnog gospodarenja prostorom i zgradama u Općini Posedarju.....	98
6.3.2.1. Područja pogodna za urbanu preobrazbu i/ili urbanu sanaciju.....	98
6.3.3. Horizontalna načela.....	98
7. STRATEŠKOPLANSKI OKVIR.....	100
7.1. Strateški plan zelene urbane obnove u Općini Posedarju.....	100
7.1.1. Strateški cilj 1. Uspostava integrirane mreže zelene i plave infrastrukture kao temelja otpornosti naselja, očuvanja lokalnog identiteta i kvalitete života.....	100
7.1.2. Strateški cilj 2. Primjena kružnih modela obnove, gradnje i korištenja prostora i zgrada s naglaskom na revitalizaciju zapuštenih prostora i očuvanje tradicijske arhitekture.....	105
7.1.3. Strateški cilj 3. Razvoj upravljačkih i operativnih kapaciteta za provedbu zelene urbane obnove.....	107
7.2. Strateške smjernice za uređenje i unaprjeđenje zelenih, vodenih i ozelenjenih površina.....	109
7.2.1. Parkovne površine.....	109
7.2.2. Uređene plaže.....	109
7.2.3. Šetnice.....	109
7.2.4. Sportsko-rekreacijske zone.....	109
7.2.5. Trgovi.....	110
7.2.6. Ulice.....	110
7.2.7. Velika parkirališta.....	110
7.2.8. Vrtićka i školska dvorišta.....	110
7.2.9. Priprema tla i odabir biljnog materijala.....	110
7.3. Strateške smjernice za kružno gospodarenje prostorom i zgradama.....	111
7.3.1. (Djelomično) derutni prostori i zgrade.....	111
7.3.2. Krajnje derutni prostori i zgrade.....	111
7.3.3. Gradnja novih prostora i zgrada.....	111

7.3.4. (Re)programiranje i optimizacija korištenja prostora i zgrada.....	111
---	-----

8. OPERATIVNI PLAN PROVEDBE I PRAĆENJA 114

8.1. Institucionalni okvir za provedbu, praćenje i vrednovanje provedbe strategije.....	114
---	-----

8.2. Okvir za provedbu s pokazateljima te indikativnim terminskim i financijskim planom.....	114
--	-----

9. SMJERNICE ZA UGRADNJU STRATEŠKOPLANSKOG OKVIRA U PROSTORNOPLANSKE DOKUMENTE 126

10. LITERATURA I IZVORI PODATAKA 128

PRILOZIVIII

1. UVOD

1.1. Zelena infrastruktura

Naselja i njihove okolice predstavljaju jedinstveni spoj više i manje izgrađenih i uređenih područja u kojima se priroda javlja u različitim formama – kroz reljef, vode, tlo, zrak i organizme koji povremeno ili trajno borave u tim prostorima. U urbanijim predjelima priroda se manifestira kroz parkove, urbane potoke dok su u okolici prisutnije šume, poljoprivredne površine, travnjaci, rijeke i jezera. Ova područja čine mozaike ekosustava koji pružaju brojne i raznolike usluge ekosustava (engl. *ecosystem services*) ključne za funkcioniranje ljudskih i drugih ekoloških zajednica. Te usluge obuhvaćaju filtriranje prašine, ublažavanje ekstremnih temperatura, upijanje oborinskih voda i dr. te omogućuju rekreaciju, socijalizaciju, zdravstvene pogodnosti, ali i mnoge druge koristi. Iako svaki ekosustav odnosno svaka zelena ili vodena površina donose određene koristi svom okruženju, posebno je značajan njihov zajednički učinak na razini cijelog naselja. Suvremeno urbano planiranje usmjereno je ka stvaranju sinergijskih efekata ovih prostora što pridonosi kvaliteti okoliša i društvenog okruženja, ublažavanju klimatskih promjena i promicanju urbane bioraznolikosti. Ovaj pristup uklopljen je u koncept zelene infrastrukture (ZI).

„Zelena infrastruktura je strateški planirana mreža prirodnih i doprirodnih površina koja je projektirana i upravljana na način da pruža niz usluga ekosustava. Ona uključuje zelene i vodene površine i druge fizičke elemente u kopnenim i vodenim područjima.“

(European Commission, 2013, str.3)

Navedena definicija ukazuje na to da se skup svih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina i elemenata u nekom prostoru inherentno smatra mrežom zelene infrastrukture. Naime, da bi neki element mogao biti sastavnicom zelene infrastrukture, on mora ispunjavati nekoliko uvjeta (Building a GI, 2013):

- biti visoke kvalitete,
- funkcionalno povezan s drugim zelenim i vodenim površinama i elementima,
- pružati više od same zelene ili vodene površine odnosno pružati niz usluga ekosustava.

Upravljanje zelenom infrastrukturom, dakle, treba biti usmjereno na osiguranje multifunkcionalnosti pojedinih zelenih i vodenih površina i elemenata kako bi se osigurali povoljni ekološki uvjeti za lokalnu bioraznolikost i postigli pozitivni sinergijski učinci unutar cijele mreže. Sinergijski se učinak može ilustrirati sljedećim primjerom: jedna parkovna površina može povoljno utjecati na lokalnu temperaturu zraka, no za smanjenje efekta toplinskog otoka u cijelom naselju potrebna je strateški planirana mreža zelenih i vodenih površina čije će zajedničko djelovanje rezultirati snižavanjem temperature zraka na razini cijeloga naselja.

Sastavnice zelene infrastrukture mogu se prema fizičkom obliku podijeliti na zelene točke (primjerice solitarno stablo ili rondela), zelene veze (poput drvoreda ili šetnice uz potok) i zelene površine (kao što su parkovi ili urbani vrtovi). Zelene točke imaju najmanji potencijal za uključivanje u zelenu infrastrukturu, premda mogu imati značajan lokalni učinak i ne treba ih zanemariti u planiranju. Zelene veze obično su ekološki i/ili društveno-rekreativni koridori između zelenih površina koje zbog svoje veličine najčešće imaju najveći doprinos sinergijskim učincima mreže zelene infrastrukture.

Uz zelenu se infrastrukturu veže i pojam plave infrastrukture kao njen podsustav. U užem smislu zelena infrastruktura uključuje kopnene ekosustave i elemente dok plava infrastruktura obuhvaća vodene i riparijske ekosustave i elemente. Budući da parkovi i šetnice često sadrže vodene površine (poput jezeraca ili potoka) i da su vodotoci često okruženi zelenim zonama i šetnicama, zelena i plava infrastruktura su u većini slučajeva neodvojive te ih je neophodno planirati kao jedinstvenu mrežu.

Zelenoj je infrastrukturi blizak koncept rješenja utemeljenih na prirodi (engl. *Nature-based Solutions*; NBS). Takva su rješenja „nadahnuta i podržana prirodom, isplativa i istovremeno pružaju ekološke, socijalne i ekonomske dobrobiti i pomažu u jačanju otpornosti. Takva rješenja povećavaju prisutnost i raznolikost prirode odnosno prirodnih obilježja i procesa u naseljima te kopnenim i vodenim krajobrazima putem lokalno prilagođenih, učinkovitih i sistemskih intervencija“ (Bulkeley, 2020, str.4). Planirane zelene i vodene površine i elementi mogu se smatrati rješenjima utemeljenim u prirodi kada na održiv i ekološki prihvatljiv način vrše funkcije koje su tradicionalno obavljala tzv. siva rješenja. Primjeri NBS-a uključuju zelene krovove, kišne vrtove i renaturalizirana korita vodotoka i dr. Primjena koncepta zelene infrastrukture u urbanim sredinama također se može smatrati NBS-om na strateškoj razini.

Koristi zelene infrastrukture se mogu podijeliti na klimatske, sigurnosne, okolišne, ekološke, socijalne, urbanohigijenske i javnozdravstvene koristi. Klimatske koristi ubrzano dobivaju na važnosti zbog sve intenzivnijih klimatskih promjena, a uključuju vezivanje ugljičnog dioksida i drugih stakleničkih plinova, smanjenje učinka toplinskog otoka, smanjenje potrebe hlađenja unutarnjih i dvorišnih prostora kao i niz drugih pozitivnih učinaka. Sigurnosne koristi odnose se na zaštitu infrastrukture i imovine od oštećenja i uništenja te na sigurnost ljudi i životinja, sprječavajući ozljede i smrtne slučajeve uslijed prirodnih rizika. Okolišne koristi obuhvaćaju procese koji održavaju funkcionalnost i kvalitetu okoliša kao što su upijanje oborinskih voda i regulacija kvalitete zraka. Ekološke koristi podrazumijevaju poboljšanje stanišnih uvjeta za životinjske, biljne i gljivlje zajednice u urbanim područjima te uspostavu ekoloških koridora među staništima. Socijalne koristi, prvenstveno psihosocijalne i kognitivne, uključuju zadovoljavanje potreba za druženjem, učenjem, osjećajem pripadnosti te stvaranje ugodnog okruženja za život i rad. Urbanohigijenske i javnozdravstvene koristi odnose se na unapređenje fizičkog i psihičkog zdravlja kroz osiguranje kvalitetnog i zdravstveno prihvatljivog životnog i radnog okruženja.

Konačno, većina ovih koristi ima i ekonomsku dimenziju, iako se ona ne može uvijek lako izraziti u novčanim vrijednostima. Na primjer, osiguravanje prostora za rekreaciju i odmor može rezultirati nižim troškovima za javno zdravstvo zbog poboljšanja fizičkog i psihičkog zdravlja dok će formiranje kvalitetne mreže zelene infrastrukture u urbaniziranom prostoru smanjiti učinak toplinskog otoka i time smanjiti potrebu za hlađenjem unutarnjih prostora. Već i razvijena krošnja koja zasjenjuje prozor, balkon ili dvorište može smanjiti troškove hlađenja unutarnjih prostora. Uređenje kišnih vrtova može smanjiti troškove održavanja sustava odvodnje oborinskih voda.

1.2. Kružno gospodarenje prostorom i zgradama

Ustaljeni pristupi gospodarenju prostorom i zgradama uglavnom se oslanjaju na usku ekonomsku analizu troškova i koristi koja se fokusira na troškove obnove i novogradnje dok zanemaruje dugoročne troškove odlaganja otpada i njegovog utjecaja na okoliš, bioraznolikost i ljudsko zdravlje. Ovi pristupi temelje se na linearnom modelu gospodarenja prostorom i zgradama prema kojem se rušenje i ponovna izgradnja smatraju najekonomičnijim opcijama. No na tom modelu baziran građevinski sektor troši oko jedne trećine ukupno proizvedene energije u svijetu i odgovoran je za približno jednu trećinu globalnih emisija ugljikovog dioksida (Zimmann i ostali, 2016). U posljednjim desetljećima, značajan porast cijena, povećana nestabilnost robnih tržišta, nusproizvodi koji su opasni za okoliš i zdravlje te jačanje svijesti o okolišu potaknuli su razvoj novih pristupa upravljanju prostorom i zgradama. Jedan od najistaknutijih među tim pristupima je kružno gospodarenje prostorom i zgradama (Lovrenčić Butković i Mihaljević, 2021).

Kružno gospodarenje prostorom i zgradama podrazumijeva učinkovito i neprekidno korištenje resursa (materijala, dijelova zgrada i samih zgrada i prostora) kojim se radikalno smanjuje količina otpada, racionalizira se potrošnja energije i uporaba materijala, sprječava stvaranje otpada, potiče recikliranje i smanjenje količine opasnih kemikalija prilikom čega posljedično dolazi do razvoja novih materijala i tehnologija.

(Program KG, 2021)

Kružno gospodarenje prostorom i zgradama pristup je relevantan u fazama od planiranja i projektiranja preko gradnje i korištenja do obnove i reprogramiranja korištenja (Program KG, 2021). S obzirom na dugotrajnu primjenu linearnog modela, jedno od ključnih usmjerenja kružnog gospodarenja jest **revitalizacija i obnova nekorištenih prostora i zgrada**. Cilj je ponovno aktivirati prostore i zgrade koji su prestali biti u upotrebi prije nego što su dosegli kraj svog životnog vijeka. Pritom se provode aktivnosti koje omogućuju zadržavanje funkcionalnosti i ekonomske vrijednosti tih prostora i zgrada tijekom vremena, uz fokus na trajnost, adaptabilnost i smanjenje nastanka otpada. Revitalizacija i obnova mogu se provoditi na svim razinama – od

pojedinačnih napuštenih prostora u zgradama koje se još koriste, preko nekorištenih zgrada, do čitavih monofunkcionalnih ili polifunkcionalnih zona s napuštenim prostorima i zgradama.

Drugo važno usmjerenje odnosi se na **kružnu obnovu i reprogramiranje već korištenih prostora i zgrada**. Cilj obnove je produljiti trajnost prostora i zgrada, smanjiti i uravnotežiti troškove održavanja te osigurati učinkovitost i održivost njihovog korištenja. Kod postojećih zgrada, energetska ili sveobuhvatna obnova provodi se kako bi se produljio njihov vijek trajanja i omogućilo daljnje korištenje. U pogledu reprogramiranja korištenja zgrada ili pojedinačnih prostora unutar zgrada, može se uvesti vremenska raspodjela korištenja istog prostora od strane dva ili više različita korisnika (engl. *time & space sharing*).

Jedno od najvažnijih usmjerenja jest **planiranje i gradnja novih zgrada i prostora u skladu s principima kružnog gospodarenja**. To znači da nove zgrade i prostori moraju biti usklađeni s konceptom kružnosti u pogledu materijala, energije, resursa i korištenja. To uključuje korištenje postojećih i oporabljenih materijala te dijelova zgrada koje se uklanjaju, povećanje energetske učinkovitosti i upotrebu obnovljivih izvora energije, učinkovitije korištenje resursa poput kišnice te odgovorno upravljanje građevinskim otpadom tijekom gradnje, obnove i uklanjanja zgrada.

Koristi od kružnog gospodarenja prostorom i zgradama mogu se podijeliti na okolišne, ekonomske i društvene. Okolišne koristi uključuju pozitivne procese koji se odnose na prostor, zgrade, okoliš, energiju i materijale, a većinom se mogu jednostavno kvantitativno iskazati i pratiti. Ekonomske koristi usko su povezane s okolišnim i odnose se prije svega na smanjenje troškova proizvodnje i odlaganja građevinskih materijala kao i na smanjenje troškova korištenja energije i drugih resursa tijekom cijelog životnog ciklusa zgrada i prostora. Zbog toga ih je također moguće kvantitativno izraziti i pratiti. Društvene koristi odnose se na poboljšanje kvalitete života korisnika zgrada i prostora kao i šire zajednice. Iako ih je teško kvantitativno iskazati, izuzetno je važno da se uzmu u obzir u svakom projektu.

1.3. Ciljevi izrade strategije

Zelene i prirodne površine u Posedarju više ne možemo promatrati isključivo kao estetske dodatke ili prostore sekundarne važnosti. One imaju ključnu ulogu u osiguravanju otpornosti naselja na klimatske i druge prirodne rizike, unapređuju kvalitetu života te doprinose očuvanju lokalnog identiteta i kulturnog krajobraza. Tradicionalni pristupi uređenju ulica, trgova, obala i drugih javnih prostora te iskorištavanja krške osnove doveli su do narušavanja prirodnih procesa – poput infiltracije vode, hlađenja zraka i bioraznolikosti čime je povećana izloženost rizicima kao što su erozija, suše i toplinski valovi.

U kontekstu zelene urbane obnove Općine Posedarja, cilj je transformirati javne prostore, osobito one koje već jesu ozelenjeni, i doprirodne površine u funkcionalnu, povezanu mrežu koja podupire urbane, periurbane i ruralne ekosustave. Umanjenje pritiska na prirodne resurse, obnova prirodnih tokova i obalnog pojasa te jačanje otpornosti lokalne zajednice moraju biti u središtu svih prostornih planova i infrastrukturnih projekata.

Neodrživo gospodarenje prostorom, uključujući širenje građevinskih zona i linearnu izgradnju smještajnih kapaciteta potaknutu turistifikacijom, dovodi do gubitka vrijednog prostora, preopterećenja komunalne infrastrukture i smanjenja kvalitete života lokalnog stanovništva. Istodobno, napušteni objekti i zapušteni prostori predstavljaju neiskorišten potencijal za zelenu tranziciju kroz prenamjenu i revitalizaciju u skladu s načelima kružnog gospodarenja.

Strategija zelene urbane obnove Općine Posedarje (SZUOOP) usmjerena je na:

- integraciju zelene infrastrukture u prostorno planiranje s posebnim naglaskom na očuvanje priobalja, javnih površina i poljoprivrednog krajobraza;
- promicanje kružnog gospodarenja prostorom i zgradama kroz prenamjenu nekorištenih objekata, obnovu tradicijske arhitekture i jačanje lokalne graditeljske baštine;
- razvoj održive mobilnosti prilagođene malim zajednicama (pješačke i biciklističke mreže);
- upotrebu rješenja utemeljenih na prirodi (npr. zeleni krovovi, infiltracijske zone) u svim oblicima nove gradnje i obnove;
- povećanje energetske učinkovitosti javnih zgrada i korištenje obnovljivih izvora energije (solarni paneli, biomasa);
- modernizaciju infrastrukture (npr. javna rasvjeta, sustavi za odvodnju) u skladu s održivim praksama;
- uključivanje građana u procese planiranja i odlučivanja putem participativnih modela.

SZUOOP pokriva razdoblje od 2025. do 2034. g. i predstavlja prvi strateški okvir za održivu obnovu prostora Općine Posedarja. Uspostavit će se registar postojećih zelenih i vodenih površina, analizirati njihove ekološke i društvene funkcije te razviti mjere za njihovo očuvanje, povezivanje i unapređenje. Primjenom kružnog pristupa omogućit će se revitalizacija zanemarenih prostora i njihovo uključivanje u aktivno korištenje, bez dodatnog pritiska na neizgrađena prirodna područja.

Cilj strategije je dugoročno osigurati ugodno, otporno i estetski privlačno životno i radno okruženje koje će služiti kako lokalnom stanovništvu, tako i posjetiteljima, a sve u skladu s načelima održivog razvoja, očuvanja okoliša i prilagodbe klimatskim promjenama.

1.4. Zakonodavni okvir za izradu strategija zelene urbane obnove

Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19, 67/23) definira zelenu infrastrukturu kao planski osmišljene zelene i vodene površine i druga prostorna rješenja utemeljena na prirodi koji se primjenjuju unutar gradova i općina, a kojima se pridonosi očuvanju, poboljšanju i obnavljanju prirode, prirodnih funkcija i procesa radi postizanja ekoloških, gospodarskih i društvenih koristi održivog razvoja. Nacionalni plan oporavka i otpornosti za razdoblje 2021.–2026., kojeg je Vlada Republike Hrvatske usvojila 2021. g., uveo je strategije zelene urbane obnove kao nove strateškoplanske alate. Sadržaj strategija proizlazi iz Programa razvoja

zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021. do 2030. godine (Program ZI, 2021) i Programa razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za isto razdoblje, oba usvojena u prosincu 2021. godine (Program KG, 2021). Ovi dokumenti definiraju smjernice za razvoj zelene infrastrukture i primjenu kružnog gospodarenja s ciljem unaprjeđenja održivosti, otpornosti i kvalitete života u urbanim područjima.

1.4.1. Poveznica s Nacionalnim planom oporavka i otpornosti 2021.–2026.

Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.–2026. (NPOO, 2021) izrađen je u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost (engl. *Recovery and Resilience Facility*) Europske unije kako bi omogućio državama članicama korištenje bespovratnih sredstava i zajmova za financiranje reformi i povezanih investicija kojima se ubrzava oporavak te povećava otpornost gospodarstva i društva. NPOO je usklađen sa specifičnim hrvatskim razvojnim potrebama, a sastoji se od pet komponenti i jedne inicijative: (1) gospodarstvo, (2) javna uprava, pravosuđe i državna imovina, (3), obrazovanje, znanost i istraživanje, (4) tržište rada i socijalna zaštita, (5) zdravstvo i (6) inicijativa: obnova zgrada. Inicijativa obnova zgrada potaknuta je potrebama za obnovom nakon razornih potresa u Zagrebu i Banovini, a usmjerena je na sveobuhvatnu obnovu zgrada koja osim energetske učinkovitosti uključuje mjere za protupožarnu i protupotresnu sigurnost.

SZUOOP će doprinijeti ostvarenju reforme *C6.1. R5 Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekta razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama* kroz uspostavljanje zelene infrastrukture Općine Posedarja te definiranje područja ulaganja i strateških projekata u područjima razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama na teritoriju Općine Posedarja. Usvajanjem SZUOOP-a, dodatnih 77,2 km² teritorija Republike Hrvatske (0,14 %) bit će pokriveno strateškoplanskim dokumentom koji će doprinijeti poboljšanju postojeće fizičke infrastrukture odnosno prostora te unaprjeđenju opće održivosti prostora. SZUOOP će omogućiti ostvarenje cjelovitog potencijala zemljišta te istovremeno izgraditi osnovu za ostvarenje ciljeva održivog razvoja, osobito s aspekta integracije rješenja utemeljenih na prirodi i zelene infrastrukture, primjene modela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, izgradnje otpornosti na rizike, otpornosti na druge prirodne i antropogene rizike, razvoj teritorijalnog sustava te primjenu mjera energetske učinkovitosti u Općini Posedarju.

Ako NPOO bude implementiran kako je zamišljeno, SZUOOP će postati operativnom podlogom za prilagodbu prostornih planova, izradu drugih strateških dokumenata sukladno Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, direktnu provedbu te testiranje različitih modela financiranja na prostoru Općine Posedarja. SZUOOP definira niz projekata koji uključuju razvoj zelene infrastrukture, integraciju rješenja utemeljenih na prirodi, unaprjeđenje kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, ostvarenje ciljeva energetske učinkovitosti, ublažavanje posljedica i prilagodbu klimatskim promjenama te jačanje otpornosti na rizike. Realizacija tih projekata doprinijet će ostvarenju ciljeva definiranih u okviru reforme *C6.1. R5 Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekta razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama*.

1.4.2. Poveznica s Programom razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021. do 2030. godine

Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021. do 2030. godine (Program ZI, 2021) donesen je u prvoj fazi provedbe reforme *C6.1. R5 Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekta razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama* iz NPOO-a. Program ZI daje okvir za provedbu razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima Republike Hrvatske uz identificiranje mjera i aktivnosti, nužnih okvira i preduvjeta za provedbu, očekivanih učinaka tih mjera i predviđene izvore financiranja.

SZUOOP predviđa niz aktivnosti i projekata usmjerenih na uspostavljanje zelene infrastrukture Općine Posedarja te unaprjeđenje postojećih i formiranje novih zelenih i vodenih površina što je jedan od prioriteta u okviru Programa ZI. Projekti definirani u SZUOOP-u bit će uneseni u digitalnu bazu projekata razvoja ZI čija je izrada planirana u okviru Programa ZI. Isto tako, SZUOOP sadrži smjernice za ugradnju strateškoplanskog okvira razvoja ZI u prostornoplansku dokumentaciju Općine Posedarja što je jedna od intencija Programa ZI.

1.4.3. Poveznica s Programom razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021. do 2030. godine

Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021. do 2030. godine (Program KG, 2021) donesen je u prvoj fazi provedbe reforme *C6.1. R5 Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekta razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama* iz NPOO-a. Nacionalna politika gospodarenja prostorom i zgradama do 2030. g. bit će usmjerena na obnovu nekorištenih postojećih prostora i zgrada, smanjenje količine ukupno proizvedenog građevnog otpada, promicanje inovacija u razvoju kružnih materijala i proizvoda te primjernu načela ekodizajna u projektiranju i izvođenju zgrada.

SZUOOP predviđa niz aktivnosti i projekata usmjerenih na revitalizaciju i obnovu nekorištenih prostora i zgrada, kružnu obnovu i reprogramiranje korištenih prostora i zgrada te planiranje i novogradnju u skladu s kružnim gospodarenjem prostorom i zgradama. Navedene aktivnosti i projekti jedno su od prioriteta područja u okviru Programa KG. Projekti definirani u SZUOOP-u bit će uneseni u digitalnu bazu projekata razvoja KG čija je izrada planirana u okviru Programa KG. Isto tako, SZUOOP sadrži smjernice za ugradnju strateškoplanskog okvira razvoja KG u prostornoplansku dokumentaciju Općine Posedarja što je jedna od intencija Programa KG.

1.4.4. Poveznica s Uredbom o obnovi prirode

Uredba o obnovi prirode (EU 2024/1991) Europskog parlamenta i Vijeća postavlja niz pravno obvezujućih ciljeva za obnovu različitih vrsta ekosustava, uključujući kopnene, slatkovodne i urbane sredine, sprječavanje pogoršanja stanja područja i zaštitu oprašivača te se utvrđuju posebni zahtjevi i obaveze specifičnih za različite ekosustave. Uredbom se od država članica zahtijeva uspostava i provedba mjera za zajedničku obnovu, odnosno dovođenje u dobro stanje barem 30 % kopnenih i morskih područja EU-a do 2030. g. pri čemu će se prednost dati područjima mreže Natura 2000, a zatim 60 % do 2040. g. i 90 % stanišnih tipova od značaja za EU do 2050. g. (Prilog I. uredbe). Novim pravilima potaknut će se obnova narušenih ekosustava država članica i približiti postizanju sveobuhvatnih ciljeva EU-a u pogledu ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe njima te poboljšanju sigurnosti opskrbe hranom. Isto se tako uredbom nastoje smanjiti rizici i posljedice prirodnih katastrofa, a istovremeno se ispunjavanju međunarodne obveze Europske unije u području zaštiti okoliša i prirode.

Države članice, pa tako i Republika Hrvatska, moraju izraditi nacionalne planove obnove u roku od dvije godine te definirati prioritete za obnovu na nacionalnoj razini, a napredak u njihovoj provedbi će se pratiti te će o njima izvještavati Europska komisija primjenom pokazatelja bioraznolikosti na razini Europske unije. SZUOOP već je usklađena s vizijom i ciljevima ove uredbe, a do donošenja nacionalnog plana obnove kao najvažnijeg podzakonskog akta koji će usmjeravati provedbu odredbi u Republici Hrvatskoj, pri planiranju zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama u sklopu SZUOOP-a primjenjivat će se i integrirati aktivnosti, mjere i smjernice iz Uredbe o obnovi prirode.

Uredba se posebno osvrće na obnovu urbanih ekosustava (čl. 8), tj. određuje da države članice do kraja 2030. godine moraju osigurati da na ukupnom nacionalnom području ne dođe do neto gubitka urbanih zelenih površina i prekrivenosti gradova krošnjama stabala u odnosu na 2024. g., a od 2031. g. potrebno je ostvariti trend povećanja ukupnog nacionalnog područja urbanih zelenih površina, među ostalim i integracijom urbanih zelenih površina u zgrade i infrastrukturu te trend povećanja prekrivenosti gradova krošnjama stabala što će se mjeriti svakih šest godina počevši od 1. siječnja 2031. g. Isto tako, predviđena je sadnja tri milijarde dodatnih stabala na razini Unije do 2030. g. uz poštivanje ekoloških načela (osiguravanje raznolikosti vrsta i raznolikosti dobne strukture, davanje prednosti zavičajnim vrstama drveća, a u specifičnim slučajevima nezavičajnih vrsta koje imaju ulogu u poticanju povećane otpornosti na klimatske promjene) (čl. 13).

U kontekstu prostora Općine Posedarja i SZUOOP-a ključni su članci 5. *Obnova morskih ekosustava* koji propisuje faze za određivanje postojećeg stanja i postizanje dobrog stanja morskih ekosustava, 8. *Obnova urbanih ekosustava* koji zahtijeva povećanje udjela urbanih zelenih površina i prekrivenosti naselja krošnjama stabala, 9. *Obnova prirodne povezanosti rijeka i prirodnih funkcija poplavnih područja* koji propisuje uklanjanje pregrada te revitalizaciju kanaliziranih dijelova korita, zatim 11. *Obnova poljoprivrednih ekosustava* kako bi se poboljšala njihova bioraznolikost (brojnost travnjačkih leptira, zalihe organskog ugljika u tlima, udio poljoprivrednog zemljišta s obilježjima krajobraza velike raznolikosti) te 12. *Obnova šumskih ekosustava* koji predviđa uspostavu mjera obnove potrebnih za povećanje bioraznolikosti prema skupu pokazatelja zdravih šumskih ekosustava (stojeće mrtvo drvo, ležeće mrtvo drvo, udio šuma raznodobne strukture, povezanost šuma, zalihe organskog ugljika, udio šuma u kojima prevladavaju zavičajne vrste drveća te raznolikost vrsta drveća).

2. METODOLOGIJA IZRADE

Izrada Strategije zelene urbane obnove Općine Posedarje provedena je u nekoliko faza: prikupljanje podataka, analizu stanja, izradu koncepta razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, izradu strateškoplanskog okvira, izradu operativnog plana provedbe i praćenja te izradu smjernica za ugradnju strateškoplanskog okvira u prostornoplanske dokumente. Tijekom cijelog procesa korištene su metode kabinetskog i terenskog rada. Kabinetski rad provodio se u svim fazama, uključujući prikupljanje i analizu postojećih podataka te izradu međurezultata i konačnih rezultata, koji su predstavljeni u kasnijim poglavljima. Terenski rad bio je usmjeren na izravno prikupljanje prostornih podataka, koji su zatim služili kao dopuna kabinetskim analizama. U prikupljanju i analizi podataka te u samoj izradi SZUOOP-a sudjelovao je interdisciplinarni tim stručnjaka sastavljen od krajobraznih arhitekata, geografa, urbanista, stručnjaka za zaštitu prirode i okoliša, građevinara, ekoinženjera i geologa. Interdisciplinarnost je omogućila sagledavanje prostornih obilježja i potencijala iz različitih perspektiva što je omogućilo definiranje informiranog i koherentnog strateškoplanskog okvira.

2.1. Prikupljanje analitičkih podataka

Kvalitetna analiza postojećeg stanja na kojoj će se temeljiti strateškoplanski okvir i operativni plan provedbe i praćenja zahtijeva opsežne i relevantne ulazne podatke. Stoga su najprije prikupljeni kvantitativni i kvalitativni podaci iz različitih izvora. Osnovni načini prikupljanja podataka bili su:

- temeljem ciljanih upita za primarnim podacima i već provedenim analizama Općini Posedarju i drugim tijelima kojima je Općina osnivač,
- temeljem ciljanih upita javnim tijelima na nacionalnoj razini,
- terenski obilazak,
- participativni pristup (anketno istraživanje),
- pretraga mrežnih izvora podataka (primjerice statistički, klimatski podaci),
- pretraga tiskane literature (znanstvene i stručne publikacije).

2.1.1. Podaci prikupljeni temeljem ciljanih upita

Na početku izrade SZUOOP-a Općini Posedarju upućeno je uvodno izvješće u kojem su zatraženi tekstualni, grafički i kartografski podaci u digitalnom formatu. Zatraženi su prostornoplanski i strateškoplanski podaci, relevantni podaci i dokumenti o zelenim, vodenim i drugim prirodnim površinama, napuštenim, nekorištenim i nedovoljno korištenim prostorima i zgradama, pješačkoj i biciklističkoj infrastrukturi, poveznim razvojnim potrebama i potencijalima te upravljačkim kapacitetima (relevantna upravna tijela i organizacije, radne pozicije i dosadašnja ulaganja u posljednjih sedam godina). Pored toga je na temelju preliminarne analize Općini poslan i upitnik s pitanjima vezanim za teme i lokacije koje se obrađuju u okviru strategije.

Od Hrvatskih voda zatraženi su podaci o vodnim tijelima te opasnostima i rizicima od poplava. Isti su dostavljeni 16. prosinca 2024. g. te su korišteni za analizu vodenih površina i prirodnih rizika te za izradu pratećih dijagrama i kartografskih prikaza. Od Zavoda za zaštitu okoliša i prirode Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije zatraženi su podaci o bioraznolikosti, ekološkoj mreži i područjima zaštićenim temeljem Zakona o zaštiti prirode. Podaci su dostavljeni 3. siječnja 2025. g. te su korišteni za analizu bioraznolikosti (floru, faunu, strane invazivne vrste) i zaštićenih područja prirode te izradu dijagrama i kartografskih prikaza.

2.1.2. Anketno istraživanje

Anketnim istraživanjem omogućena je participacija zainteresirane javnosti u promišljanju nezelenih i nedovoljno zelenih dijelova Općine Posedarja. Prikupljeni podaci korišteni su kao komplement podacima prikupljenim za analizu stanja iz drugih izvora te za osmišljavanje koncepta i strategije razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama. Anketno istraživanje bilo je usmjereno na stanovnike Općine Posedarja kao primarne korisnike zelenih i vodenih površina te prostora i zgrada pogodnih za primjenu pristupa kružnog gospodarenja.

Anketnim istraživanjem ispitani su:

- navike korištenja javnih zelenih i vodenih površina,
- percepcija prisutnosti i potreba za javnim zelenim i vodenim površinama te njihove kvalitete,
- preferencije, želje i potrebe u vezi zelenih i vodenih površina,
- prijedlozi za uređenje nedovoljno zelenih, nekorištenih i nedovoljno korištenih prostora i zgrada, te
- interes za sudjelovanjem u planiranju i upravljanju javnim, zelenim i vodenim površinama.

Anketni upitnik izrađen je korištenjem webalata Google Forms. Bio je dostupan mrežno na webstranici <https://forms.gle/TKFALnkYSLeNVJf8> te je distribuiran mrežnim kanalima Općine Posedarja (<https://opcina-posedarje.hr/novosti/item/717-uklju%C4%8Divanje-javnosti-u-izradu-strategije-zelene-urbane-obnove-op%C4%87ine-posedarje>) i društvenih mreža Općine. Prikupljanje odgovora trajalo je 15 dana – od 4. do 18. lipnja 2025. g. Tijekom tog razdoblja anketni upitnik ispunilo je 50 ispitanika. Među njima je ispitano 28 žena i 21 muškarac te još 1 osoba koja se nije željela izjasniti o spolu. Upitnikom su obuhvaćene sve dobne skupine, a dobnom strukturom dominira kategorija 26–64 godina. Podaci prikupljeni anketnim istraživanjem iskorišteni su u analizi stanja i prezentirani u relevantnim poglavljima.

2.1.3. Terenski obilazak

U svrhu boljeg razumijevanja prostora proveden je terenski obilazak čitavog teritorija Općine Posedarja 11. lipnja 2025. g. Obilazak je obuhvaćao opservacije terena uz vođenje bilješki te fotografiranje lokaliteta iz ljudske i ptičje perspektive (dronom) (Sl. 1). Podaci i uvidi prikupljeni terenskim obilaskom iskorišteni su u analizi stanja, a fotografije su osim za interpretaciju korištene i za vizualizaciju pojedinih prostornih elemenata.

2.2. Organizacija i obrada podataka

2.2.1. Prikupljanje i organizacija podataka

Prikupljeni podaci integrirani su u bazu podataka kako bi se omogućila upotreba različitih izvora i tipova podataka u analizama pojedinih aspekata zelene urbane obnove i s njom povezanih pojava u prostoru. Posebna pažnja posvećena je provjeri kvalitete i starosti podataka kako bi se osiguralo da rezultati proizašli iz njihove analize budu ažurni i relevantni za planiranje razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama u Općini Posedarju.

U prvoj fazi analizirani su podaci prikupljeni iz postojećih izvora, uključujući statističke, klimatske i prostornoplanske podatke, te je obavljen pregled terena putem digitalnih ortofotogrametrijskih snimaka (DOF). Osnovni proces u ovoj fazi bila je inicijalna identifikacija razvojnih potreba i potencijala relevantnih za zelenu urbanu obnovu koja je usmjerila daljnju analizu prema problemskim područjima i potrebnim nedostajućim podacima. Razvojne potrebe proizlaze iz problema u prostoru koje je potrebno riješiti dok razvojni potencijali proizlaze iz pojava u prostoru koje se mogu iskoristiti radi unaprjeđenja kvalitete života, stanišnih uvjeta i drugih aspekata upravljanja prostorom.

Sl. 1. Terenski obilazak uz snimanje lokaliteta iz zraka dronom (gore lijevo), fotoaparatom (gore desno) te vođenje terenskih bilješki (dolje)

2.2.2. Analiza podataka

Potom su u drugoj fazi evidentirani i analizirani prostorni resursi: zeleni, vodeni i ozelenjeni površine i potezi, drugi prostori koje je moguće i/ili potrebno ozeleniti, prostori i zgrade koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja te prostorne vrijednosti (zaštićena i vrijedna područja prirodne i kulturne baštine). Inicijalna evidencija u prve tri skupine resursa provedena je kartiranjem na DOF podlozi i ocjenom krajobraznog uređenja, opremljenosti i stanja koristeći Google Maps Street View servis. Zelene, vodene i ozelenjene površine i potezi kartirani su koristeći tipologiju zelene infrastrukture opisanu u Priručniku o primjeni zelene infrastrukture (2023) i prikazane skalom boja iz Registra zelene infrastrukture iz Informacijskog sustava prostornog uređenja.

Prostori i zgrade koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja (uključujući uklanjanje) analizirani su s obzirom na tip izgrađenog zemljišta, vrstu podloge, površinu, posjedništvo nad zemljom, stanje lokaliteta, prevladavajući problem i mjerilo prema Programu KG (2021) (Tab. 1). Prirodne vrijednosti evidentirane su koristeći geoprostorne podatke Bioportala, Registra kulturnih dobara i Prostorni plan uređenja Općine Posedarja (PPUOP). Svi ovi podaci poslužili su kao osnova za izradu anketnog upitnika, a kartografski i tablični podaci nastali evidencijom prostornih resursa osim za planiranje razvoja zelene infrastrukture i kružno gospodarenje prostorom i zgradama predstavljaju i ulazni podatak za izradu geoprostornih evidencija Općine Posedarja.

U trećoj fazi provedeno je anketno istraživanje kojim su dopunjene baze podataka izrađene u prve dvije faze te su podaci korišteni u analizama u kasnijim fazama. S obzirom na to da je istraživanje obuhvatilo složene kvalitativne i kvantitativne aspekte, prikupljeni odgovori iz anketnih upitnika obrađeni su i analizirani primjenom metoda kvalitativnog i kvantitativnog istraživanja. Za obradu i analizu prikupljenih podataka korišten je Excel iz Microsoft 365 paketa. U početnoj fazi analize, fokus je bio na pitanjima s unaprijed definiranim odgovorima koja su se mogla kvantificirati, nakon čega su kodirani odgovori na ostala pitanja s fiksnim odgovorima i pitanja otvorenog tipa. Nakon kodiranja, odgovori su organizirani u kategorije kako bi se mogli praktično primijeniti u kontekstu planiranja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama.

Kroz četvrtu fazu analizirana su problemska područja identificirana u prvoj fazi. Prednost je dana onim problemima i pojavama za koje nije postojala dostatna analitička podloga, a postojali su izvori podataka koji su se mogli analizirati i omogućiti bolje razumijevanje problema i pojava od važnosti za zelenu urbanu obnovu. Analize su provedene uobičajenim statističkim i metodama geografskog informacijskog sustava (GIS), a rezultati analiza su prikazani metodama kartografske vizualizacije. Kvalitativni podaci obrađeni su tako da su identificirane i elaborirane teme koje su potkrijepljene dodatnim dostupnim podacima. Gdje je to bilo moguće, proizvedene su kartografske podloge kako bi se podaci i problemima mogli dovesti u vezu s drugim prostornim pojavama i prostornoplanskim elementima. Ti podaci i prikazi predstavljaju podloge i za prostorno uređenje i planiranje usmjereno na rješavanje problema u prostoru.

Na temelju rezultata prethodnih faza osmišljen je program terenskog obilaska s ciljem prikupljanja prostornih podataka koji su poslužili za potvrdu i/ili dopunu interpretirane prostorne situacije.

U petoj fazi analizirani su uvjeti i ograničenja za planiranje zelene urbane obnove koji proizlaze iz dokumenata prostornog uređenja i sustava zaštite prirode i kulturnih dobara. Izrađene su ciljane kartografske podloge kojima

su prostorni uvjeti i ograničenja klasificirani u manji broj kategorija koje su omogućile zonaciju prostora na temelju koje će se prostor moći fokusirati planirati s aspekata razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama.

Tab. 1. Pregled atributa za analizu prostora i zgrada koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja

Atribut	Vrijednosti atributa
tip izgrađenog zemljišta	opisni atribut – uključuje podatke o: – vrsti objekata (<i>prostor u zgradi, zgrada, kompleks zgrada, temelji, ruševina, ruševina povijesne zgrade, drugo izgrađeno zemljište</i>) – broju etaža objekta
vrsta podloge	– nepropusno popločanje – makadam – travnjak – vegetacija u sukcesiji – šikarna vegetacija – ostalo
površina	brojčani atribut (m ²)
posjedništvo nad zemljištem	– javno (<i>s podatkom o stvarnom posjedniku: Općina Posedarje, Zadarska županija, Republika Hrvatska, pomorsko dobro, javno dobro, druge javne ustanove i poduzeća, druge općinske ustanove i poduzeća</i>) – privatno – civilno (<i>Rimokatolička crkva</i>)
stanje lokaliteta	– održavano (<i>uređeno zemljište; objekti na njemu su u dobrom stanju</i>) – djelomično derutno (<i>objekti su u ranom stadiju propadanja</i>) – derutno (<i>objekti su u uznapređovalom stadiju propadanja</i>) – derutno i neupotrebljivo (<i>objekti se ne mogu koristiti zbog visokog stadija propadanja</i>) – nedovršeno (<i>objekti su izgrađeni djelomično</i>)
razvojna perspektiva	– neoptimalna namjena (<i>namjena nije primjerena okruženju</i>) – neoptimalna iskorištenost (<i>prostor je podiskorišten</i>) – nekorišten prostor/zgrada – objekt za obnovu – objekt za uklanjanje
mjerilo	– S (<i>pojedinačni nekorišteni ili nedovoljno korišteni prostori u sklopu zgrada u korištenju</i>) – M (<i>nekorištene ili nedovoljno korištene zgrade i parcele</i>) – L (<i>monofunkcionalne zone napuštenih i/ili nedovoljno korištenih prostora i zgrada</i>) – XL (<i>polifunkcionalne zone napuštenih i/ili nedovoljno korištenih prostora i zgrada</i>)

U posljednjoj fazi analize stanja analizirani su resursi potrebni za provedbu Strategije zelene urbane obnove Općine Posedarje. To je podrazumijevalo analizu relevantnih upravljačkih kapaciteta u općinskoj upravi, komunalnim poduzećima i drugim tijelima i organizacijama koje bi mogle biti uključene u provedbu Strategije. Upravljački su kapaciteti analizirani s obzirom na kompetencije i broj kadrova. Isto tako je analiziran participativni potencijal građana prema podacima prikupljenim anketnim istraživanjem. Konačno, analizirani su dostupni izvori financiranja za provedbu Strategije pri čemu je osobita pažnja posvećena analizi izdvajanja iz općinskog proračuna za projekte bliske zelenoj urbanoj obnovi u prethodnih sedam godina.

2.3. Sinteza rezultata analize stanja i konceptualiziranje razvoja

Prvi korak u planiranju zelene urbane obnove je konceptualiziranje razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama na temelju rezultata analize stanja koji su prethodno sintetizirani.

2.3.1. Sinteza rezultata analize stanja

Sinteza rezultata analize stanja izvršena je kroz dvije etape. U prvoj je etapi provedena SWOT analiza kojom su na temelju cjelokupne analize stanja identificirane snage (engl. *strengths*), slabosti (engl. *weaknesses*), prilike (engl. *opportunities*) i prijetnje (engl. *threats*) relevantni za planiranje razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama. Svaka od tih komponenata SWOT-a objašnjena je na Sl. 2. Druga etapa podrazumijevala je identifikaciju razvojnih potencijala i potreba na temelju rezultata analize stanja.

2.3.2. Vizija razvoja

Sinteza rezultata analize stanja omogućila je cjeloviti pogled na postojeće stanje u vezi zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama te s njima povezanih razvojnih potreba i potencijala. Polazeći od toga, a uzimajući u obzir plansko razdoblje za koje se izrađuje strategija, definira se vizija razvoja koja ambiciozno, ali koncizno opisuje željeno stanje u godini nakon završetka provedbe strategije.

2.3.3. Koncept razvoja zelene infrastrukture i model kružnog gospodarenja prostorom i zgradama

U skladu s vizijom razvoja, konceptualiziraju se planovi za razvoj zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama. Ova konceptualizacija temelji se na saznanjima iz sinteze rezultata analize stanja koja se integriraju sa znanstveno utvrđenim načelima iz relevantne literature o razvoju zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama. Cilj je postaviti temelje za kvalitetan i dugoročno održiv razvoj u ovim domenama.

	unutarnji čimbenici (prostorne, socioekonomske, financijske i druge karakteristike Općine Posedarja)	vanjski čimbenici (fizičko, ekonomsko, financijsko i drugo okruženje u kojem se nalazi Općina Posedarje)
čimbenici koji mogu doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva	SNAGE podrazumijevaju područja, resurse i sposobnosti na koje se Općina Posedarje može osloniti u razvoju zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama i koje pružaju najveće mogućnosti za uspjeh	PRILIKE područja, resursi i sposobnosti izvan Općine Posedarja koje bi se mogle iskoristiti za razvoj zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama odnosno kroz koje bi se mogle uvećati snage i/ili umanjiti slabosti
čimbenici koji mogu ugroziti ostvarenje strateških ciljeva	SLABOSTI ukazuju koja područja, resursi i sposobnosti ograničavaju ili onemogućuju razvoj zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama	PRIJETNJE predstavljaju područja, resurse i sposobnosti izvan Općine Posedarja koji mogu ugroziti razvoj zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama odnosno koji bi mogli umanjiti snage i/ili uvećati slabosti

Sl. 2. Komponente SWOT analize

Koncept razvoja zelene infrastrukture i model kružnog gospodarenja prostorom i zgradama pružaju okvir i usmjerenja za razvoj u ovim područjima tijekom planskog razdoblja s naglaskom na detaljnu razinu primjene. Ovi okviri definiraju ključne strateške pravce i operativne mjere koje će omogućiti efikasnu implementaciju zelenih i kružnih rješenja u urbanom kontekstu, osiguravajući tako poboljšanje kvalitete života, očuvanje okoliša i postizanje dugoročne održivosti.

Osim ovih tematski određenih koncepata definiraju se i društveno-okolišna načela koja daju okvir za definiranje opsega i forme strateškoplanskih intervencija. Ona predstavljaju horizontalna načela kojima se planeri vode tijekom izrade strateškoplanskog okvira, a osiguravaju da planirani razvoj bude usklađen sa suvremenim društvenim i okolišnim standardima.

2.4. Izrada strateškoplanskog okvira

Strateškoplanski okvir sastoji se od politika zelene urbane obnove i definiranih strateških ciljeva zelene urbane obnove i pripadajućih intervencija kojima će se oni ostvariti. Politike zelene urbane obnove definirane su na temelju analize stanja, potreba i potencijala te načela planiranja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama. One daju okvir za oblikovanje intervencija u strateškoplanskom okviru.

Strateški ciljevi definirani su na temelju sinteze rezultata analize stanja, a njihova razrada proizašla je iz koncepta razvoja zelene infrastrukture i modela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama slijedeći horizontalna načela. Strateški ciljevi provodit će se kroz intervencije koje su organizirane u tri razine: posebni ciljevi, razvojne mjere i razvojne aktivnosti. U prvoj razini su diferencirani posebni ciljevi koji razrađuju strateške ciljeve. Potom su unutar njih definirane mjere koje je potrebno provesti kako bi se oni ostvarili. Na kraju su definirane specifične aktivnosti koje je potrebno provesti da bi se ostvarile mjere.

Razvojne aktivnosti oblikovane su sukladno unaprijed definiranim politikama zelene urbane obnove, a izravno povezuju razvojne mjere s utvrđenim razvojnim potrebama i potencijalima. Stoga su uz svaku razvojnu aktivnost u strateškoplanskom okviru navedene razvojni mjere i potencijali iz kojih su proizašli i politike prema kojima se provode. Konačno, budući da provedba pojedinih aktivnosti dijelom ovisi o drugim aktivnostima, za svaku je razvojnu aktivnost navedene i druge aktivnosti prema kojima se ona provodi.

2.5. Izrada operativnog plana provedbe i praćenja

Operativni plan provedbe i praćenja definira institucionalni i okvir za provedbu s pokazateljima te indikativnim terminskim i financijskim planom. U institucionalnom okviru definirano je tijelo odgovorno za provedbu Strategije zelene urbane obnove Općine Posedarje te su navedena druga tijela i organizacije koji će biti uključeni u provedbu, praćenje i vrednovanje strategije.

Okvir za provedbu s pokazateljima te indikativnim terminskim i financijskim planom na sustavan način definira konkretne intervencije koje proizlaze iz strateškoplanskog okvira. Svaka intervencija proizlazi iz jedne ili više razvojnih aktivnosti te su one navedene u okviru. Osim toga definirani su i:

- prioritetnost provedbe,
- okvirno razdoblje provedbe,
- pokazatelji rezultata (s definiranim ključnim točkama ostvarenja, mjernim jedinicama te početnim i ciljanim vrijednostima) te
- procijenjeni trošak izvršenja svake intervencije.

2.6. Izrada smjernica za ugradnju strateškoplanskog okvira u prostornoplanske dokumente

Smjernice za ugradnju strateškoplanskog okvira u prostornoplanske dokumente definirane su temeljem dvaju komplementarnih pristupa. Najprije se definiraju potrebne promjene prostornoplanskih odredbi analiziranih u poglavlju 5.3.1 ili se predlažu nove odredbe koje će omogućiti implementaciju koncepta zelene infrastrukture i modela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama u prostornom uređenju Općine Posedarja. Potom se pojedinačne razvojne aktivnosti iz strateškoplanskog okvira dovode u vezu s relevantnim prostornoplanskim odredbama te se definiraju potrebne promjene u tim odredbama ili se predlažu dodatne, nove odredbe kako bi se omogućila provedba pojedinih aktivnosti.

3. OSNOVNA OBILJEŽJA OPĆINE POSEDARJE

3.1. Prostorni obuhvat strategije

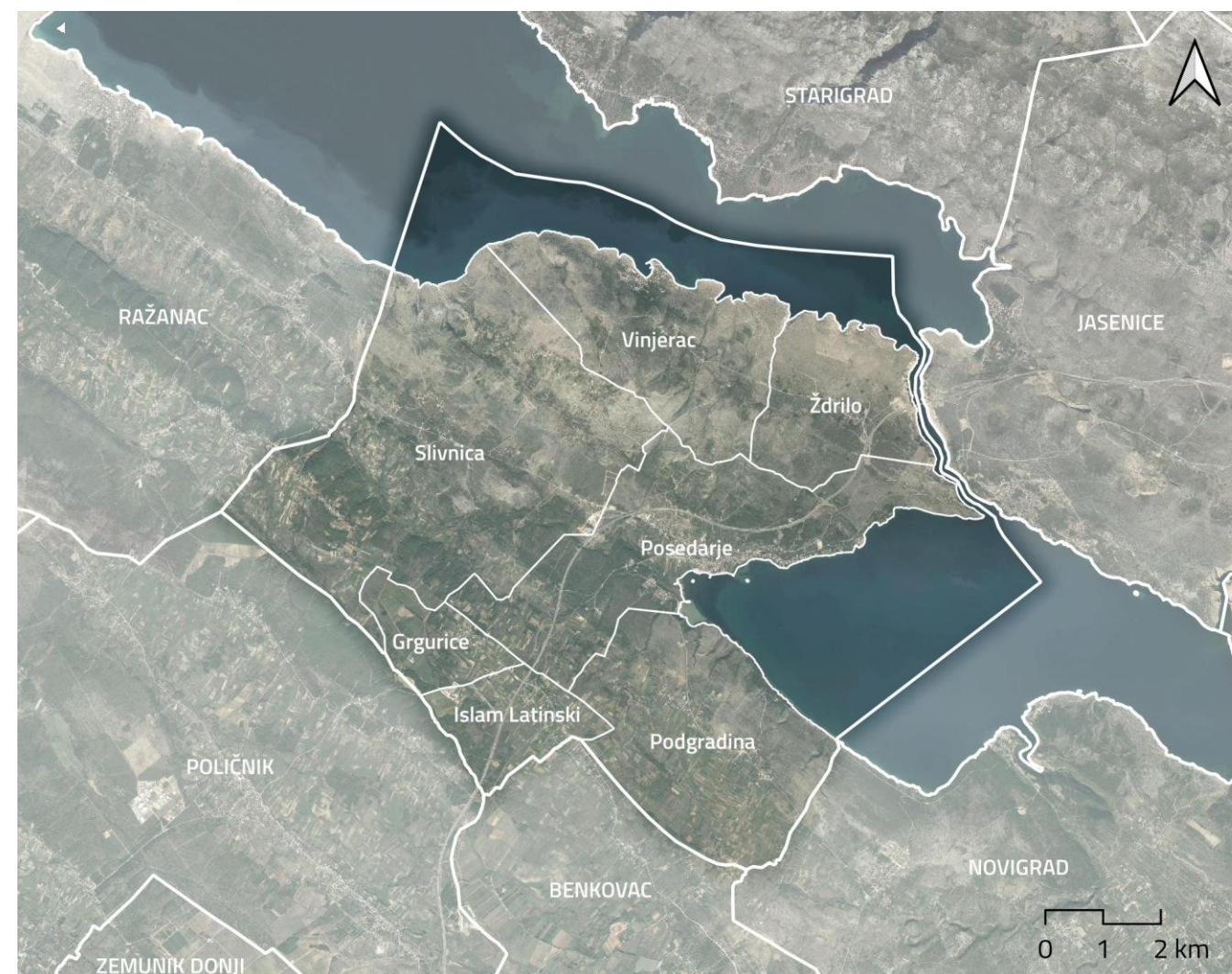
Općina Posedarje smještena je na sjeveroistočnom rubu Ravnih kotara, između Podvelebitskog kanala i Novigradskog mora. U administrativnom smislu smještena je u središnjem dijelu Zadarske županije. Općina se prostire na kopnenoj površini od 77,2 km² kojoj treba pridodati još 24 km² morske površine. Na sjeveru na moru graniči s Općinom Starigradom, na istoku na moru s Općinom Jasenicama, na jugozapadu na moru i kopnu s Općinom Novigradom, na jugu s Gradom Benkovcem i na zapadu s općinama Poličnikom i Ražancem. U sastavu Općine je sedam naselja: Grgurice, Islam Latinski, Podgradina, Posedarje, Slivnica, Vinjerac i Ždrilo.

Tlocrtni oblik kopnenog dijela Općine nepravilan je te se u fiziografskom smislu na sjeveroistočnom dijelu ističe poluotok s uzvisinom Brisnicom omeđen Podvelebitskim kanalom, Masleničkim ždrilom i Novigradskim morem od pitomijeg i zaravnjenog područja Ravnih kotara s poljoprivrednim površinama na jugu. Naselja su u sjeveroistočnom dijelu većinom malena i zbijena te su se formirala oko manjih kotlina s obradivim tlom dok su ona na području Ravnih kotara više izdužena i formirana na uzvisinama oko prostranih obradivih površina. Najvažniji vodeni element u ovom prostoru predstavlja vodotok Baštica omogućuje navodnjavanje u ovom dijelu Ravnih kotara, a zatim kanjonski probija brda prije zaravnjivanja u malenu naplavnu ravnicu jugozapadno od naselja Posedarja gdje se ulijeva u Novigradsko more.

U Općini je prema Popisu 2021. g. živjelo 3.430 stanovnika iz čega proizlazi gustoća naseljenosti od 44,4 stan./km². Očekivano je gustoća naseljenosti najveća u Posedarju, naselja u Ravnim kotarima u pravilu su naseljena gušće od prosjeka Općine dok su ona na poluotoku (izuzev Posedarja) rjeđe naseljena.

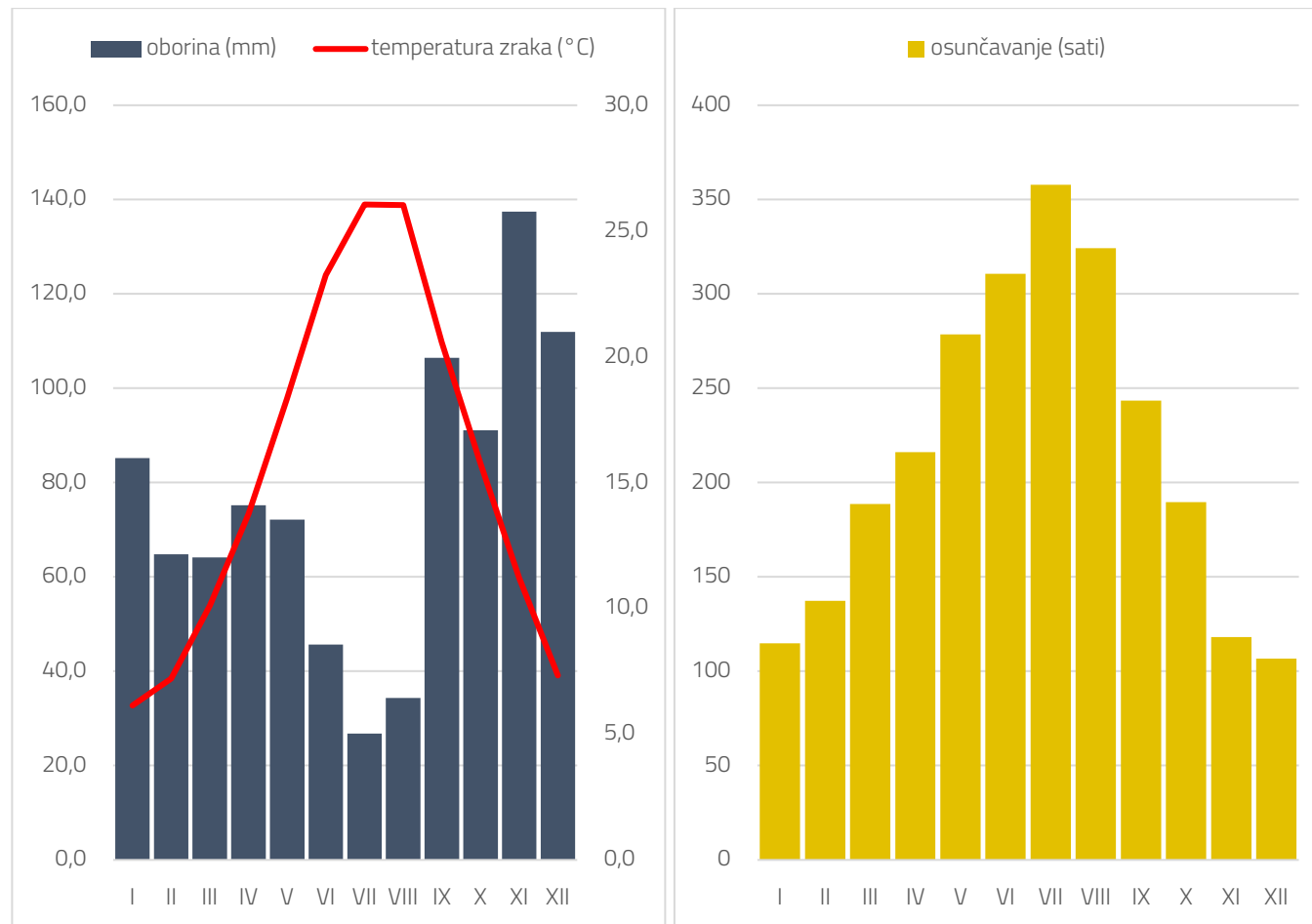
3.1. Klimatska obilježja

Klimatska svojstva područja najvažniji su čimbenik koji utječe na pojavu određene vegetacije u prostoru. Uzimajući u obzir potrebe planiranja zelenih, vodenih i ozelenjenih površina, analizirane su mjesečne temperature zraka, količina oborina, osunčavanje, brzina vjetra te učestalost kiše, mraza i snijega. Budući da se na području Općine Posedarja ne nalaze glavne meteorološke ni klimatološke postaje iz državne mreže, za analizu su korišteni podaci s najbliže takve mjerne postaje, a to je postaja Novigrad smještena oko 6,5 km jugoistočno od Posedarja. Iznimka je vrijednost trajanja osunčavanja koja se na postaji u Novigradu ne mjeri pa su za tu analizu korišteni podaci s meteorološke postaje Zadra. S obzirom na svoj položaj može se smatrati reprezentativnom za širi prostor, mada će podaci bolje ocrtavati klimatska obilježja priobalnih nego zaobalnih dijelova Općine Posedarja.

Sl. 3. Administrativno-teritorijalni ustroj Općine Posedarja

Prema podacima Zaninović i dr. (2008) i Državnog hidrometeorološkog zavoda (2025) klima u Posedarju može se okarakterizirati kao sredozemna klima s vrućim ljetom odnosno klima masline (Csa prema Köppenovoj klasifikaciji klimatskih tipova). Kako je vidljivo iz klimatskog dijagrama količine padalina i temperature zraka u područjima s ovom klimom suho je razdoblje u toplom dijelu godine, a najveći dio oborina padne u hladnijem dijelu godine tijekom kojeg se javljaju dva maksimuma padalina (Sl. 4 lijevo). Srednji mjesečni raspon temperature zraka tijekom godine je između ~6 i ~26 °C.

Sl. 4. Klimatski dijagram na meteorološkoj postaji u Novigradu za razdoblje 1998.–2024. godine (lijevo) i prosječno mjesečno trajanje osunčavanja prema meteorološkoj postaji u Zadru za razdoblje 1961.–2023. godine (desno)

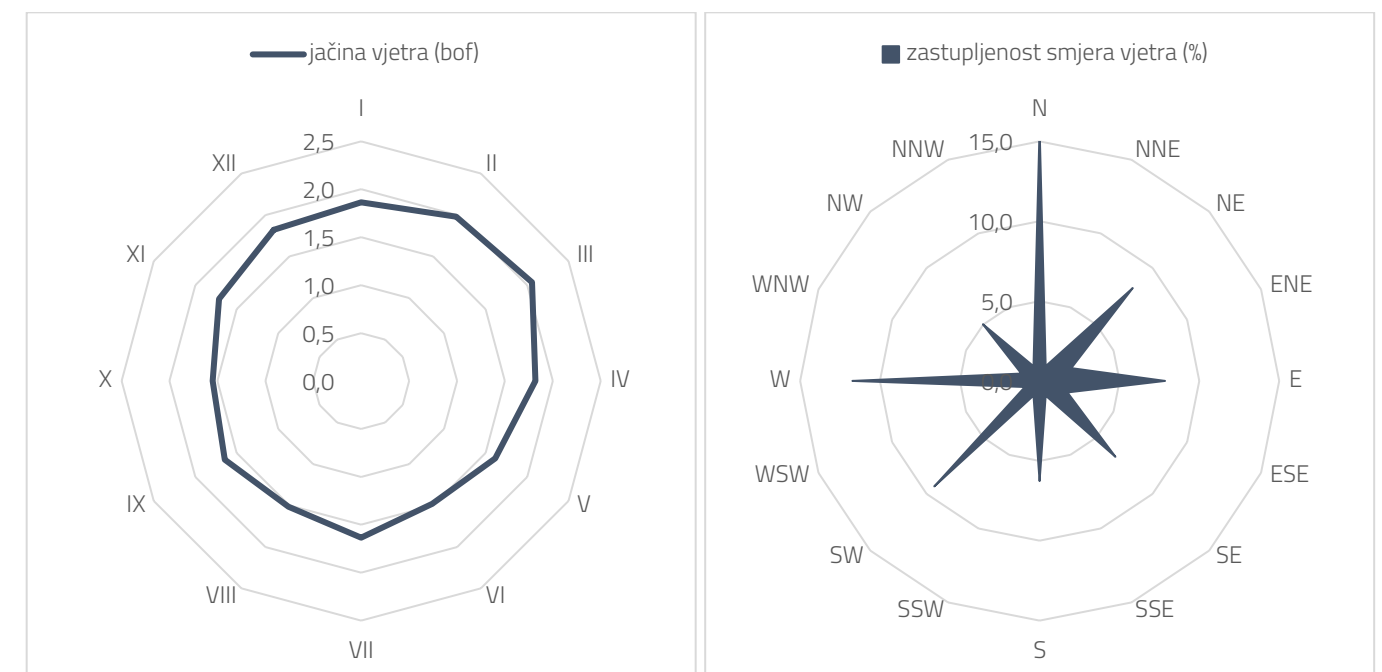
Izvor podataka: DHMZ (2025)

Temperatura zraka jedan je od najvažnijih klimatskih i meteoroloških elemenata o kojem ovisi cjelokupna aktivnost biljaka i njihov vegetacijski ciklus, ali i općenito život prirode i brojne ljudske djelatnosti. Godišnja distribucija srednjih mjesečnih temperatura zraka u skladu je sa srednjim mjesečnim trajanjem osunčavanja (Sl. 4 desno). Ono je najveće u srpnju kad doseže i preko 350 sati mjesečno, a najmanje u prosincu (~107 sati). U godišnjem prosjeku ovo područje ima 2.590 sati osunčavanja.

Kao i na ostalim dijelovima Jadrana, jedan je od najvažnijih modifikatora klime upravo more. Zbog nejednake brzine zagrijavanja i hlađenja mora i kopna te okolnih uzvisina razvijaju se lokalne dnevne periodične cirkulacije zraka. Pritom se razvija redoviti danji vjetar s mora na kopno i noćni s kopna i niz obronke prema moru. Sve to omogućuje turbulencijsku razmjenu zračnih svojstava, a time i uspostavu homogenih prostornih razdioba meteoroloških parametara i ublažavanje ekstrema.

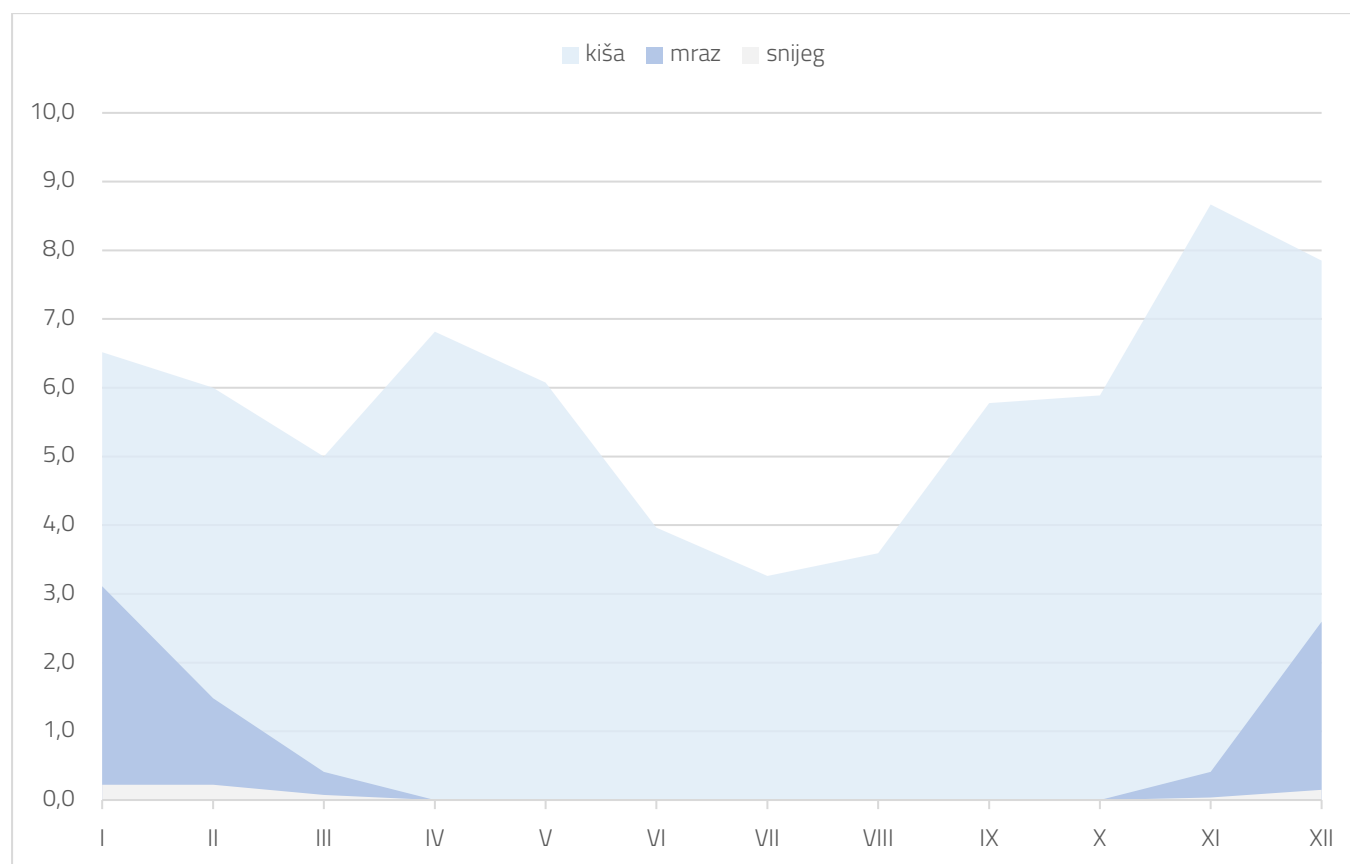
Vjetar je ovdje iznimno značajan čimbenik koji utječe na razvoj vegetacije. Prema podacima s postaje Novigrada, prosječna brzina varira od 1,5 m/s u toplom dijelu godine do 2 m/s zimi (Sl. 5 lijevo), a po zastupljenosti u smjerovima puhanja vjetra osobito se ističu sjeverni i zapadni (Sl. 5 desno). Posebno značajan vjetar ovdje čini bura, intenzivan i mahovit vjetar koji puše iz sjeveroistočnog kvadranta i koji je osobito izražen u hladnom dijelu godine. Bura nastaje spuštanjem hladnijeg zraka s Velebita u toplije područje nad morem, a najjača je kad opći gradijent tlaka potiče ovakvo zračno strujanje. Tada čini razornu štetu na zelenilu, infrastrukturi i u poljoprivredi, a udaranjem o morsku površinu raspršuje vrhove površinskih valova te potom posolicu raspršuje daleko od obale što dovodi do ogoljivanja obale (Zaninović i ostali, 2008).

Kiša je najčešći i najvažniji pojavni oblik oborine na području Općine Posedarja. Osim same količine kiše koja padne na neko područje, za planiranje zelene infrastrukture važno je znati i koliko često se ona pojavljuje. Meteorološka postaja u Novigradu bilježi najviše oborina padne u jesenskim mjesecima i nastavlja se u zimu dok najmanje oborina padne ljeti (Sl. 6). Najveći prosječni broj dana s kišom u mjesecu postiže se u studenom (9 dana), a kiša najrjeđe pada u srpnju (3 dana). Za razliku od toga, mraz je jedan od faktora koji najviše ograničavaju razvoj i opstanak vegetacije u hladnijim razdobljima jer, ako se pojavi u vegetacijskom razdoblju biljke, može uzrokovati oštećenja na biljnom tkivu, a biljke su na mraz posebno osjetljive u fazi cvjetanja. Mraz se prema meteorološkoj postaji u Novigradu na ovom području pojavljuje od studenog do travnja s učestalošću od jednog do tri puta mjesečno. Snijeg se, s druge strane, pojavljuje od studenog do ožujka, a može imati pozitivne učinke jer djeluje kao izolator pa štiti vegetaciju od smrzavanja u hladnom dijelu godine (DHMZ, 2025).

Sl. 5. Godišnja raspodjela srednje brzine vjetra (lijevo) i zastupljenost smjerova puhanja vjetra (desno) na meteorološkoj postaji Novigrad u razdoblju 1998.–2024. godine

Izvor podataka: DHMZ (2025)

Sl. 6. Prosječan broj dana s kišom, mrazom i snijegom na meteorološkoj postaji Novigradu u razdoblju 1998.–2024. godine

Izvor podataka: DHMZ (2025)

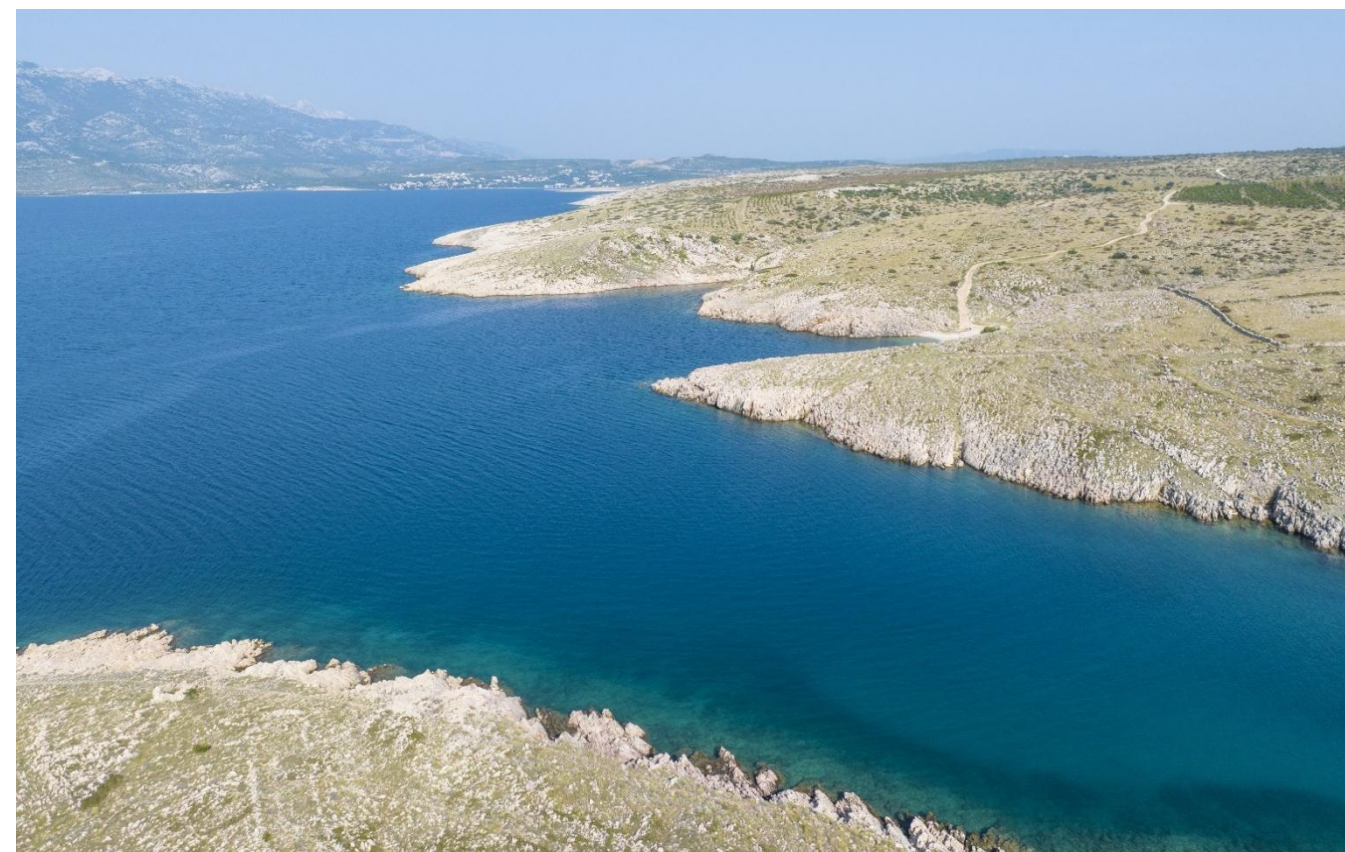
3.2. Krajobrazna obilježja

Prostor Općine Posedarja nalazi se na prijelazu između obalnog područja Novigradskog mora i zaobalnog prostora Ravni kotara. Ova pozicija rezultirala je izraženom krajobraznom raznolikošću oblikovanom kombinacijom prirodnih, geomorfoloških i kulturnih čimbenika. Sjeverni i zapadni dijelovi Općine naslanjaju se na obalne i priobalne zone Novigradskog mora i Velebitskog kanala. Obalni prostor obilježava razvedena krška obala sa stjenovitim poluotocima, manjim uvalama i geomorfološki značajnim fenomenom Novskog ždrila. Vegetacijski pokrov obale čine zajednice niskog mediteranskog raslinja, prilagođene ekstremnim mikroklimatskim uvjetima poput bure i posolice. Vizure s viših točaka pružaju široke poglede prema Novigradskom moru i planinskom lancu Velebita, snažno definirajući doživljaj prostora. Unutrašnji dijelovi Općine pripadaju širem prostoru Ravni kotara koji se prema Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske (Bralić, 1995) nalaze unutar krajobrazne jedinice Sjevernodalmatinske zaravni. Prema Planu upravljanja područjima ekološke mreže Ravni kotari (PU 6006) 2023.–2032., osnovna karakteristika ovoga krajobraza je izmjena flišnih udolina i vapnenačkih hrptova uz blagi brežuljkasti reljef s malim visinskim razlikama. Vapnenačke zone pokazuju izražen krški karakter sa škrapama i ponikvama dok su flišne doline plodnije i prikladne za poljoprivredu. Flišne udoline koriste se za ratarsku i voćarsku proizvodnju dok su vapnenačke uzvisine više orijentirane na stočarstvo i maslinarstvo s

karakterističnim suhozidima i pastirskim stazama. Tradicijska organizacija zemljišta, prepoznatljiva po usitnjenim, trakastim parcelama omeđenim suhozidima i povremenim živim ogradama, zadržala je svoju čitljivost u prostoru. Na temelju analize prirodnih i kulturnih obilježja može se predložiti konceptualna podjela prostora Općine Posedarja na nekoliko karakterističnih krajobraznih cjelina:

- obalni i priobalni krajobraz uz Novigradsko more i Velebitski kanal s dominantnim prirodnim vizurama (Sl. 7);
- zaobalni poljoprivredno-ruralni krajobraz unutar flišnih udolina obilježen poljoprivrednim mozaicima i tradicionalnim strukturama (Sl. 8);
- prijelazni krški krajobraz s obilježjima degradirane makije, suhozida i otvorenih travnjaka (Sl. 9).

Vegetacijski pokrov Općine čine zajednice degradiranog mediteranskog raslinja, šume hrasta medunca i bijelog graba te poljoprivredne kulture karakteristične za mediteransku zonu. Kamenjarski i flišni krajobrazi dodatno su oblikovani privremenim vodotocima, lokvama i močvarno-glejn timer. Kulturnopovijesni slojevi prostora izraženi su kroz staru agrarnu parcelaciju, suhozide, tradicijsku arhitekturu i organizaciju naselja, koja se postupno modernizirala, ali zadržava karakteristične elemente povijesnog razvoja. Posebnu vrijednost predstavljaju očuvane vizure prema Novigradskom moru i Velebitu te kontinuitet prirodnih i kulturnih elemenata krajobraza što predstavlja važan resurs za održivo prostorno planiranje i upravljanje razvojem Općine Posedarja.

Sl. 7. Obalni i priobalni krajobraz uz Velebitski kanal

Sl. 8. Zaobalni poljoprivredno-ruralni krajobraz

Sl. 9. Prijelazni krški krajobraz

3.3. Povijesni pregled urbanističkog razvoja

Područje Općine Posedarja naseljeno je još od prapovijesnih razdoblja čemu svjedoče nalazi ostataka pračovjeka u Slivnici, ostaci humaka i gradina iz željeznog doba te nalazi iz antike i srednjeg vijeka. Historijskogeografski razvoj Posedarja i njegova kraja nije detaljno istražen pa je tako on gotovo nepoznat prije početka 13. stoljeća. Prostor Slivnice naseljen je od starijega kamenog doba, a postoje i tragovi iz mlađeg kamenog te bakrenog doba. Gusto je naseljeno u doba Liburna i Rimljana. Na brežuljcima oko sela ostatci su triju liburnskih gradina (Gradina od Bokulje, Mijolovića gradina i Lergova/Oraška gradina). Najveća je u željeznom dobu i u vrijeme rimske uprave bila Lergova gradina (ostatci prapovijesnog i antičkog naselja s temeljima zidova, zgrada i akropole) s utvrdom koja je nadzirala Velebitski kanal i naselja s obje njegove strane te velik dio Ravnih kotara (Sl. 10). Prostor Vinjerca također je naseljen od prapovijesnog vremena.

U povijesnim izvorima Posedarje je prvi put zabilježeno 1219. g. u ispravi hrvatsko-ugarskoga kralja Andrije II. Arpadovića kojom se potvrđuje darovnica Bele III. Arpadovića s kraja 12. st. kojom se posjedi na području Posedarja daruju krbavskim knezovima Kurjakovićima koji su se kasnije prozvali knezovima Posedarskim prema imenu mjesta.

Krajem 13. stoljeće (1282. g) Grgur Gusić Kurjaković na posedarskom vlastelinstvu u Novigradu je izgradio tvrđavu. U ispravama 13. i 14. stoljeća vlastelinstvo knezova Posedarskih je najvećim dijelom unutar prostora današnje Općine Posedarja obuhvaćajući i Novigrad i Paljuv. Prodajom Zadra Mlečanima 1409. g. uvodi se mletačka uprava u Kurjakovićev Novigrad, Posedarje, Slivnicu, Vinjerac kao i na ostale krajeve u zadarskom priobalju. Prostor vlastelinstava Posedarskih pripao je novigradskom distriktu. Mlečani nisu bitno dirali u prava vlastelina i posjednika te je vlastelinstvo Posedarskih ostalo u njihovu vlasništvu i nadalje.

Sl. 10. Smještaj naselja Slivnice podno Lergove gradine

U pisanim izvorima Slivnica se spominje 1301. i 1389. g. Ime je dobila prema izvoru vode podno Oraške gradine i jedno je od najstarijih naselja nekadašnjeg srednjovjekovnog novigradskog distrikta. U srednjem vijeku pripadala je hrvatskim knezovima krbavskim Kurjakovićima, tj. njihovom ogranku Posedarskim (istočni dio), a zapadni dio zadarskoj vlasteli. Uvođenjem mletačke uprave na Jadranu početkom 15. stoljeća, Slivnica je velikim dijelom pripala obitelji Venier, a kasnije obitelji Licini. U 19. stoljeću zapadni dio kupili su Kneževići i Veršići iz Vinjerca, a istočni je bio u vlasništvu knezova Benja–Posedarskih iz Zadra.

Do početka 15. stoljeća na vinjeračkom rtu nalazio se pavlinski samostan s crkvom sv. Marka. Cijeli prostor naselja pripadao je srednjovjekovnoj županiji Luci u Hrvatskom Kraljevstvu, a kasnije Hrvatsko-Ugarskom Kraljevstvu. Samostan je 1416. g. srušila Mletačka Republika, no crkva je preživjela do kraja 19. stoljeća. Podrijetlo imena Vinjerac povezuje se s mletačkim nazivom Castel Venier iz 15. st. Članovi plemenitaške mletačke obitelji Veniera ženidbenim vezama sa starom zadarskom plemićkom obitelji Matafara postali su posjednici Vinjerca. Prostor istočno od naselja pripadao je hrvatskoj plemenitaškoj obitelji Posedarskima.

Starosjedilačko hrvatsko stanovništvo počelo se iseljavati iz Posedarja u vrijeme turskih napada (tijekom 16. i 17. stoljeća). Posjed knezova Posedarskih našao se na prvoj crti ratnih sukoba, nekoliko je puta opljačkan i razoren, a jedan dio je bio i zaposjednut. Mletačke su vlasti uključile knezove Posedarske u borbu protiv Turaka i dali im visoka činovnička mjesta. U Posedarju su izgradili obrambenu kulu u kojoj su držali posadu za obranu Posedarja.

Vinjerac je zaposjednut od osmanskih snaga 1570. g., ali su ga već sljedeće godine Mlečani vratili i srušili kako ne bi postao osmanska strateška točka. Kada su osmanski napadi oslabili, luka je obnovljena, a izgrađena je i nova rimokatolička crkva sv. Ante Padovanskoga, vjerojatno 1652. g., kasnije 1846. g. temeljito rekonstruirana. Godine 1826. Vinjerac je postao samostalna župa, statističko naselje i mjernička općina (Sl. 11).

Sl. 11. Zaštićena povijesna jezgra naselja Vinjerca

Islam Latinski nastao je kao osmanska utvrda na mjestu hrvatskog srednjovjekovnog sela Učitelja Vasi i ranosrednjovjekovne utvrde Vespeljevca koja je 1571. g. osvojena, a 1577. g. obnovljena i preimenovana u Sedd-i Islam (Bedem Islama). U 17. stoljeću bio je sjedište Islamske kapetanije, a od 1647. g. bio je u sastavu Mletačke Dalmacije. Na mjestu utvrde je 1756. g. izgrađena župna crkva Svetog Nikole biskupa (obnovljena 1950. g., teško oštećena za vrijeme Domovinskog rata te ponovno obnovljena 1996. g.). Izdvajanjem iz Islama Latinskog nastalo je naselje Grgurice.

Današnje naselje Podgradina nastalo je od nekadašnjega Budima (liburnska gradina) koji se nalazio uz Novigradsko more (Sl. 12), a prestao je postojati u 17. stoljeću jer nije bio stalno nastanjen nego je služio kao sklonište uskocima u borbi protiv Osmanlija. Stanovništvo Budima se početkom 18. stoljeća seli južnije (ispod brda Gradine) te zajedno sa stanovnicima susjednog povijesnog mjesta Mirce ujedinijuje u novo naselje prozvano Podgradinom.

Prema popisu žitelja iz 1527. g. Posedarje je imalo 871 stanovnika, 1608. g. je imalo tek 175 stanovnika, 1692. g. taj broj povećan na 234 dok 1880. g. broji 729 stanovnika. U turskim napadima je mnoštvo stanovništva ubijeno, zarobljeno i protjerano, a Turci su na to područje naseljavali novo stanovništvo koje su nazivali Vlasima. Pristizanje novog stanovništva utjecalo je i na govor posedarskog stanovništva, starosjedioci su govorili čakavicom dok su pridošlice sa sobom donijele štokavicu kojom se i danas govori u Posedarju.

Razvoj naselja je organski te prati prirodne uvjete i potrebe stanovništva. Formirana su manja ruralna naselja organizirana oko poljoprivrednih resursa i obiteljskih zajednica. Uvođenjem druge austrijske uprave 1816. g. započele su promjene u Zadru i njegovoj okolini pa tako i u posedarskom kraju. Izgrađene su ceste (Zadar–Poličnik–Slivnica–Vinjerac odnosno Posedarje–Maslenica), luke (Vinjerac, Posedarje), kao i suvremeni katastar

Sl. 12. Smještaj naselja Podgradine podno liburnske gradine Budima

mjerničkih općina Posedarja, Slivnice, Islama Latinskog i Vinjerca, uređena je luka s lukobranom u Vinjercu (1856. g.), otvorene su škole (1877. g. u Vinjercu, a 1879. g. u Posedarju) te pošta (1883. g. u Vinjercu), lučki uredi i sl.

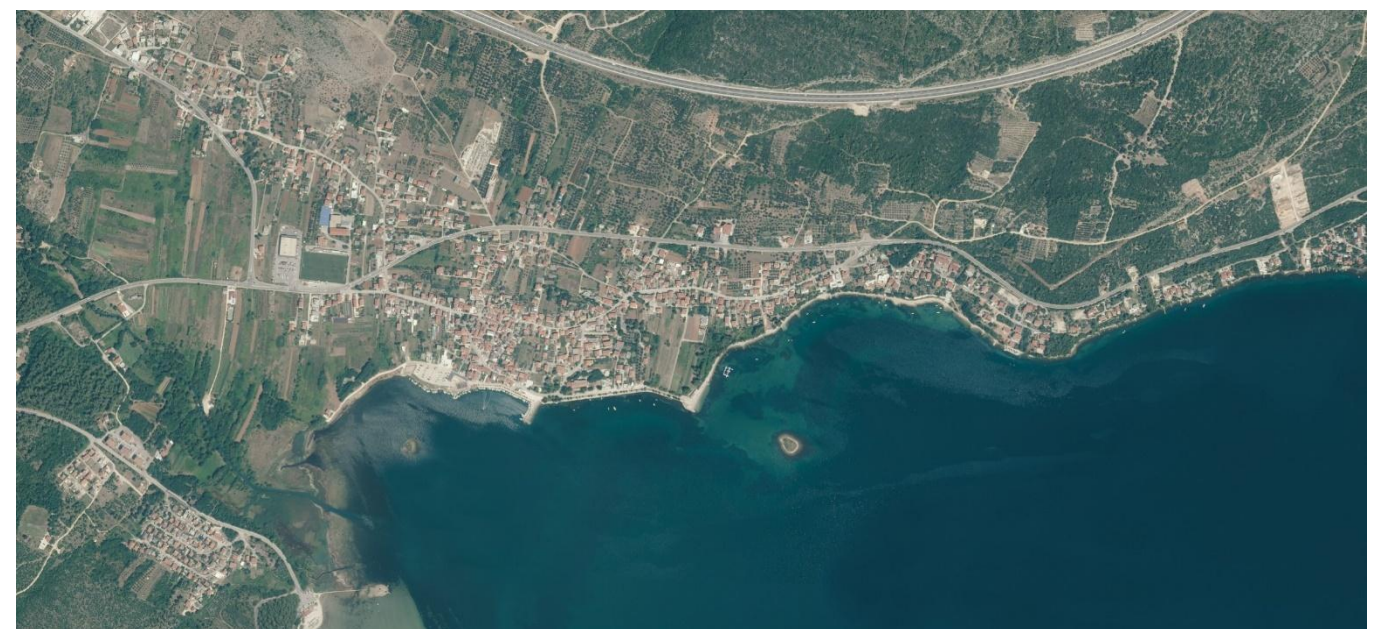
Izgrađene strukture Posedarja u ovo su vrijeme koncentrirane oko stare jezgre naselja s nekoliko izdvojenih građevinskih sklopova na sjeverozapadu (na prostoru Čelinke) te uz cestu prema istoku (na prostoru Čikeru). Razvoj naselja je i dalje neplanski i organski bez stroge ulične mreže prilagođavajući se konfiguraciji terena. Centar naselja formira se oko stare jezgre i novih javnih zgrada s kamenim kućama i uskim ulicama dok su izdvojena naselja izrazitog ruralnog karaktera i rijetke gustoće izgradnje.

Prvi svjetski rat označio je raspad Austro-Ugarske Monarhije, a osnivanjem južnoslavenske države agrarna reforma ulazi u završnu fazu. Agrarna reforma i Drugi svjetski rat su imali veliki utjecaj na budući razvoj Općine, lokalnom stanovništvu u vlasništvo su dodijeljena vlastelinska zemljišta koja su do tada obrađivali i koristili. Vladavinu komunizma je obilježio slabiji razvoj Općine, iako su u to vrijeme izgrađeni Maslenički most i ceste. Za vrijeme Domovinskog rata (1991.–1995. g.) Općina je pretrpjela velike gubitke, a posebno naselja Islam Latinski i Podgradina.

Prometne i trgovačke veze Vinjerca s drugim naseljima bile su slabe do polovice 19. st. kada je uređena nova luka s lukobranom (1856. g.) i kada je započeo razvoj lokalne jedrenjačke flote. Početkom 20. st. mjesna flota bila je financijski uništena jer nije bilo dovoljno kapitala za prilagodbu novim uvjetima. Ribarstvo je također bilo važno u Vinjercu, osobito u 19. i početkom 20. st. Poslije Drugog svjetskog rata uslijedila je snažna ekonomska emigracija. Jezgra naselja formirala se prvenstveno na rtu/poluotoku oko župne crkve (izgrađene u 17. st.) i uz luku (izgrađenu u 19. st.) tipičnom dalmatinskom izgradnjom kamenih kuća (često ugrađenih) unutar matrice uskih kamenih ulica. Daljnji razvoj naselja, posebno izražen krajem 20. i početkom 21. stoljeća, potaknut je razvojem

turizma. Naselje se širi duž obale prema jugoistoku (prema području Trnovice) te duž uvale prema zapadu i jugozapadu prema unutrašnjosti (uz cestu prema Slivnici). U sastavu naselja je nekoliko izdvojenih građevinskih područja – povijesnih zaselaka (Žunići, Vučjak, Magaši, Čoze), smještenih uz cestu prema Ždrilu. Naselje Ždrilo nastalo je izdvajanjem iz Vinjerca.

Značajniji urbanistički razvoj Posedarja događa se tek krajem 20. i početkom 21. stoljeća s razvojem turizma (Sl. 14). Izgradnja naselja širi se dužobalno u smjeru istoka na prostoru između ceste Posedarje–Maslenica i mora (područja Čiker i Pavlinka) te se formiraju izdvojeni dijelovi građevinskog područja izvan centralnog dijela naselja na jugozapadu (iznad uvale i otočića sa srednjovjekovnom crkvicom sv. Duha; Sl. 13), a širi se i gospodarska zona naselja prema sjeverozapadu (posebno nakon izgradnje autoceste A1 s izlazom u Posedarju).

Sl. 13. Izdvojeno naselje Gajine iznad uvale Žabokreka u Posedarju

Sl. 14. Ortofoto snimak Posedarja 1968. i 2024. godine

4. RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI U KONTEKSTU ZELENE URBANE OBNOVE

4.1. Razvojna usmjerenja

Budući da u trenutku izrade ove strategije nije bio donesen novi provedbeni program, ovdje je u obzir uzet Provedbeni program Općine Posedarja 2021.–2025. (2021) koji je dao širi kontekst razvoja Općine. U njemu je definirana vizija Općine Posedarja kao „privlačne i gospodarski snažne općina koja osigurava kvalitetne životne i poslovne uvjete koji proizlaze iz sinergije lokalnih proizvoda i tržišta utemeljenog na održivoj poljoprivredi, prometnoj povezanosti, očuvanim prirodnim resursima i posedarskoj tradiciji.” Uz to je definirana i misija općine da „transparentnim i strateški planiranim upravljanjem i radom osigura pozitivno okruženje i preduvjete neophodne za društveno-gospodarski održivi razvoj općine, temeljen na razvoju poduzetništva, poljoprivrede i turizma, uz učinkovito upravljanje javnim resursima i zaštitu i očuvanje okoliša”.

U Provedbenom programu određena su četiri prioriteta djelovanja:

1. Razvoj poticajnog poslovnog okruženja za održivo i konkurentno gospodarstvo,
2. Unaprjeđenje prometne i društvene infrastrukture te unaprjeđenje dostupnosti javnih usluga,
3. Razvoj sustava za pametno i održivo upravljanje resursima i zaštitu okoliša te
4. Optimizacija i unaprjeđenje usluga i procesa za razvoj pametne općine.

Premda je razdoblje za koje je donesen Provedbeni program završeno, SZUOOP će biti usklađena s njime na način da se unaprijede prometna i društvena infrastruktura, da se pametno i održivo upravlja resursima, podigne razina zaštite prirode i okoliša, razvije zelena infrastruktura te optimiziraju i unaprijede usluge i procesi koji se odnose na gospodarenje prostorom i zgradama.

Osim toga, zelena infrastruktura će se planirati kao javna infrastruktura koja pored osiguravanja kvalitetnog javnog prostora za građane obavlja i niz korisnih funkcija poput filtriranja oborinskih voda, zasjenjenja i smanjenja potreba za hlađenjem unutarnjih prostora ili filtriranja zraka. Primjenom načela kružnosti u gospodarenju prostorom i zgradama zaštitit će se prostor i okoliš od znatnijeg odlaganja građevnog otpada te unaprijediti kvaliteta života i pružiti podrška gospodarstvu u vidu obnove zapuštenih prostora i zgrada i stvaranja prostora za različite gospodarske i negospodarske aktivnosti.

4.2. Inicijalna identifikacija razvojnih potreba i potencijala

Inicijalna identifikacija razvojnih potreba i potencijala provedena je temeljem analize postojećih izvora podataka koji obuhvaćaju strateškoplanske i provedbene dokumente, studije, izvješća i interne podatke komunalnih poduzeća te znanstvene i stručne publikacije koji se odnose na prostor ili pojedinačne lokalitete unutar Općine Posedarja.

4.2.1. Inicijalna identifikacija razvojnih potreba

Razvojne potrebe određene su na način da su analizom identificirani problemi u prostoru koji su relevantni za zelenu urbanu obnovu te su iz njih izvedene razvojne potrebe u kontekstu zelene urbane obnove. Pregled relevantnih problema u prostoru i razvojnih potreba koje iz njih proizlaze dan je u Tab. 2.

Tab. 2. Pregled problema u prostoru relevantnih za zelenu urbanu obnovu te razvojnih potreba koje iz njih proizlaze

Domena	Problem u prostoru	Izvori podataka	Opis problema	Razvojne potrebe koje proizlaze iz identificiranog problema u prostoru
Slobodno vrijeme, rekreacija i sport na otvorenom	Starenje stanovništva	1	Prirodno kretanje stanovništva Općine Posedarja ukazuje na izrazito negativne trendove. Bilježi se prirodni pad u broju stanovnika te općenito nizak vitalni indeks općine (prosječno 77,9). Pritom dolazi do starenja populacije.	Osigurati društvene i rekreativne sadržaje za starije građane Osigurati ustanove za brigu o starijim i nemoćnim osobama
	Iščezavanje staništa uslijed napuštanja tradicionalnih djelatnosti	3	Sve češća orijentacija stanovništva turizmu radi percipirane mogućnosti bržeg ostvarivanja profita dovodi do napuštanja tradicionalnih djelatnosti, a posljedično počinju iščezavati i staništa vezana uz te djelatnosti (u prvom redu travnjačka vegetacija).	Poticati tradicionalne djelatnosti i oblike korištenja zemljišta Održavati važna i rijetka travnjačka staništa
Bioraznolikost	Degradiranost šumskih sustava	7	Šumska vegetacija izrazito je smanjena na području Općine Posedarja, a osobito je zabrinjavajuće da je taj proces prisutan na razini cijele Zadarske županije. U razdoblju 2014.–2018. g. na području gospodarske jedinice Posedarja zabilježeno je smanjenje šumskih površina za 21,94 %. Vegetacija je uvelike izmijenjena odnosno prisutni su razni stupnjevi degradacije što je posljedica intenzivne ispaše i sječa za ogrjevno drvo u prošlosti, a stupnjevi degradacije su u pravilu veći na područjima koja su niža i pristupačnija. Šumske zajednice su na dijelovima toliko degradirane da su i degradacijski stadiji šikara bili potisnuti te su nastali kamenjari koji imaju oskudnu vegetaciju zeljastih vrsta i grmlja.	Provoditi pošumljavanje Obnoviti degradirane šumske zajednice
	Smanjivanje bioraznolikosti i genetske raznolikosti unutar vrsta	7	Općekorisne funkcije šuma na području Zadarske županije ugrožene su zbog gubitka genetske raznolikosti ključnih vrsta koje su od iznimnog značaja za održavanje prirodnih zajednica na krškom području. Loše prakse pošumljavanja, u prvom redu korištenje svega jedne vrste te sadnja sadnica koje potječu od istog roditeljskog materijala i ne sadrže dovoljnu genetsku raznolikost, dovode do smanjenja bioraznolikosti i povećanja osjetljivosti zajednice na poremećaje (poput pojave požara). Smanjenje raznolikosti vrsta zabilježeno je i kao posljedica velikog širenja alepskog bora koji se snažno proširio od prvotnih pošumljavanja te je danas glavni modifikator vegetacijskog pokrova u priobalju.	Koristiti genetski raznolik sadni materijal pri pošumljavanju Primjenjivati autohtone vrste prilagođene klimatskom podneblju
	Prisutnost invazivnih vrsta	7	Invazivne vrste snažno kompetiraju za životni prostor i hranjive tvari čime potiskuju zavičajne vrste i smanjuju bioraznolikost područja. Alepski bor je pirofit čijem širenju potpomažu požari pa na opožarenim područjima izrasta vrlo brzo, prije drugih vrsta. Širenje ove vrste na dijelovima naše obale ima invazivne karakteristike te ova vrsta negativno utječe na bioraznolikost krajobraza, a istraživanjima je zabilježeno kako dovodi do smanjenja raznolikosti vrsta od 20 % do čak 50 %.	Suzbijati širenje invazivnih vrsta Educirati stanovništvo o negativnim utjecajima invazivnih vrsta na lokalnu bioraznolikost
Javno zdravlje i urbana higijena	Nedostatna priključenost na vodoopskrbni sustav	1	Na području Općine Posedarja pokrivenost kućanstava vodom iznosi oko 50 % što je limitirajući čimbenik ukupnog razvoja. U ljetnim mjesecima odnosno za trajanja turističke sezone, kad se potrošnja vode povećava za pet puta, nedostatak dovoljnih količina vode predstavlja ozbiljan problem. Sanacija vodovodne mreže na području Općine planirana je u okviru projekta <i>Razvoj sustava vodoopskrbe Vodovoda Zadar</i> kojim se predviđa izgradnja i rekonstrukcija vodovodne infrastrukture na području triju gradova, sedamnaest općina i stotinu naselja.	Osigurati uspješnu provedbu projekta sanacije vodovodne mreže Osnažiti alternativne načine prikupljanja vode za korištenje u kućanstvima i turizmu Smanjiti potrebe kućanstava i turističkih kapaciteta za vodom
	Potreba sanacije Doma zdravlja uz proširenje usluga	2	Dom zdravlja Posedarje sastoji se od ordinacije opće medicine i stomatološke ordinacije. Dom zdravlja nema dostupnih ležajeva i nema mogućnosti produženog liječenja, palijativne skrbi, pružanja usluge smještaja i prehrane te dežurstva vikendom. Domu zdravlja je potrebna kupnja nove opreme te sanacija objekta.	Sanirati Dom zdravlja Posedarje Proširiti širiti ponudu usluga koje Dom zdravlja Posedarje pruža

Domena	Problem u prostoru	Izvori podataka	Opis problema	Razvojne potrebe koje proizlaze iz identificiranog problema u prostoru
Urbana mobilnost	Nedostatna razvijenost infrastrukture za javne i održive oblike prijevoza	3	Prepreke uspostavi djelotvornog sustava urbane mobilnosti na području Općine Posedarja predstavljaju u prvom redu nerazvijenost infrastrukture za biciklistički promet i alternativne oblike prijevoza te slaba povezanost s prigradskim prijevozom. Zbog pretežitog korištenja automobila kao prijevoznog sredstva javlja se problem nedostatka parkirališnih mjesta, a posljedično i nepropisno parkiranje te zakrčenost prometnica, osobito u vrijeme turističke sezone (ljeti).	Razvijati infrastrukturu za biciklistički promet i za održive oblike prijevoza Poticati korištenje održivih oblika prijevoza za smanjenje zakrčenosti automobilima
Energija i klima	Niska energetska učinkovitost i oslanjanje na fosilne izvore energije	1, 2, 3	Kako bi se zadovoljile energetske potrebe Općine Posedarja potrebno je povećati energetske učinkovitost infrastrukture kroz osuvremenjivanje sustava javne rasvjete te energetske obnovu javnih zgrada.	Osuveriniti sustav javne rasvjete Provesti energetske obnovu zgrada u javnom vlasništvu
Prirodni rizici	Neprilagođenost javnog prostora sigurnosti ljudi u slučaju jačih potresa	5, 6	Teritorij Općine Posedarja obuhvaća područje ugroženo potresom intenziteta razine VII po MSK ljestvici zbog čega mogu nastati znatne materijalne štete i ljudske žrtve. Razorni potresi u Zagrebu (22.3.2020.) i Petrinji (28. i 29.12.2020.) pokazali su da javni prostori u urbanim područjima često nemaju dostatne kapacitete niti su optimalno prostorno distribuirani za sklanjanje ljudi u slučaju jakih i razornih potresa. To mogu biti javne zelene površine, trgovi i drugi prostrani otvoreni prostori.	Osigurati dostatne i distribuirane otvorene prostore za sklanjanje ljudi u slučaju jačih potresa
	Pojava požara	5, 6	Područje Općine Posedarja ima izraženu izloženost požarima otvorenog tipa, posebice tijekom ljetnih mjeseci. Tome doprinose mediteranska klima, guste šumske i poljoprivredne površine, sušna razdoblja i snažni vjetrovi poput bure koji mogu znatno ubrzati širenje požara.	Ublažiti rizik od požara otvorenog tipa
	Izraženost erozijskih procesa	7	Pretjerana sječa i degradacija šumskih sastojina na ovim područjima uvjetovale su jaku površinsku eroziju pa je teren često ispresijecan brojnim jarcima i vododerinama što za vrijeme intenzivnih oborina dovodi do naglog slijevanja i nošenja materijala (tla) niz vododerine čime se zatrpavaju poljoprivredne površine, ali i infrastruktura (npr. prometnice).	Spriječiti sječu i degradaciju šuma
Krajobrazna vrijednost i kvaliteta okoliša	Pretjerano opterećivanje obalnog prostora izgradnjom	3	Jednu od najzamjetnijih prijetnji u prostoru Posedarja predstavlja nekontrolirano opterećivanje obalnog pojasa izgradnjom. U cilju zaštite prostora, okoliša i vizure krajobraza potrebno je unaprijediti zakonsku regulativu i njezinu provedbu koja se odnosi na prostorno planiranje i gradnju kako bi se smanjio negativan utjecaj unapredovale urbanizacije obale.	Smanjiti opterećenje obalnog pojasa izgradnjom Unaprijediti prostornoplanske odredbe u pogledu gradnje u obalnom pojasu
	Okolišno neprihvatljivo rješenje sustava odvodnje otpadnih voda	1, 3, 7	Na području Općine Posedarja ne postoji organizirani sustav sakupljanja, pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda. Otpadne vode iz domaćinstava i ostalih objekata uglavnom se sakupljaju u septičkim jamama koje nisu dostatno dimenzionirane i pročišćavane te se disponiraju u tlo ili izravno, bez prethodnog pročišćavanja, izlijevaju u obalno more. Septičke jame većinom nisu izgrađene kao vodonepropusne pa otpadne tvari iz njih u velikoj mjeri zagađuju podzemlje i obalno more. Izgradnja odvodnje otpadnih voda planirana je kroz projekt izgradnje vodnokomunalne infrastrukture aglomeracija Karinskog i Novigradskog mora.	Razviti i implementirati cjeloviti sustav prikupljanja i pročišćavanja otpadnih voda
	Neadekvatan sustav gospodarenja otpadom	1	Odvojeno prikupljanje otpada nije na razini suvremenih komunalnih standarda. Na području Općine predviđena je izgradnja reciklažnog dvorišta, no ono još nije izgrađeno. Potrebno je povećati napore u pogledu jačanja svijesti i informiranja lokalnog stanovništva i posjetitelja o važnosti pravilnog razvrstavanja otpada.	Unaprijediti sustav gospodarenja otpadom
	Prisutnost ilegalnih odlagališta otpada	1, 8	Problem u Općini su „divlja“ odlagališta na kojima se bespravno odlaže otpad. G. 2022. je na području Općine bilo prijavljeno dvanaest lokacija onečišćenih nepropisno odbačenim otpadom koje je potrebno sanirati. Većinom su te lokacije onečišćene krupnim (glomaznim) otpadom i	Sanirati postojeća ilegalna odlagališta otpada Spriječiti nastanak novih ilegalnih odlagališta otpada

Domena	Problem u prostoru	Izvori podataka	Opis problema	Razvojne potrebe koje proizlaze iz identificiranog problema u prostoru
			građevnim otpadom. Potrebno je sanirati i zatvoriti sva postojeća „divlja“ odlagališta. Uz to je potrebno i jačati svijest stanovnika Općine o očuvanju i zaštiti okoliša kako bi se otpad kontrolirano odlagao odnosno spriječile sve potencijalne štete i onečišćenja.	
Gospodarenje prostorom i zgradama	Velik udio stanova koji se koriste povremeno	2	Velik udio stanova koji se koriste povremeno i namijenjeni su odmoru i rekreaciji ukazuje na nekvalitetnu prostornu iskorištenost i nesrazmjer između stalnih i povremenih korisnika.	Razmotriti modele višestrukog korištenja stanova za odmor i rekreaciju Smanjiti sezonalnost posjećivanja na području Općine
	Neriješeni imovinskopravni odnosi	4	Imovinskopravni odnosi na području Općine često ne odgovaraju stvarnom zemljišnoknjižnom stanju zbog zastarjelosti, nedovoljne brzine rješavanja i sporog sustava rješavanja sporova.	Ubrzati rješavanje imovinskopravnih odnosa
	Dotrajalost i nedostatni kapaciteti zgrade dječjeg vrtića	1, 2, 3	Vrtić Cvrčak predviđen je za rad u dvije skupine (jaslice te mješovita i predškolska grupa) s ukupno 50 djece zbog čega ne uspijevaju sva djeca biti upisana u programe. Vrtić ima prizemlje i jedan kat s terasama i dvorištem, zatvorene površine ukupno 386,4 m². Vrtiću je neophodna sanacija i opremanje, osobito soba za boravak djece te uređenje dvorišta.	Provesti sanaciju i opremanje vrtića Povećati prostorne kapacitete dječjeg vrtića Urediti prostore za nastavu na otvorenom
	Dotrajalost zgrade doma zdravlja	1, 2	Dom zdravlja Posedarje zahtijeva sanaciju.	Sanirati zgradu doma zdravlja
	Nedovoljna uporaba građevnih materijala i dijelova zgrada	8	Usprkos planiranom, u Općini Posedarju nije izgrađeno reciklažno dvorište za građevni otpad. Općina je u procesu rješavanja javnopravnih odnosa za njegovu izgradnju prema PPUOP-u.	Izgraditi reciklažno dvorište za građevni otpad
Društvene i turističke potrebe	Negativni demografski trendovi i starenje stanovništva	1, 2, 3	Demografski trendovi posljednjih desetljeća ukazuju na negativan prirodni prirast i općenito nizak vitalni indeks Općine. Dobno-spolna struktura stanovništva pokazuje smanjenje broja stanovnika u mlađim i povećanje u starijim dobnim skupinama.	Osigurati društvene i rekreativne sadržaje za starije građane Osigurati društvene i rekreativne sadržaje koji bi mogli biti privlačni mladim obiteljima
	Velik turistički rast	1, 3	Općina Posedarje bilježi kontinuirani rast broja turističkih dolazaka i noćenja. Sukladno tome se kontinuirano povećavaju turistički smještajni kapaciteti. Najviše dolazaka i noćenja bilježe Posedarje, Vinjerac i Slivnica. Gosti na području Općine u prosjeku borave 7–11 dana što ukazuje da turisti biraju ovo područje za duži boravak, za uživanje u moru, suncu, aktivnom odmoru te kao bazu za istraživanje prirodnih ljepota koje se nalaze u okruženju.	Osigurati javne zelene i ozelenjene površine za ugodan boravak turista
	Loše stanje stadiona Gordana Dema u Posedarju	2	Od sportskih objekata na području Općine postoji stadion Gordan Demo u Posedarju u vlasništvu Općine, kapaciteta 2.000 gledatelja. Službene klupske prostorije i svlačionice su izgrađene prije 40 godina i u jako lošem su stanju. Potrebna je kompletna rekonstrukcija zgrade (instalacije, keramika, dogradnja, dvorište) jer postojeće stanje predstavlja neposrednu opasnost za sve članove nogometnog kluba.	Obnoviti stadion Gordana Dema

Izvori podataka:

- [1] *Provedbeni program Općine Posedarja 2021.–2025.*, Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA, Posedarje, 2021.
- [2] *Strateški razvojni program Općine Posedarja 2015.–2020.*, MICRO projekt d.o.o., Split, 2016.
- [3] *Strategija pametnog razvoja Općine Posedarja 2023.–2028. godine*, Općina Posedarje, Posedarje, 2023.
- [4] *Strategija upravljanja imovinom Općine Posedarja za razdoblje 2021.–2027. godine*, Općina Posedarje, Posedarje, 2021.
- [5] *Plan gospodarenja otpadom Općine Posedarja za razdoblje 2028.–2022. godine*, Eko-Adria d.o.o., Posedarje, 2018.
- [6] *Procjena rizika od velikih nesreća za Općinu Posedarje*, Alfa Atest d.o.o., 2021.
- [7] *Izvješće o stanju okoliša Zadarske županije*, Hudec-plan d.o.o., Zagreb, 2020.
- [8] *Izvjeshće o provedbi Plana gospodarenja otpadom Općine Posedarje za 2022. godinu*, Općina Posedarje, Posedarje, 2023.

4.2.2. Inicijalna identifikacija razvojnih potencijala

Razvojni potencijali određeni su na način da su analizom identificirane pojave u prostoru koje su relevantne za zelenu urbanu obnovu te su iz njih izvedeni razvojni potencijali u kontekstu zelene urbane obnove. Pregled relevantnih pojava u prostoru i razvojnih potencijala koji iz njih proizlaze dan je u Tab. 3.

Tab. 3. Pregled pojava u prostoru relevantnih za zelenu urbanu obnovu te razvojnih potencijala koji iz njih proizlaze

Domena	Pojava u prostoru	Izvori podataka	Opis problema	Razvojni potencijali koje proizlaze iz identificirane pojave u prostoru
Slobodno vrijeme, rekreacija i sport na otvorenom	Unaprjeđenje središnjeg parka u Posedarju	1	Općina planira dodatno opremanje glavnog parka na Obali Ante Damira Klanca u Posedarju.	Unaprijediti središnji park u Posedarju
	Javne plaže	1, 3	Provedbenim programom planirana su dodatna ulaganja u javne plaže dok je Strategijom pametnog razvoja predviđeno opremanje četiri plaže pametnom malom komunalnom opremom.	Unaprijediti javne plaže
	Vidikovci	3	Strategijom pametnog razvoja predviđeno je opremanje osam vidikovaca pametnom malom komunalnom opremom.	Unaprijediti vidikovce
	Sportsko i rekreativno ponašanje i infrastruktura	1	Za daljnje poticanje i razvitak sportskog djelovanja na području Općine neophodna su ulaganja u sportsku infrastrukturu (igrališta, sportske terene, bočališta itd.). Nastavit će se ulaganja u izgradnju i opremanje sportskih igrališta, terena i vanjskih vježbališta. Poticat će se rad udruga u sportu i uključivanje što većeg broja stanovnika u sport i rekreaciju.	Unaprijediti sportsko-rekreativnu infrastrukturu Poticati tjelesnu aktivnost
Bioraznolikost	Poljoprivredna staništa i prehrambeni proizvodi	1	Na teritoriju Općine nalazi se relativno veliko poljoprivredno područje ravnica osobito pogodnih za uzgoj voćnih vrsta i to breskvi, maslina, višnji-maraska, jabuka i vinove loze. U strukturi korištenog poljoprivrednog zemljišta na području Općine Posedarja najveći udio imaju oranice sa 157,06 ha, vinogradi sa 101,95 ha i maslinici sa 72,99 ha. Najzastupljenije kulture na području Općine Posedarja su plemenita vinova loza koja se uzgaja na 79,49 ha i maslina na 41,72 ha, a znatne poljoprivredne površine zauzimaju krški pašnjaci i livade. Pašnjačke površine predstavljaju osnovicu za razvoj stočarstva, a posebice ovčarstva kao glavne stočarske grane, no nije dovoljno iskorišten ovaj razvojni potencijal. Nositelji većine poljoprivrednih gospodarstava su obiteljska gospodarstva.	Poticati krško pašnjačarenje Koristiti lokalne ekološki proizvedene poljoprivredne proizvode u vrtičkim i školskim restoranima
	Svijest o bioraznolikosti	3	Strategijom pametnog razvoja predviđeno je organiziranje edukativnih radionica o očuvanju bioraznolikosti i očuvanju resursne osnove primjenom pametnih rješenja.	Organizirati edukativne aktivnosti o očuvanju bioraznolikosti
Urbana mobilnost	Biciklističke i pješačke staze	1	Provedbenim programom planirana su dodatna ulaganja u biciklističke i pješačke staze. Strategijom pametnog razvoja predviđeno je uvođenje javnog sustava električnih bicikala/romobila te opremanje 12 biciklističkih hotspotova solarnom opremom i uređajima.	Razviti mrežu biciklističkih i pješačkih staza s postajama Uvesti sustav javnih bicikala
Krajobrazna vrijednost i kvaliteta okoliša	Kulturnopovijesni resursi	1	Na teritoriju Općine prisutno je više kulturnopovijesnih objekata i lokaliteta od kojih je pet evidentirano u Registru kulturnih dobara: Lergova gradina (Slivnica), crkva svete Marije (Posedarje), crkva svetog Duha (Posedarje), kulturno-povijesna cjelina naselja Vinjerac (Vinjerac) i Gradina Budim (Posedarje). S obzirom na bogatu materijalnu kulturnu baštinu potrebno je izvršiti kompletnu stručnu valorizaciju cjelokupne baštine te sačuvati tradicijsku arhitekturu čime se neposredno doprinosi i razvoju turizma na području Općine.	Obnoviti i turistički valorizirati kulturnopovijesne objekte i lokalitete

Domena	Pojava u prostoru	Izvori podataka	Opis problema	Razvojni potencijali koje proizlaze iz identificirane pojave u prostoru
	Zanemarivanje upravljanja oborinskim vodama	1, 3	Oborinske krovne vode i vode s prometnih površina na području Općine Posedarja direktno se procjeđuju u tlo, odnosno slijevaju se najkraćim putem u obalno more.	Razviti i implementirati sustav prikupljanja i pročišćavanja oborinskih voda te njihove pohrane za sušna razdoblja
Upravljanje zelenim, vodenim i ozelenjenim površinama	Održavanje javnih površina	1	Iako općina Posedarje još uvijek nije dosegla kritičnu točku urbanizacije, potrebno je već sada planirati i održavati zelene površine, trgove, šetališta i groblja.	Unaprijediti sustav održavanja javnih površina, osobito zelenih
Gospodarenje prostorom i zgradama	Neoptimalno korišteni poslovni prostori i zemljišta u vlasništvu Općine	4	Strategija upravljanja imovinom navodi da je devet poslovnih prostora, 85 građevinskih zemljišta i 96 negrađevinskih zemljišta u vlasništvu Općine Posedarja koje ona može dati na korištenje nevladinom sektoru, političkim stranaka, kulturnim i sportskim udrugama i građanima, no da bi bilo bolje da se ona prebace u prihodovnu kategoriju i koriste za ostvarivanje prihoda. Ipak ne bi trebalo izgubiti socijalnu i potpornu dimenziju upravljanja imovinom koja može doprinijeti osiguravanju važnih, ali ekonomski nedovoljno kompetitivnih usluga.	Provesti kružnu obnovu i optimizirati korištenje poslovnih prostora i zemljišta u vlasništvu Općine
	Evidencija komunalne infrastrukture	9	Općina Posedarje obavila je popis imovine i obveza tijekom 2021. g. kroz kojega je popisana komunalna infrastruktura i druga imovina u vlasništvu Općine. U Analizi upravljanja komunalnom infrastrukturom Općine Posedarje iz 2023. g. Općina Posedarje obvezala se nadopuniti i ažurirati evidenciju komunalne infrastrukture (uključivanjem evidencije javne rasvjete, evidencije pješačkih staza, unošenjem akata i kontinuiranim ažuriranjem evidencije).	Unaprijediti evidenciju komunalne infrastrukture
Društvene i turističke potrebe	Aktivno civilno društvo	1	Među aktivnim udrugama na području općine nalaze se udruge s raznolikim djelokrugom rada: kulturne udruge, sportske udruge (nogomet, mali nogomet, boćanje, biciklizam), udruge za promicanje običaja i tradicije, lovačko društvo, kinološko društvo i druge. Sudjelovanjem u radu udruga građani razvijaju osjećaj društveno odgovornog ponašanja. Kroz organizaciju raznih događanja i natjecanja doprinosi se zaštiti i očuvanju kulturne baštine te identiteta općine Posedarje. Poticanje lokalnog stanovništva na aktivnije uključivanje u djelovanje udruga, odnosno veću razinu participacije, neophodno je kako bi se na taj način potaknuo društveni i kulturni razvoj cjelokupne zajednice.	Povećati sudjelovanje udruga u participativnom upravljanju prostorom i zgradama

Izvori podataka:

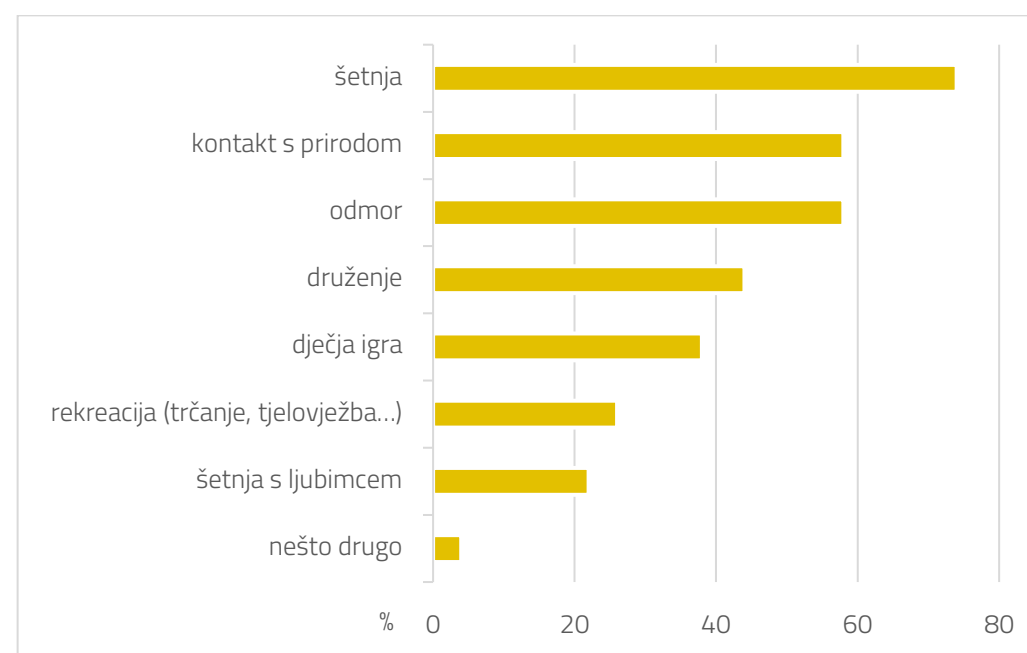
- [1] *Provedbeni program Općine Posedarja 2021.–2025.*, Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA, Posedarje, 2021.
- [2] *Strateški razvojni program Općine Posedarja 2015.–2020.*, MICRO projekt d.o.o., Split, 2016.
- [3] *Strategija pametnog razvoja Općine Posedarja 2023.–2028. godine*, Općina Posedarje, Posedarje, 2023.
- [4] *Strategija upravljanja imovinom Općine Posedarja za razdoblje 2021.–2027. godine*, Općina Posedarje, Posedarje, 2021.
- [5] *Plan gospodarenja otpadom Općine Posedarja za razdoblje 2028.–2022. godine*, Eko-Adria d.o.o., Posedarje, 2018.
- [6] *Procjena rizika od velikih nesreća za Općinu Posedarje*, Alfa Atest d.o.o., 2021.
- [7] *Izvješće o stanju okoliša Zadarske županije*, Hudec-plan d.o.o., Zagreb, 2020.
- [8] *Izvješće o provedbi Plana gospodarenja otpadom Općine Posedarje za 2022. godinu*, Općina Posedarje, Posedarje, 2023.
- [9] *Analiza upravljanja komunalnom infrastrukturom Općine Posedarje*, Općina Posedarje, Posedarje, 2023.

4.3. Razvojne potrebe i potencijali koji proizlaze iz ispitivanja stavova, preferencija, želja i potreba građana

4.3.1. Korištenje zelenih, vodenih i ozelenjenih površina

4.3.1.1. Korištenje javnih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina

Prema anketnom istraživanju, gotovo polovina ispitanika koristi javne zelene površine svakodnevno (46,0 %), a nešto više od četvrtine ih koristi više puta tjedno (26,0 %) dok ih preostali ispitanici koriste jednom tjedno ili rjeđe. Iako je mnogo onih koji javne zelene površine koriste često (svakodnevno ili više puta tjedno), čak je petina ispitanika (20,0 %) izjavila da ih koristi rjeđe od jednom tjedno što ukazuje na potrebu, ali i priliku da se poveća dostupnost javnih zelenih površina i potakne njihovo korištenje radi zdravstvenih, društvenih i rekreativnih koristi stanovništva. Najveći dio ispitanika motiviran je šetnjom (74,0 %), kontaktom s prirodom (58,0 %), odmorom (58,0 %) i druženjem (44,0 %), a velikom dijelu ispitanika motiv su i njihova djeca, odnosno dječja igra (38,0 %) (Sl. 15). Važne motive (za po 20,0–30,0 % ispitanika) čine i rekreacija te šetnja s ljubimcem.

Sl. 15. Frekvencije izraženih motiva za korištenje javnih zelenih površina

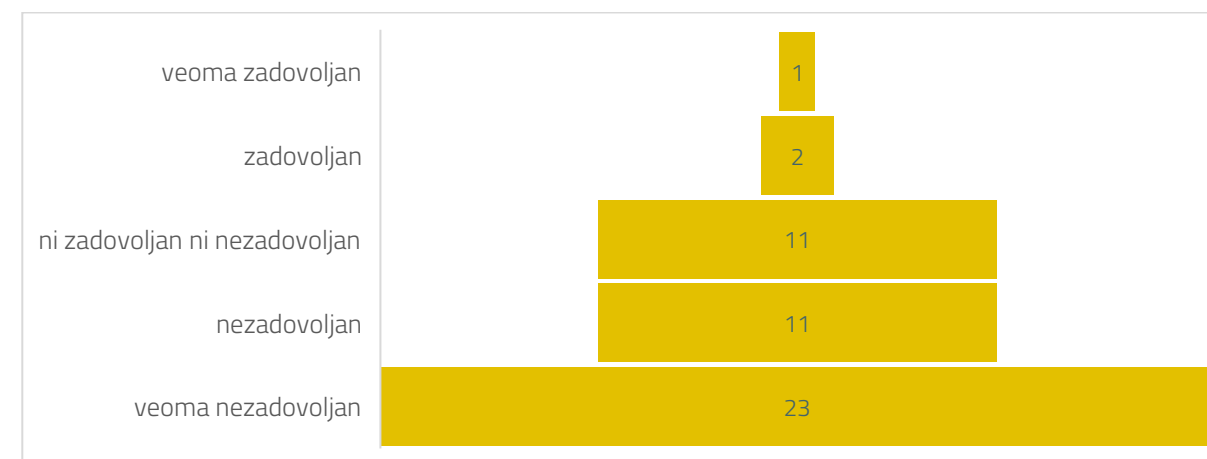
4.3.1.2. Korištenje prirodnih površina

Oko trećine ispitanika jedno tjedno ili češće posjećuje prirodne predjele (šume, brdske puteve i sl.) (30,0 %), a gotovo još nešto više od toga više puta mjesečno (36,0 %). Još petina ispitanika to čini tek nekoliko puta godišnje (20,0 %), a ostali i rjeđe (14,0 %). Ovakav odnos posjećivanja prirodnih predjela ne iznenađuje budući da se radi o razmjerno malenim urbaniziranim središtima i ruralnim sredinama u čijoj se neposrednoj blizini nalaze mnoga prirodna područja. Najčešće posjećivani lokaliteti su brdo Brsnica s izletištem Čelinkom i uređenim križnim putem, pješačka staza na brdu Vučjaku na sjeveru Općine, zatim brojne prirodne plaže i morska obala na području cijele Općine, a mnogi ispitanici navodili su da općenito obilaze šume, potoke i polja.

4.3.2. Zadovoljstvo zelenim, vodenim i ozelenjenim površinama

4.3.2.1. Zadovoljstvo brojem uređenih zelenih površina

Prosječna ocjena zadovoljstva brojem uređenih zelenih površina u Općini Posedarju na skali od 1 (veoma nezadovoljan) do 5 (veoma zadovoljan) iznosi 1,90 što je znatno niže od drugih JLS-a s izrađenim strategijama zelene urbane obnove. Kako je vidljivo na Sl. 16, gotovo polovica ispitanika je veoma nezadovoljna brojem uređenih zelenih površina (47,9 %), gotovo četvrtina je nezadovoljna (22,9 %), a još toliko ih je neodlučnih (22,9 %). Zadovoljna ili veoma zadovoljna su samo tri ispitanika (6,3 %).

Sl. 16. Frekvencije kategorija zadovoljstva brojem uređenih zelenih površina

„Općina Posedarje uopće nema uređenih javnih zelenih površina tako da su svaka uređenost i sadržaji koji služe boravku na otvorenom i druženju mještana dobrodošli.“

(ispitanica iz Posedarja)

4.3.2.2. Zadovoljstvo trenutnim stanjem uređenih zelenih površina

Prosječna ocjena zadovoljstva trenutnim stanjem uređenih zelenih površina u Općini Posedarju na skali od 1 (veoma nezadovoljan) do 5 (veoma zadovoljan) također je vrlo niska – tek 2,00 što je također nešto niže od drugih JLS-a s izrađenim strategijama zelene urbane obnove. Indikativno je i da je trenutnim stanjem uređenih zelenih površina nezadovoljno ili vrlo nezadovoljno još više ispitanika nego samom brojnošću uređenih zelenih površina. Kako je vidljivo na Sl. 17, 38,0 % je vrlo nezadovoljno, a još 30,0 % nezadovoljno dok oni koji nisu ni zadovoljni ni nezadovoljni čine nešto više od četvrtine ispitanika (26,0 %). I ovdje je zadovoljnih tek troje (6,0 %).

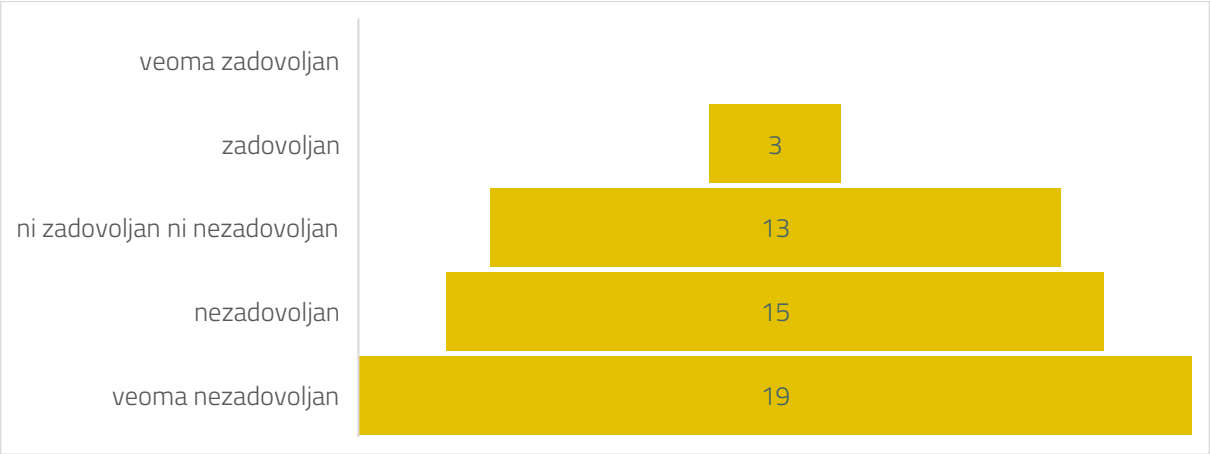
4.3.2.3. Zadovoljstvo trenutnim stanjem plaža

Prosječna ocjena zadovoljstva trenutnim stanjem plaža u Općini Posedarju na skali od 1 (veoma nezadovoljan) do 5 (veoma zadovoljan) iznosi 2,14. Kako je vidljivo na Sl. 18, velik je broj nezadovoljnih i veoma nezadovoljnih (64,0 %) dok je broj zadovoljnih tek 6,0 %, a veoma zadovoljnih nema. Ipak je u odnosu na zadovoljstvo brojem i trenutnim stanjem uređenih zelenih površina kod plaža prisutan manji broj veoma nezadovoljnih ispitanika.

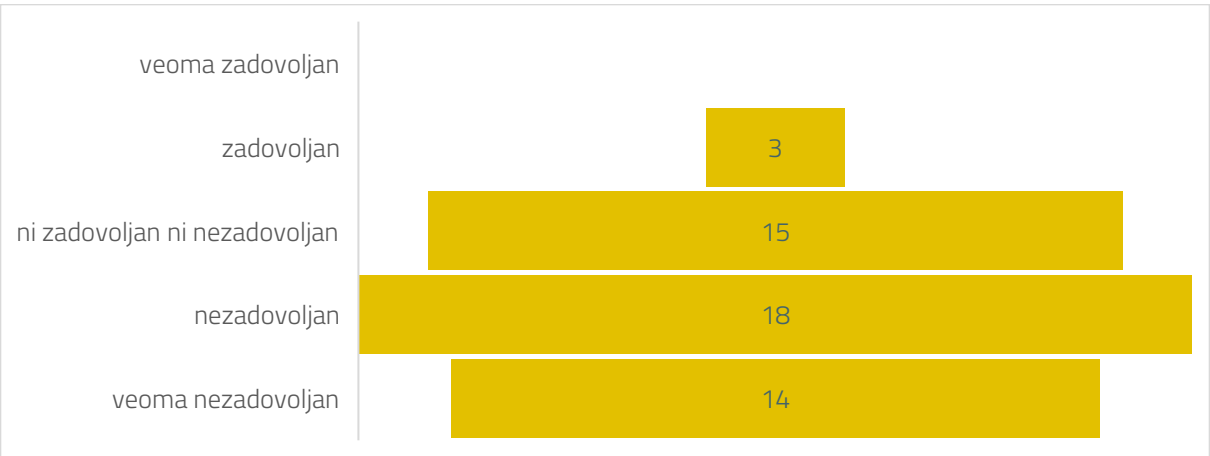
4.3.3. Preferencije u pogledu novih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina

4.3.3.1. Preferencije u pogledu novih javnih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina

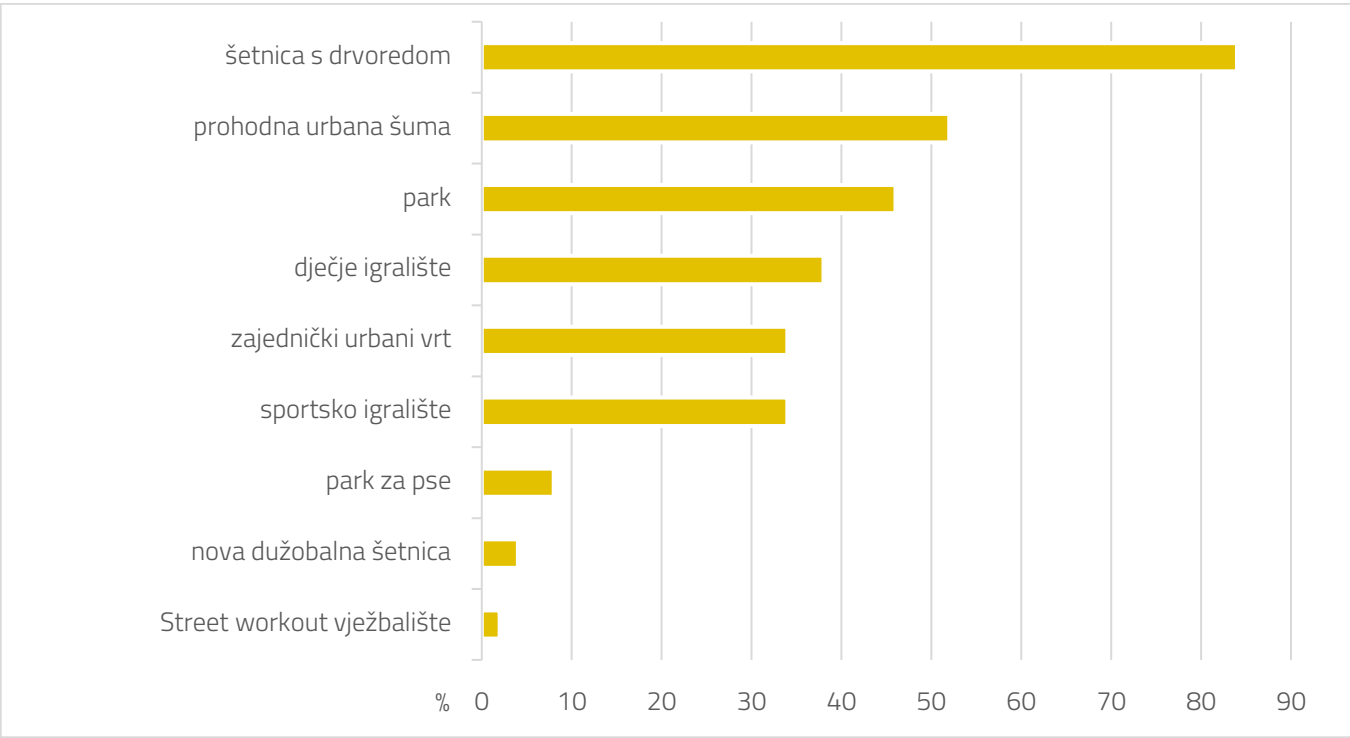
U pogledu tipa uređenih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina koje bi ispitanici voljeli da se urede u njihovom naselju (Sl. 19) gotovo su svi ispitanici (84,0 %) naveli šetnicu s drvoredom kako bi se stvorio ugodan hlad i povećala mogućnost rekreacije i boravka na javnim površinama. Oko polovine ispitanika tome bi pridodala i prohodnih urbanih šuma (52,0 %) i parkova (46,0 %) u većini naselja. Trećina ispitanika pozdravila bi i uređenje novih dječjih i sportskih igrališta, kao i zajedničkog urbanog vrta u kojem bi stanovnici naselja mogli uzgajati vlastitu hranu, družiti se i povezivati s prirodom (osobito u Posedarju). Ispitanici iz Vinjerca i iz Posedarja izrazili su želju i za novim parkom za pse, a nekoliko je ispitanika još predložilo da se u Posedarju urede nova dužobalna šetnica te šetnica od središta mjesta do otočića i crkve sv. Duha, kao i street workout vježbalište u Slivnici.

Sl. 17. Frekvencije kategorija zadovoljstva trenutnim stanjem uređenih zelenih površina

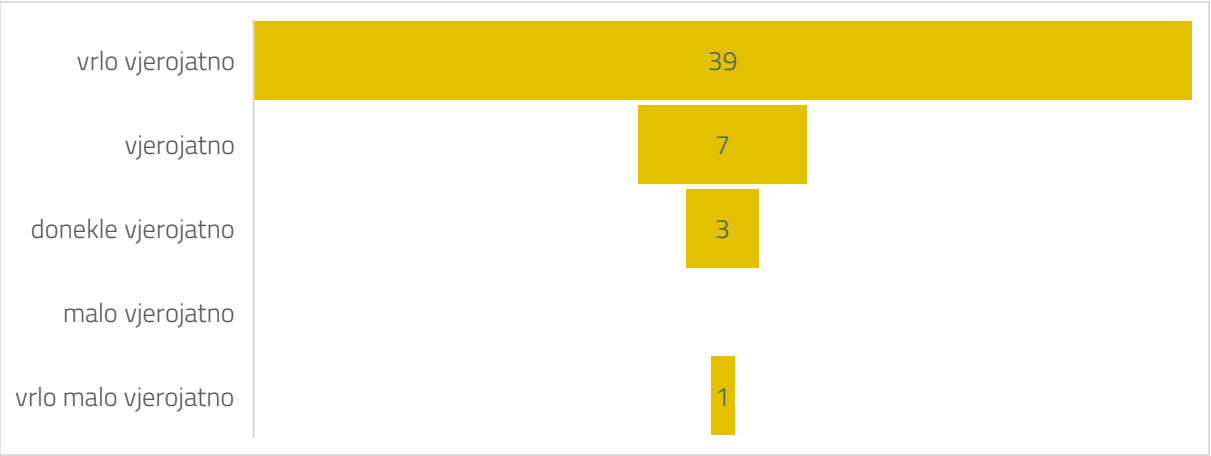
Sl. 18. Frekvencije kategorija zadovoljstva trenutnim stanjem plaža

Sl. 19. Frekvencije tipova novih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina koje bi ispitanici voljeli da se urede u njihovom naselju

4.3.3.2. Preferencije u pogledu ozelenjivanja drugih javnih površina

Budući da su mnoge ulice u Posedarju razmjerno uske i podređene cestovnom prometu uslijed čega su često lišene zelenila i obilježene velikim udjelom nepropusnih podloga koje se snažno zagrijavaju, sudionici anketnog istraživanja upitani su koliko je vjerojatno da bi češće šetali umjesto išli automobilom kada bi ulice i šetnice imale drvored s krošnjama koje štite od sunca i stvaraju ugodan hlad (Sl. 20). Čak 92,0 % ispitanika odgovorilo je da bi vjerojatno ili vrlo vjerojatno šetalo. Samo jedna osoba među ispitanicima ne bi bila motivira smanjiti korištenje automobila kad bi ulice bile zelene.

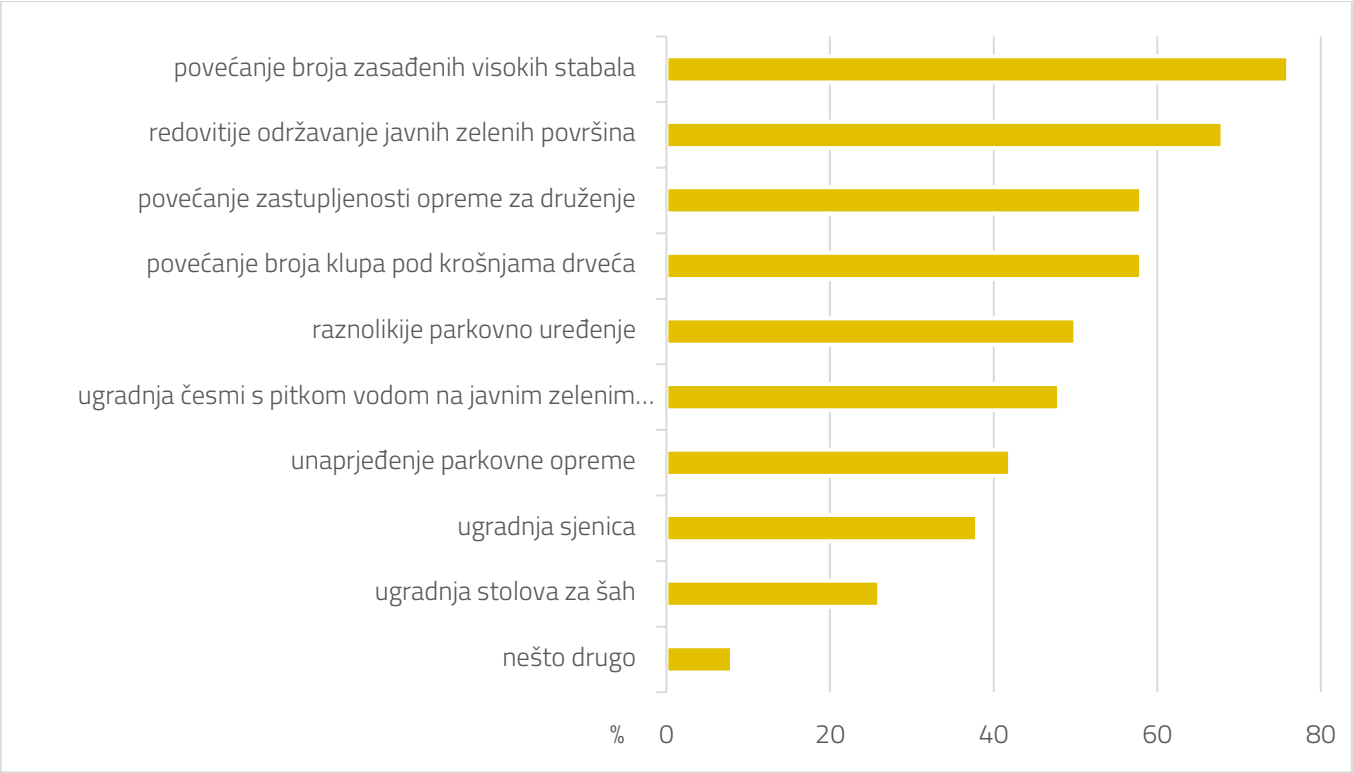
Sl. 20. Frekvencije vjerojatnosti šetanja radije nego vožnje automobilom kada bi ulice i šetnice imale drvored s krošnjama

4.3.4. Preferencije u pogledu unaprjeđenja postojećih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina

4.3.4.1. Preferencije u pogledu unaprjeđenja izgleda i opremljenosti javnih zelenih površina

Preko tri četvrtine svih ispitanika smatra da treba povećati broj zasađenih visokih stabala kao prioritet unaprjeđenja javnih zelenih površina u Općini Posedarju, a oko dvije trećine smatra kako je uz to nužno i redovitije održavati ove površine. Velik dio ispitanika (u rasponu 40,0–60,0 %) želi vidjeti veći broj klupa, opreme za druženje i parkovne opreme na zelenim površinama, osobito pod krošnjama stabala, a mnogi smatraju kako je potrebno ugraditi česme s pitkom vodom kako bi se korisnici ovih površina mogli okrijepiti. Dio ispitanika smatra kako bi se na javnim zelenim površinama mogle graditi i sjenice kao jedno od rješenja za stvaranje zaszene, a oko četvrtine ispitanika odgovorilo je da bi htjeli da se ovdje ugrade i stolovi za šah kako bi se povećala mogućnost društveno-rekreativnog korištenja zelenih površina.

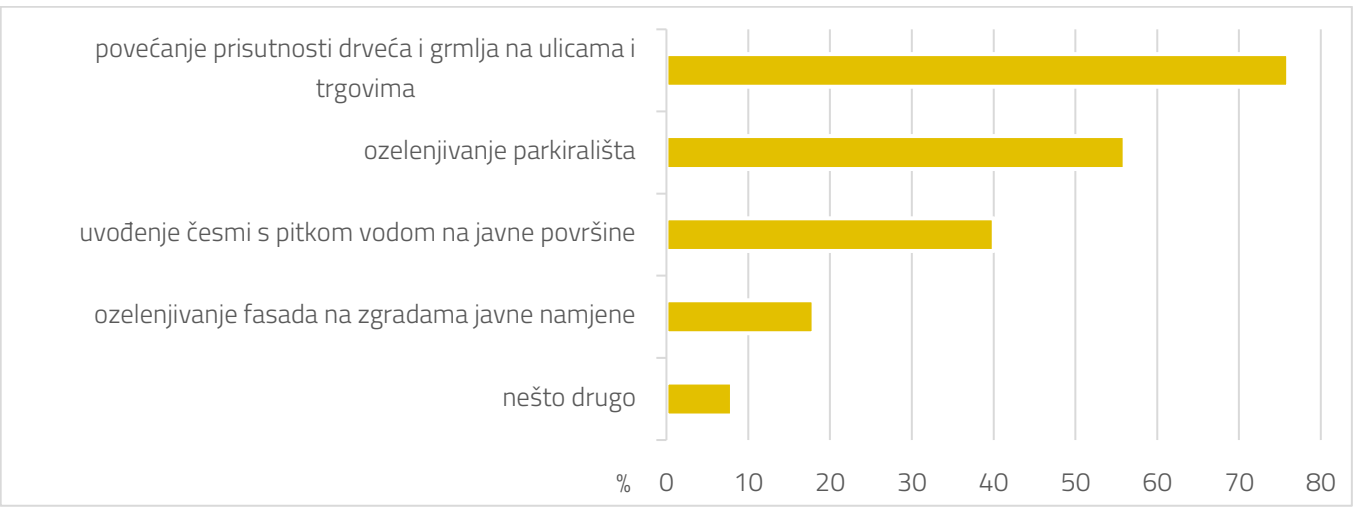
Među drugim prijedlozima ispitanici su naveli da bi voljeli da se unaprijedi uređenje plaža, od sadnje dodatnog zelenila do postavljanja novih društvenih i rekreacijskih sadržaja. Ispitanici iz Vinjerca naveli su kako bi se u Ulici obale Krasa mogla urediti nova dužobalna šetnica dok su oni u Posedarju spomenuli potrebu redovitijeg održavanja postojeće šetnice od plaže do otočića i crkvice sv. Duha. Treba istaknuti i da se dio ispitanika ovdje žalio na uzurpaciju javnih zelenih površina od strane privatnih osoba te potrebe većeg nadzora, ali i odgovornosti od strane Općine Posedarja.

Sl. 21. Frekvencije izraženih preferencija, želja i potreba za promjenama u izgledu i sadržajima na javnim zelenim površinama

4.3.4.2. Preferencije u pogledu unaprjeđenja izgleda i opremljenosti drugih javnih površina

Preko tri četvrtine ispitanika smatra da bi trebalo povećati prisutnost grmlja na ulicama i trgovima, a preko 50 % ispitanika drži da bi trebalo uz to ozeleniti i parkirališta (Sl. 22). Nešto manje od polovine ispitanika pozdravilo bi ugradnju česmi s pitkom vodom na javnim površinama, a oko 18,0 % ozelenjivanje fasada na zgradama. Među ostalim prijedlozima ističu se smanjenje površina s vodonepropusnom podlogom (betona, asfalta i dr.) te redovitije održavanje za sprječavanje izrastanja korova i invazivnih vrsta.

Sl. 22. Frekvencije izraženih preferencija, želja i potreba za promjenama u izgledu i sadržajima na drugim javnim površinama

4.3.4.3. Preferencije vezane za unaprjeđenje važnijih javnih površina

Obalna šetnica

Većina ispitanika slaže se kako je obalna šetnica u Posedarju jedna od najvažnijih znamenitosti ovog prostora, ali i kako postoji još mnogo prostora za njezino unaprjeđenje. Prije svega su ispitanici predlagali da se ona produži do crkvice sv. Duha na zapadu i do Tunjarica na istoku. Pritom bi trebalo unaprijediti prisutne zelene elemente što u prvom redu uključuje sadnju novih stabala i grmlja, kao i cvjetnih poteza. Neki su ispitanici naveli kako bi prometno rješenje uz šetnicu trebalo prilagoditi, bilo udaljavanjem prometnice od šetnice, bilo potpunim zatvaranjem ovog područja za promet, kao i da bi trebalo unaprijediti uređenje privatnih parcela u prvom redu do obale kako bi doličilo vizualnom karakteru turističkog mjesta. Neki su još istaknuli potrebu dodatnog opremanja ove šetnice dodatnom urbanom opremom (klupama, kantama za otpad i sl.), postavljanjem česmi s pitkom vodom te kvalitetnom rasvjetom, a pritom će biti nužno i povećati napore na održavanju cijelog poteza, kako vegetacije, tako i građenih elemenata te sanacije oštećenja.

Ispitanici su osobito pozitivno reagirali na ideju uređenja novih pješačkih i/ili biciklističkih staza na području Općine, poput ornitološke šetnice kakva se planira uskoro izgraditi na potezu od Posedarja do otočića i crkvice sv. Duha. Stanovnici ostalih naselja bili su također vrlo motivirani da se pješačko-biciklističke staze razviju i u njihovim naseljima, a osobito su motivirani bili ispitanici iz Vinjerca koji vide Ulicu obale Krasa kao potencijalnu lokaciju za buduće uređenje ovakvog poteza. Mnogi kao osobito važan element ovakvih poteza naglašavaju zelenilo koje bi pružalo kvalitetan hlad.

„Mislim da takve staze treba graditi svugdje gdje je to moguće – mjesto treba biti prilagođeno pješacima i biciklistima tako da mještani nemaju previše potrebu za korištenjem auta za npr. obavljanje redovnih obveza unutar mjesta. Kroz prirodni rezervat sv. Duha ne treba graditi staze – ljudi ne trebaju još i tu smetati pticama (sama plaža Sv. Duh je dovoljna devastacija). Ima drugih ruta s kojima se cijela općina može ispreplesti stazama.“

(ispitanica iz Posedarja)

Druge javne površine

Kada su bili upitani o potrebama za unaprjeđenjem uređenja plaža sadnjom zelenila velika je većina ispitanika vrlo pozitivno reagirala te su mnogih predložili svoje najdraže plaže. Među najčešće spomenutim lokalitetima ističu se Punta, Žabokrek (Sveti Duh), Tunjarice, Pištac, Bokulja i Rastići. Neki su ispitanici istaknuli sumnju u mogućnost ozelenjivanja plaža na sjevernom dijelu Općine uslijed posolice dok su drugi iskoristili ovu priliku da ukažu na probleme s lošim trenutnim stanjem sustava odvodnje otpadnih voda odnosno ispuštanja kanalizacije izravno u more.

„Sadnja stabala i zelenila je svakako svugdje dobrodošla! Kao i njihovo održavanje. Gdje god je moguće, treba saditi. A tamo gdje to nije moguće, graditi arkade ili sjenice – ljeta postaju sve nepodnošljivija i treba što više zaštite od sunca.“

(ispitanica iz Posedarja)

Dio ispitanika naglašava važnost ozelenjivanja mjesnih groblja kako bi se povećala mogućnost njihova ugodnog korištenja, ali i povećala vizualna vrijednost prostora. Drugi pak ističu potrebu sadnje dodatnog zelenila na parkiralištima, a osobito to vrijedi za veliko parkiralište uz obalu u Posedarju, za smanjenje zagrijavanja ovih površina.

4.3.4.4. Preferencije u pogledu unaprjeđenja prirodnih područja

Ispitanici su u pogledu novih sadržaja u prirodnim područjima Općine Posedarja najviše naglašavali potrebu uređenja novih dužobalnih šetnica, osobito u Posedarju do plaže Žabokreka i u Vinjercu do plaža Tri drage i Bokulje. Neki su pritom predlagali i da se na potezu od Vinjerca do Ždrila urede vidikovci i odmorišta uz cestu s pogledom na Velebit i Velebitski kanal. Ostali prijedlozi bili su usmjereni na razvoj novih pješačkih i biciklističkih puteva na području cijele Općine, a kao jednu od specifičnih lokacija za uređenje ovakvih sadržaja jedna je ispitanica navela put kroz Gornje Tunjarice.

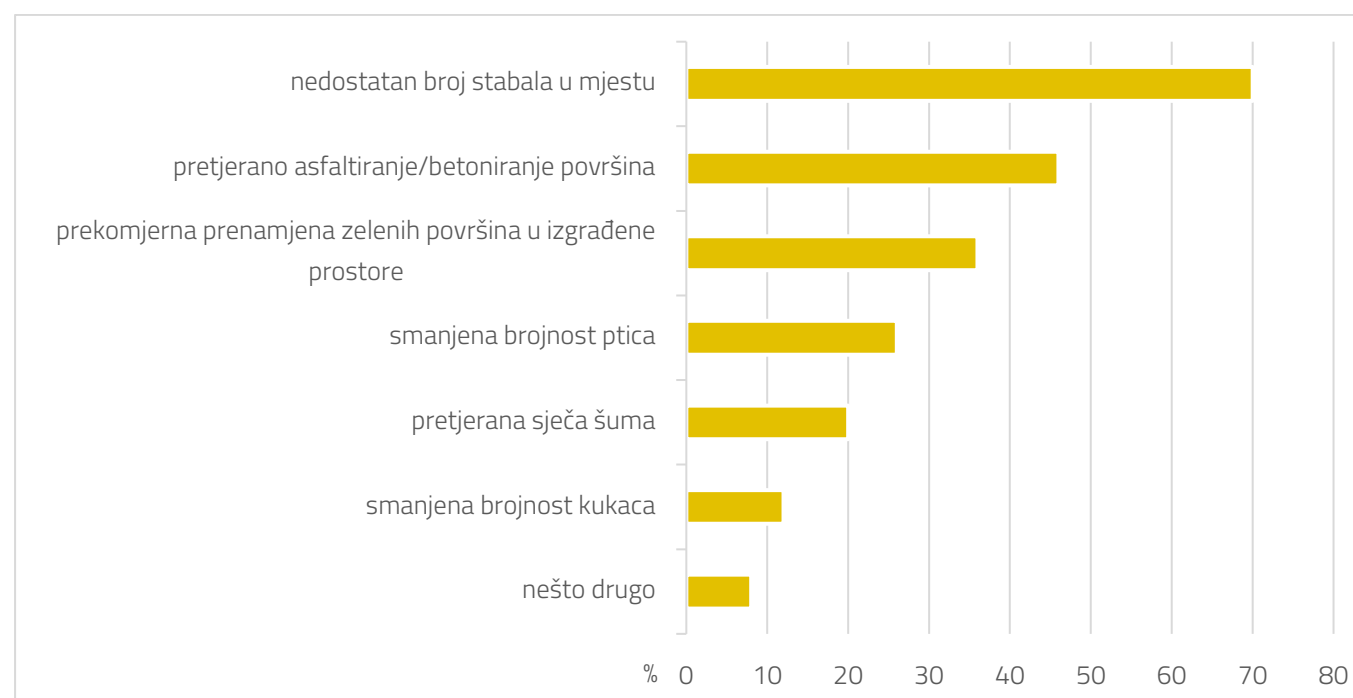
4.3.5. Preferencije u pogledu unaprjeđenja održavanja javnih zelenih površina

Gotovo dvije trećine ispitanika (62,4 %) smatra da je potrebno redovitije održavati javne zelene površine. Nešto više od četvrtine ispitanika (27,1 %) smatra da je potrebno unaprijediti postojeću parkovnu opremu. Neki ispitanici smatraju i da je potrebno više pažnje posvetiti održavanju zelenih površina uz prometnice koje u trenutnom režimu održavanja pogoduju razvoju invazivnih i alergeničkih biljaka, osobito ambrozije.

4.3.6. Percipirani ekološki i okolišni problemi

4.3.6.1. Percipirani ekološki problemi

Sudionici anketnog istraživanja najvažnijim negativnim pojavama koje utječu na bioraznolikost (Sl. 23) u Općini Posedarju percipiraju nedostatan broj stabala u izgrađenim prostorima (70,0 %), pretjerano asfaltiranje/betoniranje površina (46,0 %) i prekomjernu prenamjenu zelenih površina u izgrađene prostore (36,0 %). Među drugim negativnim pojavama ističe se pretjerana sječa šuma (20,0 %), a što se tiče pojava koje ukazuju na smanjenje bioraznolikosti dio ispitanika istaknuo je smanjenje brojnosti ptica (26,0 %) i kukaca (12,0 %). Među drugim negativnim pojavama po bioraznolikost pojedini ispitanici navode nedovoljno održavanje i brigu za šumske sustave koji dovode do širenja invazivnih vrsta.

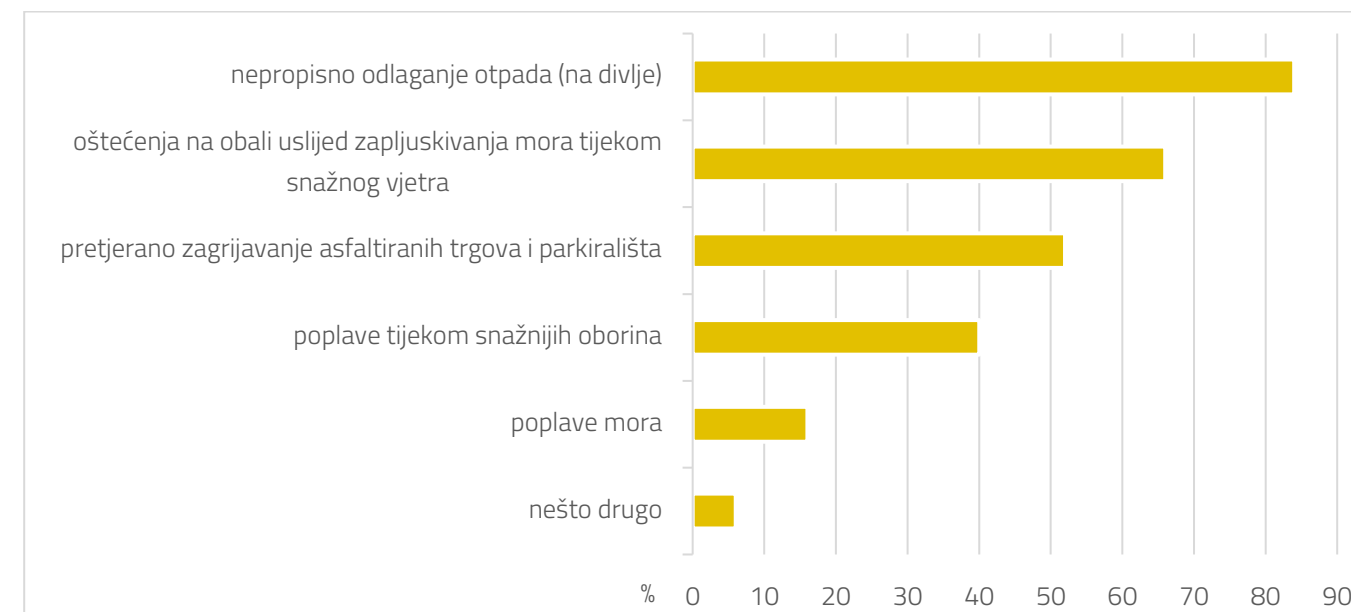

Sl. 23. Frekvencije percipiranih negativnih pojava koje utječu na bioraznolikost ili ukazuju na smanjenje bioraznolikosti

4.3.6.2. Percipirani okolišni i klimatski problemi

Ispitanici najvažnijim okolišnim problemom u Općini Posedarju smatraju nepropisno odlaganje otpada (84,0 %) (Sl. 24). Ovaj problem su naglašavali mnogi, ali osobito često ispitanici iz manjih naselja. Među klimatskim problemima najviše se percipiraju oštećenja na obali uslijed zapljuskivanja mora tijekom snažnijeg vjetra (66,0 %), pretjerano zagrijavanje asfaltiranih trgova i parkirališta (52,0 %) i poplave tijekom snažnijih oborina (40,0 %). Pojedini ispitanici naglasili su i problem poplavlivanja mora (16,0 %).

U pogledu pojave poplava uslijed snažnijih oborina, osobito problematični lokaliteti koje su ispitanici navodili su priobalni prostor u Posedarju, sjeverni ulaz u Islam Latinski, Dubrovačka ulica u Gajinama i općenito potez ceste prema Novigradu te ceste u Žužama. Priobalni prostor u Posedarju podložan je pojavljivanju različitih tipova poplava pa su ispitanici navodili Obalu Ante Damira Klanca i veliko parkiralište kao područje u kojem dolazi do najvećih problema uslijed slijevanja oborinskih voda s okolnih brda i iz samog naselja, ali i pojave poplava mora. Uz to su neki spomenuli i da na Trgu Martina Posedarskog zna doći do nakupljanja vode kod bunara za većih oborina, a drugi su se žalili na donošenje većih količina otpada u središte mjesta slijevanjem oborinskih voda s viših dijelova naselja Posedarja. Stanovnici Gajina naveli su problem poplavlivanja kuća na neparnim adresama u Dubrovačkoj ulici te da su primijetili kako lišće zapunjava odvodne kanale i šahtove na ulici koja vodi prema Novigradu pa voda ne može pravilno otjecati s prometnice. Slična je stvar i u Žužama gdje se za obilnijih oborina veće količine šljunka s poljskih puteva slijevaju na lokalnu cestu pa dovode do nakupljanja vode na cesti. Ispitanici iz Islama Latinskog navode kako područje u neposrednoj blizini nadvožnjaka autoceste zna poplaviti uslijed obilnijih kiša što dovodi do plavljenja dijela okućnica.

Sl. 24. Frekvencije percipiranih okolišnih i klimatskih problema

4.3.7. Preferencije u pogledu prostora i zgrada koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja

4.3.7.1. Preferencije u pogledu izgrađenih prostora i zgrada koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja

Pregled izgrađenih prostora i zgrada i prijedloga za koje ispitanici smatraju da zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja dan je u Tab. 4. Opći prijedlozi usmjereni su na obnovu i prenamjenu zapuštenih prostora i zgrada u sadržaje javne i društvene namjene umjesto stvaranja dodatnih turističkih smještajnih kapaciteta koji se koriste tijekom ljetnog dijela godine i nemaju znatnije društvene koristi za lokalnu zajednicu.

„Svakom naselju općine nedostaje prostor za okupljanje mještana, mjesto gdje se mogu družiti, stvarati, gdje će izmjenjivati ideje i – biti zajednica.“
(ispitanica iz Posedarja)

Ovdje treba spomenuti da je i veći broj ispitanika kao izgrađene prostore i zgrade kojima je potrebna obnova i unaprjeđenje korištena prepoznao i navodio veći broj privatnih kuća i zgrada koje se trenutno ne koriste i u derutnom su stanju. Takvi su prostori prisutni u većini naselja u Općini, no osobito su ih isticali stanovnici naselja Posedarja i Vinjerca gdje je ovakvih objekata u gustoj jezgri naselja mnogo. Uz to, neki su ispitanici napomenuli da bi voljeli da se u Općini urede novi društveni sadržaji poput knjižnice, kazališta i sl. te da bi neke od postojećih ruševina mogle poslužiti upravo u ove svrhe.

„Vatrogascima nije mjesto usred sela gdje im je pristup uskim uličicama često zakrčenim parkiranim autima. Oni trebaju modernu zgradu s dovoljno mjesta za svu opremu i vozila i lakim pristupom. Sadašnju zgradu bih srušila jer je ruglo i napravila lijepi mali park gdje se naši stariji mještani mogu družiti u hladovini zelenila.“
(ispitanica iz Posedarja)

Tab. 4. Pregled percipiranih prostora i zgrada i prijedloga za njihovu obnovu i unaprjeđenje korištenja

Lokalitet	Lokacija	Prijedlozi
pečenjarnica Porat	uz Obalu Ante Damira Klanca 3, Posedarje	izmjestiti i prenamijeniti prostor
Dom kulture u Posedarju (preostala samo livada)	Obala Ante Damira Klanca 1, Posedarje	obnoviti Dom kulture
Trg Martina Posedarskog	Trg Martina Posedarskog, Posedarje	izmjestiti parking urediti prostor urediti tržnicu
hotel u centru Posedarja	Trg velika vrata 1, Posedarje	nema prijedloga
Matični ured u Posedarju	Ulica kardinala Stepinca 1, Posedarje	nema prijedloga
DVD Posedarje	Ulica Dragana Klanca–Dadele 1, Posedarje	izmjestiti i urediti park izmjestiti i izgraditi zgradu društvene namjene
građevina i dvorište komunalne službe Općine Posedarja	Obala Ante Damira Klanca 9, Posedarje	izmjestiti i prenamijeniti u društvenu funkciju uz ozelenjivanje
Društveni dom u Slivnici	Slivnica ulica I 80, Slivnica	obnoviti Društveni dom
nogometno igralište u Slivnici	Slivnica ulica II 65b, Slivnica	obnoviti prostor urediti nove društvene funkcije
područje ispred crkve u Vinjercu	Ispred crkve, Vinjerac	urediti muzej urediti tržnicu s ribarnicom
derutna započeta građevina u Podgradini	uz Gospiće 2A, Podgradina	urediti dječje igralište izgraditi prostore za udruge izgraditi reciklažno dvorište

4.3.7.2. Preferencije u pogledu neizgrađenih prostora koji zahtijevaju uređenje

Pregled percipiranih neizgrađenih prostora i prijedloga za njihovo uređenje dan je u Tab. 5. Neki ispitanici isticali su potrebu očuvanja neizgrađenih prostora od gradnje i betonizacije te nezadovoljstvo trenutnim stanjem i devastacijom ovakvih površina.

„Evo ta zapuštena šuma na početku Ulice sv. Duha. Ima i potok i most koji bi bili lipi da se urede.“
(ispitanica iz Posedarja)

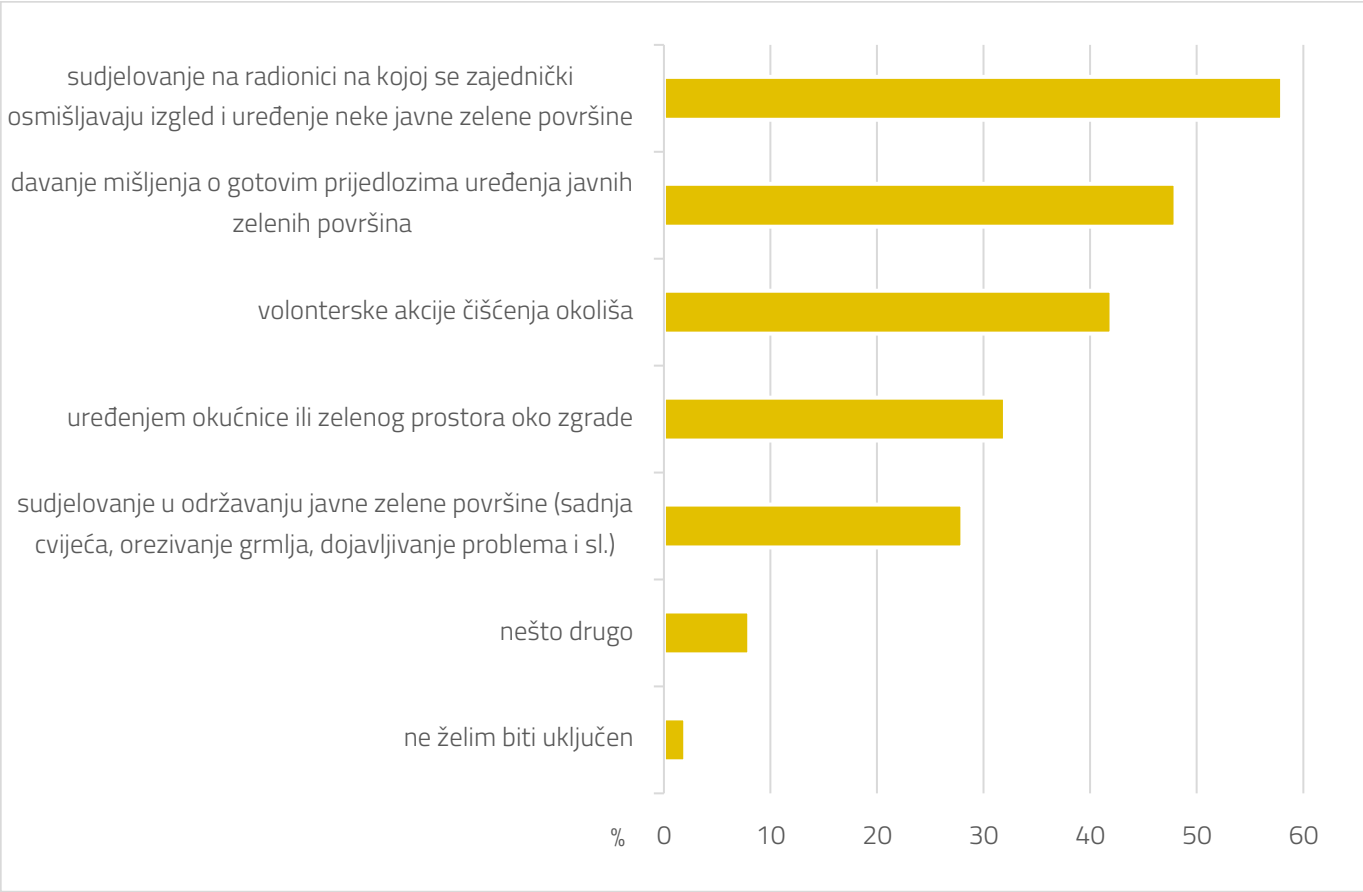
Tab. 5. Pregled percipiranih neizgrađenih prostora i prijedloga za njihovo uređenje

Lokalitet	Lokacija	Prijedlozi
džepni park u Vinjercu	između Drage 5 i 7, Vinjerac	izmjestiti park i urediti (podzemnu) garažu
prostor iznad groblja u Vinjercu	u produžetku Ulice puta Dračeve Drage, Vinjerac	nema prijedloga
prostor uz plaže Pištac i Trnovicu u Vinjercu	uz Ulicu obalu Krasa, Vinjerac	ozeleniti
ušće Baštice	u nastavku Obale Ante Damira Klanca, Posedarje	produžiti obalnu šetnicu
šumarak jugoistočno od Gajina	uz Ulicu sv. Duha, Posedarje	urediti
brdo Brisnica s Križnim putem	sjeverno od Posedarja	ozeleniti
prostor uz park uz crkvu sv. Marije	Obala Ante Damira Klanca 1, Posedarje	proširiti park
zaštitni zid uz plažu u Tunjaricama	južno od Ulice braće Dežmalj 18, Posedarje	nema prijedloga
gradina Budim	sjeverno od Gospića 31, Podgradina	urediti park s vidikovcem
potez od škole do crkve sv. Nikole	Islam Latinski od br. 76 do 100, Islam Latinski	nema prijedloga

4.3.8. Participativni potencijal građana

Veoma je pozitivan pokazatelj što je tek jedan sudionik anketnog istraživanja naveo da ne želi biti uključen u upravljanje i uređenje zelenih, vodenih i ozelenjenih površina u svom susjedstvu (Sl. 25). Najveći dio ispitanika naveo je kako bi voljeli sudjelovati u radionici na kojoj se zajednički osmišljavaju izgled i uređenje neke javne zelene površine (58,0 %), a preko 40 % njih sudjelovalo bi u volonterskim akcijama čišćenja okoliša (primjerice sadnju cvijeća, orezivanje grmlja, dojavljivanje problema komunalnom poduzeću i sl.; 42,0 %) ili bi rado dali mišljenje o gotovim prijedlozima uređenja javnih zelenih površina (48,0 %). Gotovo trećina ispitanika uključila bi se uređenjem okućnice ili zelenog prostora oko zgrade (neki su naveli da to već i čine!; 32,0 %) i/ili sudjelovanjem u održavanju javnih zelenih površina kroz sadnju cvijeća, orezivanje grmlja, dojavljivanje problema komunalnim radnicima i sl. (28,0 %).

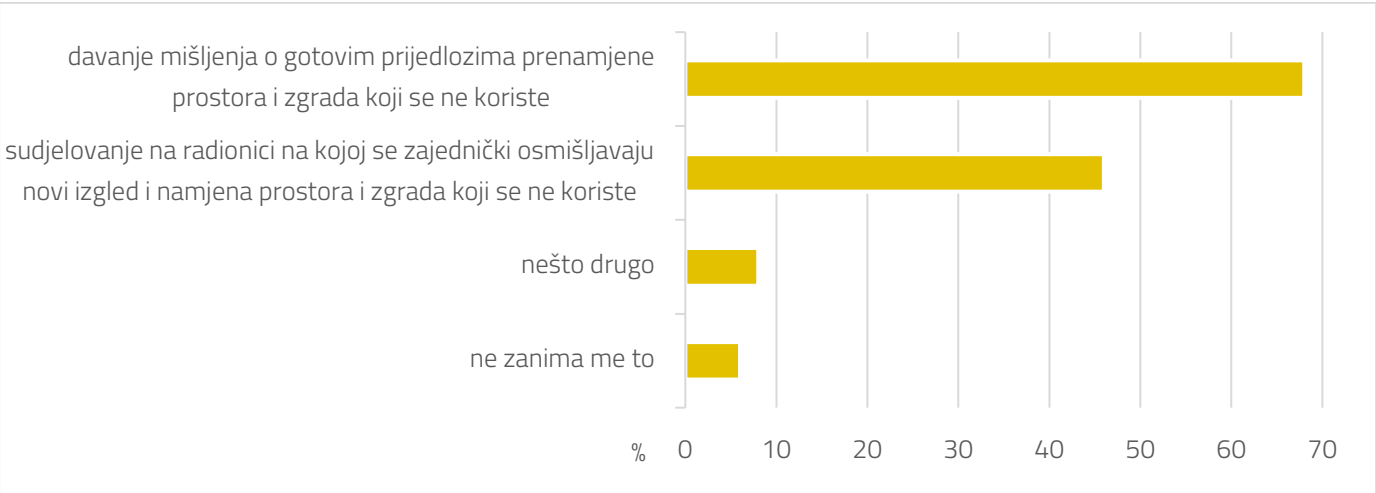
„Općenito područje općine ima veliki potencijal i uz adekvatno planiranje je moguće napraviti prostor koji bi bio na ponos Hrvatske.“
(ispitanik iz Vinjerca)

Sl. 25. Frekvencije načina na koji bi sudionici anketnog istraživanja voljeli biti uključeni u upravljanje i uređenje zelenih i vodenih površina u svom susjedstvu

Za sudjelovanje u planiranju novog korištenja napuštenih, nekorištenih i obraslih prostora i zgrada u svom susjedstvu nije zainteresirano samo troje ispitanika (Sl. 26). To je veoma pozitivan pokazatelj premda je nešto lošiji u odnosu na interes za uključenošću u upravljanje i uređenje zelenih i vodenih površina, a razlog se vjerojatno može potražiti u činjenici da su zelene površine javnosti znatno bliskiji koncept od obnove prostora i zgrada. Preko dvije trećine ispitanika uključile bi se davanjem mišljenja o gotovim prijedlozima prenamjene prostora i zgrada koji se ne koriste, a gotovo polovina njih sudjelovali bi na radionici na kojoj se zajednički osmišljavaju novi izgled i namjena prostora i zgrada koji se ne koriste.

„Samo djelovati i krenuti od sitnica i dogodit će se velike stvari.”
(ispitanica iz Posedarja)

Sl. 26. Frekvencije načina na koji bi sudionici anketnog istraživanja voljeli biti uključeni u planiranje novog korištenja napuštenih, nekorištenih i obraslih prostora i zgrada

4.3.9. Sinteza razvojnih potreba i potencijala koji proizlaze iz ispitivanja stavova, preferencija, želja i potreba građana

U Tab. 6 dan je pregled svih razvojnih potreba i potencijala koje su proizašle iz anketnog istraživanja.

Tab. 6. Pregled razvojnih potreba i potencijala proizašlih iz anketnog istraživanja

Domena	Ispitani aspekt	Razvojne potrebe i potencijali koji proizlaze iz anketnog istraživanja
Slobodno vrijeme, rekreacija i sport na otvorenom	Broj uređenih zelenih površina	Povećati broj uređenih zelenih površina i njihovu pristupačnost u svim naseljima Općine Posedarja
	Tip novih uređenih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina	Urediti šetnice i/ili biciklističke staze pod drvoredima Urediti prohodne urbane šume Urediti nove parkove, uključujući džepne parkove s dječjim igralištima Urediti zajedničke urbane vrtove Urediti sportska igrališta Urediti parkove za pse
	Trenutno stanje uređenih zelenih površina	Unaprijediti stanje i kvalitetu uređenih zelenih površina
	Uređenje javnih zelenih površina	Povećati broj stabala na javnim zelenim površinama Raznolikije uređivati parkovne površine
	Opremljenost javnih zelenih površina	Ugraditi česme s pitkom vodom na javnim zelenim površinama Povećati broj klupa pod krošnjama Povećati raspoloživost opreme za druženje u parkovima (primjerice stolova s klupama) Ugraditi sjenice na javne zelene površine Unaprijediti sustav rasvjete na javnim zelenim površinama
	Uređenje i opremljenost šetnica	Oblikovati nove šetnice u svim naseljima Produžiti posedarsku obalnu šetnicu do otočića Svetog Duha i do Tunjarica Prilagođavati prometna rješenja potrebama pješačkog i biciklističkog prometa Unaprijediti zelenilo, urbanu opremu i rasvjetu uz posedarsku obalnu šetnicu

Domena	Ispitani aspekt	Razvojne potrebe i potencijali koji proizlaze iz anketnog istraživanja
	Uređenje i opremljenost drugih javnih površina	Povećati prisutnost zelenila na ulicama i trgovima Ozeleniti parkirališta Ugraditi česme s pitkom vodom na javnim površinama Smanjiti površine s vodonepropusnom podlogom (betona, asfalta i dr.)
	Trenutno stanje plaža	Unaprijediti stanje i održavanje plaža Saditi zelenilo uz plaže radi stvaranja hlada i ugodnijeg korištenja Hitno riješiti problem nekontroliranog ispuštanja kanalizacijskih voda u more
	Pristupačnost javnih i prirodnih zelenih površina	Urediti nove šumske i brdske pješačke i biciklističke staze Oblikovati nove vidikovce i odmorišta
Bioraznolikost	Očuvanje prirodnih staništa	Minimizirati prenamjenu zelenih površina u izgrađene prostore Spriječiti prekomjernu sječu šuma
Javno zdravlje i urbana higijena	Povećanje fizičke aktivnosti	Ozeleniti ulice Ozeleniti šetnice Povećati učestalost korištenja javnih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina radi zdravstvenih, društvenih i rekreativnih koristi
Urbana mobilnost	Ozelenjene pješačke površine	Ozeleniti ulice i trgove Ozeleniti šetnice
Energija i klima	Smanjenje emisija ugljikovog dioksida i ispušnih plinova iz prometa	Ozeleniti ulice Ozeleniti šetnice Ozeleniti fasade na javnim zgradama
Krajobrazna vrijednost i kvaliteta okoliša	Prirodne zaštitne funkcije	Očuvati zelene površine od prekomjerne izgradnje Minimizirati asfaltiranje/betoniranje površina (javnih i privatnih) Očuvati prirodne vodotoke
	Kvaliteta urbanog krajobraza	Spriječiti daljnju degradaciju obala betonizacijom i novom gradnjom
	Kvaliteta ruralnog i prirodnog krajobraza	Minimizirati nepropisno odlaganje otpada (na divlje)

Domena	Ispitani aspekt	Razvojne potrebe i potencijali koji proizlaze iz anketnog istraživanja
Upravljanje zelenim, vodenim i ozelenjenim površinama	Održavanje javnih zelenih površina	Povećati redovitost održavanja javnih zelenih površina Unaprijediti postojeću parkovnu i igrališnu opremu Unaprijediti održavanje javnih zelenih površina
	Održavanje drugih javnih površina	Povećati napore na iskorjenjivanju invazivnih i alergenih biljaka
	Sudjelovanje građana u planiranju i upravljanju zelenim, vodenim i ozelenjenim površinama	Uključiti građane u upravljanje i uređenje zelenih, vodenih i ozelenjenih površina u svom susjedstvu Provoditi participativne radionice i akcije za javnost
Gospodarenje prostorom i zgradama	Obnova i prenamjena dotrajalih i nekorištenih prostora i zgrada	Prednost u prenamjeni dotrajalih i nekorištenih prostora i zgrada dati javnoj i društvenoj namjerni pred turističkom
	Sudjelovanje građana u planiranju novog korištenja napuštenih, nekorištenih i obraslih prostora i zgrada	Uključiti građane u planiranje novog korištenja napuštenih, nekorištenih i obraslih prostora i zgrada Provoditi participativne radionice za javnost

5. ANALIZA ULAZNIH PODATAKA RADI STVARANJA PODLOGA ZA PLANIRANJE ZELENE URBANE OBNOVE

5.1. Evidentiranje prostornih resursa

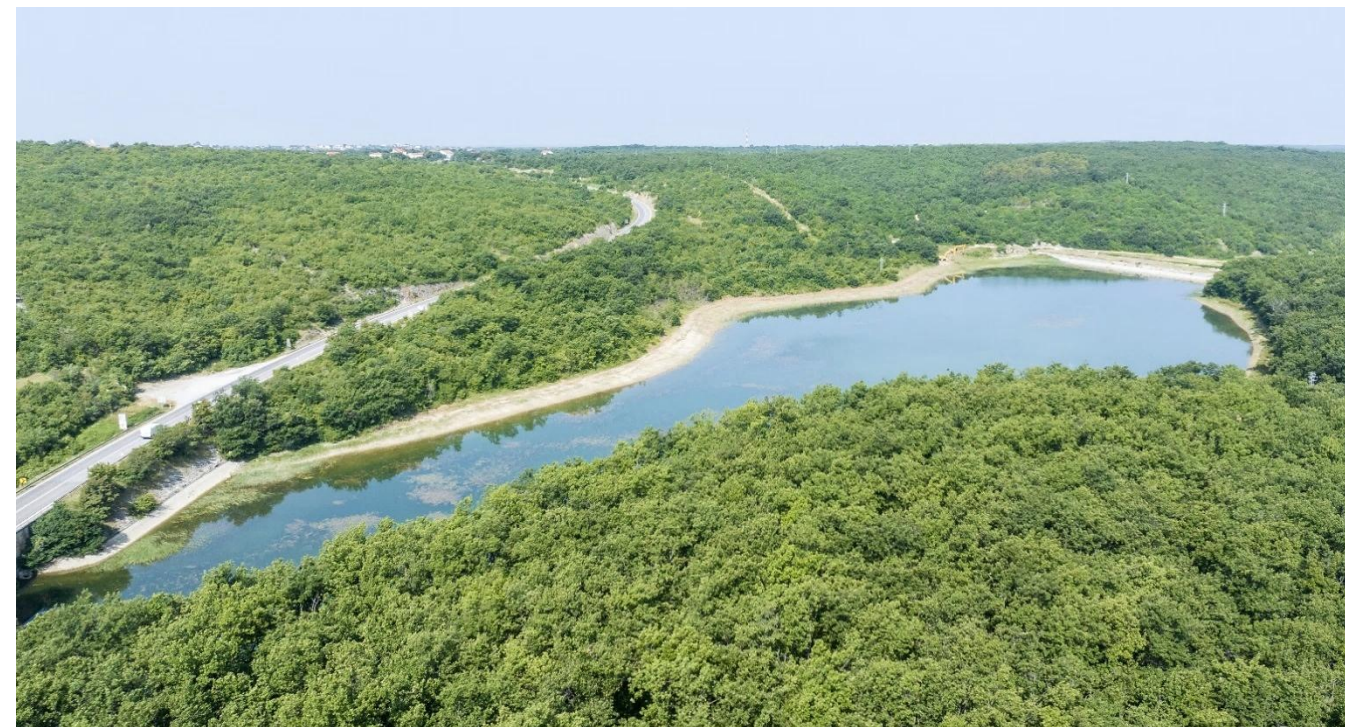
5.1.1. Evidencija zelenih, vodenih i ozelenjenih površina i poteza

Glavni zeleni i vodeni potezi i površine na teritoriju Općine Posedarja su more (Novigradsko more na jugoistoku, Novsko ždrilo na istoku i Velebitski kanal na sjeveru), krški mozaik na sjevernom kopnenom dijelu, šumski potez na pravcu sjeverozapad–jugoistok te potok Baštica koji se polukružno pruža od posedarskog zaljeva preko zapadnog dijela Općine pa duž jugozapadne granice Općine prema jugoistoku. Prostorna distribucija inicijalno kartiranih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina prikazana je na Sl. 29, a tablični pregled u Pril. 1.

5.1.1.1. Zelene, vodene i ozelenjene površine i potezi u južnom, ravničarskom prostoru

Ravničarski prostor Ravnih kotara karakterizira ruralni mozaik u kojem prevladavaju poljoprivredne površine, osobito u istočnom dijelu dok se prema zapadu povećava udio šumskog pokrova smještenog prije svega na uzvišenjima. U istočnom dijelu zone su sporadično među poljoprivrednim posjedima prisutni stabla i grmlje, no nisu vidljivi jasniji ekološki koridori. U zapadnom dijelu zone u Slivničkom polju prisutno je nekoliko longitudinalnih poteza s grmolikom i drvenastom vegetacijom, uglavnom uz vodotoke te u zoni hidromelioracijskih kanala zapadno od Grgurica. U sjevernom dijelu zone (između središnjeg šumskog pojasa i državne ceste D106) prisutni su transverzalni koridori koji prate kose u reljefu.

Središnjim dijelom ove zone i potom kraćim potezom uz južnu granicu prema Općini Poličniku pruža se meandrirajuće korito potoka Baštice koji u ljetnom dijelu godine zna presušiti. Budući da su potrebe za navodnjavanjem najveće upravo u ljetnom dijelu godine, na Baštici je na samoj granici općina Posedarja i Poličnika uređeno višenamjensko akumulacijsko jezero Grabovac (Sl. 27) zapremnine 150.000 m³ koje ljeti služi za navodnjavanje okolnih poljoprivrednih površina, a u jesen i zimi za zaštitu od poplava okolnog područja (Procjena rizika od velikih nesreća, 2021). Često je u ljetnom dijelu godine razina vode iznimno niska. Tijekom terenskog obilaska uočene su ptice na jezeru. Uzvodni dio jezera (istočno od jadranske magistrale) samo je u kišnom dijelu sezone posve potopljen pa ga obilježava močvarna vegetacija duž koje bi se mogla urediti šetnica na pontonskim konstrukcijama (Sl. 28). Dodavanjem pješačko-edukativne infrastrukture ovim plavim elementima mogla bi se unaprijediti raznolikost turističke ponude Općine orijentirane prvenstveno na sunce i more, no ovaj bi potencijal najprije trebalo procijeniti. Mjestimično su prisutne i manje bare na privatnim posjedima, no one nemaju značajniju ekološku ni društveno-rekreativnu funkciju.

Sl. 27. Akumulacijsko jezero Grabovac

Sl. 28. Močvarni uzvodni dio jezera Grabovca

Sl. 29. Prostorna distribucija odabranih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina u Općini Posedarju

5.1.1.2. Zelene, vodene i ozelenjene površine i potezi u sjevernom, brdskom prostoru

Brdski krški prostor uglavnom obilježava kržljava i niska prirodna vegetacija mjestimično ogradena suhozidima radi uređenja torova ili maslinika. Brojni makadamski putovi omogućuju kretanje tim prostorom, no u njemu nema sadržaja ni opreme koja bi omogućila njegovo znatnije korištenje u društveno-rekreacijske svrhe. Duž obala Velebitskog kanala i Novigradskog mora prisutan je niz prirodnih plaža do kojih rijetko vode asfaltirane ceste (Sl. 30).

Močvarno ušće Baštice

Močvarno područje uz ušće Baštice u Novigradsko more je jedno od ekološki najvažnijih prirodnih područja u Općini Posedarju na kojem obitavaju ptičje populacije. Radi se o vlažnom području s travama dok prema unutrašnjosti kopna u vegetaciji počinje prevladavati grmlje i drveće (Sl. 31). Zbog svoje neposredne blizine naselju Posedarju, izdvojenom stambenom naselju Gajinama i plaži Svetom Duhu ovo područje ima izniman turistički potencijal koji se planira valorizirati uređenjem ornitološke šetnice (Elaborat ornitološke šetnice, 2024). Južno od ušća Baštice smještena je plitka uvala Žabokrek uz koju je plaža Sveti Duh ispred koje je otočić s istoimenom crkvicom do kojeg vodi kameni pješački most (Sl. 32). Plaža je šljunčana i opremljena tendama za hlad, odbojkaškim igralištem i ugostiteljskim objektom. Prisutno je tek nekoliko tamarisa pa bi za stvaranje hlada i povoljniji klimatski učinak valjalo razmotriti sadnju dodatnog drveća. Na otočiću prevladava travnata vegetacija, a samo je na zapadnom rubu prisutno i drveće dok je na istočnom kraju prisutno jedno stablo. Od opreme su ugrađene dvije klupe. Radi unaprjeđenja prostora moglo bi se razmotriti opcija krajobraznog uređenja s dodatnom opremom za boravak koja bi bila u skladu s kulturnopovijesnom važnošću otočića.

Sl. 31. Močvarno područje uz ušće Baštice

Sl. 30. Plaža Prva draga istočno od Vinjerca

Sl. 32. Uvala Žabokrek

Gradine

Gradina Budim je razmjerno prostran prostor na vrhu brda s kojeg se pruža pogled na Ravne kotare, Podgradinu, Novigradsko more, Posedarje i Velebit. Lokalitet obilježava rijetka grmolika i travnjačka vegetacija s karbonatnim stijenama i rastresitim materijalom te čeka, a na zapadnom je rubu smještena trafostanica (Sl. 33). Tijekom terenskog obilaska na lokalitetu je zamijećen građevni otpad. S obzirom na panoramski pogled i povijesno značenje, ovaj lokalitet mogao bi se opremiti s interpretacijskim sadržajima i opremom te krajobrazno urediti.

Lergova gradina smještena je na brdu između Slivnice i Vinjerca, a obilježava ju prostran prostor jasno odijeljen suhozidom od svog okruženja (Sl. 34). Unutar gradine prisutna je drvenasta vegetacija koje na okolnom prostoru uglavnom nedostaje. Pristupni put do Lergove gradine je makadamski i nezaštićen od sunca pa bi za eventualnu turističku valorizaciju ovog lokaliteta bilo potrebno osigurati bolji pristup.

5.1.1.3. Zelene, vodene i ozelenjene površine i potezi u naseljima

Generalno naselja obilježava razmjerno malen broj javnih zelenih površina. S obzirom na krški kontekst i ruralni karakter privatne okućnice i rijetki posjedi javne namjene izmjenjuju se u naseljima s poljoprivrednim posjedima i prirodnom vegetacijom pa prisutnost zelenila nije malena. Unatoč tome, njegova distribucija nije ravnomjerna i često je nedostaje u uličnim koridorima i na javnim površinama (ponajprije sportsko-rekreacijskim zonama) koje bi trebale biti okupljališta ljudi, no zbog nedostatka hlada su najčešće puste tijekom ljetnih dana. Treba naglasiti da prirodni lokaliteti unutar naselja ne mogu zamijeniti uređene parkovne površine koje su dio socijalnog standarda i pružaju mogućnosti za strukturirano i sigurno provođenje slobodnog vremena koje prirodne površine ne mogu pružiti (zbog, između ostalog, nedostatka infrastrukture i opreme poput klupa, staza, rasvjete, dječjih igrala...) te su pristupačne i osobama smanjene pokretljivosti i starijim osobama.

Grgurice

Jedina javna zelena površina u Grguricama je sportsko-rekreacijska zona u centru naselja. Zona se sastoji od sportskog igrališta (s opremom za rukomet i košarku), dječjeg igrališta, boćališta i zgradom kluba (Sl. 35). Asfaltirana podloga sportskog igrališta doprinosi stvaranju lokalnog toplinskog otoka kojemu dodatno pogoduje nedostatak srednje i visoke vegetacije. Prisutni su tek obodni drvoređi bora, no korisnici zone, a osobito boćališta i dječjeg igrališta, izloženi su jakom suncu u ljetnim mjesecima. U cilju povećanja mogućnosti cjelogodišnjeg korištenja ove zone bez ugrožavanja zdravlja trebalo bi zasaditi stabla koja stvaraju hlad nad dječjim igralištem i boćalištem. S obzirom da je istočni dio zone uz dječje igralište većinom neiskorišten, predlaže se proširenje i unaprjeđenje dječjeg igrališta. Pored toga je moguće i ostatak travnatog dijela zone parkovno urediti i na taj način omogućiti korištenje prostora s klupama pod hladovinom drveća.

Sl. 33. Gradina Budim

Sl. 34. Lergova gradina

Sl. 35. Sportsko-rekreacijska zona u Grguricama

Islam Latinski

U Islamu Latinskom prisutno je nekoliko javnih zelenih i ozelenjenih površina. Najveća uvjetno ozelenjena površina je sportsko-rekreacijska zona u središtu naselja koja se sastoji od rukometnog igrališta, bočališta i travnjaka na kojem je multifunkcionalno, ali dotrajalo dječje igralo (Sl. 36). Kao i u drugim zonama, i ovdje je izražen nedostatak srednje i visoke vegetacije i posljedično hladovine. Nekoliko travnjačkih površina valjalo bi krajobrazno urediti sadnjom vegetacije i potencijalno dodavanjem parkovnih i/ili rekreativnih sadržaja.

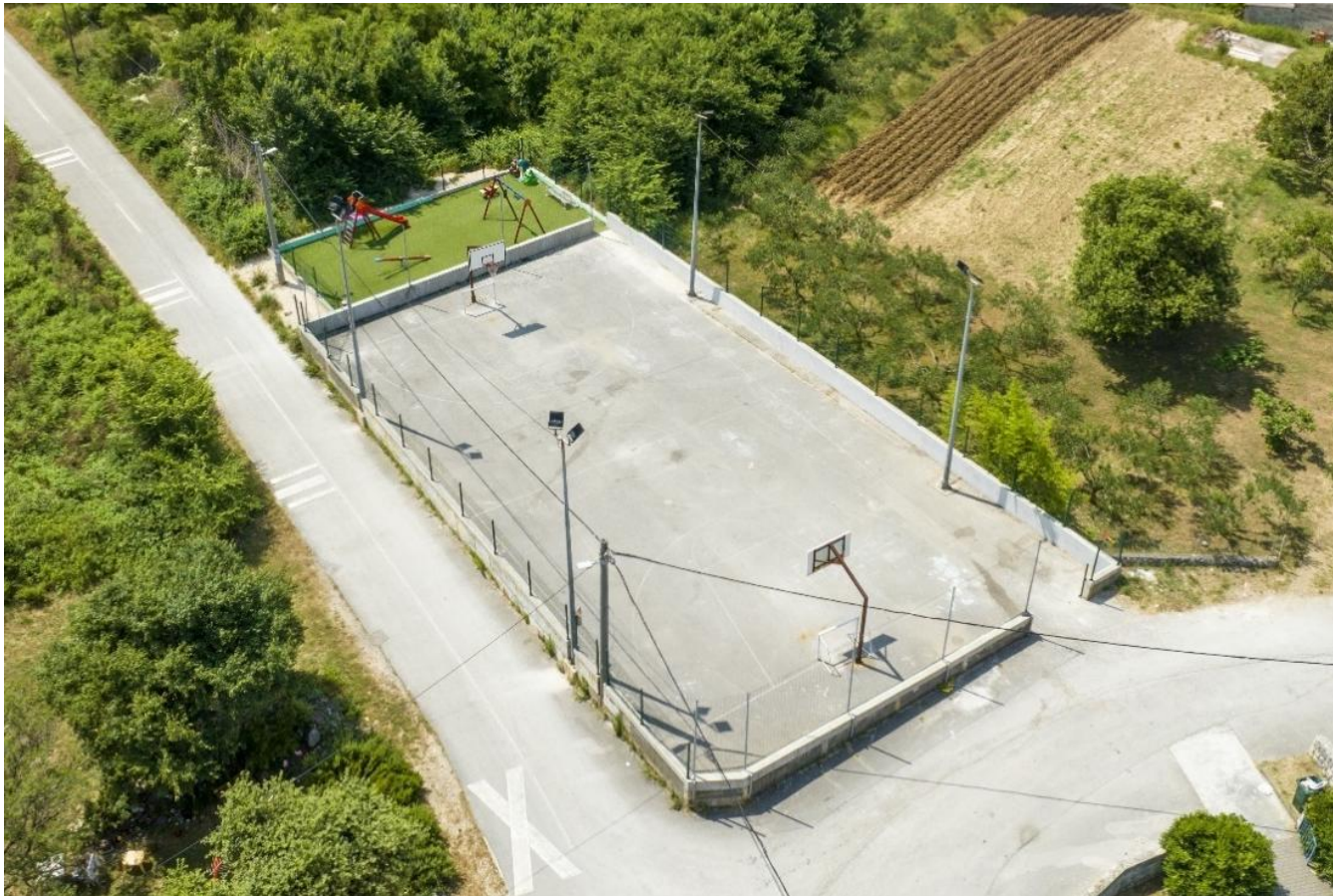
Školsko dvorište u Islamu Latinskom razmjerno je lijepo uređeno i uključuje zasjenjene dijelove, no nedostaje opreme (prije svega klupe) koja bi omogućila aktivno korištenje dvorišta (Sl. 37). Na zapadnom dijelu dvorišta nalazi se manja travnata ploha okružena drvećem koja bi se mogla urediti za nastavu na otvorenom i učenju u prirodi. Školi pripada i asfaltirano igralište preko puta kojemu nedostaje hlada (Sl. 38). Uz to je igralište smješteno i manje dječje igralište s umjetnom travom kojem također nedostaje hlada. Premda je ono tek nedavno uređeno, tijekom terenskog obilaska uočen je niz oštećenja (ograda, klupe, igrala).

Sl. 36. Sportsko-rekreacijska zona u Islamu Latinskom

Sl. 37. Školsko dvorište u Islamu Latinskom

Sl. 38. Školsko sportsko i dječje igralište u Islamu Latinskom

Crkva sv. Nikole također je okružena ograđenom zelenom površinom na kojoj je još vidljiv manji broj nadgrobnih spomenika (Sl. 39). Ukoliko je zbog grobova moguće, valjalo bi tu zelenu površinu urediti grmljem koje bi unaprijedilo kulisu crkve i boravak u njenom okruženju. Sjeverozapadno od crkve prisutna je travnjačka površina (visoka trava) koja je većim dijelom u posjedu Općine Posedarja i na kojoj bi se mogao urediti džepni park.

Premda administrativno pripada Islamu Latinskom, predjelu uz spomenik prirode Zeleni hrast gravitira zapadni dio Grgurica. Radi se o dijelom asfaltiranom, a dijelom prirodnom terenu na kojem je prisutno jedno stablo – Zeleni hrast (v. Sl. 79). Samo stablo je ograđeno niskom ogradom koja je u tlocrtu znatno manja od krošnje i unutar koje je i spomenik braniteljima iz Domovinskog rata. U neposrednoj blizini nalazi se ugostiteljski objekt čiji gosti nerijetko koriste hladovinu ispod hrasta kao parkiralište.

Podgradina

Podgradina je morfološki zanimljiva jer se sastoji od niza okupljenih cjelina smještenih duž pravca sjeverozapad–jugozapad s nizom transverzalnih uličica. Svaka od tih cjelina može se promatrati kao zasebno stambeno naselje s izdvojenim potrebama. U najistočnijem predjelu – Šalinama – nema uređenih javnih zelenih površina.

Sl. 39. Crkva sv. Nikole u Islamu Latinskom

U središtu naselja uz cestu je s obje strane proširenje pod travom koje bi se moglo urediti u džepne parkove. Jedno od zemljišta na takvim proširenjima (u posjedu Općine) je ograđena oranica na kojoj je tijekom terenskog obilaska uočen uzgoj krumpira. Džepni parkovi mogli bi se urediti i na proširenju u sjevernoj transverzalnoj ulici ili na zemljištu preko puta proširenja.

U središnjem i najvećem predjelu – Žužama – nalazi se nekoliko ozelenjenih zona. U središtu naselja smještena je sportsko-rekreacijska zona koja se sastoji od velikog asfaltiranog multifunkcionalnog igrališta s premazom od lijevane gume, malenog dječjeg igrališta i dekorativne zelene površine s gusternom (Sl. 40). Dječje igralište smješteno sjeverno od sportskog igrališta vrlo je malo i sastoji se od jednog multifunkcionalnog igrala, a njegovo korištenje u ljetnim mjesecima otežava nedostatak hlada. Zapadno od dječjeg igrališta ostaci su temelja srušenog objekta na koje bi se moglo proširiti igralište (Sl. 41). Sjeverozapadno od ove zone je između dviju cesta smješteno bočalište koje je dijelom u hladu. Na raskrižju istočno od ove zone također bi se mogla urediti dekorativno-parkovna površina (Sl. 42).

Jugozapadno od centra Žuža smještena je druga, veća sportsko-rekreacijska zona koja se sastoji od zalijevanog travnatog nogometnog igrališta i bočališta (Sl. 43). I ovu zonu obilježava nedostatak hlada koji otežava korištenje sportsko-rekreacijskih sadržaja tijekom ljetnih dana.

Sl. 40. Manja sportsko-rekreacijska zona u Žužama

Sl. 41. Malo bočalište sjeverozapadno od manje sportsko-rekreacijske zone u Žužama

Sl. 42. Zelena površina na raskrižju istočno od manje sportsko-rekreacijske zone u Žužama

Sl. 43. Nogometno igralište (gore) i veliko bočalište (dolje) u većoj sportsko-rekreacijskoj zoni u Žužama

Predio Gospići rjeđe je izgrađen pa su prisutniji krški tereni s kržljavom prirodnom vegetacijom i travom te maslinici. Od glavne ceste prema Gradini smještenoj na brdu proteže se ulica s obostranim drvoredom borova. Drvoredi se protežu do crkve (Sl. 44) smještene na pola puta do Gradine pa se predlaže njihova dosadnja u nastavku ulice kao i popunjavanje praznina u drvoredu. Samo crkveno dvorište je krajobrazno uređeno, no nedostaje opreme (prije svega klupe) koje bi omogućile njegovo korištenje. Južno od crkve uređeno je parkiralište s dva drvoreda i vodopropusnom podlogom. Budući da je šikarno zemljište južno od tog parkirališta u posjedu Općine, valjalo bi razmisliti o njegovom parkovnom uređenju kao središnjem parku naselja.

U zapadnom predjelu – Nekićima – okućnice se izmjenjuju s maslinicima, a u središtu je ozelenjena rekreacijska zona koja obuhvaća dječje igralište, bočalište i asfaltirano igralište. Bočalište uključuje niz igrala na umjetnoj travi, no nedostaje mu hlada dok je bočalište dijelom u hladu, no zahtijeva obnovu (Sl. 45). U okruženju je još nekoliko travnjačkih ploha koje bi se mogle parkovno urediti.

Posedarje

Posedarje je najveće naselje kojega obilježava gušća izgrađenost u odnosu na ostala naselja u Općini, a najveća je u priobalnom pojasu, iako su i tu prisutne poljoprivredne površine. Najvažnija zelena površina je **park uz crkvu sv. Marije** u središtu naselja. Park se sastoji od dvije cjeline – južna cjelina je primarno dekorativna i uključuje zaštićeni Spomenik palim borcima (raspelo). Sjeverna cjelina uređena je kao dječje igralište na kojem je bijeli tucanik prekriven zelenim tepisima. Sjeverozapadno od parka smještena je razmjerno velika cjelina obrasla vegetacijom koja predstavlja glavni potencijal za proširenje parka. Uzimajući u obzir veličinu i centralitet naselja, nedostatak javnih zelenih površina, postojeće uređenje parka i turistički karakter naselja, jasna je potreba za proširenjem ovog parka i uređenjem cjeline namijenjene odraslim korisnicima. Manja dekorativna zelena površina smještena je na Trgu Martina Posedarskog (Sl. 63 dolje). Uključuje dva spomenika i stazu te grmlje, no nema opreme koja bi omogućila njezino korištenje.

U zapadnom dijelu obalnog pojasa smještena je **manja sportsko-rekreacijska zona** koja obuhvaća malo košarkaško igralište, malonogometno igralište i vježbalište na otvorenom (Sl. 47). Sve terene obilježava vodonepropusno popločanje i nedostatak hlada. To je osobito problematično na vježbalištu kojega je praktički nemoguće koristiti tijekom ljetnih dana zbog lokalnog toplinskog otoka. Na krajnjem zapadnom rubu uređen je **park za pse** s minimalističkom opremom i bez hlada koji bi omogućio njegovo cjelodnevno korištenje, osobito u ljetnom dijelu godine (Sl. 48). Između ovih dviju zona smješteno je ozelenjeno parkiralište (v. Sl. 70 gore) na kojem je dio stabala stasao, a dio je naknadno dosađivan uslijed sušenja pa njihov utjecaj na efekt toplinskog otoka još nije značajan.

Sl. 44. Obostrani drvored do crkve u Podgradini

Sl. 45. Dječje igralište i bočalište u Nekićima

Sl. 46. Park uz crkvu sv. Marije u Posedarju iz zraka (gore), dekorativna južna cjelina (dolje lijevo) i dječje igralište (dolje desno)

U zapadnom dijelu Posedarja smješten je nogometni stadion Gordan Demo s travnatom podlogom (Sl. 49 gore). Stadion je okružen većinom asfaltnim površinama bez vegetacije i hladovine zbog čega ima nepovoljan toplinski učinak na neposredni i širi prostor. Sjeverno od stadiona smješten je odgojno-obrazovni kompleks s dječjim vrtićem i osnovnom školom (Sl. 49 dolje). Dječji vrtić okružen je većinom travnjacima s rijetkom drvenastom vegetacijom pa je dječje igralište lišeno hladovine. Školsko dvorište predominantno je asfaltirano (ceste, parkirališta, sportska igrališta, dječje igralište), no obuhvaća i zelenu površinu ispred škole s drvećem i grmljem kojoj opreme koja bi omogućila njezino korištenje. Obodno je smješteno još nekoliko manjih travnatih površina s drvećem ili bez visoke vegetacije.

Sl. 47. Mala sportsko-rekreacijska zona u Posedarju

Sl. 48. Park za pse u Posedarju

Sl. 49. Nogometni stadion Gordan Demo (gore) i odgojno-obrazovni kompleks (dolje) u Posedarju

Na sjeveru naselja smješteno je glavno groblje za koje je planirano proširenje prema sjeveru i zapadu. Grobna mjesta na postojećem groblju razmjerno su gusto položena pa je tek mjestimično prisutno grmlje i trava koja „izbija“ iz bijelog tucanika. Na planiranom proširenju zadržat će se guste pozicije grobnih mjesta s minimalnom vegetacijskom komponentom među njima, no na manjem sjevernom dijelu proširenja planirano je krajobrazno uređenje travnjaka s rijetkom drvenastom vegetacijom. Duž zapadnog oboda postojećeg i proširenog dijela groblja planirano je linijsko parkiralište na kojem su predviđena tek četiri mala travnata otoka. S južne strane postojećeg groblja smještena su dva travnjaka od kojih su na jednome kapelica i drveće dok drugi nije krajobrazno uređen.

Duž obale je u Posedarju uređena ozelenjena šetnica. U zapadnom dijelu uz Obalu Ante Damira Klanca uređen je drvoređ palmi s metalnim klupama koje su mjestimično u hladu (Sl. 51) dok je u istočnom dijelu uz Obalu kneza Branimira uređen drvoređ koprivića s drvenim klupama koje su mjestimično u hladu (Sl. 52). U nastavku obalne šetnice prema istoku smještena je šljunčana plaža duž čitave uvale. U zaleđu zapadnog dijela plaže nalazi se gusta borova vegetacija (Sl. 53 lijevo) dok se teren prema istoku diže pa red grmolike i drvenaste vegetacije raste podno okomite stijenske plohe u Tunjaricama (Sl. 53 desno).

Gajine su građene u pravilnoj ortogonalnoj uličnoj strukturi bez parcela za javne zelene površine. Ipak na obodnim dijelovima naselja smještene su površine, od kojih neke obuhvaćaju i srednju i visoku vegetaciju, koje bi se mogle urediti u džepne parkove.

Sl. 50. Postojeće groblje u Posedarju (lijevo) i njegovo planirano proširenje (desno)

Sl. 51. Šetnica uz Obalu Ante Damira Klanca

Sl. 52. Šetnica uz Obalu kneza Branimira

Sl. 53. Plaža u Posedarju: zapadni dio (lijevo) i istočni dio (desno)

Slivnica

Slivnica se sastoji od niza zaseoka organiziranih u tri cjeline koje se generalno pružaju pravcem sjeverozapad–jugoistok: Slivnica Gornja na sjeveru, Slivnica Donja u središtu i Kneževići na jugu. Slivnica Gornja i Donja su razmjerno raštrkana sela smještena u krško okruženje u kojem je prisutan niz prirodnih terena pod makijom.

U Slivnici Gornjoj nema javnih zelenih površina, no izniman potencijal za uređenje izletišnog parka ima bara sjeverozapadno od groblja (Sl. 54). Radi se o prirodnoj bari koju su seljani stoljećima koristili za pranje rublja i napajanje stoke, osobito u ljetnom dijelu godine. S obzirom na krško okruženje, bara predstavlja ekološku vruću točku. Tijekom terenskog obilaska zamijećeni su žabe, ptice i brojni kukci. Moguće uređenje trebalo bi uzeti u obzir to da se razina vode tijekom godine mijenja ovisno o dostupnosti vode u podzemnom vodonosniku iz kojeg se bara prihranjuje. Prostor bi se mogao urediti sadnjom obodnog drvoreda koji bi stvarao prijekopotrebni hlad te postavljanjem klupa i stolova koji bi omogućili aktivno korištenje prostora. Klupe i stolovi trebali bi se postaviti na način da se osiguraju njihove stabilnost i pristupačnost pri različitim vodostajima (npr. ponton).

Groblje u Slivnici Gornjoj razmjerno je gusto oblikovano s travom između grobnih mjesta, no nedostaje visoke vegetacije koja bi stvarala hlad. U okruženju groblja nalazi se više prirodnih terena od kojih najveći potencijal ima travnjak istočno od groblja na kojem bi se mogao urediti memorijalni džepni park oblikovan u skladu s funkcijom groblja koji bi posjetiteljima omogućavao ugodan boravak, odmor i okrijepu tijekom posjeta groblju ili prije i nakon pogrebnih događaja. Dvorište škole u Slivnici Gornjoj najvećim dijelom čini asfaltirano multifunkcionalno sportsko igralište dok su na manjem dijelu uređeni minimalističko dječje igralište na šljunčanoj podlozi i ukrasni vrt (Sl. 55). U stražnjem dijelu dvorišta smješten je maslinik, no taj predio ima potencijal za uređenje prostora za nastavu na otvorenom i učenju u prirodi.

Sl. 54. Bara u Slivnici Gornjoj

Sl. 55. Dvorište škole u Slivnici Gornjoj

Središnji zeleni element u Slivnici Donjoj je sportsko-rekreacijska zona uz cestu D106 koja se sastoji od dva sportska igrališta (nogometno i boćarsko), multifunkcionalnog dječjeg igrala, zgrade kluba, kapelice i prostranog makadamskog terena među njima. Općenito je prepoznat nedostatak hlada koji otežava pa i onemogućuje korištenje prostora tijekom dana u ljetnom dijelu godine. Budući da oba igrališta uključuju nepropusnu podlogu, ona dodatno zagrijava zrak oko sebe (Sl. 56). Stoga bi trebalo zasaditi visoku i grmoliku vegetaciju na slobodnim površinama radi stvaranja hlada (osobito uz južne tribine) i hlađenja zraka. Dječje igralište trebalo bi obnoviti i dopuniti igralima te osigurati prijekopotrebni hlad kako se ne bi ugrožavalo zdravlje djece.

Nešto zapadnije od igrališta u Slivnici Donjoj smješteno je razmjerno malo školsko dvorište oko područne škole. S južne strane prisutna je ukrasna vegetacija uz pristupni put. Sa sjeverne strane smješteno je malo dječje igralište s dva igrala i bez sjene koje bi valjalo unaprijediti i osigurati zasjenjenje. Ukoliko je moguće proširiti školsko dvorište, mogao bi se osigurati prostor za nastavu na otvorenom i učenju u prirodi. Zapadno od škole prisutan je manji otvoreni prostor s jednim stablom koji bi se mogao urediti u džepni park (Sl. 57).

Zaseok Kneževići koji pripada Slivnici sastoji se od jedne ulice smještene u šumsko-agrarni mozaik bez zelenih površina. Jedina izgledna lokacija na kojoj bi se mogao urediti džepni park s dječjim igralištem je okretište autobusa na samom kraju ulice na kojem je tijekom terenskog obilaska uočeno odlagalište glomaznog otpada (vozila).

Sl. 56. Sportsko-rekreacijska zona u Slivnici Donjoj

Sl. 57. Otvoreni prostor u Slivnici Donjoj koji bi se mogao urediti kao džepni park

Sl. 58. Dekorativno-memorijalni džepni park u Vinjeru

Vinjerac

Vinjerac je uz Posedarje najurbaniziranije naselje u Općini. Obilježava ga razmjerno gusta izgrađenost, osobito u obalnom pojasu. Prirodna krška vegetacija prodire duboko u središnji dio naselja. U tom dijelu ističe se džepni park smješten na početku ulice Draga koji ima dominantno dekorativno-memorijalni karakter – sastoji se od spomenika palim borcima u Drugom svjetskom ratu, travnjaka na dvije terase te srednje i visoke vegetacije (Sl. 58). Tijekom terenskog obilaska uočen je nedostatak održavanja ove javne površine.

Još jedna manja javna površina smještena je na križanju ulica Draga i Ravnog obuhvaća veću tlocrtno trokutastu plohu s drvećem i grmljem s jedne strane ceste te manju trokutnu plohu sa spomenikom (kamenim raspelom) i travom. Tijekom terenskog obilaska uočen je nedostatak održavanja ove javne površine. Na nizu uličnih proširenja i drugih (polu)javnih prostora uz zgrade su uređene manje vegetacijske površine koje stanovnici redovito održavaju (Sl. 59).

Na poluotoku je smještena crkva okružena travnjakom uz čiji je obod (uz kamenu ogradu) zasađen drvored, no sama površina nije krajobrazno uređena, a tijekom terenskog obilaska je uočeno i njeno nedostatan održavanje. Vanjski obalni pojas na poluotoku uključuje travnjake i predjele obrasle invazivnim pajasenom koji nisu uređeni premda imaju potencijal za uređenje ozelenjene obalne šetnice (Sl. 60).

Sl. 59. Vegetacijske površine uz zgrade koje stanovnici Vinjerca sami održavaju

Sl. 60. Vanjski obalni pojas na poluotoku u Vinjercu (gore) i privatna površina obrasla pajasenom (dolje)

U Vinjercu su dvije plaže. Mala plaža smještena je u središtu naselja i obuhvaća šljunčani i opločeni dio (Sl. 61). Niska stabla tamarisa prisutna su samo duž južnog kraja plaže i bacaju slabi hlad. Druga plaža – Pištac – smještena je u istočnom dijelu naselja te ju obilježava stjenovitost.

Sl. 61. Mjesna plaža u Vinjercu

Ždrilo

Ždrilo je maleno naselje s razmjerno gustom izgrađenošću dok je među izgrađenim objektima prisutna prirodna krška vegetacija. Od javnih ozelenjenih površina ističe se jedino sportsko-rekreacijska zona smještena zapadno od naselja (Sl. 62). Zona se sastoji od multifunkcionalnog sportskog igrališta i dječjeg igrališta. sportsko igralište prekriva dotrajali asfalt iz kojeg na više mjesta „izbija“ trava. Dječje igralište je novonapravljeno i uključuje igrala na umjetnoj travi. Nijedno igralište nije u hladu. Prostor oko igrališta nije uređen, ne održava se i ne poziva građane da ih koriste. Jedini pristupni put do zone je cesta bez hladovine.

Sl. 62. Sportsko igralište (gore) i dječje igralište (dolje) u Ždrilu

5.1.2. Evidencija drugih prostora koje je moguće i/ili potrebno ozeleniti

Razvojem naselja, gospodarskih i prometnih prostora mnoga su područja transformirana u zone bez vegetacije ili s nedovoljnim udjelom vegetacije. S razvojem spoznaja o učincima klimatskih promjena, negativnim pojavama i trendovima u pogledu bioraznolikosti te dostupnosti pitke vode, ali i unaprjeđenjem životnog standarda i kvalitete života postajemo svjesni da je takva područja nužno ozeleniti u cilju smanjenja njihovih negativnih posljedica i s tim povezanim facilitiranjem prirodnih funkcija ekosustava kojima one proizvode raznolike i vrijedne koristi za društvo i drugi živi svijet.

5.1.2.1. Otvoreni prostori u naseljima

Trgovi

U Posedarju je prisutno nekoliko trgova. Trg Martina Posedarskog zauzima središnji položaj u staroj jezgri Posedarja te predstavlja administrativno središte Općine jer su na njemu smješteni zgrada Općine Posedarja i poštanski ured. Trg uključuje skulpturu posedarskog magarca, zatvoreni povijesni bunar, terasu ugostiteljskog objekta i parkiralište (Sl. 63 gore). Od zelenih elemenata sadrži uređenu ukrasnu zelenu površinu (Sl. 63 dolje) te zelenilo u žardinjerama oko ugostiteljskog objekta. Nasuprot tome, na Trgu velikim vratima smješteni su DVD Posedarje i policijska postaja te napuštena zgrade stare željezarije, a ovaj trg ne uključuje nikakve vegetacijske elemente osim stabala u posudama u dvorištu DVD-a, no tijekom terenskog obilaska je uočeno da se većina ovih stabala osušila ili uvenula uslijed nedostatnog zalijevanja (Sl. 64).

Kako se na oba trga nalaze i određeni nekorišteni objekti ili ruševine, od kojih su neki u vlasništvu Općine, u budućem bi razvoju ovih prostora trebalo razmotriti uređenje novih društvenih funkcija. Od velikog bi značaja za ove prostore bilo i uklanjanje dijela asfaltiranih površina (uključujući izmještanje parkirališne funkcije) te uređenje ozelenjenih trgova, a posebno je važno ovdje primijeniti što veću količinu visokog zelenila kako bi se stvorilo ugodno okruženje za boravak stanovnika i posjetitelja, kao i obnovu društvene funkcije ovih prostora. Na taj bi se način unaprijedila kvaliteta javnog prostora, kao i turistička slika Posedarja kao destinacije.

Uz Obalu Ante Damira Klanca nedavno je uređena nova otvorena javna površina izmještanjem bivšeg parkirališta (Sl. 65). Kako se ovaj prostor nalazi uz potez obalne šetnice, montažne ribarnice te na raskrižju najvažnijih prometnih pravaca u središtu Posedarja, ona također preuzima funkciju svojevrsnog trga te omogućuje održavanje raznih kulturnih i društvenih događanja u budućnosti. Površina je u potpunosti popločena te obodno uključuje kameni zid s klupama, a nadovezuje se na zeleni potez zasađen palmama uz obalnu šetnicu. Ovu bi površinu svakako bilo korisno dodatno ozeleniti postavljanjem dodatnih stabala za stvaranje zasljeve te grmlja i/ili ukrasnih trajnica čime bi se javna površina odvojila od prometnog koridora, a time i povećala mogućnost i privlačnost njenog korištenja. Osobito je važno stvoriti prijekopotrebnu hladovinu duž sjevernog oboda gdje su smještene klupe.

Sl. 63. Istočni (gore) i zapadni (dolje) dio Trga Martina Posedarskog

Sl. 64. Pogled na Trg velika vrata iz zraka

Sl. 65. Novoizgrađena otvorena javna površina uz Obalu Ante Damira Klanca

U Vinjercu su na poluotoku smještena dva trga. Veći trg Ispred sela smješten je uz luku i karakterizira ga nekoliko ploha: plato s dva stabla i ugostiteljskom terasom, središnja ploha s kamenim popločanjem te bočalište koje čini granicu prema luci (Sl. 66). Krajobraznim oblikovanjem ovog trga mogao bi se stvoriti reprezentativan i ugodan prostor za bivanje lokalnih stanovnika i posjetitelja. U unutrašnjosti poluotoka smješten je trg Ispred crkve kojega obilježava kameno opločenje slično zidovima zgrada koje ga okružuju (Sl. 67). Središnji element trga je prostrana stara gusterna. Uz izuzetak trave koja izbija iz kamena na gusterni i penjačica koje se pružaju po fasadi na zgradi na sjevernom kutu, trgu nedostaje zelenila i općenito sadržaja i opreme koji bi potaknuli njegovo korištenje.

Sl. 66. Trg Ispred sela

Sl. 67. Trg Ispred crkve

Cestovna i ulična mreža

Cestovna mreža Općine Posedarja generalno je nepravilnog oblika i prati konture reljefa. Cestovna povezanost među većinom naselja unutar Općine je dobra, izuzev zaselka Kneževića do kojeg je moguće doći jedino iz susjedne Općine Ražanca. U samim naseljima, ulice su vrlo krivudave i prilagođavaju se organskoj povijesnoj strukturi naselja i građevina te su promjenjive širine i opremljenosti pratećom infrastrukturom (odvodnja oborinskih voda, pločnici i sl.). Pješačke površine u pravilu izostaju unutar središnjeg dijela naselja (Sl. 68) dok se prema periferiji ponegdje javljaju u obliku odvojenog nogostupa, popločenih staza u razini ulice ili makadamskih staza. Daljnji razvoj prometa trebao bi ići ka održavanju i podizanju razine sigurnosti sudionika u prometu, a pri planiranju novih prometnih površina i izgradnji novih dijelova građevinskog područja trebalo bi sačuvati dovoljno široke ulične koridore koji će uključivati drvorede i drugo ulično zelenilo te pješačke i biciklističke površine.

Sl. 68. Uska ulica bez pločnika u središtu Posedarja

Krovovi velikih zgrada

Iako je broj velikih zgrada na području Općine relativno malen, mjestimično su prisutne zgrade s većim ravnim krovovima. To se prvenstveno odnosi na gospodarske i industrijske građevine te krovove većih trgovina i javnih zgrada, a osobito na krovove većih apartmanskih kompleksa koji se grade u novije vrijeme (poput kompleksa u izgradnji u Vinjercu) (Sl. 69). Neki od njih uključuju postavljene fotonaponske sustave za iskorištavanje Sunčeve radijacije i proizvodnju električne energije, no veći dijelovi krova ostaju neiskorišteni i doprinose povećanju učinka toplinskog otoka. U cilju smanjenja tog učinka, ali i povećanja udjela zelenih površina može se razmišljati o poticanju (ili obvezivanju kroz prostornoplane odredbe) ozelenjivanja ravnih krovova uz dozvoljeno kombiniranje s ugradnjom fotonaponskih sustava. Osim ekoloških i klimatskih učinaka, zeleni krovovi imaju i estetsku funkciju koja osobito dolazi do izražaja u slučaju primjene intenzivnih zelenih krovova. Pritom kao biljni pokrov za krovove treba odabrati biljne vrste prilagođene lokalnoj klimi koju karakteriziraju vruća i suha ljeta.

5.1.2.2. Druge prometne površine

Prometne površine, osobito one velike za kojima se javlja potreba s trendovima automobilizacije i porasta veličine vozila, sve su značajniji klimatski, okolišni i ekološki faktor. Velike asfaltirane površine poput autocesta i parkirališta uvelike upijaju Sunčevu radijaciju, osobito u ljetnom razdoblju, i snažno zagrijavaju zrak oko sebe.

Sl. 69. Ravni krov i građevinska čestica s minimalnim udjelom zelenila trgovine Plodina (lijevo); apartmanski kompleks u izgradnji u Vinjercu (desno)

Istovremeno se radi o vodonepropusnim podlogama s kojih se slijevaju oborinske vode onečišćene različitim otpadnim tvarima iz vozila. Kod autocesta se stoga grade sustavi odvodnje otpadnih voda, no s mnogih parkirališta se takve vode slijevaju u okolni prostor i degradiraju okoliš, a potencijalno i ugrožavaju kakvoću podzemnih voda budući da se radi o krškom području.

Parkirališta

Povećanje dostupnosti automobila u drugoj polovici 20. stoljeća dovelo je do velike potrebe za uređenjem površina za njihovo parkiranje u urbanim sredinama. Uslijed kontinuiranog porasta broja stanovnika, posljedično i automobila u naseljima, mnoge površine prvotno planirane za druge oblike korištenja i zemljišnog pokrova pretvorene su u parkirališna mjesta. Velik gubitak pritom su često trpjele zelene površine pa je zelenilo u uličnim koridorima svedeno na minimum.

U ovom kontekstu najveći problem predstavljaju velika površinska parkirališta koja se zbog svoje izloženosti Sunčevoj radijaciji izrazito snažno zagrijavaju. Isto tako, prisutnost velikog broja vozila i tvari koje ona mogu ispuštati može dovesti do prijenosa onečišćenja na okolno zelenilo i negativno djelovati na okoliš, ali i podzemne vode što je na krškom području iznimno značajno. Najveće parkirališne površine na području Općine su parkiralište uz Obalu Ante Damira Klanca na jugozapadnom dijelu Posedarja (Sl. 70 gore) te parkiralište trgovačkog lanca Plodina (Sl. 70 dolje). Parkiralište uz obalu sadrži minimalne vegetacijske elemente u vidu stabala koja su međusobno previše udaljena i koja nažalost nemaju dovoljno široke ukopne jame kako bi razvila kvalitetan korijenov sustav, a posljedično nemaju ni uvjete za razvoj razgranate krošnje koja bi pružala efikasnu zasjenu za vozila na parkiralištu i dostatno suzbija učinak toplinskog otoka. Jedan od pokazatelja prekomjernog zagrijavanja ove površine je i ispucali asfalt. Parkiralište Plodina pak uopće ne sadrži zelene elemente.

Sl. 70. Parkiralište uz obalu u Posedarju (gore); parkiralište trgovine Plodina (dolje)

Uz visoko zelenilo koje pruža hlad, na većim bi parkirališnim površinama (osobito onima uz morsku obalu) trebalo implementirati i rješenja poput fitoremedijacijskih vrtova i rovova koji imaju mogućnost prikupljanja i uklanjanja onečišćujućih tvari koje se s ovih površina ispiru s oborinskom vodom. Također bi, gdje god je to moguće, trebalo primjenjivati rješenja poput „zelenih kocki“ umjesto potpunog zatvaranja površinskog sloja tla pod asfaltom.

Postaje javnog prijevoza

Što se tiče javnoprivezane povezanosti, naselja unutar Općine Posedarja povezana su međugradskim autobusnim linijama s okolnim naseljima i općinama. Autobusne postaje raznoliko su oblikovane, ali u pravilu uključuju ugibalište s plastično-metalnom ili zidanom nadstrešnicom, informativnom pločom te kantom za otpatke (Sl. 71 lijevo i desno). Većina autobusnih postaja ne uključuju nikakve ili uključuju minimalne elemente koji bi tvorili zasjenu pa se tijekom ljetnih vrućina snažno zagrijavaju i ne stvaraju ugodno okruženje za čekanje autobusa. Kako su mnoga od njih u lošem stanju, osobito starije zidane nadstrešnice, trebalo bi razmotriti mogućnost obnove autobusnih stajališta na području cijele Općine Posedarja koja bi pritom mogla uključivati i primjenu zelenih rješenja poput ozelenjenog krova nadstrešnice, sadnje stabala oko stajališta za stvaranje hladovine ili dekorativno uređenje medonosnim cvjetnicama.

Sl. 71. Plastično-metalna nadstrešnica s klupom, kantom za otpad i rasvjetom (lijevo); zidana nadstrešnica autobusne postaje u Podgradini (desno)

Autocesta

Osobito važnu prometnicu na ovom području čini dionica autoceste A1 koja prolazi kroz središte Općine, a proteže se od mosta Maslenice na sjeveroistoku do naplatne postaje Zadra centra na jugu Općine Posedarja. Autocesta se sa svake strane sastoji od dvije kolničke trake i jedne trake za zaustavljanje u nuždi. Uz autocestu su duž većine dionice uređeni uski zeleni pojasevi s travom te uzak travnati potez između suprotnih smjerova prometnice. U prateću infrastrukturu autoceste spadaju i dvije naplatne postaje, Zadar centar i Posedarje te prometne petlje za ulazak/izlazak s autoceste. Petlje uključuju kvalitetno krajobrazno uređenje s raznim vegetacijskim elementima (jednogodišnje biljke, trajnice, grmlje, stabla) (Sl. 72).

Sl. 72. Krajobrazno uređene zelene površine u sklopu petlje naplatne postaje Posedarja

5.1.2.3. Druge površine na kojima nedostaje prirodne vegetacije

Industrijska zona Posedarje–Slivnica

Industrijska zona Posedarje–Slivnica je najveće izdvojeno građevinsko područje u Općini. Obuhvaća 40,47 ha površina sjeverozapadno od naplatne postaje Posedarja, a predviđena je za proizvodno-poslovne namjene, odnosno kao prostor za razvoj industrije, poduzetništva i novog zapošljavanja u Općini Posedarju. Zona je još u fazi izgradnje i opremanja pratećom infrastrukturom.

Ustaljena je praksa u ovakvim zonama da se prostor maksimalno iskorištava i podređuje predviđenim djelatnostima dok se pritom minimalno pažnje posvećuje očuvanju kvalitetnog zelenila i dostatne količine vodopropusnih površina što za posljedice kasnije može imati nepovoljan učinak na termička svojstva prostora i odvodnju oborinskih voda, ali i estetsku i krajobraznu vrijednost prostora (Sl. 73). Postojeći okoliš industrijske zone trenutno nije prilagođen ekološkim standardima niti omogućuje učinkovito korištenje i boravak pa se industrijska zona već sada suočava s problemima poput izraženog toplinskog otoka (v. Sl. 95), nedostatka kvalitetnih zelenih površina te nedovoljne integracije prirodnih elemenata u urbanizirani krajobraz.

Stoga je Općina Posedarje pokrenula projekt razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenje prostorom i zgradama koji za cilj ima izgradnju triju ključnih zelenih točaka te zelene urbane mreže koja će ih povezivati kroz oblikovanje zelenih koridora s autohtonom vegetacijom te postavljanje urbane opreme u sjevernom dijelu buduće industrijske zone Posedarja–Slivnice. Isto tako, projektom je predviđena rekonstrukcija i prenamjena derutne zgrade u vlasništvu Općine u funkcionalni prostor koji će koristiti lokalne udruge kako bi se ojačale lokalne inicijative.

Sl. 73. Djelomično izgrađeni južni dio (gore) i sjeverni dio industrijske zone Posedarja–Slivnice u izgradnji (dolje)

Tri zelene točke predviđene su kao boravišna i rekreacijska zona te parkiralište za bicikle s pergolama. Sve tri površine planiraju se oblikovati kao šljunčani platoi opremljeni klupama, stolovima i koševima za otpad. U sklopu boravišne zone dodatno će se postaviti punionica za električne bicikle dok će rekreacijska zona uključivati otvoreno vježbalište i osnovnu urbanu opremu, a uz parking za bicikle bit će postavljene dvije pergole za zaštitu

od sunca. Uz to će se s južne i istočne strane industrijske zone ostaviti potez zelenih površina koji će služiti kao zaštitna zona za odvajanje industrijske zone od okolnih prometnih površina, a unutar same zone predviđeno je uređenje manjeg zelenog koridora sa stablima koji će se pružati pravcem sjever–jug. Uz prometnice unutar same industrijske zone predviđena je sadnja drvoreda.

Primjena ovih rješenja svakako će pozitivno djelovati na smanjenje negativnih posljedica na okoliš i svojstva područja koje će izgradnja industrijske zone prouzročiti te predstavlja dobru osnovu za daljnji razvoj zelene infrastrukture, no valja naglasiti kako postoje i mnoga druga rješenja koja je ovdje moguće implementirati kako bi se dodatno očuvala okolišna, ekološka i krajobrazna vrijednost područja. Kako je industrijska zona tek na početku izgradnje, još je uvijek moguće implementirati dodatne mjere ozelenjivanja zasebnih čestica u sklopu zone, a kao osobito značajan model primjene zelene infrastrukture u industrijskim područjima (koja često sadrže velike površine ravnih krovova) pokazala se primjena zelenih krovova i fasada. Isto tako, šljunčane površine, makar su vodopropusne, pružaju znatno manje usluga ekosustava nego one koje sadrže bogatu i raznoliku vegetaciju, stoga bi trebalo razmotriti i mogućnosti dodatnog ozelenjivanja ključnih točaka predviđenih projektom. Osobito je važno saditi mnogo visokog zelenila koje će pružati hlad, pročišćavati zrak, održavati kvalitetnu strukturu tla, smanjivati širenje buke od industrijskih djelatnosti u okolni prostor i povećati estetsku vrijednost cijelog područja.

Konačno, trebalo bi razmotriti i mogućnosti za poticanje primjene obnovljivih oblika energije i održivih načina korištenja resursa na području industrijske zone kroz savjetovanje ili sufinanciranje korištenja ovakvih rješenja. To uključuje postavljanje kombiniranih zelenih krovova s fotonaponskim ćelijama za proizvodnju električne energije, prikupljanje kišnice za korištenje u navodnjavanju i/ili tehnološkim procesima i slične mjere.

Sl. 74. Nacrt projekta uređenja zelene infrastrukture u industrijskoj zoni Posedarju–Slivnici

Izvor podataka: JUO Općine Posedarja (2025)

5.1.3. Evidencija prostora i zgrada koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja

5.1.3.1. Izgrađeni prostori i zgrade koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja

Općina je 2021. g. izradila Strategiju upravljanja imovinom Općine Posedarje za razdoblje 2021.–2027. godine te vodi popis imovine u svojem vlasništvu podijeljen u portfelje prema namjeni. Tako se vode popisi komunalne i prometne infrastrukture; javnih površina; sportskih, kulturnih i obrazovnih objekata; zemljišta i zgrada te poslovnih prostora; trgovačkih društava, groblja i pomorskog dobra.

Općina Posedarje raspolaže s 11 poslovnih prostora (za potrebe Općine, zakup ili druge namjene), 181 zemljištem (85 građevinskih i 96 negrađevinskih), 18 javnih površina (park, javne zelene površine, dječja igrališta), 8 sportskih objekata (3 nogometna igrališta, 4 bočališta i jedna zgrada), 1 obrazovnim objektom (dječji vrtić), 14 kulturnih objekata (8 spomenika, 4 crkve i 2 arheološka lokaliteta) te 5 groblja. Većina prostora i zgrada su u vrlo dobrom ili zadovoljavajućem stanju te se koriste sukladno stanju i ne zahtijevaju značajnu obnovu već samo unaprjeđenje stanja kako bi se osiguralo optimalno korištenje.

Analizom podataka iz portfelja imovine posebno su obrađeni prostori i zgrade koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja (uključujući uklanjanje) obzirom na tip izgrađenog zemljišta, vrstu podloge, površinu, posjed, stanje lokaliteta, prevladavajući problem i mjerilo prema Programu razvoja kružnog gospodarenja. Pregledom prostornoplanskih dokumenata, službenih digitalnih karata, upitom općinskoj upravi i anketnim istraživanjem dodatno su evidentirani prostori i zgrade koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja (uključujući uklanjanje). Pregledom Registra brownfielda u okviru Informacijskog sustava prostornog uređenja, nisu evidentirana brownfield područja unutar granica Općine Posedarja.

Evidentirano je 12 otvorenih javnih površina (8 sportskih igrališta, 2 parkirališta i 2 arheološka lokaliteta), 7 zgrada (5 javnih i 2 u privatnom vlasništvu), 2 veća kompleksa ruševnih zgrada u staroj jezgri naselja (Posedarje i Vinjerac) u privatnom vlasništvu te dodatnih 7 zgrada na važnijim lokacijama u naselju (Sl. 75 i Sl. 76). Prostorna distribucija tih prostora i zgrada dana je na Sl. 77, a tablični pregled u Pril. 2. Većina evidentiranih prostora i zgrada zahtijevaju obnovu zbog zapuštenosti i derutnog stanja (unatoč tome što se neki i kao takvi koriste) te neoptimalnog korištenja. Velik je broj prostora i zgrada u privatnom vlasništvu koji su derutni i/ili se ne koriste (posebno ruševni kompleksi stambenih zgrada unutar starih jezgri naselja te nekolicina napuštenih gospodarskih zgrada/kompleksa u privatnom vlasništvu) te bi ih se u cilju kružnog gospodarenja prostorom i zgradama trebalo obnoviti i reprogramirati njihovo korištenje. Na taj način smanjio bi se pritisak na prostor unutar građevinskog područja koji nastaje zbog potražnje za stambenim i turističkim smještajnim kapacitetima.

5.1.3.2. Područja pogodna za urbanu preobrazbu i/ili urbanu sanaciju

Prostorni plan uređenja Općine Posedarja propisuje potrebu donošenja urbanističkih planova uređenja (UPU) za sve neuređene dijelove građevinskog područja i za izgrađene dijelove tih područja planiranih za urbanu preobrazbu ili urbanu sanaciju unutar građevinskog područja naselja. Posebno se naglašava potreba izrade UPU-a u slučaju gradnje ili rekonstrukcije u obalnom pojasu (osobito gradnje i uređenja morskih luka) koja

nasipavanjem mora kao posljedicu ima urbanu preobrazbu izgrađenog dijela obalnog pojasa. Međutim, istim planom nije određeno ni jedno izgrađeno područje na kojem se planira urbana preobrazba ili urbana sanacija, niti su izrađeni UPU-i za takva područja.

Sl. 75. Devastirana zgrada društvenog doma u Slivnici

Sl. 76. Napušteni ugostiteljski objekt uz Maslenički most

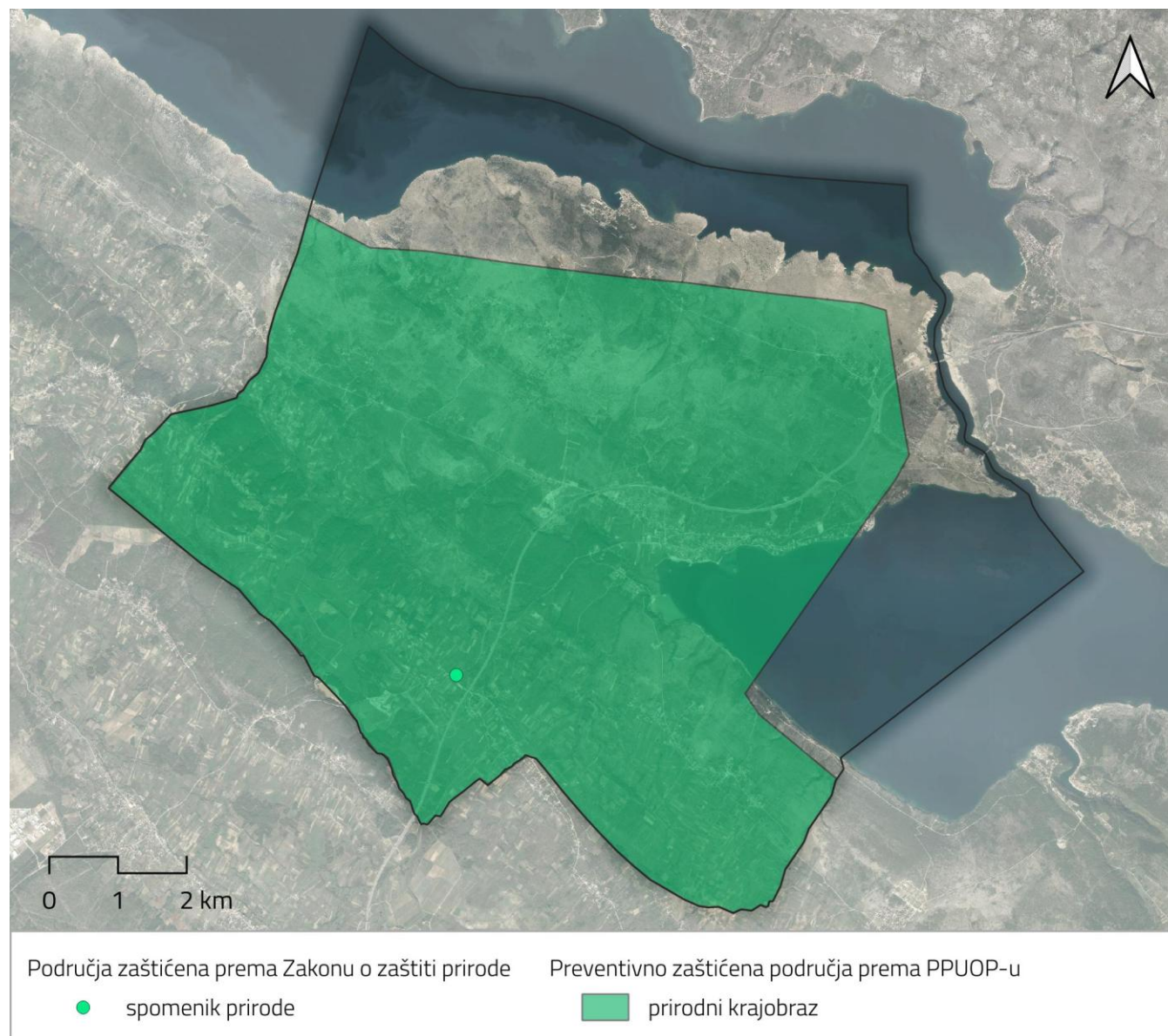

Sl. 77. Prostorna distribucija prostora i zgrada koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja u Općini Posedarju

5.1.4. Evidencija prostornih vrijednosti

5.1.4.1. Evidencija zaštićenih i vrijednih prirodnih područja

Prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19, 155/23) na teritoriju Općine Posedarja prisutno je jedno zaštićeno područje – Spomenik prirode Zeleni hrast zaštićeno kao rijedak primjerak vrlo starog hrastovog stabla (Sl. 79). Uz to je još Prostornim planom uređenja Općine Posedarja preventivno zaštićen sav prostor od zapadne granice Općine do Masleničkog ždrila i rta Ždrila u kategoriji osobito vrijednog predjela, odnosno prirodnog krajobraza, izuzev prostora naselja Vinjerca te planiranih turističkih, sportskih, rekreacijskih i kupališnih zona, infrastrukturnih objekata i koridora (Sl. 78). Dodatno, akvatoriji Velebitskog kanala, Novskog ždrila i Novigradskog mora označeni su kao osjetljiva područja s lošom izmjenom voda.

Sl. 78. Prostorna distribucija zaštićenih i preventivno zaštićenih područja prirode na teritoriju Općine Posedarja

Izvor podataka: Biportal (2025), PPUOP (2025)

Sl. 79. Spomenik prirode Zeleni hrast

5.1.4.2. Evidencija prirodnih staništa od interesa za Europsku uniju

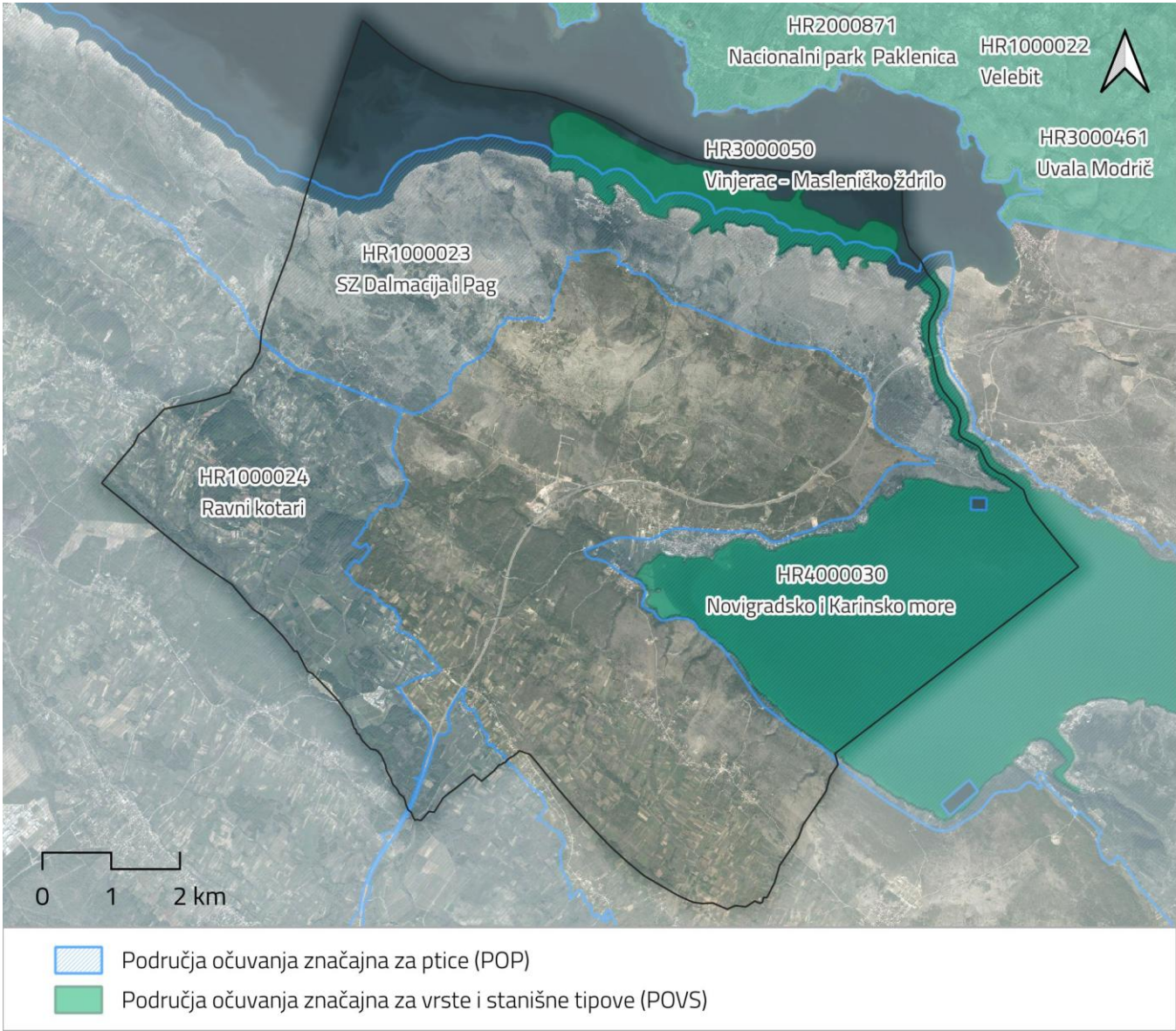
Prirodni stanišni tipovi i staništa divljih vrsta od interesa za Europsku uniju zaštićeni su u okviru ekološke mreže Nature 2000. Na području Općine Posedarja prisutna su četiri područja ekološke mreže (Tab. 7, Sl. 80), od čega su dva područja očuvanja značajna za ptice (POP) te dva područja značajna za očuvanje vrsta i stanišnih tipova (POVS). POVS Vinjerac–Masleničko ždrilo i Novigradsko i Karinsko more te POP SZ Dalmacija i Pag uvelike se preklapaju i prvenstveno su vezani uz morska staništa i obalni pojas dok je POP Ravni kotari vezan uz vlažna, poljoprivredna i šumska staništa na zapadnom dijelu Općine.

Područje Velebitskog kanala uz obalu Općine Posedarja osobito je vrijedno morsko stanište s koraljnim grebenima te čini POVS HR3000050 Vinjerac–Masleničko ždrilo. Nasuprot tome, obala Novigradskog mora, a osobito močvarna staništa u ušću Baštice posebno su važna migratornim vrstama ptica vezanim za bočate plitke vode u jadranskom migracijskom koridoru pa je ovaj prostor ključno očuvati od budućih intervencija. Općina Posedarje pokrenula je projekt uređenja ornitološke šetnice koja će se protezati od zapadnog dijela naselja Posedarja, preko Baštice, do crkvice i otočića Svetog Duha (Elaborat ornitološke šetnice, 2024).

Tab. 7. Područja ekološke mreže na području Općine Posedarja

Kategorija područja	Naziv područja	Ukupna površina (ha)	Površina unutar granica Općine (ha)
POP	HR1000023 SZ Dalmacija i Pag	59.893,4	3.715,2
POP	HR1000024 Ravni kotari	65.114,8	1.484,6
POVS	HR3000050 Vinjerac–Masleničko ždrilo	360,5	360,5
POVS	HR4000030 Novigradsko i Karinsko more	3.738,8	1.338,9

Izvor podataka: Bioportal (2025)

Sl. 80. Prostorna distribucija područja ekološke mreže na teritoriju Općine Posedarja

Izvor podataka: Bioportal (2025)

5.1.4.3. Evidencija nepokretnih kulturnih dobara

Iako kulturna dobra nisu izravno elementima zelene infrastrukture, ona su ponekad okružena ili uključuju parkovno uređene zelene i vodene površine koje imaju potencijal pružiti niz koristi za stanovništvo, bioraznolikost, okoliš i/ili klimu i tako doprinijeti sinergijskim učincima zelene infrastrukture. Prema podacima Registra kulturnih dobara (2025), na teritoriju Općine Posedarja nalazi se šest zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara (Tab. 8, Sl. 81). Od toga su tri pojedinačna kulturna dobra u kategorijama sakralnih građevina te memorijalnih obilježja i mjesta, jedna je kulturnopovijesna cjelina, a prisutne su i dvije kopnene arheološke zone, odnosno nalazišta, Lergova gradina i Gradina Budim (Sl. 82).

Sl. 81. Prostorna distribucija evidentiranih nepokretnih kulturnih dobara u Općini Posedarju

Izvor podataka: Registar kulturnih dobara (2025)

Tab. 8. Zaštićena nepokretna kulturna dobra na području Općine Posedarja

Kategorija zaštite kulturnog dobra	Vrsta kulturnog dobra	Podvrsta kulturnog dobra	Naziv kulturnog dobra	Registarski broj kulturnog dobra	Površina unutar granica Općine (ha)
zaštićeno kulturno dobro	pojedinačno kulturno dobro	sakralne građevine	Crkva sv. Marije	Z-1201	0,1
zaštićeno kulturno dobro	pojedinačno kulturno dobro	sakralne građevine	Crkva sv. Duha	Z-1331	0,2
zaštićeno kulturno dobro	pojedinačno kulturno dobro	memorijalna obilježja i mjesta	Spomenik palim borcima	RST-0771-1974	0,1
zaštićeno kulturno dobro	kulturnopovijesna cjelina	ruralna cjelina	Kulturno-povijesna cjelina naselja Vinjerac	Z-4948	3,3
zaštićeno kulturno dobro	arheološko kulturno dobro	kopnena arheološka zona/nalazište	Gradina Budim	Z-2989	31,2
zaštićeno kulturno dobro	arheološko kulturno dobro	kopnena arheološka zona/nalazište	Lergova gradina	Z-4091	3,4

Izvor podataka: Registar kulturnih dobara (2025)

Sl. 82. Arheološko kulturno dobro Gradina Budim u Podgradini

5.2. Pregled i analiza problemskih područja

U Općini Posedarju su kroz analizu razvojnih potreba i potencijala koji proizlaze iz postojećih izvora podataka i zahtjeva planiranja razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama identificirana različita problemska područja koja se mogu adresirati kroz zelenu urbanu obnovu: zagrijavanje površina i pojava toplinskih otoka, opasnost od poplava, fragmentacija staništa, prisutnost invazivnih biljnih vrsta, onečišćenje bukom, svjetlosno onečišćenje, opasnost od potresa, štetno djelovanje vjetra, pojava klizišta, rizici po dišni sustav te izrazito varijabilna dostupnost parkovnih površina.

Mnogi od ovih problema bit će dodatno pojačani u budućnosti uslijed klimatskih promjena pa im je potrebno posvetiti prikladnu pažnju i u strateškom prostornom planiranju. **Klimatske promjene** predstavljaju promjene u srednjem stanju ili varijabilnost klimatskih veličina koje traju desetljećima i duže (IPCC, 2007) i sve su uočljivija pojava u suvremenom dobu. Najviše se očituju kroz povećanje srednje godišnje temperature zraka, a recentniji trendovi pokazuju sve ubrzanije trendove promjena, odnosno sve brže povećanje srednje godišnje temperature zraka. Može se očekivati da će se te promjene nastaviti i u budućnosti što će dovesti do još viših srednjih godišnjih temperatura, a time i ekstremnih ljetnih temperatura uslijed čega će se povećavati i potrebe za antropogenim stvaranjem ugodnijih bioklimatskih uvjeta, osobito rashlađivanja prostora, a time znatno povećati opterećenje energetskih sustava. Globalno povećanje srednje godišnje temperature posebno je izraženo na Zemljinim polovima pa otapanje ledenjaka i polarnih ledenih pokrova dovodi do ubrzanja u porastu srednje morske razine, a posljedično i porasta prijetnje od poplavlivanja obalnih područja.

Promjene temperature dovode i do mnogih drugih važnih promjena u vodnoj bilanci. Povećanjem temperature povećava se i prosječna godišnja evapotranspiracija što pak izravno utječe na količinu vlage u tlu važne za biljni pokrov. Klimatske promjene se sve više održavaju i kroz promjenu godišnje raspodjele oborina te povećanje učestalosti i intenziteta ekstremnih vremenskih prilika. Smanjenje količine oborina i povećanje evapotranspiracije smanjuju prosječno godišnje površinsko otjecanje koje je važno za prihranu vodotoka i podzemnih vodonosnika kao temeljnih vodoopskrbnih resursa. Promjene godišnje distribucije oborina dovode do promjena njihova intenziteta uslijed čega se pojačavaju razlike između sušnih i ekstremno vlažnih razdoblja. Kod potonjih se povećava opasnost od bujičnih vodotoka koji ugrožavaju sigurnost stanovništva, imovine i infrastrukture.

Sve navedeno dovodi do promjena stanišnih uvjeta na koje su se organizmi navikavali kroz duga vremenska razdoblja te će mnogima od njih biti teško u kratkom razdoblju se prilagoditi na velike promjene. U kombinaciji s antropogenim pritiscima na staništa, zajednice danas postaju sve nestabilnije i izloženije prijetnjama poput invazivnih stranih vrsta ili gubitka ključnih vrsta koje su održavale ravnotežu unutar te zajednice.

5.2.1. Problemska područja u pogledu bioraznolikosti

Zahvaljujući svom biogeografskom položaju, reljefnoj i klimatskoj varijabilnosti, dolomitno-vapnenačkoj litologiji i posljedično krškoj geomorfologiji i hidrologiji te činjenici da obuhvaća kopno, obalu, more i otoke, područje Zadarske županije izrazito je vrijedno po svojoj raznolikosti, brojnosti i endemizmu biljnih i životinjskih vrsta i

staništa. Područje Općine Posedarja, smještene u središnjem dijelu županije, jednako tako karakterizira velika raznolikost stanišnih tipova te biljnih i životinjskih vrsta. Kao jezgre bioraznolikosti na području Općine ističu se slana obalna staništa u ušću rijeke Baštice, poljoprivredno-šumski mozaik Ravnih kotara te Novigradsko more i Velebitski zaljev. Uvala Žabokrek s ušćem Baštice i područje Ravnih kotara osobito su vrijedna staništa koja podržavaju veliku raznolikost ptičjih vrsta dok je ušće Baštice dodatno iznimno značajno kao gnjezdilište i zimovalište velikog broja morskih ptica u sklopu jadranskog migracijskog puta.

5.2.1.1. Fragmentacija staništa

Fragmentacija staništa prisutna je na području cijele Općine Posedarja, no nije svugdje jednako izražena. Pritisak fragmentacije ovdje je usko vezan uz antropogeno oblikovana područja i prometnu infrastrukturu (Sl. 84). Prostorna distribucija fragmentacijskih pritisaka u Općini Posedarju analizirana je s obzirom na kategorizaciju pritisaka danu u Tab. 9. Kako je vidljivo i na Sl. 83, potez s najvećim utjecajem fragmentacije staništa u Općini čini koridor kojeg tvore autocesta A1 i Jadranska ulica (jadranska magistrala) na koje se onda nadovezuju zone naselja Ždrila, Posedarja, Grgurica i Islama Latinskog. Ipak, dionica autoceste ističe se kao najvažniji fragmentacijski element. Budući da se radi o ograđenom prostoru, ona predstavlja značajnu ekološku barijeru onemogućujući životinjama kretanje između sjeverozapadnih i jugoistočnih dijelova Općine čime smanjuje količinu dostupnog plijena i potencijalnih partnera neletećim životinjama, a posljedično dovodi do gubitka genetske raznolikosti. Za razliku od toga, većina ostalih prometnica na području Općine nije ograđena te u teoriji životinjama omogućuje prelazak, no ovisno o njihovoj prometnosti ometa uobičajene načine ponašanja i kretanja.

Sl. 83. Vizualno izražena trasa autoceste A1 u okolišu

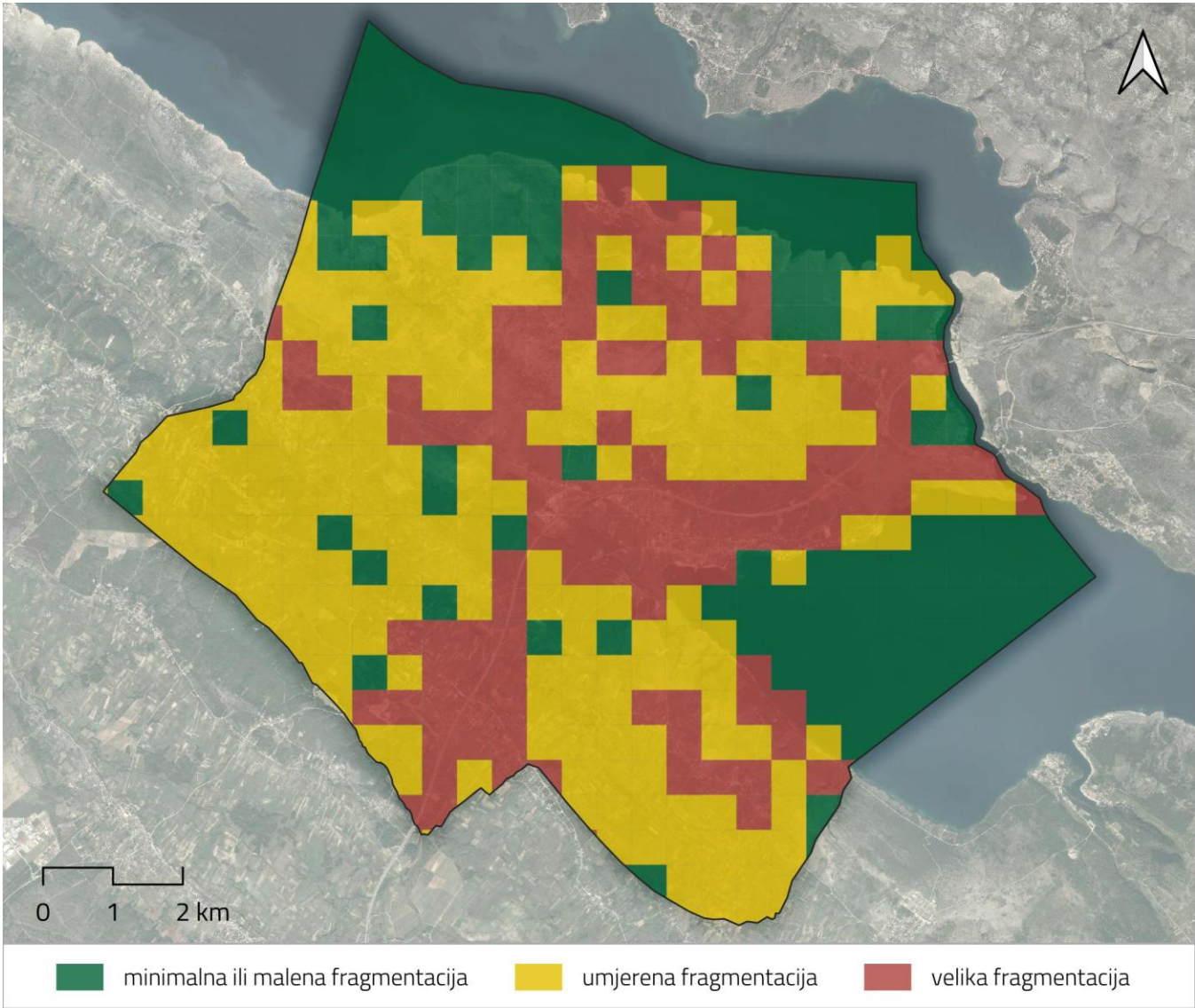
Tab. 9. Kategorije fragmentacijskih pritisaka s obzirom na utjecaj na bioraznolikost

Kategorija fragmentacijskih pritisaka	Referentne vrijednosti faktora fragmentacije (f)	Utjecaj na bioraznolikost
minimalna ili malena fragmentacija staništa	f = 0	• efekt ruba (promijenjeni stanišni uvjeti koji više odgovaraju vrstama generalistima, osobito invazivnim vrstama) nije znatnije izražen • rijedak promet i naseljenost životinjama omogućuju relativno neometan prelazak preko razdvajajućih elemenata
umjerena fragmentacija staništa	0 < f ≤ 3	• efekt ruba umanjuje vrijednost pojedinih prirodnih površina • povremen i umjeren promet djelomično ometa kretanje i boravak u blizini prometnica
velika fragmentacija staništa	f > 3	• efekt ruba izrazito je izražen • prirodne površine čine rijetke uklopke u antropogeno oblikovanim područjima što otežava kretanje i mijenja ustaljene obrasce ponašanja organizama

Budući da na teritoriju Općine Posedarja nije izgrađen nijedan prijelaz za životinje preko autoceste koji bi ublažio fragmentaciju staništa, područja ispod mostova čine ključne točke koje omogućuju mobilnost životinja te je nužno u što većoj mjeri očuvati njihovu prirodnost. Isto je tako u budućim projektima izgradnje prometnica potrebno razmotriti mogućnosti oblikovanja zelenih mostova i vijadukata kako bi se u što većoj mjeri očuvala povezanost između prirodnih predjela unutar Općine kao i sa susjednim jedinicama lokalne samouprave (JLS).

Nasuprot tome, u naseljima su staništa za životinje (uređene javne zelene površine, neizgrađene parcele i privatne parcele) iznimno fragmentirana zbog čega je zoološka raznolikost prilično mala pa životinjske zajednice čine prije svega ptice i kukci. Ograde oko okućnica smanjuju mogućnost kretanja manjih neletećih životinja. Stoga bi u ogradama između okućnica (ali ne na dijelovima prema prometnicama) trebalo ostavljati prolaze za male sisavce, gmazove i vodozemce. Premda fizička nepovezanost staništa nije presudan faktor za ptičje populacije, treba naglasiti kako nisu sve zelene površine jednako pogodne za sve ptičje vrste što je također jedan od oblika funkcionalne fragmentacije staništa. Mnoge ptičje vrste obitavaju i grade gnijezda u grmlju pa nedostatak grmlja na javnim i privatnim zelenim površinama smanjuje stanišne uvjete za pojedine vrste i dovodi do njihovog nestanka iz urbanog okoliša.

Mnoge usluge ekosustava koje mogu biti iznimno korisne uvjetovane su zdravim biocenozama. Biljne zajednice – bilo da se radi o drvodredima, parkovima, živicama, zelenim krovovima ili urbanim vrtovima – igraju ključnu ulogu u generiranju usluga ekosustava poput poboljšanja mikroklima, pročišćivanju zraka i vode, upijanju oborinske vode, pružanju prilika za odmor, rekreaciju i kontakt s prirodom, a koje su temeljne za zdravlje ljudi, bioraznolikost i otpornost gradova. Budući da su za opstojnost i zdravlje biljnih zajednica važni oprašivači, potrebno je osigurati povoljne uvjete za njih u okviru zelenih i ozelenjenih površina.

Sl. 84. Prostorna distribucija fragmentacije staništa u Općini Posedarju

Izvor podataka: OSM (2025)

Neka od rješenja koja bi se mogla primijeniti na odabranim lokacijama su bioraznolike livade, sadnja medonosnih i autohtonih vrsta bilja te postavljanje hotela za kukce.

Pritom je vrlo važno osigurati povezanost zelenih površina u naseljima kako bi se stvorili koridori (primjerice, zeleni potezi, drvodredi i sl.) kojima se oprašivači mogu kretati kako bi se osigurala njihova genetska raznolikost. Konačno, od osobite je važnosti za uspješno povećanje urbane bioraznolikosti podizati i svijest građana o važnosti bioraznolikosti što se može postići postavljanjem poučnih ploča uz ekološki vrijedne lokalitete, organizacijom participativnih događanja poput sadnje medonosnih biljaka ili izrade hotela za kukce te uključivanjem ovakvih tema i terenskih obilazaka u kurikulare škola i dječjih vrtića.

5.2.1.2. Invazivne vrste

Invazivne strane vrste uslijed procesa globalizacije, promjena u stanišnim uvjetima i klimatskih promjena u novije vrijeme predstavljaju jednu od najvećih prijetnji bioraznolikosti na globalnoj razini. Karakterizira ih izrazita kompetitivnost za prostor i izvore hrane čime stvaraju kompeticiju zavičajnim vrstama i mijenjaju stanišne uvjete što najčešće dovodi do destabilizacije ekosustava u kojima se pojave. Osim na zavičajne vrste i staništa, invazivne vrste mogu izrazito utjecati i na ljudsko zdravlje, prije svega kroz širenje alergena ili sadržavanje nadražujućih i/ili fitotoksičnih tvari, ali i na mnoge druge načine.

Osobito značajnu invazivnu vrstu na području Općine Posedarja predstavlja žljezdasti pajasen (*Ailanthus altissima*). Pajasen se nalazi na popisu invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u cijeloj Europskoj uniji (tzv. Unijin popis) što znači da je zabranjeno njegovo unošenje, držanje, uzgoj, prijevoz, stavljanje na tržište, upotreba ili razmjena, razmnožavanje ili puštanje u okoliš. Pajasen iznimno snažno potiskuje autohtone biljne vrste, brzo raste i vrlo se uspješno razmnožava, a ima i jak korijenov sustav. Usto luči spoj ailanthon koji ima negativan alelopatski učinak na okolne biljke, mikrofaunu i mikroorganizme tla čime dodatno smanjuje bioraznolikost područja na kojem raste. Utječe na sastav tla i hidrološki režim, a u gradovima svojim korijenom oštećuje građevinske objekte dok dodir s biljnim sokom pajasena može uzrokovati osip, naročito kod djece, pa predstavlja i javnozdravstveni problem.

Pajasen je na području Općine Posedarja vrlo učestao i prisutan. Najčešće se pojavljuje uz prometnice i na rubnim dijelovima naselja ili na površinama koje se ne održavaju (Sl. 85), a učestao je i na privatnim okućnicama gdje često izrasta samoniklo pa ga vlasnici parcele odluče zadržati kao ukrasno stablo. Osobito je rasprostranjen u sjevernom dijelu Općine Posedarja – Ždrilu, Vinjercu i Slivnici. Stoga je ubuduće potrebno veće napore uložiti u njegovo redovito uklanjanje s javnih površina (osobito uz prometne koridore), kao i u šumama oko naselja, a trebalo bi redovito provoditi i građanske akcije uklanjanja te educirati građane o negativnim svojstvima pajasena.

Sl. 85. Mlada stabla pajasena vrlo brzo izrastaju i dominiraju na neodržanim parcelama te oštećuju konstrukcije

5.2.1.3. Onečišćenje bukom

Prekomjerna izloženost buci, kao neželjenom ili po ljudsko zdravlje i okoliš štetnom zvuku izazvanom ljudskom aktivnošću, vrlo negativno utječe na kvalitetu života i zdravlje. Kod čovjeka buka ometa san, otežava komunikaciju, izaziva umor i nervozu te sprječava opuštanje i odmor, osobito pri dugotrajnoj izloženosti, ima i negativne ekonomske učinke jer smanjuje usredotočenost na izvršavanje zadataka i poslova (Miloloža, 2016; EEA, 2020). Kod životinja koje obitavaju u blizini izvora buke može dovesti do razdražljivosti i stanja trajne neugode što može utjecati na unos hrane, društvene interakcije i podizanje mladunaca. Povećane razine buke u nekom području značajno smanjuju brojnost i raznolikost vrsta ptica jer su ptice pjevice u bučnoj sredini prisiljene pjevati glasnije čime troše mnogo energije koju bi inače koristile za prikupljanje hrane ili gniježđenje dok su npr. gmazovi vrlo osjetljivi na vibracije koje niskofrekventna buka izaziva (Newport i ostali, 2014).

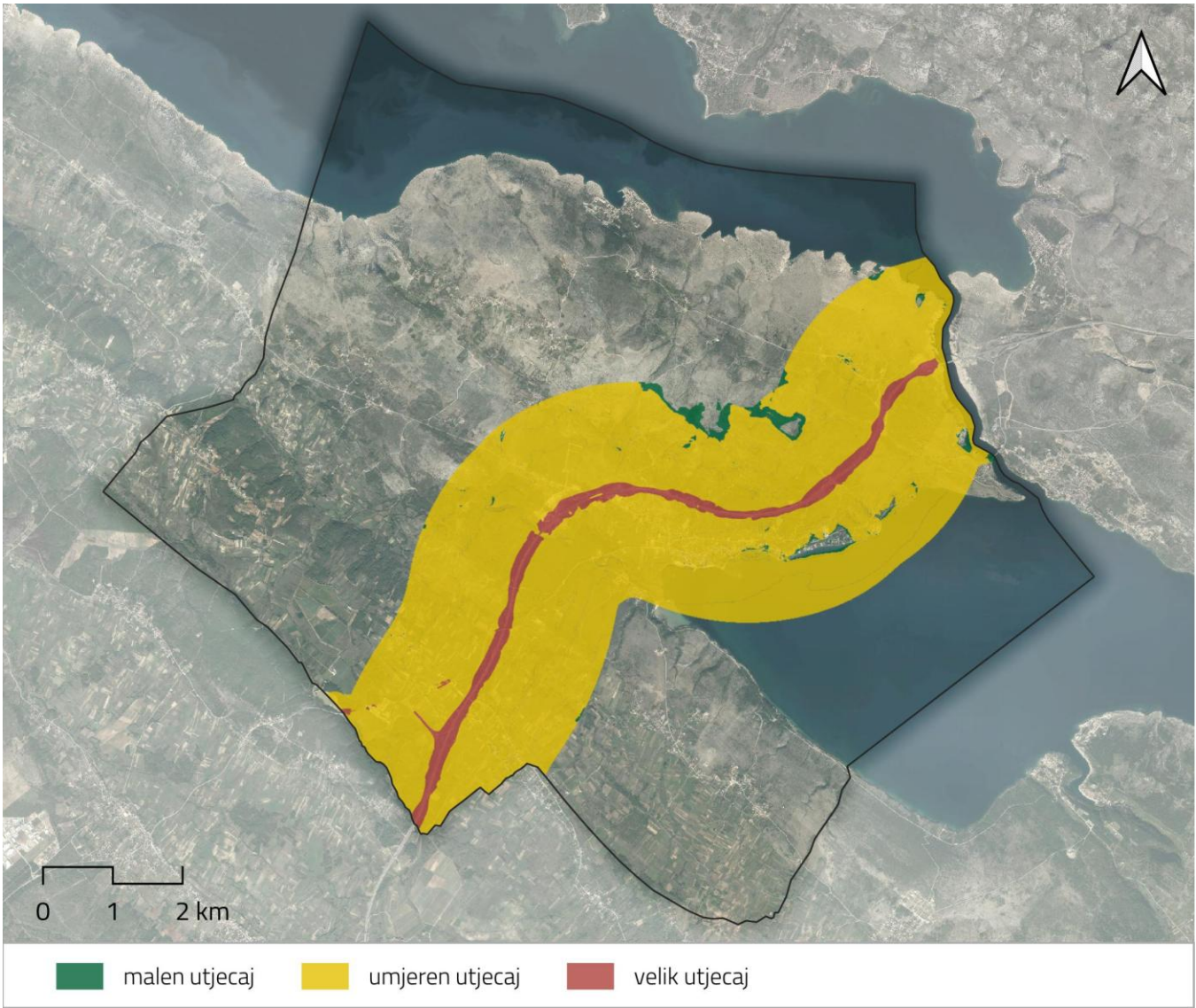
Najčešći izvor buke na području Općine Posedarja predstavljaju prijevozna sredstva u cestovnom i pomorskom prometu. Ovo su lokalizirani izvori buke koji se kontinuirano pojavljuju na istim lokacijama, a njihova vremenska raspodjela i intenzitet uvjetovani su dnevnom i sezonskom cirkulacijom ljudi i tereta. Kao najvažnije prometnice u Općini ističu se dionica autoceste A1 i Jadranska ulica u samom Posedarju pa je za njih, na temelju prometnosti kao glavnog faktora koji prouzrokuje buku, određena obveza izrade strateške karte buke (s tim da se za Jadransku ulicu to odnosi tek na potez zapadno od naplatne postaje Zadar zapad). Intenzitet buke koja nastaje na nekoj prometnici povezan je s njezinom prometnom značajnošću odnosno brojem vozila koja u nekom razdoblju njome prođu i brzinom kojom se na njoj vozila kreću.

Prostorna distribucija onečišćenja bukom u Općini Posedarju analizirana je s obzirom na kategorizaciju utjecaja danu u Tab. 10. Rezultati analize dani su na Sl. 86.

Tab. 10. Kategorije onečišćenja bukom s obzirom na utjecaj na bioraznolikost

Kategorija utjecaja	Referentne vrijednosti (dB)	Utjecaj na bioraznolikost
malen utjecaj	< 40	• prevladavaju zvukovi prirode; nema značajnijeg ometanja prirodnog svijeta bukom • prirodno ponašanje vrsta, zdravi ekosustavi
umjeren utjecaj	40–64	• uzrokuje umjerenu razinu stresa kod životinja • ometa komunikaciju kod nekih vrsta (ptice, vodozemci...) • potencijalno uzrokuje efekt izbjegavanja • većina vrsta se prilagodi, ali bioraznolikost ima tendenciju smanjivanja
velik utjecaj	≥ 65	• uzrokuje intenzivan stres i izbjegavanje ovih staništa kod mnogih vrsta • smanjuje bioraznolikost područja i mijenja ponašanje te obrasce gniježđenja i migracija • povećava rizik od nestabilnosti ekosustava i nestajanja pojedinih vrsta

Onečišćenje bukom najveće je u neposrednoj blizini autoceste, osobito u naseljima Ždrilu, Posedarju, Grguricama i Islamu Latinskom, a postepeno opada udaljavanjem od te prometnice. Buku koja nastaje duž prometnica moguće je kontrolirati smirivanjem prometa, postavljanjem zvučnih pregrada, ali i primjenom vegetacije. Gusta vegetacija izvrsno djeluje kao barijera koja upija vibracije zvučnih valova i sprječava daljnje širenje buke u okoliš. Stoga je sadnja zelenih poteza uz prometnice u više vegetacijskih razina (kombinacija niskog zelenila, grmlja i stabala) jedan od najboljih načina za smanjenje razine buke iz ovih izvora. Za razliku od toga, građevinski radovi predstavljaju privremen, ali intenzivan izvor buke na nekoj lokaciji ili potezu. Zbog korištenja mehanizacije i različitih materijala proizvode razne valne duljine buke te mogu biti vrlo disruptivni prema svojoj okolini. U kontekstu zelene infrastrukture, ukoliko prije izgradnje na čestici na kojoj se planira gradnja postoje zeleni elementi, moguće je gradilište planirati tako da se maksimalno očuva vanjski prsten zelenila oko gradilišta kako bi se smanjio prijenos buke u okolni prostor.

Sl. 86. Prostorna distribucija onečišćenja bukom u Općini Posedarju

Izvor: Strateške karte buke (2025)

5.2.1.4. Svjetlosno onečišćenje

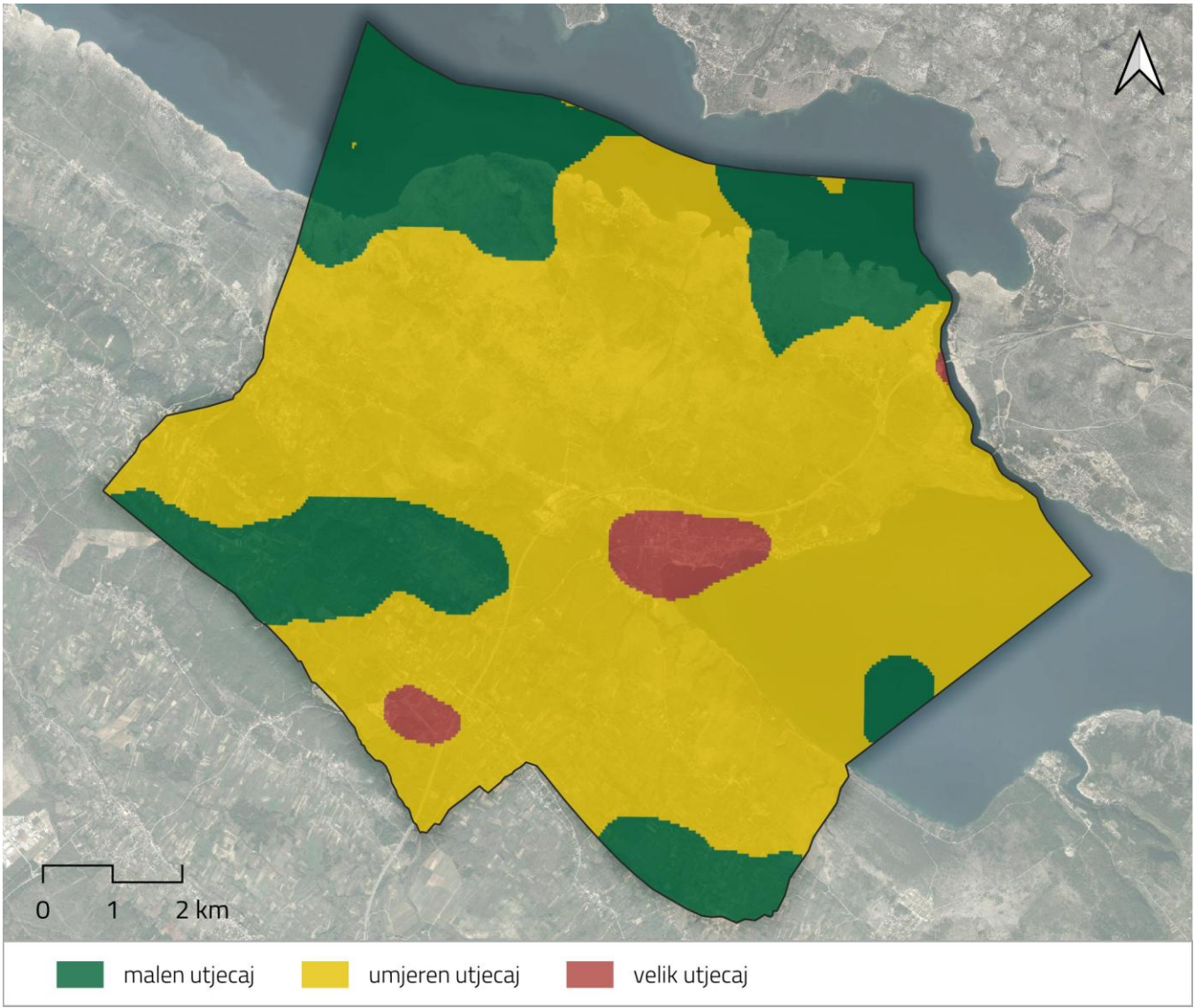
Svjetlosno onečišćenje negativno se odražava na čovjeka i druge organizme. Djeluje štetno na ljudsko zdravlje, ugrožava sigurnost u prometu zbog blještanja, neposrednog ili posrednog zračenja svjetlosti prema nebu, ometa astronomsko promatranje neba i nepotrebno troši energiju. Isto tako utječe na rast biljaka, ugrožava prirodnu ravnotežu grabežljivca i plijena te ometa život, orijentaciju i obrasce migracije ptica, šišmiša, kukaca i drugih životinja, a to je u Općini Posedarju osobito važan problem kad se uzme u obzir da se u blizini naseljenih područja nalaze mnoga važna područja ekološke mreže, pogotovo ključna mrjestilišna i gnjezdilišna staništa ptica.

Prostorna distribucija svjetlosnog onečišćenja u Općini Posedarju (Sl. 88) analizirana je s obzirom na kategorizaciju utjecaja danu u Tab. 11. Rezultati analize dani su na Sl. 87. Svjetlosno onečišćenje na području Općine Posedarja najizraženije je na području samog naselja Posedarja te na području važnijih prometnih raskrižja (naplatna postaja Zadar zapad, Maslenički most) dok je u ostatku Općine zbog manje naseljenosti slabije izražena pa predstavlja manji problem. Ipak, tek su manji rubni dijelovi Općine zasad s prisutnom minimalnom količinom svjetlosnog onečišćenja, prvenstveno obalni pojas istočno i zapadno od Vinjerca te poljoprivredna i poljoprivredno-šumska područja na jugu Podgradine i Slivnice.

Tab. 11. Kategorije svjetlosnog onečišćenja s obzirom na utjecaj na bioraznost

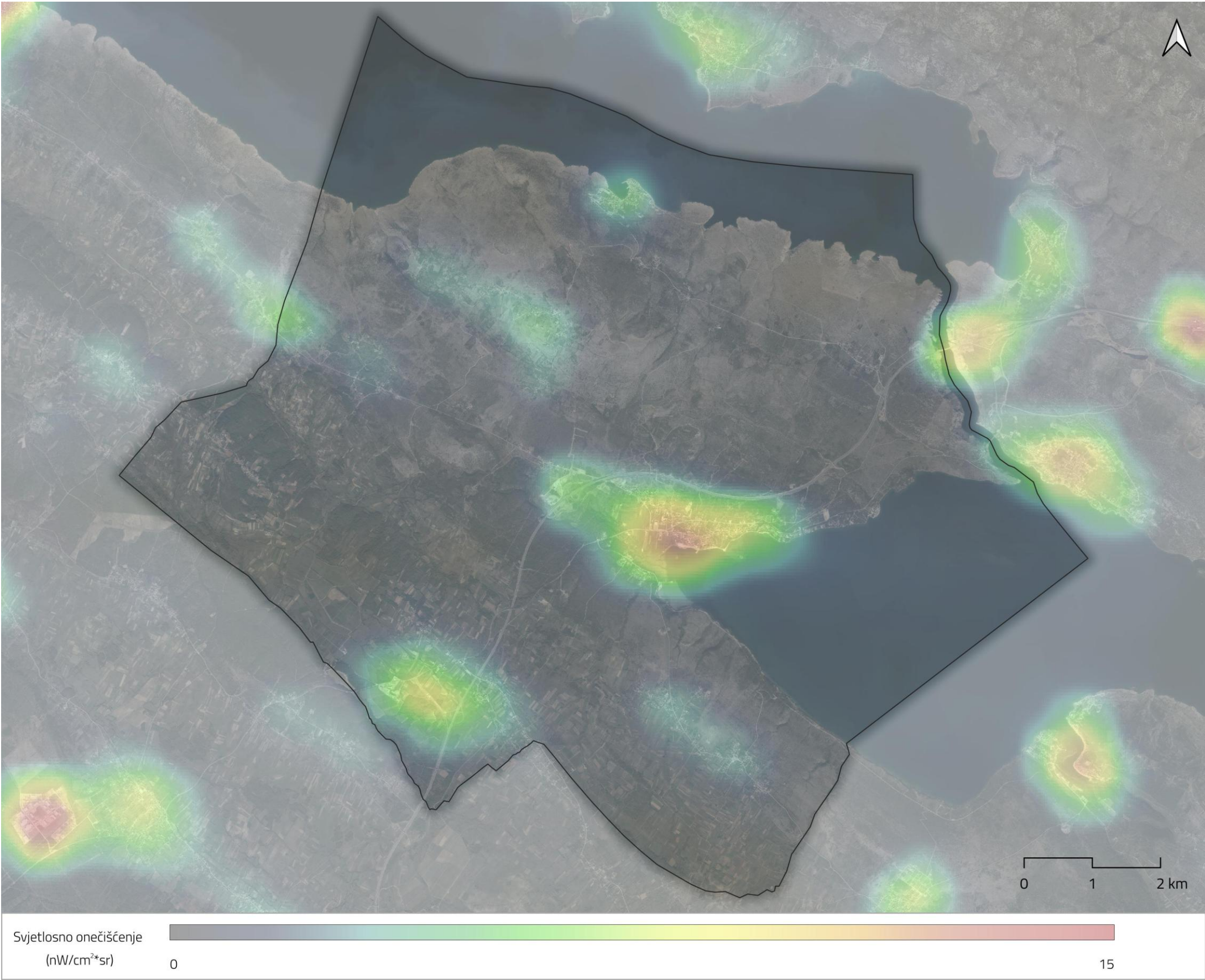
Kategorija utjecaja	Referentne vrijednosti (nW/cm²/sr)	Utjecaj na bioraznost
malen utjecaj	< 0,25	• staništa vrsta osjetljivih na svjetlost • područja prirodnog odvijanja dinamičkih odnosa između predatora i plijena • očuvana prirodna dinamika hranjenja, reprodukcije, migracija i noćnih ponašanja organizama
umjeren utjecaj	0,25–5,00	• blago do umjereno ometanje obrazaca ponašanja i aktivnosti organizama, prvenstveno nokturnalnih životinja i migratornih ptica • promjene dinamike predatora i plijena, prilagodba ponašanja uvjetima povećanog osvjetljenja
velik utjecaj	> 5,00	• značajne promjene u dinamici predatora i plijena, prilagodba uvjetima stalne izloženosti osvjetljenju • utjecaj na vegetacijski ciklus urbanog zelenila • prioritet smanjenja intenziteta osvjetljavanja

Kako bi se stanje poboljšalo, nužno je raditi na implementaciji kvalitetnijih i suvremenijih rasvjetnih tijela i stupova koji minimiziraju raspršivanje svjetlosnog onečišćenja te postizanju ravnoteže između sigurnosti u prometu i smanjenja osvjetljavanja. Osvjetljavanje javnih prostora i prometnica neophodan je dio suvremenog čovjekovog života pa je i svjetlosno onečišćenje koje iz njega proizlazi nemoguće u potpunosti ukloniti, no moguće ga je svesti na minimum pametnim oblikovanjem rasvjetnih tijela i usmjeravanjem toka svjetlosti, smanjivanjem intenziteta osvjetljavanja i primjenom suvremenih prilagodljivih rasvjetnih sustava. Uz to, primjenom raznih elemenata zelene infrastrukture moguće je dodatno smanjiti količinu svjetlosnog onečišćenja emitiranog u okoliš, osobito višeslojnih vegetacijskih pojaseva uz prometnice koji sprječavaju prodiranje svjetlosti u okolne prostore i upijaju velik dio zraka svjetlosti koje se odbiju od osvjetljenih površina.

Sl. 87. Prostorna distribucija svjetlosnog onečišćenja prema utjecaju u Općini Posedarju

Izvor: Light Pollution Map (2024)

Sl. 88. Prostorna distribucija svjetlosnog onečišćenja prema intenzitetu u Općini Posedarju

Izvor: Light Pollution Map (2024)

5.2.2. Problemska područja u pogledu prirodnih rizika

5.2.2.1. Potresi

Područje Općine Posedarja podložno je nastanku jakih do vrlo jakih potresa (VI–VII°) uslijed položaja na seizmički relativno aktivnom području (vršno ubrzanje tla za povratno razdoblje od 475 godina na ovom području iznosi oko 0,18 g) (Herak i ostali, 2011). U praksi to znači da bi najsnažniji potres na području Općine izazvao lom crijeпова, urušavanje dimnjaka, pucanje zidova i lom pokućstva (Hrvatska enciklopedija, 2025), oštećivanje jače građenih zgrada i, u manjoj mjeri, rušenje slabije građenih zgrada.

Zbog relativno rijetke naseljenosti utjecaj ovakvog razaranja bio bi relativno manje izražen u odnosu na okolne gravitacijske centre (prvenstveno Zadar), no važno je razmotriti utjecaj i moguće posljedice potresa na elementima ključne infrastrukture (prometnice, energetske i telekomunikacijski vodovi, kanalizacijski sustav) čije bi funkcije uslijed potresa mogle biti otežane ili privremeno prekinute (opskrba vodom i električnom energijom, zastoji u obavljanju djelatnosti objekata od javnog i društvenog značaja). Potrebno je nastaviti razvijati mjere za ublažavanje rizika od potresa te kontinuirano osposobljavati operativne snage sustava civilne zaštite, kao i pripremati stanovništvo na prikladnu reakciju u slučaju potresa. U prvom redu je potrebno osigurati da se gradnja provodi sukladno tehničkim propisima i normama protupotresnog projektiranja te provoditi redovit nadzor. U kontekstu zelene infrastrukture osobito je važno osigurati dovoljan broj i dostupnost evakuacijskih površina, a ovu funkciju najčešće preuzimaju javne zelene površine.

5.2.2.2. Poplave

Općina Posedarje izložena je u prvom redu bujičnim poplavama, a zatim i poplavama mora te se prema Procjeni rizika od velikih nesreća (2021) cijelo područje Općine nalazi u zoni umjerenog rizika od poplava. Većinu vodotoka na ovom području čine malene povremene tekućice strmog pada koje se pojavljuju tek za značajnijih kišnih epizoda dok najznačajniji i najveći, ali također povremen vodotok ovdje čini Baštica. Ona se formira u polju Vlačinama i protječe sjeveroistočno od Poličnika, od juga prema sjeveru, a zatim zakreće prema istoku i ulijeva se u Novigradsko more kod Posedarja. U gornjem se dijelu sliva Baštica prihranjuje iz više stalnih i povremenih izvora i potoka koji se ondje u nju ulijevaju, a duž cijelog toka i od većeg broja manjih pritoka bujičnog karaktera. Duž Baštice su izgrađena dva akumulacijska jezera za potrebe navodnjavanja i zaštite od poplava – Vlačine koje se nalazi izvan granica Općine Posedarja te Grabovac koje je djelomično unutar Općine (Sl. 89).

Prostorna distribucija opasnosti od poplava u Općini Posedarju analizirana je s obzirom na kategorizaciju obilježja i mogućih štetnih posljedica danu u Tab. 12. Rezultati analize dani su na Sl. 92. Kratkotrajne i vrlo intenzivne kiše koje se ovdje najčešće javljaju u jesen i zimi uzrokuju brzo otjecanje sa slivova malenih vodotoka i formiraju bujice koje imaju ogromnu erozijsku snagu, a nerijetko premašuju kapacitet korita pa se izlijevaju na okolna područja dovodeći do bujičnih poplava (Sl. 90). Bujice često prenose i druge materijale (nanos, blato, kamenje i sl.) koji u slučaju izlivanja mogu oštetiti građevine i infrastrukturu ili ih zapuniti nanosom. Zbog silovitog toka i velikih vodnih valova, Baštica za velikih kiša često ugrožava polja Gornje i Donje Baštice te prometnice koje je prelaze.

Sl. 89. Brana Grabovac

Sl. 90. Jaruge podno gradine u Podgradini u kojima se tijekom obilnijih kiša formiraju povremeni bujični tokovi

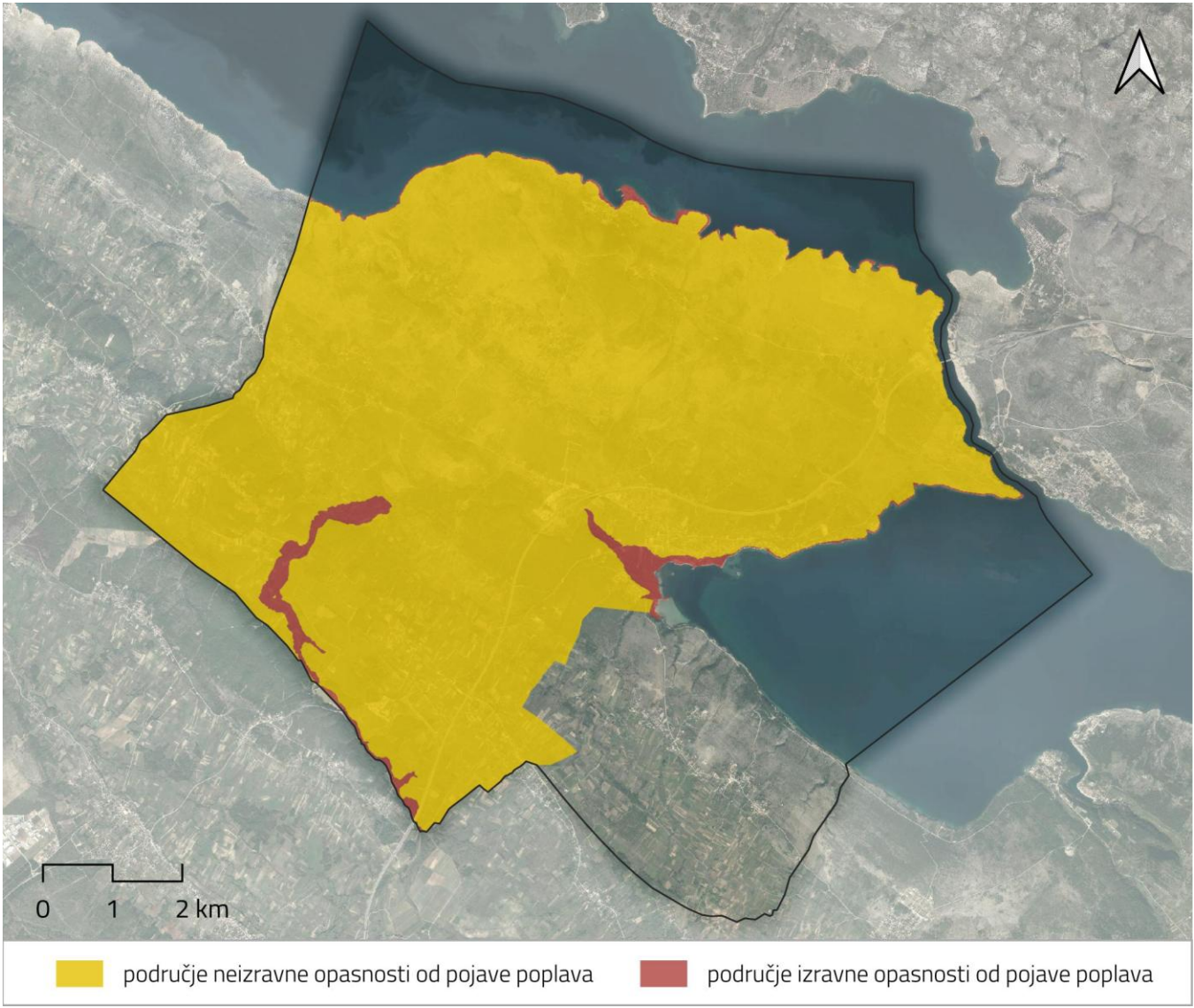
Tab. 12. Kategorije opasnosti od bujičnih i fluvijalnih poplava s obzirom na obilježja i moguće štetne posljedice

Kategorija utjecaja	Obilježja	Moguće (štetne) posljedice
područje neizravne opasnosti od pojave poplava	- neće svi dijelovi biti zahvaćeni poplavama - mogućnosti značajnog smanjenja izloženosti nizvodnih područja opasnosti od poplava - mnogi uzroci nizvodnih poplava proizlaze iz problema koji se javljaju u ovom području	postoji mogućnost nastanka štetnih posljedica za čovjeka, okoliš, baštinu ili gospodarske aktivnosti
područje izravne opasnosti od pojave poplava	- s određenom sigurnošću se može tvrditi da će doći do pojave poplavljivanja - neće svi dijelovi uvijek biti poplavljeni istovremeno, no prirodne datosti stvaraju pogodne uvjete za pojavu poplava na ovom području - često dodatno naglašeno ljudskim djelovanjem (postavljanjem vodonepropusnih podloga ili uklanjanjem vegetacije)	- oštećenja na infrastrukturi i imovini - moguće ljudske žrtve

Sl. 91. Ušće Baštice

Na području same Općine Posedarja, osobito u uskom području uz korito Baštice od ušća do kanjonskog dijela, pojava ekstremno velikih vodnih valova uzrokuje plavljenje okolnih poljoprivrednih površina, a erozijsko djelovanje vode uzvodno proizvodi velike količine vučenog i suspendiranog nanosa koji se zatim taloži na južnim obalama Novigradskog mora (Elaborat ornitološke šetnice, 2024). Prema Procjeni rizika od velikih nesreća (2021) najveći rizik predstavlja puknuće brana na nekoj od akumulacija Baštice uslijed obilnih kiša što bi dovelo do nastanka velikog vodnog vala koji bi uzrokovao poplavljivanje većeg broja objekata u zapadnom dijelu naselja Posedarja. Kako je ušće Baštice istovremeno i vrlo značajno ornitološki, iznimno je važno ovo područje zaštititi od nove izgradnje u budućnosti (Sl. 91).

Sl. 92. Prostorna distribucija opasnosti od bujičnih poplava, poplava vodotoka i poplava mora u Općini Posedarju s malenom vjerojatnošću pojavljivanja za razdoblje 2022.–2027. godine

Izvor podataka: geoprostorni podaci dobiveni od Hrvatskih voda (2019a, 2019b, 2024)

5.2.2.3. Požari

Požari u Dalmaciji predstavljaju značajnu opasnost po život ljudi i svake godine stvaraju znatne materijalne štete. Najučestaliji pojavni oblik požara na primorskom području su požari otvorenog tipa koji najčešće nastaju uslijed nekontroliranog spaljivanja biljnog i drugog gorivog otpada, od izvora toplinske energije (otvoreni plamen, opušci od cigareta) ili nepropisne uporabe otvorenog plamena. Nasuprot tome, požari građevina relativno se rijetko pojavljuju. Do nastanka požara još može doći na području građevina za pretvorbu električne energije (iskrenje iz dalekovoda, kvarovi na električnim instalacijama, preopterećenje strujnih krugova, prijelazni otpori), a u određenim slučajevima dolazi i do namjernog izazivanja požara.

Većina otvorenih požara pojavljuje se ljeti kada opasnosti od požara pridonosi smanjena pojava oborina i pojave ljetnih suša, a specifičnost ovog područja čini i bura koja snažnim puhanjem može znatno ubrzati širenje požara. Osim toga, većinu šumskih sastojina u Općini čine degradirane niske šume, makije i garizi koji su mnogo zapaljiviji od starih šumskih sastojina. Požari mjestimično u Općini Posedarju mogu ugroziti veći broj ljudi i imovinu (kampovi, stambene zgrade, trgovački centri i sl.) pri čemu bi došlo do potrebe evakuacije lokalnog stanovništva, turista i eventualno pokretne imovine i njihovog zbrinjavanja na sigurna mjesta.

Na području Općine Posedarja ne postoji ustrojena javna vatrogasna postrojba, no ovdje djeluje dobrovoljno vatrogasno društvo (DVD) Posedarje. Društvo broji 25 operativnih vatrogasaca, jedno šumsko vozilo i jedno zapovjedno vozilo. Tijekom ljetne sezone zbog povećanog rizika od pojave požara dodatno se zapošljava 5–6 sezonskih vatrogasaca u dežurstvima.

S aspekta zaštite od požara, najvažnije mjere predstavljaju praćenje vremenskih uvjeta, procjena žestine požara na nekom području i održavanje interventnih službi za reagiranje u slučaju pojave požara. U kontekstu klimatskih promjena i daljnjeg porasta rizika od požara na ovom području treba kontinuirano unaprijeđivati uvjete DVD-a Posedarja – opremu, vozila i ljudstvo. Suvremene tehnologije poput daljinskog motrenja bespilotnim letjelicama pokazuju se sve uspješnijima u efikasnom i ranom detektiranju nastanka požara. S aspekta planiranja ZI, pošumljivanje dugoročno također može imati pozitivan utjecaj na smanjenje mogućnosti nastanka požara jer su starija stabla i sastojine u pravilu otpornije od mlađih, između ostaloga i stoga što razvijenije krošnje propuštaju manje svjetla i topline te nema ili su slabiji razvijeni grmlje i drugi biljni pokrov. Starije sastojine bolje zadržavaju vlagu u tlu i hlade prostor, a uz to imaju i deblju koru ili sloj pluta što sve otežava razvoj požara na području šuma. Moguće je i saditi mješovite nasade koji, ovisno o svojim karakteristikama, neće biti ugroženi požarima u istom razdoblju ili saditi vegetaciju koja je obzirom na kemijski sastav otpornija na početno paljenje i širenje požara.

5.2.2.4. Vjetar

Karakteristični reljefni uvjeti ovog prostora pogoduju nastanku vrlo snažnih vjetrova koji mogu nanijeti ozbiljne štete zelenoj infrastrukturi Općine Posedarja. Jak vjetar uzrokuje savijanje velikih grana, raznosi otpatke i kante za otpad, a prilikom jakih vjetrova najviše su ugroženi nadzemna elektrodistribucijska mreža te pomorski promet, ali može doći i do privremenog prekida prometa i nastanka oštećenja na objektima i vozilima.

U kontekstu zelene infrastrukture negativno je djelovanje vjetra u prvom redu mehaničko – kroz lomljenje grana, čupanje drveća i polijeganje usjeva, a zatim i kroz nanošenje posolice koja uzrokuje zaslanjivanje i ogoljivanje tla. U zimskom razdoblju ovi su problemi dodatno istaknuti pojavom naslaga leda na vegetaciji uslijed smrzavanja kapi kiše što povećava težinu grana i vjerojatnost pucanja te oštećuje biljna tkiva. Jak vjetar negativno djeluje i na površinski sloj tla na koji ima isušujući i erozijski učinak, a u ljetnom razdoblju pospješuje širenje požara raslinja (Procjena rizika, 2021).

Gusta i visoka vegetacija smanjuje brzinu i mahovitost vjetra te je jedno od najefikasnijih prirodnih rješenja za zaštitu od jakoga vjetra dok istovremeno smanjuje isušivanje tla i štiti od erozije. Stoga je u najvećoj mogućoj mjeri potrebno očuvati postojeće šumske sastojine na području Općine te pravovremeno provoditi pošumljivanje ogoljenih i opožarenih područja. S druge strane, zelenilo u prostoru naselja često može predstavljati rizik za čovjeka i infrastrukturu u slučaju jakog vjetra uslijed loma grana ili rušenja cijelih stabala. Stoga je važno redovito održavati urbano zelenilo i voditi računa o njegovu zdravlju, odnosno uklanjati osušene ili oštećene dijelove, a pri budućem razvoju zelene infrastrukture u naseljima treba koristiti autohtone vrste prilagođene podneblju i snažnim vjetrovima koji se ovdje pojavljuju.

5.2.2.5. Erozija i klizišta

Razveden krški reljef ovog područja podložan je padinskim procesima pa na području Općine Posedarja na nekoliko mjesta postoji neposredna ugroza stanovništva ili objekata uzrokovana klizištima ili odronima. Do ovih pojava najčešće dolazi uslijed velikih i obilnih oborina koje zasićuju tlo vodom. Posljednja se takva kišna epizoda dogodila u ožujku 2018. g. kad je došlo do aktiviranja klizišta u istočnom dijelu Posedarja uslijed dugotrajne i obilne kiše pri čemu su nastale vrlo velike štete na stambenim i komunalnim objektima te infrastrukturi (Procjena rizika, 2021). Naknadno su na visokorizičnim lokacijama padine stabilizirane betoniranjem ili postavljanjem kamenih gabiona (Sl. 93).

Rizik od erozije značajno se povećava uklanjanjem šumskog pokrova i tla te izgradnjom glomaznih objekata koji opterećuju padine. Uz obuzdavanje gradnje i obvezivanje na očuvanje dovoljnog udjela zelenih površina građevinskim česticama iznimno je važno spriječiti uklanjanje vegetacijskog pokrova koji učvršćuje i stabilizira padine. Gdje je to moguće, teren bi trebalo oblikovati terasasto te poticati na uređenje okućnice primjenom kišnih vrtova, kao i zelenih konstruktivnih elemenata, u prvom redu zelenih krovova koji upijaju višak oborinskih voda i smanjuju ispiranje tla uslijed erozijskog djelovanja vode.

Sl. 93. Padina uz obalu u Posedarju koja je betonirana uslijed podločnosti klizanju (gore); gabionska stabilizacija padine uz betonske stepenice za pristup plaži (dolje)

5.2.3. Problemska područja u pogledu društvenih i rekreativnih potreba

5.2.3.1. Zagrijavanje površina i urbani toplinski otok

Toplinski otok problem je koji se sve češće javlja u većim naseljima, a očituje se u insularnoj pojavi veće temperature zraka i podloge na područjima naselja u odnosu na njihovu okolicu. Morfologija naselja i većih gospodarskih zona općenito stvara dobar preduvjet za razvoj vlastite mikroklike koja zatim ima izravan utjecaj na vrijednosti temperature, vjetra, vlage i drugih klimatskih elemenata. Sunčevo zračenje glavni je uzrok zagrijavanja površina, a razlike u zagrijavanju površina uvelike ovise o svojstvima materijala od kojeg je ta površina napravljena te tome je li površina izravno obasjana ili zasjenjena. Izgrađene zone tako postaju i do nekoliko stupnjeva topliji od okruženja zbog zamjene prethodno prisutnog zelenog pokrova dominantno izgrađenim površinama i antropogenih toplinskih emisija.

Općina Posedarje sastoji se od većeg broja manjih naselja s različitim reljefno-krajobraznim svojstvima pa se ona različito snažno zagrijavaju ovisno o svojoj insolaciji, količini vegetacijskog pokrova i sl., no svima im je zajedničko da se ipak znatno više zagrijavaju od prirodnih područja u svojoj okolini. Tako se na primjer Vinjerac zbog svoje sjeverne ekspozicije i blizine moru, a posljedično i karakterističnim dnevnim cirkulacijama zraka, za stupanj-dva manje zagrije u odnosu na Slivnicu ili Ždrilo, ali zajedničko im je da su svi oko 2 °C topliji od svoje okoline. Najveću razliku u odnosu na okolinu ipak postiže naselje Posedarje koje se tijekom dana ljeti zagrije i do 4 °C više u odnosu na okolne pošumljene površine. Do pojačanog zagrijavanja dolazi još i na području industrijske zone Posedarja–Slivnice te većim prometnim površinama, poglavito uz naplatne postaje duž autoceste te veća asfaltirana parkirališta i trgove u naseljima.

Zanimljivo je da do snažnog zagrijavanja dolazi i na poljoprivrednim površinama, osobito velikim monokulturnim nasadima te zaraslim poljoprivrednim površinama u početnim fazama sukcesije koje mogu biti i do 4 °C toplije od okolnih površina pod visokom vegetacijom. Zagrijavanje poljoprivrednih kultura uvelike ovisi o svojstvima poljoprivrednih kultura koje se na njima uzgajaju, kao i tehnikama uzgoja.

Nasuprot tome, površine s mnogo visokog zelenila poput Jurjevca i brda Visočice najhladniji su predjeli Općine gdje visoki vegetacijski pokrov zaustavlja i odbija višak Sunčeva zračenja, potiče strujanje zraka i pruža zasjenu, ali, još važnije, ohlađuje okolni prostor (Sl. 94). Stoga je područja pod šumama iznimno važno očuvati od daljnjeg krčenja i širenja naselja kako bi mogle nastaviti pružati svoje usluge. S aspekta bioklimatske ugone i rizika od požara u naseljima je visoko zelenilo još važnije jer osigurava da se veći udio Sunčevih zraka odbije, poveća udio vodene pare u zraku i poboljša cirkulacija zraka doprinoseći ugodnijem boravku na otvorenom, smanjujući zagrijavanje zatvorenih prostora i smanjujući uvjete koji pogoduju nastanku požara. Stoga su zelene površine s visokim zelenilom od iznimne važnosti u naseljima i potrebno ih je čuvati i kontinuirano unaprjeđivati što je moguće postići sadnjom dodatnih stabala, dodavanjem vodenih elemenata i sl.

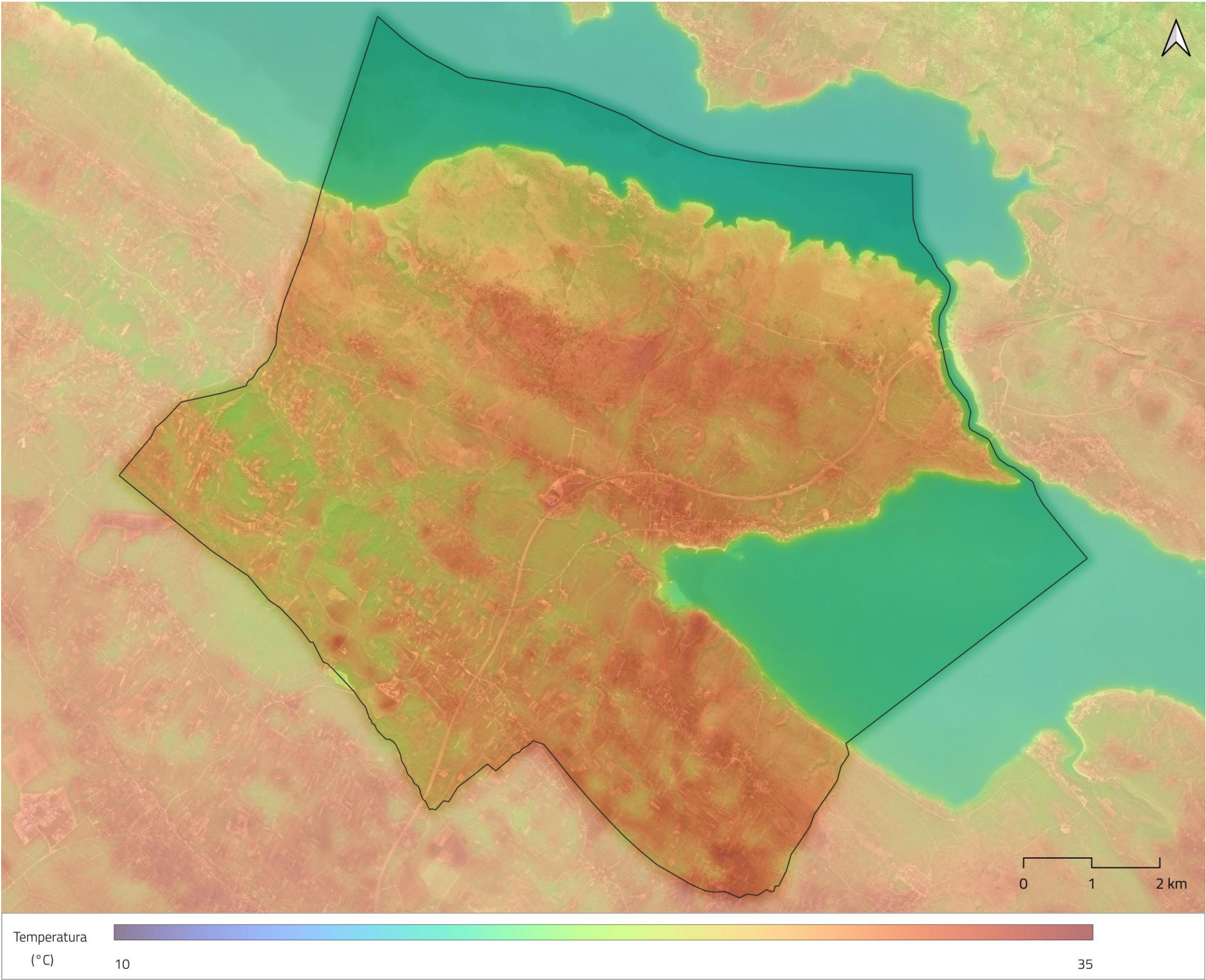
Prostorna distribucija kategoriziranih podnevnih temperatura podloge u Općini Posedarju tijekom ljeta 2024. g. (Sl. 95) analizirana je s obzirom na kategorizaciju obilježja i mogućih štetnih posljedica danu u Tab. 13. Rezultati analize dani su na Sl. 96.

Sl. 94. Naselje Gajine okruženo šumama Jurjevcem i Benjinim gajem

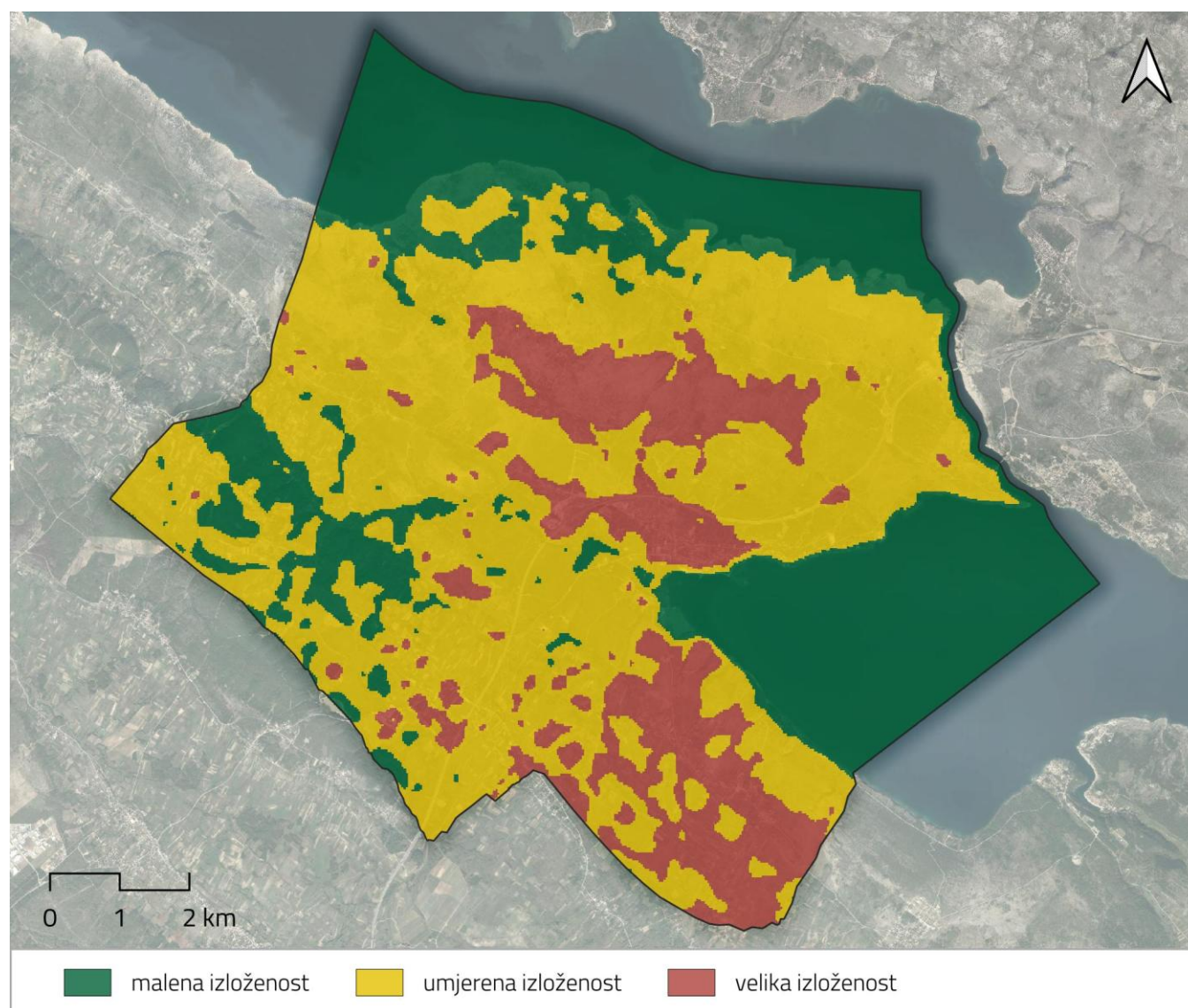
Tab. 13. Kategorije izloženosti utjecaju toplinskog otoka s obzirom na utjecaj na bioraznolikost i urbana područja

Kategorija utjecaja	Referentne vrijednosti (°C)	Razlika u odnosu na ruralno okruženje (°C)	Utjecaji
malena izloženost	0–20	< 2	• minimalan utjecaj na lokalne vrste i ekosustav • prirodna noćna cirkulacija omogućuje efikasno ohlađivanje • manja potreba za hlađenjem ljeti, veća potreba za grijanjem zimi
umjerena izloženost	20–25	2–5	• snažan utjecaj na zastupljenost organizama osjetljivih na temperaturne promjene, manji utjecaj na ostale • promjene u sezonskim vegetacijskim i migracijskim obrascima • značajna potreba za hlađenjem ljeti, osobito u gušće građenim dijelovima naselja, ali i manja potreba za grijanjem zimi
velika izloženost	> 25	> 5	• snažan uzročnik stresa kod mnogih organizama (osobito biljaka, ptica, sisavaca i kukaca) • povećana potreba za vodom zbog ubrzane evaporacije • smanjena kakvoća zraka uslijed onečišćujućih i štetnih čestica • velika potreba za hlađenjem ljeti, smanjena potreba za grijanjem zimi

Sl. 95. Prostorna distribucija podnevnih temperatura podloge na širem području Općine Posedarja tijekom ljeta 2024. godine

Izvori podataka: Landsat (2025)

Sl. 96. Prostorna raspodjela kategoriziranih podnevnih temperatura podloge na širem području Općine Posedarja tijekom ljeta 2024. godine

Izvor podataka: Landsat (2025)

5.2.3.2. Pješačka dostupnost parkovnih površina

S obzirom na to da su kroz inicijalno evidentiranje javnih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina evidentirane tek dvije parkovne površine na prostoru cijele Općine – po jedna u Posedarju i Vinjercu – proizlazi da je dostupnost parkovnih površina iznimno mala. One su dostupne tek stanovnicima tih dvaju naselja pri čemu treba uzeti u obzir da je u postojećem uređenju park u Posedarju namijenjen prvenstveno djeci i nema sadržaja koji bi omogućili njegovo korištenje od strane odraslih dok je park u Vinjercu malen i prvenstveno dekorativno-memorijalnog karaktera te ne uključuje sadržaje ni opremu koji bi omogućili njegovo aktivno korištenje. Iz toga proizlazi da je potrebno u svakom naselju, uključujući Posedarje i Vinjerac, planirati nove parkovne površine s uređenjem, sadržajima i opremom koja će omogućiti i potaknuti njihovo korištenje i to od korisnika iz različitih

dobnih skupina. Prilikom izbora lokacija, valjalo bi provesti dodatne prostorne analize koje bi uzimale u obzir demografske podatke, mikrotelje i prometnu infrastrukturu kako bi se postigla ravnomjernija i pravednija dostupnost zelenih površina svim stanovnicima Općine.

5.2.3.3. Rizici po dišni sustav

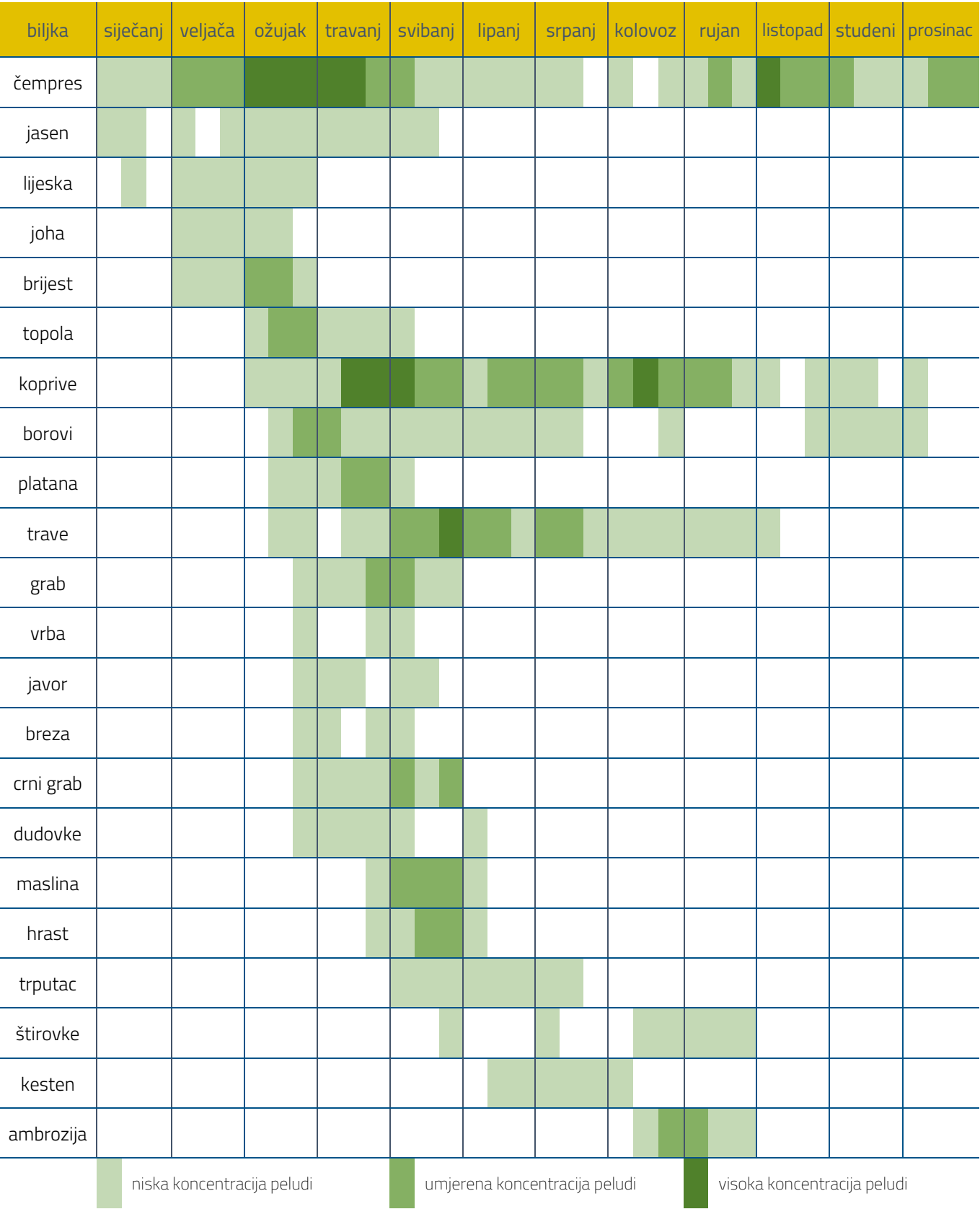
Alergije su sve češći problem u urbanim sredinama, a s aspekta otvorenih javnih prostora osobito su problematične peludne alergije. Te alergije obilježava sezonski karakter budući da se pelud proizvodi u vegetacijskom razdoblju biljke pa se godišnja distribucija koncentracije peludi u zraku predviđa na temelju informacija o početku, trajanju i kraju cvjetanja/oprašivanja pojedine biljne vrste (PLIVAzdravlje, 2025). Osim o navedenim razdobljima, koncentracija peludi u zraku u konkretnom razdoblju i lokalitetu ovisi i o biljnom pokrovu te vremenskim uvjetima. Peludne alergije izazivaju pojedine vrste drveća, trava i korova pa na koncentraciju peludi utječe njihova zastupljenost na javnim i privatnim travnjačkim, poljoprivrednim i šumskim površinama. Od vremenskih uvjeta najveći utjecaj imaju dnevna temperatura zraka i količina oborina. Naime, za toplog i suhog vremena se povećava otpuštanje peludi dok kiša odstranjuje pelud iz zraka. Cirkulacija zraka pak utječe na prostorni domet širenja peludi zrakom (Sikora i ostali, 2013).

U Tab. 14 dan je pregled godišnje distribucije razdoblja alergenosti značajnih alergenih biljaka za grad Zadar. Navedene bi vrste, obzirom na njihov stupanj alergenosti i godišnju distribuciju peludi u zraku, pri uređenju zelenih površina trebalo saditi u manjim količinama kako bi se smanjio alergeni utjecaj na osjetljive osobe. Prilagodbom sadnje ovih vrsta te redovitim održavanjem zelenih površina moguće je smanjiti negativan utjecaj peludi na ljudsko zdravlje, a jednako je važno poticati građane da isto rade na svojim okućnicama kako bi se spriječilo širenje samoniklih alergenih biljaka (ambrozije, kopriva, trava i sl.) i educirati ih o mogućnostima smanjenja negativnog utjecaja peludi na ljudsko zdravlje.

Prema podacima Zavoda za javno zdravstvo Zadra (2024) za grad Zadar kao Posedarju najbliži grad za koji se izrađuje peludni kalendar utvrđeno je da značajno alergeno djelovanje imaju:

- visok stupanj alergenosti: čempresi, koprive i trave;
- umjeren stupanj alergenosti: brijest, borovi, platana, grab, crni grab, maslina, hrast crnika i ambrozija;
- nizak stupanj alergenosti: jasen, lijeska, joha, vrba, javor, breza, trputac, štirovke i kesten.

Tab. 14. Godišnja distribucija peludi značajnih alergenih biljaka s obzirom na koncentraciju u zraku za grad Zadar i okolna područja za 2023. godinu

Izvor podataka: ZJZ Zadar (2024)

5.3. Pregled uvjeta i ograničenja za planiranje zelene urbane obnove

5.3.1. Pregled prostornoplanskih uvjeta i ograničenja

Prostor Općine Posedarja uređen je Prostornim planom Zadarske županije (*Službeni glasnik Zadarske županije* 2/01, 6/04, 2/05, 17/06, 3/10, 15/14, 14/15, 5/23, 6/23–ispravak greške, 13/23–pročišćeni tekst) te Prostornim planom uređenja Općine Posedarja (*Službeni glasnik Općine Posedarje* 3/04, 3/07, 1/13, 5/19, 2/21, 2/22, 04/25) kao i nekoliko detaljnijih planova užeg obuhvata: Detaljni plan uređenja gospodarske zone 'Posedarje–Slivnica' (*Službeni glasnik Općine Posedarje* 1/04, 2/15, 5/21, 5/23), Urbanistički plan uređenja zone Donja Draga–Ivandići (*Službeni glasnik Općine Posedarje* 3/19), Urbanistički plan uređenja zone Čelinka–Krši (*Službeni glasnik Općine Posedarje* 1/16).

Navedeni prostorni planovi ne definiraju zone kao ni same pojmove zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja, međutim ipak su PPUOP-om dani neki uvjeti i ograničenja relevantni za planiranje zelene infrastrukture i kružno gospodarenje prostorom i zgradama. U pogledu planiranja zelene infrastrukture u Općini Posedarju, prostorno određeni uvjeti i ograničenja koji proizlaze iz prostornih planova mogu se podijeliti u tri skupine pri čemu kategorija 1 obuhvaća najstroža, a kategorija 3 najblaža ograničenja. Pregled tih uvjeta i ograničenja dan je u Tab. 15. Uvjeti i ograničenja proizlaze iz kategorija korištenja i namjene prostora i zona sanitarne zaštite izvorišta prema PPUOP-u. U Tab. 16. dani su izdvojeni opći uvjeti i ograničenja relevantni za planiranje zelene infrastrukture i kružno gospodarenje prostorom i zgradama propisani Prostornim planom uređenja Općine Posedarje.

PPUOP definira uvjete gradnje i uređenja prostora za građevinsko zemljište, izdvojeno građevinsko zemljište i prostor izvan građevinskog zemljišta u kojem su definirane kategorije korištenja i namjene prostora. Detaljno su analizirani uvjeti gradnje i uređenja prostora definirani za svaku od tih zona i kategorija korištenja i namjene prostora te su definirana ograničenja uređenja prostora relevantna za razvoj zelene infrastrukture te identificirana dopuštena gradnja relevantna za uređenje zelenih, vodenih i ozelenjenih površina.

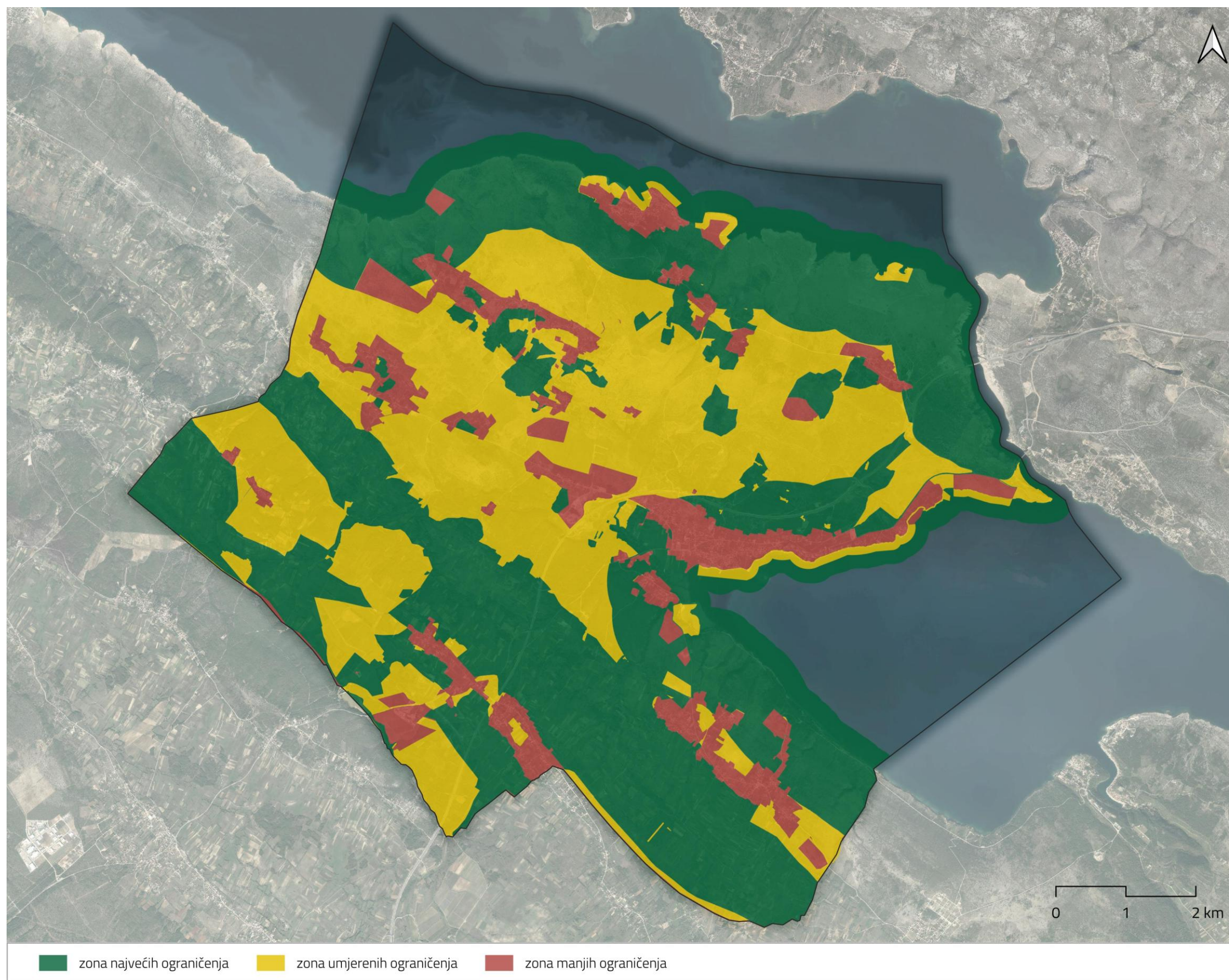
Odlukom o određivanju zona sanitarne zaštite izvora voda za piće (*Službeni glasnik Zadarske županije* 3/98) definiraju se četiri zone sanitarne zaštite izvorišta, no u prostor Općine Posedarja uz obale akumulacijskog jezera Grabovca rubno zalazi III. zona (zona ograničenja i nadzora), a zapadno od jezera rubno zalazi zona sanitarne zaštite javnog vodocrpilišta Bokanjačkog blata. PPUOP-om i Pravilnikom o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta utvrđuju se zaštitne mjere i ograničenja korištenja izvorišta koji su analizirani i navedeni u kategorijama ograničenja prikazanim u Tab. 15.

Tab. 15. Prostorno diferencirani uvjeti i ograničenja relevantni za planiranje zelene infrastrukture i kružno gospodarenje prostorom i zgradama koji proizlaze iz prostornih planova

Kategorija ograničenja	Uključene zone i kategorije korištenja i namjene prostora	Ograničenja uređenja prostora relevantna za razvoj zelene infrastrukture	Dopuštena gradnja relevantna za uređenje zelenih, vodenih i ozelenjenih površina
1	Zahvati u prostoru izvan građevinskog područja: sportsko-rekreacijska namjena (R3b – prirodna plaža) Javna zelena površina (Z1 – javni park/mjesni trg, Z2 – igralište) Poljoprivredno tlo osnovne namjene (P) – osobito vrijedna obradiva tla i vrijedna obradiva tla III. zona sanitarne zaštite izvorišta Arheološka i hidroarheološka područja Zone povijesne baštine i kulturnih dobara, memorijalne baštine ZOP – prostor ograničenja	- Gradnja je zabranjena ili minimalna. - U zoni prirodne morske obale (R3b) Planom je definirano očuvanje prostora u zatečenom prirodnom obliku bez mogućnosti intervencije u postojeću prirodnu osnovu (osim uređenja šetnice, trim i biciklističke staze). - Za sve vodotoke u svrhu tehničkog održavanja vodotoka i radova građenja vodnih građevina treba osigurati inundacijski pojas minimalne širine 5,0 m od gornjeg ruba korita. - Zabrana gradnje građevina i postrojenja za proizvodnju opasnih tvari i odlaganje opasnog otpada, benzinskih postaja (bez zaštite spremnika)	- uređenje šetnice, trim i biciklističke staze (R3b) - popločanje, javna rasvjeta, urbana oprema, vodene površine (Z1) - igrališta, tribina, oprema za dječju igru, sanitarni čvor (Z2) - građevine infrastrukturne mreže - vodne građevine
2	Građevinsko područje naselja: - morska luka za javni prijevoz - sportsko-rekreacijska namjena (R3a - uređena plaža) Izdvojena građevinska područja izvan naselja: - sportsko-rekreacijska namjena (R1 – golf igralište, R2 – sport i rekreacija, R3a – uređena plaža) Zahvati u prostoru izvan građevinskog područja: - postojeća stara aglomeracija - površine infrastrukturnih sustava - sportsko-rekreacijska namjena (R) - šumske površine (Š) - ostalo poljoprivredno tlo i šumsko zemljište (PŠ)	- Radi prohodnosti priobalja naselja potrebno je osigurati najmanje 6,0 m širokog javnog neprekidnog dužobalnog pojasa (dozvoljeno je i nasipavanje u tu svrhu). Stvarna širina morskog pojasa može biti i manja, i ovisi o mikrolokacijskim uvjetima. Pojas nasipavanja obale i mora može iznositi do 10 % od ukupne površine zone uređene morske plaže. - urediti neprekinutu šetnicu (lungo mare) širine min. 3,0 m, osmisliti zaštitno zelenilo na rubovima šetnice kada morfologija terena dozvoljava - respektirati postojeće zelenilo i oblikovno ga ukomponirati u planiranu organizaciju prostora gdje god je to racionalno izvedivo - Za sva izdvojena građevinska područja izvan naselja potrebno je izraditi UPU. - prilikom izgradnje golf igrališta, osim provođenja mjera zaštite arheoloških zona, obvezno je kvalitetne elemente krajobraza (terasaste kulture, suhozidne gradnje i suhozide) sačuvati i bez bitnih izmjena uklopiti u obuhvat i koncepciju golf igrališta - U starim aglomeracijama (dvorovima, stanovima i štalama) koje se nalaze izvan građevinskih područja naselja, dozvoljava se rekonstrukcija postojećih i ruševnih građevina u svrhu stanovanja i seoskog turizma. Može se planirati i izgradnja nove (interpolirane) građevine uz suglasnost s konzervatorskim odjelom. - Najmanje 30 % obuhvata zahvata u prostoru uređeno kao parkovni nasadi i prirodno zelenilo - Voditi računa da se zadrži krajobrazna raznolikost i prirodna kvaliteta prostora uz uvažavanje i poticanje lokalnih metoda gradnje i graditeljske tradicije.	- uređenje šetnica, parkirališne površine, dječja igrališta, rekreacijske i parkovne površine, zaštitno zelenilo - staze, stepenice i rampe - infrastrukturna i komunalna oprema; urbana oprema, kabine, tuševi i sanitarni čvorovi - manje ugostiteljske i prateće građevine (u funkciji kupanja i rekreacije) - luke za javni promet - uređene (R3a) i prirodne (R3b) morske plaže - instalacije za uzgoj školjaka (H) sa izgradnjom u funkciji marikulture - infrastrukturne i komunalne građevine - građevine obrane - građevine za poljoprivredu (staklenici i plastenici, štale, farme) - građevine za šumarstvo i lov (izvan prostora ograničenja i zaštitnih zona) - sportsko-rekreacijska igrališta i prateće građevine - vidikovci, izletničke građevine, turistički punktovi i memorijalne građevine – izvan prostora ograničenja - građevine za OPG (stambene, ugostiteljske i turističke usluge) – izvan prostora ograničenja

Kategorija ograničenja	Uključene zone i kategorije korištenja i namjene prostora	Ograničenja uređenja prostora relevantna za razvoj zelene infrastrukture	Dopuštena gradnja relevantna za uređenje zelenih, vodenih i ozelenjenih površina
		- Planom dozvoljena izgradnja i uređenje unutar šumskih površina moguća je temeljem prethodno pribavljene suglasnosti Hrvatskih šuma. - Sve zahvate na terenu koji nastaju gradnjom ili rekonstrukcijom građevina (od važnosti za Državu) potrebno je sanirati po mogućnosti ozeleniti radi očuvanja krajobraza.	
3	Građevinsko područje naselja (izgrađeni, neizgrađeni i neuređeni dio) – mješovita namjena (M): - stara jezgra naselja - zona guste gradnje - mješovita namjena – pretežno poslovna (M2) - ugostiteljsko-turistička namjena (T1 - hotel) Izdvojena građevinska područja izvan naselja: - ugostiteljsko-turistička namjena (T1 – hotel, T2 – turističko naselje) - gospodarska namjena - poslovna (K3 – komunalno-servisna) - gospodarska namjena (IK – proizvodno-poslovna, IE – obnovljivi izvori energije)	- Prostor između građevnog i regulacijskog pravca u pravilu se uređuje parkovnim nasadima ili prirodnim zelenilom koristeći prvenstveno autohtoni biljni fond. - Najmanje 20 % (25 % za ugostiteljsko-turističku namjenu) građevne čestice treba urediti parkovnim nasadima ili prirodnim zelenilom, osim u staroj jezgri naselja i u postojećim starim aglomeracijama izvan naselja. - Unutar graditeljskih cjelina stare jezgre naselja, dozvoljena je gradnja i dogradnja prema konzervatorskim uvjetima nadležnog tijela, bez obzira na minimalne površine građevinskih čestica, udaljenosti od susjeda, koeficijenta izgrađenosti i građevnih materijala određenih Planom. - Najmanje 20 % (25 % za komunalno-uslužnu namjenu, 40 % za ugostiteljsko-turističku namjenu) građevne čestice treba urediti parkovnim nasadima ili prirodnim zelenilom koristeći autohtone biljne vrste. - Minimalno 15 % od ukupne površine zahvata za javne zelene površine (zona gospodarske namjene – IK). - Za sva izdvojena građevinska područja izvan naselja potrebno je izraditi UPU.	- građevine stambene, stambeno-poslovne, javne i društvene, gospodarske, ugostiteljsko-turističke namjene (prema uvjetima iz tablice 3 PPUOP-a) - javne površine različite namjene (parkovi, zaštitne zelene površine, drvoređi, travnjaci, pješačke površine, trgovi, biciklističke staze i drugo) - sportsko-rekreacijski sadržaji - vrtovi, kao poljodjelske površine izvan okućnica - uređenje obale - zahvati i građevine morske luke za javni prijevoz - groblja - infrastrukturne površine

Izvori podataka: PPUOP (2025)

Sl. 97. Prostorna distribucija ograničenja i uvjeta relevantnih za planiranje zelene infrastrukture i kružno gospodarenje prostorom i zgradama koji proizlaze iz prostornih planova

Izvori podataka: PPUOP (2025)

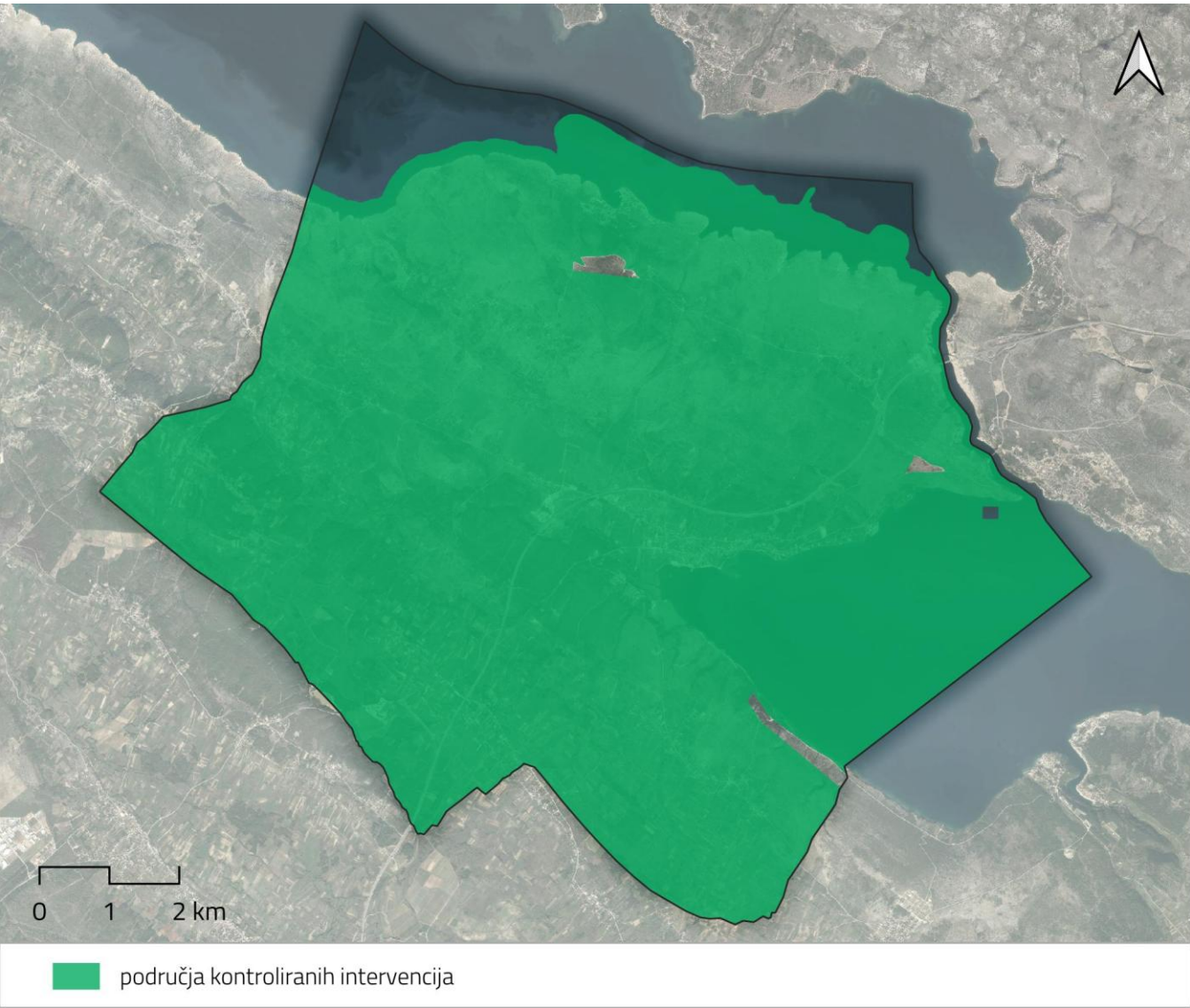
Tab. 16. Opći uvjeti i ograničenja relevantni za planiranje zelene infrastrukture i kružno gospodarenje prostorom i zgradama propisani Prostornim planom uređenja Općine Posedarje

Ograničenja i uvjeti relevantni za planiranje zelene infrastrukture	Ograničenja i uvjeti relevantni za kružno gospodarenje prostorom i zgradama
• Korištenje prostora u sportsko-rekreacijske/kupališne svrhe moguće je uz minimalnu izgradnju i očuvanje prirodnih fenomena. • Sve zahvate na terenu koji nastaju gradnjom ili rekonstrukcijom građevina (regionalnog i državnog značaja) potrebno je sanirati i po mogućnosti ozeleniti radi očuvanja krajobraza. • Unutar GP naselja mogu se planirati javne površine različite namjene (parkovi, zaštitne zelene površine, drvoređi, travnjaci, pješačke površine, trgovi, biciklističke staze i drugo). • Prostor između građevnog i regulacijskog pravca u pravilu se uređuje parkovnim nasadima ili prirodnim zelenilom koristeći prvenstveno autohtoni biljni fond. • Na građevnoj čestici potrebno je maksimalno sačuvati postojeće drveće. Ukoliko nije moguće izbjeći uklanjanje određenog broja stabala, potrebno je posaditi odgovarajući broj na slobodnim dijelovima građevne čestice. • Nad nenatkrivenim balkonima, dvorišnim površinama ili terasama dozvoljava se postava odrina, tendi i prirodno zelenilo. • Najmanje 20% građevne čestice treba urediti parkovnim nasadima ili prirodnim zelenilom, osim u staroj jezgri naselja i u postojećim starim aglomeracijama izvan naselja. • Male neizgrađene građevne čestice, čija veličina i oblik ne omogućavaju izgradnju zgrada ili koje nemaju neposredan pristup s javne površine (u smislu odredbi ovog Plana), mogu se uklopiti u sustav zelenih površina ili pripojiti susjednim građevnim česticama. • Ulična ograda građevne čestice izvodi se masivnim dijelom do visine 1 m, veće visine mogu se izvesti	• U cilju zaštite vrijednosti okoliša (vode, poljoprivredne površine i pejzažne karakteristike prostora), potrebno je građevinske aktivnosti ograničiti na već korištene prostore. • Horizontalni i vertikalni gabariti građevine, oblikovanje fasada i krovista, te korišteni građevinski materijal, moraju biti usklađeni s okolnom izgradnjom, načinom i tradicijom gradnje i krajobraznim vrijednostima podneblja (stare jezgre naselja i postojeće aglomeracije izvan naselja). • Odstupanje od tradicijskih elemenata u pogledu oblikovanja pročelja, krovista, otvora i materijala (staklene fasade, ravni krov i sl.) dozvoljeno je u cilju afirmacije suvremenog arhitektonskog izražaja. • Dopušteno je postavljanje sunčanih kolektora i fotonaponskih ćelija u okviru krovne plohe ili pročelja građevine, osim glavnog (prednjeg-uličnog) pri čemu mogu pokriti najviše 50 % površine. • U zonama turističko-ugostiteljske namjene mogu se planirati instalacije za proizvodnju električne i toplinske energije iz obnovljivih izvora za potrebe zone. Instalacije za proizvodnju električne energije mogu se postaviti kao krovne i fasadne instalacije, instalacije u sklopu parkirališnih površina i slično. • Krov može biti kosi (jednostrešan ili višestrešan) ili ravni (prohodan ili neprohodan) kao i kombinacija kosog i ravnog krova. • Za pokrov je dozvoljena upotreba valovitog i utorenog crijepa ili kupe kanalice. Mogu se primjenjivati i drugi, moderni materijali (izuzev u staroj jezgri naselja i u postojećim starim aglomeracijama izvan naselja), korištenje šindre i sličnih kontinentalnih materijala te gradnja bačvastih krovova nije dozvoljeno. Boja pokrovnog materijala u pravilu se izvodi od crvenih zemljanih nijansi.

Ograničenja i uvjeti relevantni za planiranje zelene infrastrukture	Ograničenja i uvjeti relevantni za kružno gospodarenje prostorom i zgradama
prozračnim elementima (rešetka, mreža, živica i sl.) do ukupne visine od 2 m mjereno od niže kote konačno zaravnanog terena s obje strane zida. • Umjesto čvrstih ograda moguće je izvesti ograde od autohtonog zelenila (živica) visine do 2 m. • Prilikom izgradnje golf igrališta osim provođenja mjera zaštite arheoloških zona, obvezno je kvalitetne elemente krajobraza (terasaste kulture, suhozidne gradnje i suhozide) sačuvati i bez bitnih izmjena uklopiti u obuhvat i koncepciju golf igrališta • Biciklističke staze mogu se planirati, uređivati i koristiti kao samostalne prometne površine ili u sklopu prometnog traka pojedine prometnice unutar ili izvan građevinskog područja, širine najmanje 1,5 m. • Parkirališne površine treba urediti s visokim i niskim raslinjem radi stvaranja hlada za parkirana vozila. Poželjno je stvoriti i zelenu tampon površinu prema rubovima parkirališne površine radi ublažavanja vizualnog utjecaja parkirališta na okolni prostor. • Vodotoke Bašticu, Slapaču (Miraču), Škrile (Grabinovac), Jaraču (nalazi se na granici katastarskih općina Posedarja i Novigrada) i Četiri drage treba kategorizirati, zaštititi od mogućih zagađenja te ispitati mogućnosti korištenja za navodnjavanje. • Očuvati područja prekrivena autohtonom vegetacijom, postojeće šumske površine zaštititi od prenamjene i krčenja, štitiiti speleološke objekte, ne mijenjati stanišne uvjete u speleološkim objektima, njihovom nadzemlju i neposrednoj blizini, očuvati muljevite, pjeskovite, šljunkovite i kamene obale u prirodnom obliku s prirodnom vegetacijom • Neobrađene poljoprivredne površine treba dovesti u njihovu proizvodnu funkciju, onemogućiti nenamjensku izgradnju na poljoprivrednim površinama, tla treba zaštititi od pretjerane uporabe pesticida i umjetnih gnojiva. • Pejzažno prihvatljivo urediti krajobraz koji je oštećen izgradnjom autoceste.	• Fasadne površine stambenih zgrada trebaju se izvoditi prvenstveno u kamenu ili žbukati. Dozvoljena je kombinacija kamena, žbuke i drugih materijala (opeka, drvo i sl.). Boja žbuke i fuga kod oblaganja kamenom u svijetlim tonovima. Gospodarske zgrade mogu se oblagati i drugim, modernim materijalima. • Prilikom projektantskog osmišljavanja turističkih programa treba respektirati postojeće poljske putove i mocire kao naslijeđe pučkog graditeljstva. Preporuča se prirodne i stvorene vrijednosti koristiti kao oblikovni i fizički parametar nove strukture. • Vrijedne sklopove tradicijske arhitekture (stare jezgre naselja i stare aglomeracije), potrebno je što više moguće očuvati u izvornom obliku, građevine obnoviti i nadograditi, poštujući autohtone oblike i materijale. Nove građevine koje će se graditi kao interpolacije unutar i uz stare građevne cjeline treba planirati tako da kompozicijski upotpunjuju kompleks starih građevina (uz uvjete Uprave za zaštitu kulturne baštine – Konzervatorski odjel u Zadru). • Za neuređene dijelove građevinskog područja i za izgrađene dijelove tih područja planiranih za urbanu preobrazbu ili urbanu sanaciju unutar građevinskog područja obavezno se donosi Urbanistički plan uređenja.

5.3.2. Pregled ograničenja u pogledu zaštite i očuvanja prirode

Analiza uvjeta i ograničenja koji proizlaze iz sustava zaštite i očuvanja prirode izrađena je prema kategorizaciji danoj u Tab. 17 dok su rezultati analize dani na Sl. 98. Iako svaka kategorija zaštite prirode prema Zakonu o zaštiti prirode (ZZP; *NN* 80/13, 15/18, 14/19, 127/19, 155/23) i PPUGO-u ima svoje karakteristike, svima im je zajedničko da je na njihovom području moguće provoditi intervencije i zahvate ukoliko oni ne ugrožavaju svojstva zbog kojih su ova područja proglašena. U tom kontekstu u njima je moguće primjenjivati razna rješenja utemeljena na prirodi i razvijati zelenu infrastrukturu, poput uređenja poučnih staza, sadnje dodatnog zelenila, renaturalizacije i sl., kao i primjenjivati mjere kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, npr. dekonstrukciju i oporabu materijala pri uklanjanju nepotrebnih građevina, revitalizaciju i prenamjenu korištenja te obnovu ili novu gradnju korištenjem recikliranih, lokalno dostupnih i ekološki prihvatljivih materijala.

Sl. 98 Prostorna distribucija ograničenja i uvjeta koji proizlaze iz sustava zaštite i očuvanja prirode

Izvori podataka: Zakon o zaštiti prirode (*NN*80/13, 15/18, 14/19, 127/19, 155/23)

Korištenje prirodnih dobara na područjima ekološke mreže Nature 2000 zasniva se na očuvanju bioraznolikosti, krajobrazne raznolikosti i georaznolikosti te je zabranjeno korištenje prirodnih dobara ukoliko uzrokuje oštećenje njihovih vrijednosti, narušavanje povoljnog stanja divljih vrsta i staništa ili smanjenje njihove raznolikosti. Na području ekološke mreže dozvoljena je izvedba raznih zahvata, uključujući i sve mjere razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama koje ne ugrožavaju obilježja područja ekološke mreže, ali potrebno je pritom provesti ocjenu o prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu kako bi se procijenila mogućnost negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja. Za razliku od međunarodnog i nacionalnog zakonodavnog okvira, prostorni planovi uređenja gradova i općina samo preventivno štite područja prirode koja nisu zaštićena Zakonom o zaštiti prirode predlažući njihovo uvrštavanje na popis zaštićenih područja prema ZZP-u, stoga su u njima moguće kontrolirane intervencije.

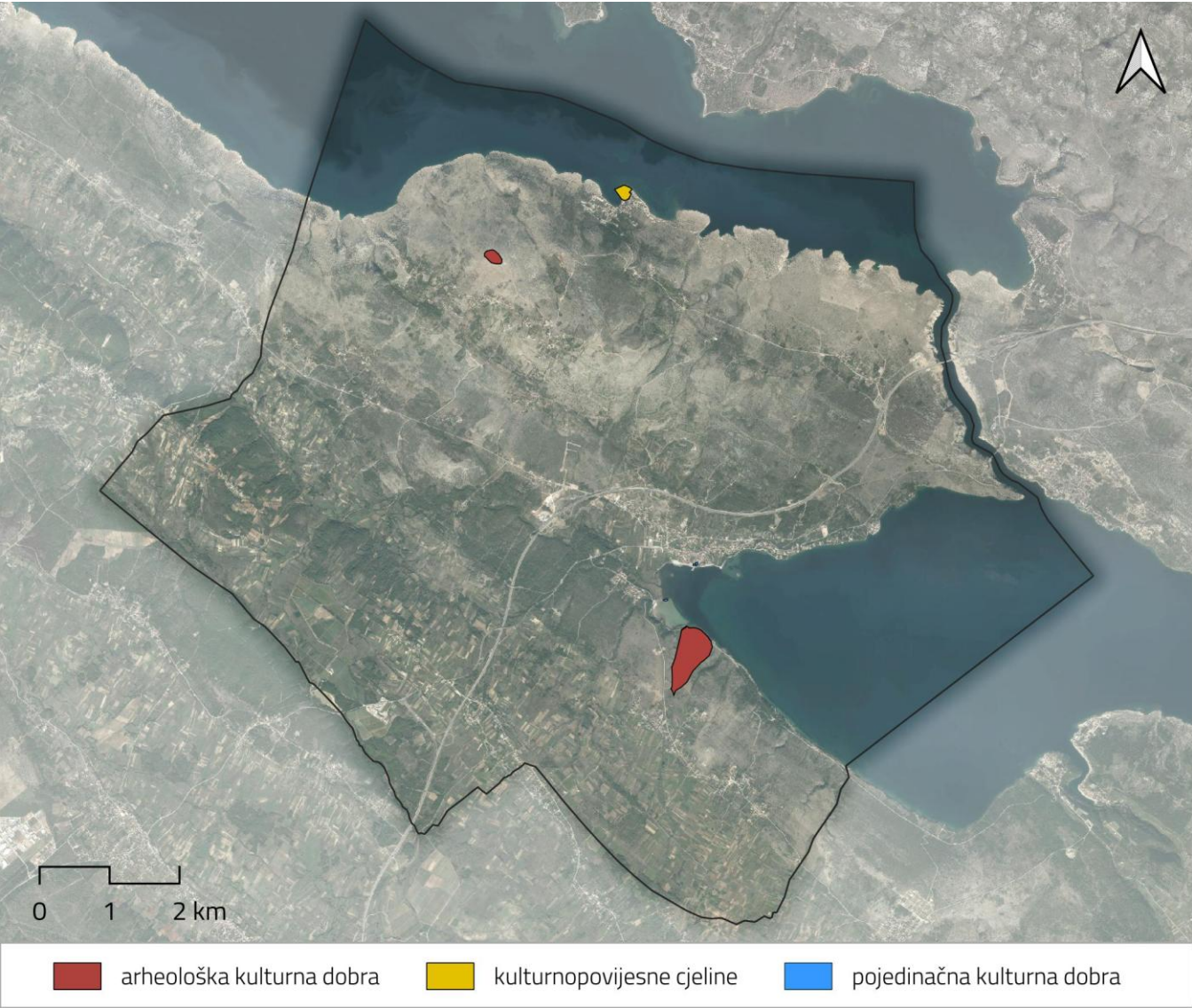
Teritorij Općine Posedarja gotovo u potpunosti spada u kategoriju područja kontroliranih intervencija unutar koje su dopuštene sve one radnje koje ne narušavaju obilježja zbog kojih je neko područje (preventivno) zaštićeno.

Tab. 17. Kategorije ograničenja i uvjeta koji proizlaze iz sustava zaštite i očuvanja prirode

Kategorija ograničenja	Uključene kategorije zaštićenih područja prirode	Ograničenja i uvjeti relevantni za razvoj zelene infrastrukture	Ograničenja i uvjeti relevantni za kružno gospodarenje prostorom i zgradama
područja bez intervencija	Zaštićena područja prirode prema ZZP-u: strogi rezervat	- nisu dopuštene intervencije - prioritet je očuvanje prirodnih procesa bez ljudskih intervencija	- nisu dopuštene intervencije - prioritet je očuvanje prirodnih procesa bez ljudskih intervencija
područja minimalnih intervencija	Zaštićena područja prirode prema ZZP-u: - nacionalni park - posebni rezervat	- moguća obnova staništa - moguće uređenje pješačkih i biciklističkih staza uz strogu brigu o očuvanju ekoloških i drugih prirodnih procesa i pojava	moguća minimalna izgradnja prema načelima kružnosti i uz strogu brigu o nenarušavanju prirodnih i krajobraznih procesa i vrijednosti
područja kontroliranih intervencija	Zaštićena područja prirode prema ZZP-u: - park prirode - regionalni park - spomenik prirode - značajni krajobraz - park-šuma - spomenik parkovne arhitekture Područja ekološke mreže: - POP - POVS Područja zaštićena PPUOP-om	dopuštene sve mjere razvoja ZI uz osiguravanje da se ne narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen status zaštite ili preventivne zaštite	dopuštene sve mjere razvoja KG uz osiguravanje da se ne narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen status zaštite ili preventivne zaštite

5.3.3. Pregled ograničenja u pogledu zaštite i očuvanja kulturnih dobara

Analiza uvjeta i ograničenja koji proizlaze iz sustava zaštite i očuvanja kulturnih dobara izrađena je prema kategorizaciji danoj u Tab. 18 dok su rezultati analize dani na Sl. 99. Na lokacijama koje su zaštićene kao kulturna dobra Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NW 145/24) nije moguće izvoditi zahvate koji značajno izmjenjuju njihova svojstva bez prethodnog odobrenja restauratorskih zavoda ili drugih institucija (muzeja, galerija, arhiva, knjižnica i drugih javnih ustanova u kulturi). Najčešće to uključuje izradu konzervatorske podloge i/ili posebnih uvjeta zaštite kulturnog dobra. Pri planiranju zelene infrastrukture i primjeni kružnog gospodarenja prostorom i zgradama na kulturnim dobrima i zonama kulturnopovijesnih cjelina potrebno je posebno voditi računa o očuvanju i revitalizaciji postojećih zelenih elemenata te primjeni autohtonih i povijesno prisutnih biljnih vrsta te pridržavanju načela kružnosti i očuvanja izvornih svojstava nekog prostora ili zgrade. Stoga je pri uključivanju kulturnih dobara u sustav ZI ključna kvalitetna suradnja i komunikacija s restauratorskim zavodom i njegovim odjelima kao i ishođenje svih potrebnih dozvola koje prethode bilo kakvom zahvatu.

Sl. 99. Prostorna distribucija ograničenja i uvjeta koji proizlaze iz sustava zaštite i očuvanja kulturnih dobara

Tab. 18. Kategorije ograničenja i uvjeta koji proizlaze iz sustava zaštite i očuvanja kulturnih dobara

Kategorija ograničenja	Opća ograničenja i uvjeti	Ograničenja i uvjeti relevantni za razvoj zelene infrastrukture	Ograničenja i uvjeti relevantni za kružno gospodarenje prostorom i zgradama
arheološka kulturna dobra	• zabranjeno je izvoditi ikakve radove bez prethodnog odobrenja nadležnog tijela • obavezno provesti arheološka istraživanja prije planiranja ikakvih zahvata • mogućnost potpune zabrane radova u slučaju pronalaska iznimno značajnog nalazišta	• dopuštena primjena zaštitne vegetacije za sprječavanje erozije • poželjno krajobrazno uređenje prostora nalazišta • dopušteno oblikovanje edukativnih i interpretacijskih sadržaja	• dopušteno korištenje privremenih objekata i lakih konstrukcija na području nalazišta za minimiziranje utjecaja • dopušteno primjena lokalno dostupnih materijala iz obnovljivih izvora za krajobrazno uređenje i edukativno–interpretativne sadržaje lokaliteta
kulturnopovijesne cjeline i kulturni krajolici	• uvjeti zaštite propisani su konzervatorskom podlogom • obavezno izdavanje posebnih uvjeta zaštite u postupku izvedbe bilo kojeg zahvata • obavezno ishoditi prethodne suglasnosti nadležnog tijela za svaki zahvat	• obavezno očuvanje i revitalizacija postojećih zelenih elemenata (osobito parkova) • obavezna primjena autohtonih i povijesno prisutnih biljnih vrsta u uređenju ili obnovi • dopuštena uspostava novih povezujućih zelenih elemenata u krajobrazu • poželjno očuvanje tradicionalnih oblika korištenja prostora (osobito primjenjivo u kulturnim krajolicima, npr. održavanje travnjaka, tradicionalno povrtlarstvo...)	• dopuštena prenamjena napuštenih i derutnih prostora i zgrada • poželjna dekonstrukcija i oporaba materijala za nove projekte • poželjna primjena lokalno dostupnih materijala iz obnovljivih izvora u gradnji i krajobraznom uređenju
pojedinačna kulturna dobra	• obavezno ishoditi prethodne suglasnosti nadležnog tijela za svaki zahvat (uključujući obnovu, adaptaciju ili prenamjenu) • moguće izdavanje posebnih uvjeta zaštite u postupku izvedbe bilo kojeg zahvata	• obavezno očuvanje i revitalizacija postojećih zelenih elemenata • poželjno uređenje novih zelenih površina kao zaštitne zone oko kulturnog dobra • obavezna primjena autohtonih i povijesno prisutnih biljnih vrsta u uređenju ili obnovi	• poželjna oporaba materijala u projektima obnove, sanacije ili adaptacije • obavezna primjena lokalno dostupnih materijala iz obnovljivih izvora za krajobrazno uređenje i edukativno–interpretativne sadržaje lokaliteta

5.4. Pregled resursa potrebnih za provedbu Strategije zelene urbane obnove Općine Posedarje

5.4.1. Pregled relevantnih upravljačkih kapaciteta

Provedba sustava zelene infrastrukture i modela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama predstavlja niz složenih aktivnosti koje zahtijevaju suradnju i usklađeno djelovanje različitih dionika iz javnog, privatnog i civilnog sektora na području Općine Posedarja, kao i svih ostalih subjekata koji posjeduju nekretnine ili na bilo koji način aktivno djeluju unutar općinskog prostora. Posebno je naglašena ključna dvostruka uloga javnog sektora – planerska i operativna. Planerska uloga ogleda se u osmišljavanju i uspostavi sustava zelene infrastrukture i modela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama.

Kada je riječ o razvoju mreže zelene infrastrukture, nužno je unaprijediti postojeće mehanizme planiranja, održavanja i nadzora nad zelenim, vodenim i ostalim prirodnim površinama, kao i pokrenuti obnovu ekosustava tamo gdje je to potrebno. U pogledu kružnosti javni sektor treba osigurati sustavnu primjenu modela kružnog gospodarenja u upravljanju prostorom i zgradama kroz izmjene prostornoplanskih dokumenata i relevantnih pravilnika i procedura koje provodi općinska administracija. Oba sustava zahtijevaju i sustavni pristup podizanju informiranosti o relevantnim propisima i dostupnim oblicima podrške te razine svijesti o važnostima održivog gospodarenja prostorom i prirodnim resursima, ali postizanju promjena u ponašanju koje će dovesti do održivog razvoja i povećane kvalitete života (osobito u zdravstvenom pogledu).

Konačno, neophodna je i koordinacijska uloga javnog sektora u procesima planiranja i upravljanja prostorom kako bi se osigurala sinergija među svim dionicima. Privatni i civilni sektor predstavljaju iznimno značajan, ali često nedovoljno iskorišten potencijal koji će se na ovaj način u najvećoj mogućoj mjeri aktivirati. Budući da se većina zemljišta nalazi u privatnom vlasništvu, neophodno je promijeniti način gospodarenja istim kako bi se postigli ciljevi održivog razvoja. Civilni sektor pak raspolaže brojnim znanjima, vještinama i kapacitetima koji mogu bitno pridonijeti zelenoj tranziciji i unapređenju kvalitete prostora i života.

5.4.1.1. Upravljački kapaciteti općinske uprave

Jedinstveni upravni odjel Općine Posedarja (JUO) obavlja stručne, upravne i druge poslove iz samoupravnog djelokruga Općine Posedarja, kao i poslove koji su preneseni na Općinu Posedarje zakonima i podzakonskim propisima. Jedinstvenim upravnim odjelom upravlja pročelnik koji za zakonitost i učinkovitost rada odgovara općinskom načelniku. U JUO-u su prema Pravilniku o unutarnjem redu Jedinstvenog upravnog odjela Općine Posedarje (*Službeni glasnik Općine Posedarja* 2/24, 9/24) sistematizirana 22 radna mjesta od čega su polovica komunalni radnici, pomoćni komunalni radnici i vozač–strojar. Unutar JUO-a je potrebno identificirati radno mjesto kojem će biti povjerena koordinacija provedbe Strategije zelene urbane obnove Općine Posedarje te aktivnosti i projekata koji će biti njome predloženi. Moguće je da će zbog povećanja obujma javnih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina biti potrebno povećati broj komunalnih i pomoćnih komunalnih radnika radi osiguravanja održavanja takvih prostora.

Treba spomenuti i da su općine Posedarje, Jasenice, Novigrad, Poličnik, Ražanac i Starigrad osnovale Zajednički upravni odjel za komunalno redarstvo sa sjedištem u Maslenici. U tom su odjelu sistematizirana radna mjesta pročelnika, pomorskog redara, poljoprivrednog redara i pet komunalnih redara. Komunalni redar nadzire propise iz zakona o komunalnom gospodarstvu, građevinskoj inspekciji, zaštiti životinja, zaštiti od buke, održivom gospodarenju otpadom, prijevozu cestovnim prometom, ugostiteljskoj djelatnosti, zaštiti od svjetlosnog onečišćenja te pravilnika o energetsom pregledu zgrade, energetsom certificiranju i jednostavnim i drugim građevinama i radovima. Pomorski redar nadzire provedbu odluka o pomorskom dobru dok poljoprivredni redar nadzire provedbu odluka o agrotehničkim mjerama.

5.4.1.2. Identifikacija dionika iz privatnog sektora koji bi mogli sudjelovati u provedbi strategije

Dionici iz privatnog sektora mogu sudjelovati u provedbi SZUOOP-a kroz financijsku i nefinancijsku podršku. Oba oblika podrške mogu se primijeniti kako na zemljišta koja su u vlasništvu pojedinačnih poslovnih subjekata, tako i na zemljišta u javnom vlasništvu. Budući da prostornoplanski dokumenti postavljaju minimalne zahtjeve za uređenje građevinskih parcela, poslovni subjekti mogu doprinijeti realizaciji ove strategije proširenjem površina prirodnog terena i njihovim uređenjem čime se ostvaruju značajne socijalne, ekonomske, klimatske i ekološke koristi. S druge strane, implementacija strategije u području kružnog gospodarenja napuštenim, neiskorištenim i djelomično iskorištenim privatnim prostorima i zgradama zahtijeva angažman poslovnih subjekata koji su njihovi vlasnici. U tom kontekstu, očekuje se njihovo financijsko i nefinancijsko sudjelovanje.

5.4.1.3. Identifikacija organizacija iz civilnog sektora koje bi mogle sudjelovati u provedbi strategije

U Tab. 19 navedene su udruge koje su prepoznate kao potencijalni sudionici te područja njihovog djelovanja. Udruge registrirane u području sporta i rekreacije mogu doprinijeti provedbi aktivnosti vezanih za razvoj novih i unaprjeđenje postojećih sportsko-rekreacijskih površina, ali i poticanja rekreativnog ponašanja koje je važno za održavanje fizičkog zdravlja, osobito među mladima. Ostale bi se udruge mogle uključiti u aktivnosti vezane za poticanje građanske participacije pri razvoju zelene infrastrukture, razvoj zdravih i održivih navika urbanog života, svijesti i brige o prirodi i okolišu te ublažavanje prirodnih rizika. Osobito je važno uključiti i poduprijeti udruge usmjerene na razvoj zdravih i održivih navika urbanog života te svijesti i brige o prirodi i okolišu budući da upravo te aktivnosti mogu dovesti do promjene načina života i potaknuti neophodne promjene koje će dovesti do održivog i otpornog razvoja Općine.

Tab. 19. Popis identificiranih udruga koje bi mogle sudjelovati u provedbi Strategije zelene urbane obnove Općine Posedarje

Područja u čijoj provedbi bi udruge mogle sudjelovati	Nazivi udruga koje bi mogle biti uključene u provedbu Strategije zelene urbane obnove Općine Posedarje	Naselja u kojima su udruge registrirane
razvoj sportsko-rekreacijskih površina i ponašanja	Malonogometni klub Slivnica 2013	Slivnica
	Malonogometni klub Kadulja	Slivnica
	Malonogometni klub Grgurice	Islam Latinski
	Malonogometni klub Posedarje	Posedarje
	Nogometni športski klub Podgradina	Podgradina
	Nogometni klub Hrvatski vitez Posedarje	Posedarje
	Nogometni klub „Zeleni hrast 93“ Islam Latinski	Islam Latinski
	Društvo sportske rekreacije Olimpijac	Ždrilo
	Ženski nogometni klub Podgradina	Podgradina
	Biciklistički klub Posedarje	Posedarje
	Pikado klub Famous	Islam Latinski
	Pikado klub Zeleni hrast	Islam Latinski
	Košarkaški klub Zeleni hrast	Islam Latinski
	Boćarski klub Slivnica	Slivnica
	Boćarski športski klub Sveti Nikola	Islam Latinski
	Boćarski klub Podgradina	Podgradina
poticanje građanske aktivnosti i participacije u razvoju zelene infrastrukture	Udruga za poticanje razvoja mjesta Vinjerac	Vinjerac
	Udruga za unaprjeđenje kvalitete življenja naselja Bolići–Čiker Posedarje	Posedarje
	Udruga za očuvanje kulturne i prirodne baštine Čelinka–Posedarje	Posedarje
	Udruga Posedarje moje	Posedarje
razvoj zdravih i održivih navika urbanog života te svijesti i brige o prirodi i okolišu	Lovačko društvo Kamenjarka Posedarje	Posedarje
ublažavanje prirodnih rizika	DVD Posedarje	Posedarje

Izvor podataka: Registar udruga (2025)

5.4.2. Pregled dostupnih izvora financiranja provedbe Strategije zelene urbane obnove Općine Posedarje

Budući da je glavni provoditelj SZUOOP-a Općina Posedarje, na njoj leži zadaća osiguravanja većine financijskih i drugih sredstava za provedbu pojedinih razvojnih aktivnosti. Premda će u ovom i narednim financijskim razdobljima jedinicama lokalne samouprave biti dostupna znatna sredstva iz EU i nacionalnih fondova i programa, značajan dio sredstava ipak će se trebati osigurati kroz općinski proračun i proračune odnosno doprinose drugih uključenih dionika. Premda se radi o novom sektoru za kojeg se trebaju osigurati sredstva, dio sredstava može se preusmjeriti iz povezanih područja koja će sada biti objedinjena u sektor zelene urbane obnove. Nadalje ulaganjem u zelenu urbanu obnovu stvaraju se uvjeti za dugoročne pomake koji će rezultirati povećanjem kvalitete života, ali i smanjenjem konvencionalnih troškova koji nastaju u pogledu zdravstva, energetike, gospodarenja otpadom, upravljanja rizicima i dr. Osim financijskih koristi, oni će dovesti i do povećanja zadovoljstva prostorom i upravljanjem.

5.4.2.1. Analiza dosadašnjih ulaganja u zahvate zelene urbane obnove

Proračunski rashodi Općine Posedarja analizirani su za razdoblje 2018.–2024. g. i to za rashode koji se odnose na one aspekte gospodarenje prostorom koji su relevantni za domene zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama. Ti aspekti uključuju:

- uređenje zelenih, vodenih i ozelenjenih površina i poteza,
- uređenje sportsko-rekreacijskih objekata,
- unaprjeđenje stanja zelenih, vodenih i ozelenjenih površina i poteza
- unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom.

Proračunski rashodi analizirani su prema godišnjim izvještajima o realizaciji proračuna. Relevantni rashodi su razvrstani u gore navedene kategorije koje su potom grupirane u dvije nadkategorije (ZI i KG) relevantne za izradu strateškoplanskog okvira i operativnog plana zelene urbane obnove u Općini Posedarju. U Tab. 20 dan je pregled rashoda u analiziranom proračunskom razdoblju.

U tom je razdoblju u pogledu rashoda koji bi se mogli uložiti u razvoj zelene infrastrukture Općina Posedarje najviše ulagala u uređenje javnih zelenih površina što se u prvom redu odnosi na uređenje glavnog parka na Obali Ante Damira Klanca u Posedarju te projekt ozelenjivanja cijele Općine. Velik je dio sredstava u domeni zelene infrastrukture svake godine ulagan u saniranje ilegalnih odlagališta otpada koja i dalje predstavljaju raširen i ponavljajući problem na području Općine. Sva sredstva koja su analiziranom proračunskom razdoblju ulagana u domenu kružnog gospodarenja prostorom i zgradama išla su ka rješavanju ovog problema, odnosno u unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom kroz izgradnju reciklažnog dvorišta. Tijekom analiziranog razdoblja još se ulagalo u izgradnju novih dječjih igrališta i obnovu postojećih.

Generalno, udjeli u proračunu korišteni za dosadašnja ulaganja u zelenu infrastrukturu i kružno gospodarenje simbolični su pa će sredstva ubuduće, uz povećanje izdvajanja iz proračuna, biti nužno osigurati iz drugih izvora, prije svega iz EU fondova i programa. U razdoblju provedbe Strategije (2025.–2034.) trebat će nastaviti ulagati u razvoj novih zelenih i vodenih površina budući da je uređenje raznolikih i multifunkcionalnih zelenih i vodenih površina i koridora pretpostavka razvoja mreže zelene infrastrukture Općine.

U sljedećem bi se razdoblju poseban naglasak trebao staviti na implementaciju sveobuhvatnog modela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama koji će biti osmišljen ovom strategijom. Primjenom ovih metoda povećat će se početni troškovi u izgradnji i korištenju različitih materijala, ali se zato može očekivati znatno smanjenje brojnih indirektnih troškova koji se odnose na potrošnju energije i vode, gospodarenje otpadom, zaštitu okoliša, zdravstvene tretmane i dr. I naravno, dio sredstava trebat će uložiti u upravljačke aspekte koji će jačati

uključenost građana u planske procese kao i težiti povećanju aktivnosti informiranja i edukacije javnosti u cilju promjene svijesti ponašanja sukladno razvojnim, okolišnim i klimatskim zahtjevima grada 21. stoljeća. Svakako će trebati povećati ulaganja u sustav kružnog gospodarenja prostorom i zgradama kako bi se smanjilo nastajanje građevinskog otpada te kako bi se on oporabio. Prije svega treba razvijati svijest stanovnika o štetnim utjecajima ilegalnog odlaganja građevinskog otpada u okoliš, kao i o mogućnostima propisnog odlaganja svih vrsta otpada. S druge strane, trebalo bi razmotriti kako Općina i nadležna komunalna tvrtka građanima mogu dodatno olakšati pravilno odlaganje otpada. Važna stavka treba postati i kontinuirano ulaganje u razvoj ljudskih kapaciteta budući da su teme zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama razmjerno nove i zahtijevaju razvoj znanja i kompetencija među osobama odgovornim za provođenje Strategije.

Tab. 20. Pregled proračunskih rashoda Općine Posedarja za relevantne aspekte gospodarenja prostorom u razdoblju 2018.–2024. godine

Relevantni aspekti gospodarenja prostorom	Proračunski rashodi (EUR)							
	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	godišnji prosjek
Ulaganja u javne zelene površine	1.675,63	62.187,84	0,00	47.387,62	15.274,69	0,00	19.875,00	20.914,40
Ulaganja u sportsko-rekreacijske objekte	0,00	7.950,10	8.071,21	27.079,22	1.975,58	25.000,77	33.075,00	14.735,98
Ulaganja u unaprjeđenje stanja zelenih, vodenih i ozelenjenih površina i poteza	11.969,94	9.954,21	10.086,93	21.870,40	16.409,52	46.617,32	70,44	16.711,25
UKUPNI RASHODI KOJI BI SE MOGLI ULOŽITI U RAZVOJ ZELENE INFRASTRUKTURE	13.645,56	80.092,15	18.158,14	96.337,23	33.659,78	71.618,09	53.020,44	25.361,63
Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	912,47	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	130,35
UKUPNI RASHODI KOJI BI SE MOGLI ULOŽITI U KRUŽNO GOSPODARENJE PROSTOROM I ZGRADAMA	912,47	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	130,35
UKUPNI RELEVANTNI RASHODI	14.558,03	80.092,15	18.158,14	96.337,23	33.659,78	71.618,09	53.020,44	52.491,98
<i>Ukupna vrijednost proračuna</i>	<i>1.559.447,99</i>	<i>1.950.241,47</i>	<i>1.773.225,40</i>	<i>2.168.670,13</i>	<i>2.447.695,07</i>	<i>3.703.702,14</i>	<i>1.755.964,42</i>	<i>2.194.135,23</i>
<i>Udio u ukupnoj vrijednosti proračuna (%)</i>	<i>0,93</i>	<i>4,11</i>	<i>1,02</i>	<i>4,44</i>	<i>1,38</i>	<i>1,93</i>	<i>3,02</i>	<i>2,40</i>

Izvori podataka: godišnji izvještaji o realizaciji Proračuna Općine Posedarja u razdoblju od 2018. do 2024. g.

5.4.2.2. Sredstva iz proračuna drugih dionika u provedbi

S obzirom na to da se strategija odnosi na prostore i zgrade u javnom i privatnom vlasništvu kao i na različite aktivnosti ozelenjivanja, razvoja kružnosti i održivosti, očekuje se da će u provedbi strategije sudjelovati širok raspon dionika. To u određenoj mjeri podrazumijeva i njihovo financijsko sudjelovanje u provedbi pojedinih

razvojnih aktivnosti. Sredstva privatnih dionika bit će neophodna za provedbu aktivnosti koje se odnose na zemljišta u privatnom vlasništvu, osobito domeni kružnog gospodarenja prostorom i zgradama. Budući da su udruge navedene u poglavlju 5.4.1.2 neprofitne organizacije, može se očekivati da će njihov financijski doprinos biti malen i prije svega se odnositi na financiranje plaća osoba uključenih u provedbu te aktivnosti koje će te organizacije provoditi, a koje su već u sadašnjem djelokrugu aktivnosti tih organizacija. Treba spomenuti i da će

strategijom biti planirani neki projekti koji nadilaze granice Općine i imaju značenje za susjedne jedinice lokalne samouprave, kao i za Zadarsku županiju. U tom pogledu se mogu očekivati i financijski i stručni doprinosi susjednih općina i gradova i Zadarske županije.

5.4.2.3. Dostupna sredstva iz drugih izvora

Budući da su sredstva dionika razmjerno ograničena, Općina Posedarje i drugi dionici morat će dio financijskih sredstava potražiti iz drugih izvora. Najveće i najraznovrsnije izvore svakako predstavljaju EU fondovi i programi koji obuhvaćaju širok raspon domena u kojima nude (su)financiranje, subvencije ili kredite. Pregled vanjskih izvora financiranja koji bi trebali biti dostupni u provedbenom razdoblju strategije dan je u Tab. 21.

Tab. 21. Pregled vanjskih izvora financijskih sredstava za provedbu Strategije zelene urbane obnove Općine Posedarje

Izvori financiranja		Razdoblje trajanja	Domene koje se (su)financiraju
EU fondovi i programi	Mehanizam za oporavak i otpornost	2021.–2026.	• razvoj zelene infrastrukture • razvoj kružnog gospodarenja prostorom i zgradama • energetska obnova zgrada
	Europski fond za regionalni razvoj	2021.–2027.	• ulaganja u biciklističku infrastrukturu • sanacija i revitalizacija brownfield područja u kulturnu, sportsku, društvenu, obrazovnu, socijalnu, turističku ili gospodarsku namjenu • ulaganja u višenamjensku sportsku infrastrukturu • ulaganja u energetska učinkovitost i uporabu obnovljivih izvora energije u kojima se planira sveobuhvatno rješenje za okolni prostor
	Kohezijski fond	2021.–2027.	• ulaganja povezana s održivim razvojem i energijom koja donose koristi za okoliš
	Fond za pravednu tranziciju	2021.–2027.	• ulaganja u obnovljivu energiju i energetska učinkovitost • ulaganja u pametnu i održivu lokalnu mobilnost, uključujući dekarbonizaciju lokalnog prometnog sektora i njegove infrastrukture • ulaganja u obnovu i nadogradnju mreža daljinskog grijanja s ciljem poboljšanje energetske učinkovitosti sustava daljinskog grijanja i ulaganja u proizvodnju topline pod uvjetom da se

Izvori financiranja		Razdoblje trajanja	Domene koje se (su)financiraju
			• opskrbljuju isključivo obnovljivim izvorima energije • ulaganja u regeneraciju i dekontaminaciju postojećih (brownfield) lokacija, prenamjenu zemljišta i, uključujući gdje je to potrebno, zelenu infrastrukturu i projekte za prenamjenu • ulaganja u poboljšanje kružnoga gospodarstva
	Modernizacijski fond	2021.–2030.	• proizvodnja i korištenje energije iz obnovljivih izvora • povećanje energetske učinkovitosti
	Inovacijski fond	2021.–2030.	• hvatanje i korištenje ugljičnog dioksida
	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	2023.–2027.	• smanjenje emisija ugljičnog dioksida • hvatanje ugljičnog dioksida • održivo gospodarenje šumama • zaštita i povećanje bioraznolikosti
	Program LIFE	2021.–2027.	• kružno gospodarstvo i kvaliteta života • priroda i bioraznolikost • ublažavanje klimatskih promjena i prilagodba tim promjenama • prijelaz na čistu energiju
	INTERREG	2021.–2027.	• energetska učinkovitost • smanjenje emisija stakleničkih plinova • prilagodba klimatskim promjenama • sprječavanje rizika od katastrofa • pristupi utemeljeni na ekosustavima
nacionalni fondovi i programi	Proračun Republike Hrvatske	po odluci Vlade	• prema odluci Vlade Republike Hrvatske
	Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost	trajno	• energetska učinkovitost • zaštita okoliša
drugi izvori	sredstva privatnih subjekata	po odluci privatnih subjekata	• prema odluci privatnih subjekata
	sredstva udruga	po odluci udruge	• prema odluci udruge
	javno-privatna partnerstva	po ugovoru	• prema odluci ugovornih strana
	bankovni krediti	po odluci korisnika	• prema odluci korisnika kredita

6.1. Gdje smo sada?

6.1.1. SWOT analiza

6.1.2. Konačni popis razvojnih potreba i potencijala u kontekstu zelene urbane obnove

Tab. 22. Rezultati SWOT analize

› velika krajobrazna raznolikost (more, priobalje, krš, brežuljci, šume, poljoprivreda, naselja) › velika raznolikost stanišnih tipova › očuvani prirodni krajobrazi i obala › kulturnopovijesna baština › uvala Žabokrek i ušće Baštice kao ornitološki važna područja › ruralni mozaik s razvijenom poljoprivredom › relativno niska gustoća naseljenosti › prisutni postojeći infrastrukturni resursi Općine › izražena želja građana za zaštitom prirode i ozelenjivanjem naseljenih prostora	› velik broj neizgrađenih površina s potencijalom za uređenje javnih zelenih površina › veći broj brownfield površina s mogućnošću obnove i novih oblika korištenja › prisutnost zgrada s ravnim krovovima i otvorenih javnih prostora s mogućnošću ozelenjivanja › povezivanje s privatnim sektorom u ozelenjivanju i kružnom gospodarenju prostorom i zgradama › interes stanovnika za sudjelovanje u upravljanju i uređenju zelenih i vodenih površina › mnogostruki prijedlozi ispitanika o uređenju novih pješačkih i biciklističkih puteva te izletišta › razmjerno velik broj organizacija civilnog društva koje bi mogle sudjelovati u provedbi › sredstva iz nacionalnih i fondova EU za provedbu Strategije
snage	prilike
slabosti	prijetnje
› malena prisutnost javnih zelenih površina i biljnog pokrova, osobito u središtima naselja i u uličnim koridorima › nedostatna uređenost i ozelenjenost javnih prostora (osobito trgova) › velika prisutnost vodonepropusnih površina u naseljima › niska razina uređenosti postojećih javnih zelenih površina › slabo razvijen sustav gospodarenja otpadom i prisutnost ilegalnih odlagališta › velik udio građevinskog fonda namijenjen je isključivo povremenom stanovanju (turistički smještaj) › neuređen katastar i neriješeni imovinskopравни odnosi › neadekvatan sustav odvodnje › percipirano nezadovoljstvo stanjem i dostupnošću javnih zelenih površina među anketiranim stanovništvom › prisutnost invazivnih i alergogenih biljaka › ograničeni kapaciteti lokalne uprave za provedbu Strategije	› intenzivna turistifikacija, bespravna gradnja i pritisak na obalni prostor › izloženost mnogim meteorološkim i klimatskim rizicima: suše, požari, bura, erozija, posolica › sporost administracije i pravosuđa kod rješavanja vlasničkih odnosa › snažno zagrijavanje gusto izgrađenih središta naselja i otvorenih površina bez vegetacije › učestala pojava poplava pri snažnijim oborinama › povećanje fragmentiranosti prirodnih staništa › mogući sukobi interesa između razvojnih i zaštitnih ciljeva › izražena sezonalnost turističkih dolazaka › ovisnost o vanjskim izvorima financiranja › prostorni plan neusklađen sa suvremenim standardima ozelenjivanja urbanih područja › nedostatak financijskih sredstava za provedbu projekata zelene urbane obnove › starenje stanovništva

Tab. 23. Identificirane razvojne potrebe

Domena	Identificirane potrebe	Oznaka
Načela ZI	unaprijediti postojeće zelene, vodene i ozelenjene površine radi integracije u mrežu ZI	ZI1
	urediti nove zelene, vodene i ozelenjene površine radi popunjavanja mreže ZI	ZI2
	prilagoditi načela i procedure uređenja i održavanja zelenih, vodenih i ozelenjenih površina konceptu zelene infrastrukture	ZI3
Prostorno fokusirane potrebe vezane za ZI	povećati dostupnost javnih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina svim stanovnicima	PZI1
	ublažiti učinak toplinskog otoka	PZI2
	osigurati dostatne otvorene prostore za sklanjanje ljudi u slučaju potresa	PZI3
	očuvati vrijedna staništa i ekološke koridore	PZI4
	strože regulirati uređenje građevnih čestica, osobito u obalnom pojasu	PZI5
	primjenjivati vegetacijska rješenja za smanjenje negativnih učinaka ljudskih aktivnosti	PZI6
Kružno gospodarenje prostorom i zgradama	obnoviti dotrajale i derutne prostore i zgrade primjenom načela kružnosti	KG1
	graditi nove prostore i zgrade u skladu s načelima kružnosti	KG2
	unaprijediti korištenje prostora i zgrada koji se ne koriste optimalno	KG3
	osigurati prostore za javne i društvene sadržaje i aktivnosti u svim naseljima	KG4
	povećati odvojeno prikupljanje i uporabu građevnog otpada	KG5
	prilagoditi načela i procedure gradnje, obnove i uklanjanja te korištenja prostora i zgrada konceptu kružnog gospodarenja prostorom i zgradama	KG6
Upravljanje razvojem prostora	osigurati potrebne alate za planiranje i upravljanje prostorom i zgradama	UP1
	jačati kapacitete za upravljanje zelenom infrastrukturom i kružno gospodarenje prostorom i zgradama	UP2
	jačati participaciju građana i drugih dionika u upravljanju i planiranju prostora	UP3
	jačati svijest o koristima urbane prirode i brizi o prirodi	UP4
	uspostaviti sustav za provedbu strategije i projekata zelene urbane obnove	UP5

Tab. 24. Identificirani razvojni potencijali

Domena	Identificirane potrebe	Oznaka
Potencijali vezani za ZI	primjenjivati pristupe koji doprinose bioraznolikosti pri uređenju i održavanju javnih zelenih površina	ZIP1
	unaprijediti društveno-rekreativno korištenje vodenih površina	ZIP2
	ozelenjivati ulice, trgove i kupališta te druge javne površine	ZIP3
	poticati tjelesnu aktivnost građana	ZIP4
	valorizirati prirodne krajobraze	ZIP5
Potencijali vezani za KG	valorizirati gradine	KGP1
	poticati primjenu načela kružnog gospodarstva prostorom i zgradama na posjedima u privatnom vlasništvu	KGP2
	ozeleniti nadstrešnice autobusnih postaja i ravne krovove na velikim zgradama gdje je to moguće	KGP3

6.1.3. Rekapitulacija trenutnog stanja

Općina Posedarje obuhvaća izrazito raznolik prostor na prijelazu između primorskog i zaobalnog krajobraza pri čemu se ističu tri glavne prostorne cjeline: obalni pojas uz Novigradsko more i Velebitski kanal s karakterističnim prirodnim vizurama, zaobalne flišne udoline sa snažno izraženom poljoprivrednom funkcijom te krški prijelazni prostor s degradiranim vegetacijskim pokrovom. Unatoč postojanju vrijednih prirodnih područja, javne zelene površine u naseljima Općine razmjerno su malobrojne, prostorno fragmentirane i većinom nedostatno opremljene te funkcionalno nepovezane, a osobito nedostaju sadržaji za različite skupine stanovništva. Najizraženiji problem je potpuni izostanak zasjenjenja i prateće opreme na sportskim i dječjim igralištima što bitno ograničava njihovu uporabljivost tijekom toplijeg dijela godine.

Posedarje kao općinsko središte i najveće naselje ovdje bilježi najveći intenzitet izgradnje i turističke prenamjene prostora. Posedarje karakterizira problem nedostaju kvalitetno uređenih prostora javnog karaktera i boravka, osobito na najfrekventnijim površinama poput obalne šetnice, trgova i parkirališta. Društveno-rekreativne funkcije prostora slabo su zastupljene, a postojeće ozelenjene površine uglavnom su neodržavane, infrastrukturno osiromašene i prostorno nepovezane. Naselja u unutrašnjosti, poput Podgradine, Islama Latinskog i Slivnice, također imaju oskudnu mrežu zelenih površina koje bi omogućile svakodnevni boravak, odmor i kretanje u ugodnom okolišu – najčešće se radi o sportsko-rekreacijskim zonama bez vegetacije koje dodatno doprinose lokalnom zagrijavanju. Istovremeno, mnoge prirodne površine u neposrednoj blizini naselja – brdske zone, vodotoci, šumske površine i povijesni lokaliteti – imaju velik potencijal za integraciju u mrežu zelene infrastrukture Općine Posedarja kroz razvoj zeleno-plavih koridora, no trenutno nisu dovoljno prostorno i infrastrukturno valorizirane.

U pogledu zelene infrastrukture najveći nedostatak je njena nepovezanost – prirodni i doprirodni elementi nisu objedinjeni u funkcionalnu mrežu, a uzdužni potezi (posebno uz potok Bašticu i obalnu liniju) nisu korišteni kao osnova za razvoj krajobraznih veza među naseljima i sadržajima. Pješačka i biciklistička infrastruktura u cijeloj Općini slabo je razvijena, a postojeći koridori često nemaju sjenovite ni atraktivne karakteristike što dodatno potiče oslanjanje na osobna vozila i doprinosi prometnim problemima, osobito u ljetnim mjesecima. Iako su na teritoriju Općine prisutna brojna vrijedna i biološki značajna područja, procesi degradacije staništa, pojave invazivnih vrsta te antropogeni pritisci kontinuirano prijete lokalnoj bioraznolikosti. Istodobno sve izraženiji ekstremni vremenski uvjeti (dugotrajna suša, poplave, toplinski valovi) dodatno naglašavaju potrebu za planiranjem i provedbom mjera zelene infrastrukture i rješenja utemeljenih na prirodi.

Komunalna infrastruktura u velikoj mjeri ne odgovara potrebama Općine. Pokrivenost vodoopskrbom je niska, sustav za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda ne postoji, a organizirano gospodarenje otpadom još nije razvijeno do razine suvremenih komunalnih standarda. Još se uvijek povremeno pojavljuju divlja odlagališta otpada koja dodatno narušavaju krajobraznu vrijednost i okoliš pa je dodatne napore potrebno uložiti u edukaciju i informiranje građana o štetnom utjecaju onečišćena na okoliš i prirodu kao i o važnosti bioraznolikosti i očuvanja prirodnih područja općenito. Prepoznat je veliki participativni potencijal građana koji predstavlja pozitivan aspekt i važan resurs koji bi Općina Posedarje ubuduće trebala više koristiti. Većina ispitanika anketnog istraživanja zainteresirana je za uključivanje u osmišljavanje i održavanje javnih zelenih površina te za planiranje korištenja napuštenih prostora. Međutim, izostaju sustavni mehanizmi za uključivanje stanovništva u sve faze oblikovanja prostora, kao i geoinformacijski alati potrebni za kvalitetno upravljanje prostorom.

U kontekstu kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, evidentirani su brojni objekti i prostori koji su napušteni, neodržavani ili neoptimalno korišteni – u prvom redu ruševne kuće u središtima naselja te napušteni društveni i gospodarski objekti. Većina tih prostora posjeduje potencijal za obnovu i prenamjenu u društvene i gospodarske sadržaje, no njihova revitalizacija je izostala pri čemu se dominantno primjenjuje linearni model gradnje koji zanemaruje prostornu održivost i generira nove pritiske na neizgrađene površine.

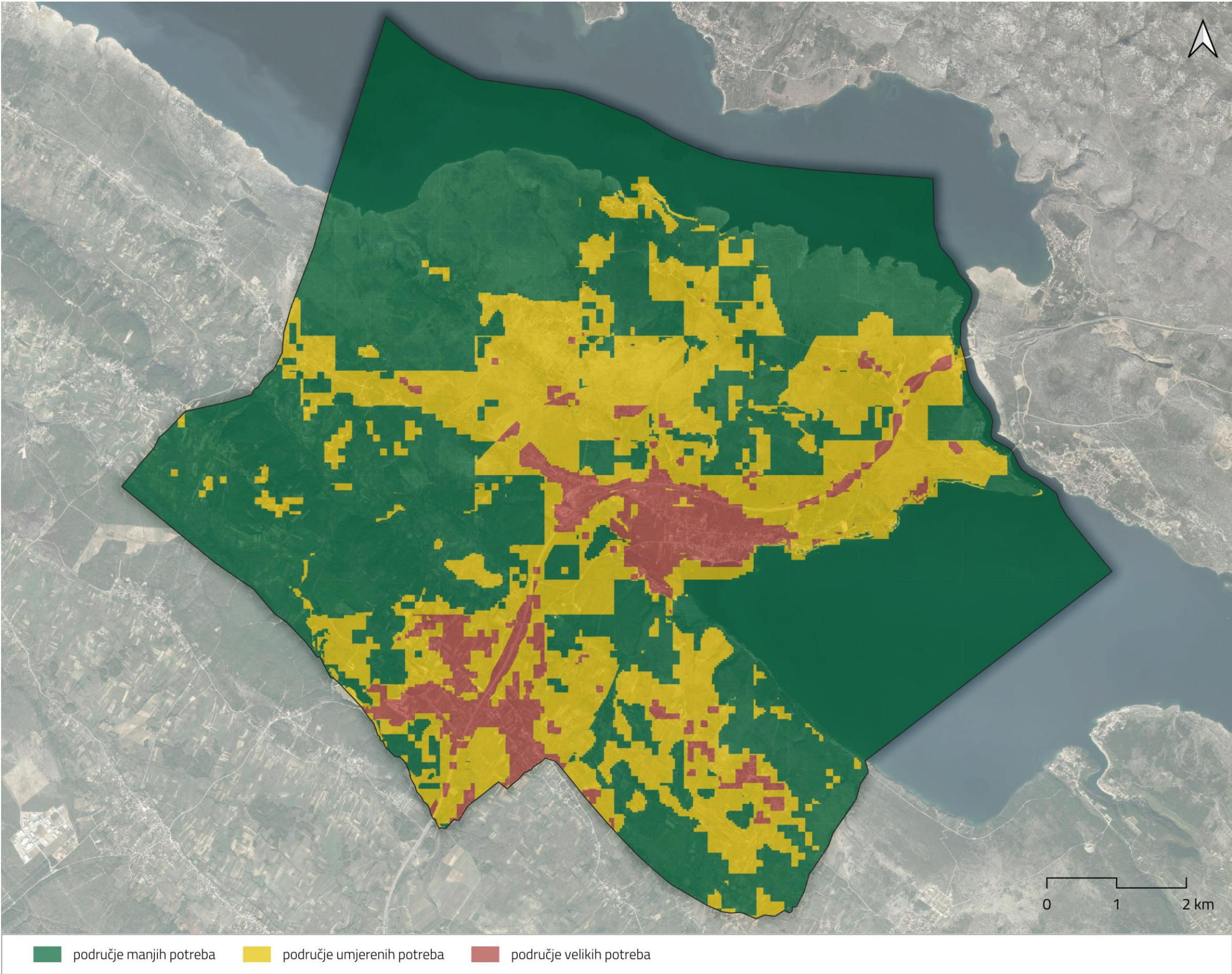
Sve navedeno ukazuje na nužnost strateškog i integriranog pristupa u planiranju i provedbi zelene urbane obnove koji će povezati zelenu infrastrukturu u funkcionalnu mrežu, unaprijediti prostorne kapacitete za društveno-rekreativno korištenje, valorizirati prirodne i kulturne resurse te uvesti načela kružnog gospodarenja u svakodnevnu prostornu praksu Općine Posedarja.

6.1.4. Sumarni pregled problemskih područja

Prostorne analize provedene u prethodnim poglavljima ovdje su preklapljene kako bi se dobio sveobuhvatan sumarni pregled problemskih područja odnosno područja na kojima se kumulativno javlja više problema prepoznatih u prostoru Općine Posedarja. Sinteza je obuhvaćala teme buke, svjetlosnog onečišćenja, toplinskog otoka, fragmentacije staništa i ekološke vrijednosti staništa te izloženosti poplavama. Pregledna karta za područje cijele Općine Posedarja dana je na Sl. 100.

Kao najproblematičnija područja se ocrtavaju samo naselje Posedarje i koridor koji tvori dionica autoceste A1. Ovako velika prometnica svakako je najvažniji fragmentacijski element u prostoru Općine, uzrokujući buku, svjetlosno onečišćenje (prvenstveno na području prometnih petlji), a osobito onemogućavanjem prijelaza većini organizama. Kako nije izgledno da će se u bližoj budućnosti na ovom području graditi novi zeleni mostovi, iznimno je važno u što većoj mjeri očuvati ili čak dodatno ozeleniti postojeće zelene prolaze ispod autoceste. Posedarje, nasuprot tome, karakterizira veći stupanj urbanizacije u odnosu na ostala naselja Općine, a to za sobom povlači i mnoge probleme koji se javljaju u urbanom prostoru, od nedostatka zelenila i prirodnih površina, preko pojave bujičnih i morskih poplava, do pojačanog intenziteta svjetlosnog i zvučnog onečišćenja. Nedostatak vegetacijskog pokrova i prekomjerno asfaltiranje površina dovode do pojačanog zagrijavanja u odnosu na okolinu i pojave efekta urbanog toplinskog otoka. Veće napore ubuduće treba uložiti u uređenje postojećeg i ugradnju novog zelenila unutar samog naselja, kako na javnim površinama i u prometnim koridorima, tako i na privatnim okućnicama, a osobito na većim otvorenim površinama poput parkirališta. Isto tako, nužno će biti ubuduće postrožiti nadzor nad gradnjom na području Općine i spriječiti bespravnu gradnju. Kao jedan od najvećih sanitarnih problema koji percipiraju mještani u obalnim naseljima ističe se ispuštanje kanalizacijskih voda u more, dok u gotovo svim naseljima u određenoj mjeri dolazi do pojave bujičnih poplava pa prioritet pri budućem uređenju infrastrukture treba dati projektu izgradnje vodnocomunalne infrastrukture Općine Posedarja (u sklopu aglomeracija Novigradskog i Karinskog mora).

Nasuprot tome, sjeverni i zapadni dijelovi Općine Posedarja uvelike su očuvali svoju prirodnost uslijed manjeg antropogenog pritiska i nepovoljnijih uvjeta za razvoj poljoprivrede i turizma. Oni predstavljaju prirodne jezgre koji čuvaju prirodnu raznolikost i iz kojih se ona može širiti u okolni prostor pa ih je ubuduće u najvećoj mogućoj mjeri potrebno očuvati. Osobito važne površine predstavljaju prirodni šumarci s visokom drvenastom vegetacijom, a trebalo bi razmotriti i mogućnosti za nova pošumljavanja. Prirodna obala i plaže još su uvelike očuvani na području Općine, osobito na sjeveru u Velebitskom kanalu i južnom dijelu Novigradskog mora. Posebno treba istaknuti potez od ušća Baštrice do uvale Žabokreka s plažom, otočićem i crkvicom sv. Duha. Ovo je područje osobito značajno za velik broj ptica i drugih organizama koji se ovdje gnijezde i/ili obitavaju te predstavlja pravu „oazu“ bioraznolikosti unutar granica Općine Posedarja, ali i jedno od krajobrazno najatraktivnijih i najznamenitijih vizura Posedarja pa je nužno prema ovom se predjelu nositi s osobitom pažnjom i brigom kako ne bi došlo do daljnje izgradnje ili devastacije u korist turizma.

Sl. 100. Sumarni pregled problemskih područja koja se javljaju na području Općine Posedarja

6.2. Gdje želimo biti?

Dok se neki problemi navedeni u potpoglavlju 6.1.3 pojavljuju već desetljećima, klimatske promjene već su sada dovele do njihova intenziviranja, a štete koje bi njima mogle nastati u budućnosti će biti još veće. Projicirane promjene u okolišu i životnom prostoru te prirodni rizici i ekološki gubici koji će iz toga proizaći obvezuju nas na održivo gospodarenje prostorom te jačanje otpornosti prostora, infrastrukture, lokalnih zajednica i biocenoza. Premda neke negativne posljedice neće imati znatniji utjecaj u razdoblju provedbe Strategije, otpornost treba planirati i graditi prije nego se one pojave. Stoga bi Općina Posedarje trebala početi poduzimati potrebne korake već sada kako bi nastupanje tih posljedica dočekala spremna i spriječila ljudske žrtve, štete na imovini i infrastrukturi i visoke financijske izdatke za oporavak.

Cilj je stoga da buduće stanje bude ono u kojem će otpornost prostora, zajednice i infrastrukture te ekološko stanje i kvaliteta otvorenih prostora na čitavom teritoriju Općine Posedarja biti vidljivo unaprijeđeni. U svim naseljima trebale bi biti prisutne multifunkcionalne zelene, vodene i druge prirodne površine koje će stanovnicima i turistima pružiti mogućnosti kvalitetnog, ugodnog i raznovrsnog provođenja vremena na otvorenom, potaknuti ih na fizičku aktivnost, kontakt s prirodom i održive oblike mobilnosti (pješačenje, bicikliranje), a istovremeno bi trebale unaprjeđivati kvalitetu okoliša, smanjivati prirodne rizike i ublažavati posljedice klimatskih promjena. Velik dio prirodnih područja Općine uvelike je izmijenjen i zamijenjen izgrađenim područjima ili poljoprivrednim površinama, no i dalje sadrži važne prirodne jezgre poput brojnih brda, šume Jurjevca ili uvale Žabokreka pa je potrebno postići bolju međupovezanost i povoljne ekološke uvjete u njima. Isto je tako potrebno omogućiti i veće društveno-rekreativno iskorištavanje ovih područja. To podrazumijeva uređenje novih parkovnih i funkcionalno-rekreativnih površina te pješačko-biciklističkih staza koji će potaknuti kontakte s prirodom, pružati brojne usluge ekosustava, a istovremeno donekle rasteretiti turistički pritisak na obalno područje.

Na navedeno upućuje i iznimno nezadovoljstvo trenutnim stanjem i brojem uređenih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina iskazano kroz anketno istraživanje što ukazuje na potrebe za unaprjeđenjem nekolicine postojećih zelenih površina te uređenje novih u svim naseljima. Općenito je potrebno razvijati participativni pristup pri planiranju i uređenju javnih površina kako bi se prostor bolje prilagodio stvarnim potrebama stanovnika. Uključivanjem u akcije sadnje drveća, uklanjanja otpada ili održavanja javnih zelenih površina u Posedarju će se poticati razvoj zdravih navika, društveno korisno djelovanje te pripadnost zajednici, a istovremeno će povećanje udjela zelenih površina pozitivno utjecati na vizualni identitet mjesta, poticati turističko posjećivanje i povećavati ugodu korištenja javnih prostora.

Napušteni prostori i zgrade i objekti koji se više ne koriste dovoljno ili optimalno i dalje mogu ispuniti različite socijalne, kulturne, poslovne i druge potrebe stanovništva ukoliko se na njih primjene načela kružnog gospodarenja. Obnova postojećih prostora i zgrada te njihovo efikasno i pluralno korištenje smanjit će neprekidni pritisak za novim izgrađenim prostorima, a oslobođene plohe koristit će se za razvoj javnih, društvenih i zelenih površina važnih za postizanje brojnih potreba stanovnika Općine Posedarja. Uz posjede u vlasništvu Općine, treba razmotriti mogućnosti otkupa privatnih objekata čijim bi se preoblikovanjem, obnovom ili prenamjenom stvorili multifunkcionalni prostori za građane, poduzetnike, udruge i druge interesne skupine. U kontekstu kružnosti pri gospodarenju prostorom i zgradama, prije svega je potrebno smanjiti količinu građevnog otpada

koji nastaje kao posljedica linearnog modela gospodarenja prostorom i zgradama uz optimizaciju korištenja energije i resursa.

6.2.1. Vizija razvoja

Problemi i potrebe navedeni u poglavlju 6.1.2 te perspektiva napretka i željenog stanja dana u poglavlju 6.2 u skladu su s konceptima razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama koji promišljanju, planiranju i upravljanju prostorom pristupaju s aspekta održivog razvoja, jačanja otpornosti i osiguravanja povoljnih životnih i ekoloških uvjeta u prostoru. Ta je perspektiva za Općinu Posedarje 2034. g., ali i kasnije, sažeta u sljedećoj viziji razvoja:

„Općina Posedarje razvija se u skladan mozaik obale, brda i polja gdje zelena mreža povezuje naselja, ljude i prirodu, a prostori i zgrade kroz kružno gospodarenje dobivaju novi život u službi zajednice i okoliša.“

6.3. Kako ćemo tamo stići?

Problemi koji su se javili u 20. st. posljedica su brzog tehnološkog napretka u građevinarstvu, prometu, izgradnji infrastrukture, regulaciji vodotoka, korištenju energije i turizmu koji nije praćen adekvatnim razmatranjima posljedica koje taj napredak ima na okoliš, klimu, bioraznolikost i društvo. Danas kad ne samo da smo svjesni suvremenih izazova poput klimatskih promjena i degradacije ekosustava te njihove sve veće prisutnosti i utjecaja na kvalitetu života i gospodarske potencijale, već aktivno doživljavamo njihove posljedice (poput toplinskog otoka, poplava, prekomjernog nastanka otpada, pretjerane ovisnosti o osobnim automobilima, emisija stakleničkih plinova i drugih štetnih čestica, otuđenja od prirode i ljudi...), nužno je početi poduzimati korake koji će početi adresirati te probleme i njihove posljedice. Potrebno je usvojiti nove pristupe koji omogućuju rješavanje višestrukih problema u prostoru na održiv, učinkovit, vizualno privlačan i ekološki prihvatljiv način jer će u suprotnom njihova sanacija u budućnosti biti još skuplja ili će posljedice biti nepovratne.

Zelena infrastruktura i kružno gospodarenje prostorom i zgradama komplementarni su pristupi kojima možemo adresirati problemi i potrebe sintetizirani u poglavlju 6.1.3 i donijeti željene promjene definirane u poglavlju 6.2. Ti pristupi razvijeni su s ciljem primjene rješenja utemeljenih na prirodi i kružnog korištenja prostora te omogućuju da se prostorne intervencije temelje na očuvanju resursa, smanjenju otpada, ponovnoj upotrebi materijala, energetske učinkovitosti i aktivnom uključivanju prirodnih elemenata u urbane sustave. Njihovom primjenom

Posedarje može oblikovati urbani prostor prilagođen budućim izazovima, istovremeno njegujući svoju prirodnu i kulturnu baštinu. U prostornom planiranju i uređenju Općine Posedarja ovi koncepti nisu sustavno primjenjivani pa će biti potrebno stvoriti preduvjete za njihovu integraciju u razvojno i prostorno planiranje, odnosno upravljanje njihovim razvojem što će osim prilagodbe upravljačkih procesa zahtijevati i razvoj stručnih kapaciteta. Budući da se oba pristupa prožimaju kroz prostor u javnom i privatnom vlasništvu i za uspješno funkcioniranje zahtijevaju napore svih korisnika prostora, neophodno će biti raditi na podizanju svijesti javnosti i dionika iz javnog, privatnog i civilnog sektora o održivom razvoju, ovim konceptima i vrijednosti prirodnih i doprirodnih ekosustava za otpornost ljudskog društva i infrastrukture.

6.3.1. Oblikovanje razvoja zelene infrastrukture Općine Posedarja

6.3.1.1. Načela razvoja mreže zelene infrastrukture Općine Posedarja

Planiranje i upravljanje mrežom zelene infrastrukture Općine Posedarja vodit će se osnovnim načelima utvrđenim u znanstvenoj i stručnoj literaturi (Di Marino i ostali, 2019, Monteiro i ostali, 2020):

- razvijenost u različitim mjerilima,
- velika međupovezanost,
- multifunkcionalnost,
- integracija s drugim sadržajima i funkcijama u prostoru te
- diversificiranost zelenih i vodenih površina,
- participativno i inkluzivno upravljanje.

Sastavnice zelene infrastrukture razvijat će se u različitim mjerilima (engl. *multiscale*) – od pojedinačnih stabala i zelenila na zgradama, preko džepnih parkova s dječjim igralištima i šetnica pa sve do većih parkova i sportsko-rekreacijskih zona.

Gdje god bude moguće, osiguravat će se ozelenjene veze (zeleni pojasevi, drvoredi i sl.) između zelenih površina kako bi se omogućilo i potaknulo pješaćenje te osigurala ekološka mobilnost. Povezanost (engl. *connectivity*) je posebno važna s ekološkog stajališta jer omogućuje mobilnost organizama, podržava interakcije među vrstama i povećava njihovu raznolikost. S ljudskog aspekta, povezanost je ključna za poticanje fizičke aktivnosti i promicanje održive mobilnosti bez upotrebe motornih vozila te povećanje prilika za kontakt s prirodom. Osiguravanjem fizičke povezanosti zelenih, vodenih i ozelenjenih površina omogućuje se i širenje povoljnih lokalnih okolišnih i klimatskih učinaka šire u izgrađeni prostor.

Mada nije uvijek moguće postići veliku multifunkcionalnost (engl. *multifunctionality*), kod uređenja novih i unaprjeđenja postojećih zelenih površina i potez te ozelenjivanja nezelenih lokaliteta nastojat će se osigurati niz usluga ekosustava kojima će oni obavljati različite socijalne, okolišne, ekološke, klimatske i javnozdravstvene funkcije. Prije svega će se nastojati omogućiti raznolikije društveno i rekreativno korištenje lokaliteta, no u

uređenju će se primjenjivati i načela koja će unaprijediti stanišne uvjete za korisnu urbanu floru i faunu te povećati upojni kapacitet urbanog okoliša radi sprječavanja plavljenja i doprinosa hlađenju zraka tijekom ljetnog dijela godine.

Izgrađeni prostor, osobito na privatnim posjedima i u ruralnim predjelima kakvi su za Općinu Posedarje karakteristični, razmjerno je dobro integriran sa zelenilom čime se osiguravaju brojne koristi koje izgrađeno tkivo većih naselja ne može pružiti ili čak ima suprotan učinak. Integracija (engl. *integration*) je manja u većim naseljima gdje je gustoća izgrađenosti veća. To će se sustavno rješavati na razini građevinskih područja, no prije svega treba osigurati integraciju zelenila s javnom izgrađenom infrastrukturom, prije svega ulicama, trgovima, parkiralištima i sl. Također će se problemi, koji su se do sada rješavali konvencionalnim sivim rješenjima, adresirati rješenjima utemeljenim na prirodi koji pored primarne funkcije generiraju i niz usluga ekosustava odnosno koristi za društvo i bioraznolikost.

Primjena svih ovih načela predmnijeva planiranje raznolikih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina (engl. *multisubject*), od parkova preko urbanih šuma i ozelenjenih šetnica do zelenih krovova i fasada. Pored međusobne raznolikosti površina, nastojat će se osigurati i raznolikost unutar samih tih površina kako bi se umjesto monotonog uređenja stvarali različiti ambijenti koji pružaju prilike za različite aktivnosti, ali i raznolike stanišne uvjete. Ova raznolikost ključna je za jačanje otpornosti ekosustava, pružanje različitih mogućnosti za odmor, rekreaciju, fizičku aktivnost i kontakt s prirodom te za jačanje multifunkcionalnosti cijele zelene infrastrukture. Unutarnja raznolikost također smanjuje vjerojatnost monotonije zelenih površina koja može dovesti do njihovog smanjenog korištenja.

Naposlijetku, zelene, vodene i ozelenjene površine planiraju se i uređuju za ljude – građane i posjetitelje Općine Posedarja. Stoga je jedino ispravno građane, a kad je moguće i posjetitelje, uključiti u planiranje i upravljanje kako bi se planska rješenja odgovarala na njihove preferencije, želje i potrebe. Stoga će planiranje i upravljanje zelenom infrastrukturom biti inkluzivno i participativno (engl. *inclusive and participatory*). Na taj će se način omogućiti svim zainteresiranim dionicima (stanovnicima kao budućim korisnicima zelenih i vodenih površina, organizacijama civilnog društva, poslovnim subjektima te dionicima iz javnog sektora) da se uključe u planiranje i upravljanje zelenom infrastrukturom i doprinesu oblikovanju svog životnog i radnog okruženja.

6.3.1.2. Koncept razvoja zelene infrastrukture Općine Posedarja

Područje Općine Posedarja karakterizira iznimna krajobrazna, geomorfološka i ekološka raznolikost proizašla iz spoja obale Novigradskog mora, flišnih udolina Ravnih kotara i kamenitih krških struktura podvelebitskog zaleđa. Ova složenost prostora predstavlja temelj za uspostavu funkcionalne i otporne mreže zelene infrastrukture temeljene na povezivanju prirodnih sustava i kulturnopovijesnih elemenata kroz prijedlog održivih prostornih praksi. Koncept razvoja zelene infrastrukture dan je na Sl. 101.

Šire područje Općine smješteno je na kontaktnom pojasu dvaju izrazito različitih krajobraznih sustava – flišnih dolina i krškog zaleđa. U tom međuprostoru krajobraz se fragmentira, raslojava i transformira stvarajući jedinstvenu prijelaznu zonu velike ekološke i krajobrazne vrijednosti. U toj zoni nalaze se mozaici travnjaka,

degradirane makije, maslinika i suhozida koji se postupno transformiraju prema sukcesiji čime gube ekološke i krajobrazne funkcije koje su nekoć imali. Kako bi se mreža zelene infrastrukture učvrstila, preporučuje se aktivna obnova i oživljavanje ovih struktura, s ciljem očuvanja njihove uloge u povezivanju staništa, zaštiti tla i prepoznavanju krajobraza.

Ekološka povezanost prostora dodatno se može ostvariti kroz revitalizaciju tradicionalnih linijskih elemenata poput pastirskih staza, suhozida i povremenih vodotoka koji, iako su dijelom zapušteni i izvan svakodnevne upotrebe, predstavljaju prirodne i kulturne osi povezivanja obale i zaleđa. Uređenje i oživljavanje starih pastirskih staza kao krajobrazno oblikovanih zelenih koridora pridonijelo bi boljoj pristupačnosti prostora, očuvanju lokalne memorije te stvaranju novih funkcionalnih i atraktivnih prostora za stanovnike i posjetitelje.

Urbanizirano središte Općine, naselje Posedarje, ima također važnu ulogu u povezivanju obalnog i prostora zaleđa. Njegovo uključivanje u mrežu zelene infrastrukture podrazumijeva revitalizaciju postojećih javnih zelenih površina, aktivaciju urbanih praznina te uvođenje elemenata zelene i plave infrastrukture s ciljem ublažavanja toplinskih otoka, jačanja mikroklimе i ukupne otpornosti na klimatske rizike. Elementi koji se preporučuju za implementaciju unutar naselja su svakako rješenja utemeljena na prirodi poput parkova, šetnica i ozelenjenih trgova čime bi se pridonijelo ne samo osnaživanju bioraznolikosti nego i jačoj prilagodbi na klimatske promjene.

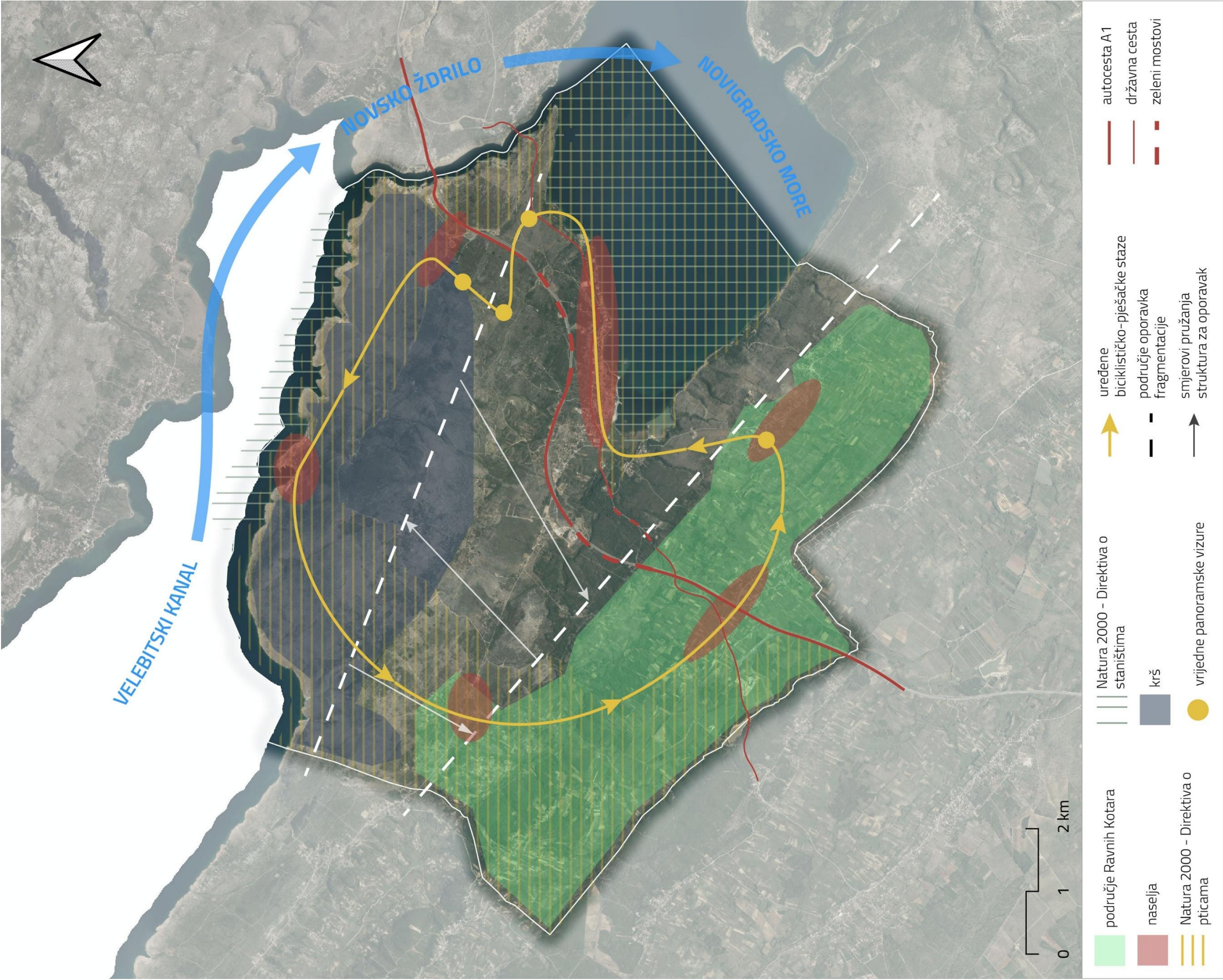
U cilju jačanja mreže zelene infrastrukture preporučuje se i uspostava biciklističko-pješačkih ruta koje bi povezivale naselja, krajobrazno vrijedne zone i točke interesa. Njihovo pažljivo krajobrazno oblikovanje omogućilo bi višestruke koristi, od poboljšanja lokalne mobilnosti i rekreacije do ekološkog povezivanja fragmenata prirodnog krajobraza i jačanja turističke prepoznatljivosti prostora. Rute mogu istovremeno povezivati i

potencijalne fokalne točke u prostoru, poput vidikovaca na točkama vrijednih panoramskih vizura, obnovljenih suhozidnih struktura i uređenih zelenih prostora čime se stvaraju novi slojevi identiteta i doživljava krajobraza.

Velik potencijal za razvoj zelene infrastrukture leži i u prirodnim terenima u sukcesiji koji uz odgovarajuće upravljanje mogu postati nove ekološke jezgre ili prijelazna staništa. Time se ne samo čuva biološka raznolikost, već i revitalizira prostor u skladu s njegovim prirodnim karakterom.

Kao glavne prostorne barijere ističu se autocesta A1 i državne prometnice koje fragmentiraju prostor i prekidaju kontinuitet prirodnih koridora, osobito u zonama gdje se susreću flišni i krški krajobrazi. Predlažu se mjere ublažavanja ovih barijera kroz formiranje zelenih tampon-zona, jačanje zelenih prolaza ispod mostova, renaturalizaciju degradiranih površina te uspostavu sustava integralne odvodnje u funkciji zadržavanja oborinske vode, mikroklimatske regulacije i povezivanja fragmenata prirodnog sustava.

Razvoj zelene infrastrukture Općine Posedarja temelji se na očuvanju postojećih prirodnih vrijednosti, uspostavi funkcionalnih veza između različitih krajobraznih sustava te aktivaciji prijelaznih i zanemarenih prostora. Pritom se preporučuje integracija prirodno utemeljenih rješenja u sve prostorne razine, od javnih prostora naselja do rubnih agroekoloških zona kako bi se osigurala dugoročna otpornost prostora, unaprijedila kvaliteta života te očuvala prepoznatljivost krajobraza.

Sl. 101. . Koncept razvoja mreže zelene infrastrukture Općine Posedarja

6.3.2. Model kružnog gospodarenja prostorom i zgradama u Općini Posedarju

S obzirom na strukturu i prostornu distribuciju prostora i zgrada koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja, model kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za Općinu Posedarje uključuje četiri modula koji su osmišljeni tako da se mogu kombinirati ovisno o potrebama pojedinog prostora odnosno zgrade (Error! Reference source not found.). Moduli su sljedeći:

- 1. kružna obnova prostora i zgrada,
- 2. uklanjanje izgrađenih prostora i zgrada u skladu s načelima kružnosti,
- 3. planiranje i gradnja novih prostora i zgrada u skladu s načelima kružnosti i
- 4. (re)programiranje korištenja prostora i zgrada.

Tab. 25. Prijedlog situacija u kojima se može naći prostor/zgrada i kombinacija modula kojima se može pristupiti unaprjeđenju te situacije

Tip lokaliteta	Primjenjivi moduli
(djelomično) derutni prostor/zgrada	kružna obnova i revitalizacija prostora i zgrada + (re)programiranje korištenja prostora i zgrada
derutni prostor/zgrada čija obnova nije ekonomična prema načelima kružnosti	uklanjanje izgrađenih prostora i zgrada uz očuvanje oporabljivih materijala i dijelova zgrada
prostor na kojem se može postići osjetno veća društvena korist uklanjanjem postojećih objekata i prenamjenom u javne i društvene sadržaje i funkcije	+ planiranje i gradnja novih prostora i zgrada u skladu s načelima kružnosti
novi projekt izgradnje	planiranje i gradnja novih prostora i zgrada u skladu s načelima kružnosti + (re)programiranje korištenja prostora i zgrada
prostor/zgrada koji se ne koristi optimalno u vremenskom i/ili prostornom pogledu	(re)programiranje korištenja prostora i zgrada

6.3.2.1. Područja pogodna za urbanu preobrazbu i/ili urbanu sanaciju

Prostorni plan uređenja Općine Posedarje propisuje potrebu donošenja urbanističkih planova uređenja za sve neuređene dijelove građevinskog područja i za izgrađene dijelove tih područja planiranih za urbanu preobrazbu ili urbanu sanaciju unutar građevinskog područja naselja. Posebno se naglašava potreba izrade UPU-a u slučaju gradnje ili rekonstrukcije u obalnom pojasu (osobito gradnje i uređenja morskih luka) koja nasipavanjem mora

kao posljedicu ima urbanu preobrazbu izgrađenog dijela obalnog pojasa. Međutim, istim planom nije određeno niti jedno izgrađeno područje na kojem se planira urbana preobrazba ili urbana sanacija, niti je izrađen UPU za takva područja.

6.3.3. Horizontalna načela

Horizontalna načela predstavljaju opće i interdisciplinarne teme koje se odnose na osnovna društvena načela poput demokracije, jednakosti (uključujući nediskriminaciju, rodnu ravnopravnost i pristupačnost za osobe s invaliditetom), održivosti (uključujući očuvanje resursa i održivi razvoj) te kvalitetnog upravljanja i suradnje s civilnim sektorom. Cilj horizontalnih načela je omogućiti svim građanima pristup javnim resursima i sudjelovanje u javnom i društvenom životu. Društvena vrijednost zelene infrastrukture ogleda se u poboljšanju kvalitete života u urbanim sredinama kroz mogućnosti provođenja vremena na otvorenom i korištenje javnih rekreacijskih, sportskih, kulturnih, zdravstvenih i obrazovnih sadržaja u sklopu ili u blizini elemenata zelene infrastrukture.

Strategija urbane zelene obnove Općine Posedarja postavlja ciljeve koji sinergijski doprinose razvoju i unaprjeđenju zelene infrastrukture, očuvanju ekološki i socijalno vrijednih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina, upravljanju prostorom i zgradama prema principima kružnosti, podršci razvoju zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja te podizanju svijesti o značaju i prednostima održivog upravljanja prostorom. SZUOOP također definira mjere i ciljeve usklađene s načelima održivog razvoja i poboljšanja kvalitete života, uključujući povećanje i očuvanje bioraznolikosti, prilagodbu i ublažavanje klimatskih promjena te poboljšanje kvalitete života građana kroz unaprjeđenje zelenih površina i zgrada.

Projekti i aktivnosti će omogućiti različitim društvenim skupinama pristup kvalitetnim zelenim i vodenim površinama bez diskriminacije, te će poticati njihovu interakciju i povezanost. Sve to bit će usklađeno s nacionalnim zakonodavstvom, uključujući Zakon o ravnopravnosti spolova (NN 82/08, 69/17) i Zakon o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08, 112/12), kao i s Pravilnikom o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (NN 78/13), osiguravajući pristupačnost osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti u fizičkom i informacijsko-komunikacijskom smislu.

7. STRATEŠKOPLANSKI OKVIR

Strateškoplanski okvir zelene urbane obnove Općine Posedarja razvijen je temeljem sinteze rezultata analitičkih poglavlja te izrađenih koncepta razvoja zelene infrastrukture i modela kružnog gospodarenja prostorom. Strateški plan zelene urbane obnove izrađen je tako da odgovara na konkretne razvojne potrebe i potencijale, uvažavajući horizontalna načela.

7.1. Strateški plan zelene urbane obnove u Općini Posedarju

Temeljem vizije razvoja (pogl. 6.2.1), koncepta razvoja zelene infrastrukture (pogl. 6.3.1.2) i modela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama (pogl. **Error! Reference source not found.**) definirano je pet strateških ciljeva:

1. Uspostava integrirane mreže zelene i plave infrastrukture kao temelja otpornosti naselja, očuvanja lokalnog identiteta i kvalitete života.
2. Primjena kružnih modela obnove, gradnje i korištenja prostora i zgrada s naglaskom na revitalizaciju zapuštenih prostora i očuvanje tradicijske arhitekture.
3. Razvoj upravljačkih i operativnih kapaciteta za provedbu zelene urbane obnove.

7.1.1. Strateški cilj 1. Uspostava integrirane mreže zelene i plave infrastrukture kao temelja otpornosti naselja, očuvanja lokalnog identiteta i kvalitete života

Prvi strateški cilj usmjeren je na uspostavu integrirane mreže zelene i plave infrastrukture koja predstavlja temelj otpornosti naselja Općine Posedarja, očuvanja lokalnog identiteta i unapređenja kvalitete života svih njezinih stanovnika. Ovaj cilj obuhvaća širok spektar krajobraznih, ekoloških i rekreativnih zahvata kroz koje se uređuju, ozelenjuju i valoriziraju različiti prostori, od središnjih trgova i parkova u Posedarju, Vinjercu i ostalim naseljima, do plaža, vidikovaca, memorijalnih i edukativnih šetnica. Aktivnosti uključuju i uređenje brojnih džepnih parkova, izletišta, dječjih igrališta i sportskih zona, kao i sadnju zaštitne vegetacije uz prometnice i erozijske zone te revitalizaciju degradiranih šumskih i travnjačkih staništa. Posebna pažnja pridaje se očuvanju bioraznolikosti, suzbijanju invazivnih vrsta i poticanju ekoloških pristupa u poljoprivredi čime se istovremeno podiže ekološka otpornost prostora i osigurava atraktivan, zdrav i održiv ambijent za život i boravak. Razvoj ove mreže doprinosi i društvenoj koheziji kroz stvaranje prostora za druženje, odmor i zajedničke aktivnosti lokalne zajednice.

Tab. 26. Strateškoplanski okvir za strateški cilj 1.

Posebni cilj	Razvojna mjera	Razvojna aktivnost	Razvojne potrebe na koje aktivnost odgovara
1.1. Razvoj mreže zelene infrastrukture u Posedarju	1.1.1. Unaprjeđenje i razvoj javnih zelenih površina u Posedarju	1.1.1.1. Proširiti i unaprijediti park uz crkvu sv. Marije	ZI1, PZI2
		1.1.1.2. Urediti zajednički vrt u Posedarju	ZI2
		1.1.1.3. Urediti džepni park u Gajinama	ZI2, PZI1, PZI2, KGP3
		1.1.1.4. Urediti džepni park u Tunjaricama	ZI2, PZI1, PZI2
		1.1.1.5. Urediti džepni park u sjeveroistočnom dijelu Posedarja	ZI2, PZI1, PZI2
		1.1.1.6. Ozeleniti južni rt mjesne plaže u Posedarju	ZI1, PZI1, PZI2, ZIP2, ZIP3
		1.1.1.7. Ozeleniti potporne zidove u Tunjaricama	ZI1, PZI2, PZI6

Posebni cilj	Razvojna mjera	Razvojna aktivnost	Razvojne potrebe na koje aktivnost odgovara
		1.1.1.8. Unaprijediti park za pse u Posedarju	ZI1, PZI2
		1.1.1.9. Urediti plažu za pse u Posedarju	ZI2, ZIP2
	1.1.2. Unaprjeđenje sportsko-rekreacijskih zona u Posedarju	1.1.2.1. Unaprijediti obalnu sportsko-rekreacijsku zonu u Posedarju	ZI1, ZIP4
		1.1.2.2. Kružno obnoviti stadion Gordana Dema i ozeleniti prostor ispred njega	ZI2, KG1
		1.1.2.3. Izgradnja pomoćnog nogometnog igrališta u Posedarju	ZIP4
	1.1.3. Unaprjeđenje i ozelenjivanje drugih javnih prostora u Posedarju	1.1.3.1. Unaprijediti i produljiti obalnu šetnicu u Posedarju	PZI1, PZI2, ZIP3
		1.1.3.2. Rekonstruirati Trg Martina Posedarskog	PZI2, PZI3, KG3, KG4, ZIP3
		1.1.3.3. Rekonstruirati Trg velika vrata	PZI2, PZI3, KG3, ZIP3
		1.1.3.4. Dodatno ozeleniti obalni trg u Posedarju	PZI2, KG4, ZIP3
		1.1.3.5. Ozeleniti obalno parkiralište u Posedarju	ZI1, PZI2, ZIP3
		1.1.3.6. Ozeleniti zonu groblja u Posedarju	ZI1, ZIP3
		1.1.3.7. Ozeleniti prometnice	ZI2, ZIP3
	1.1.4. Unaprjeđenje vrtićkih i školskih dvorišta u Posedarju	1.1.4.1. Ozeleniti dvorište Dječjeg vrtića Cvrčka radi osiguravanja hlada na dječjem igralištu	ZI1, UP4
		1.1.4.2. Ozeleniti dvorište OŠ Braće Ribar	ZI1, UP4
	1.1.5. Unaprjeđenje poslovnih prostora u Posedarju	1.1.5.1. Ozeleniti industrijsku zonu Posedarje–Slivnicu	PZI2, PZI6
1.2. Razvoj mreže zelene infrastrukture u Vinjercu	1.2.1. Unaprjeđenje i razvoj javnih zelenih površina u Vinjercu	1.2.1.1. Unaprijediti memorijalni džepni park	ZI1, PZI2
		1.2.1.2. Urediti džepni park u zapadnom Vinjercu	ZI2, PZI1, PZI2
		1.2.1.3. Unaprijediti mjesnu plažu u Vinjercu	ZI1, PZI2, ZIP2, ZIP3
		1.2.1.4. Unaprijediti plažu Pištac	ZI1, PZI2, ZIP2, ZIP3
		1.2.1.5. Unaprijediti plažu Trnovicu	ZI1, PZI2, ZIP2, ZIP3
		1.2.1.6. Urediti park za pse u Vinjercu	ZI2, PZI2, PZI3
		1.2.1.7. Urediti plažu za pse u Vinjercu	ZI2, ZIP2

Posebni cilj	Razvojna mjera	Razvojna aktivnost	Razvojne potrebe na koje aktivnost odgovara
	1.2.2. Unaprjeđenje i ozelenjivanje drugih javnih prostora u Vinjercu	1.2.2.1. Urediti šetnicu duž Obale Krasa do Tri drage	PZI1, PZI2, ZIP3
		1.2.2.2. Unaprijediti Trg ispred crkve	PZI2, ZIP3
		1.2.2.3. Krajobrazno urediti travnjak oko crkve	ZI1, PZI2
		1.2.2.4. Unaprijediti Trg ispred sela	PZI2, ZIP3
		1.2.2.5. Ozeleniti groblje u Vinjercu	ZI1, ZIP3
1.3. Razvoj mreže zelene infrastrukture u Podgradini	1.3.1. Unaprjeđenje i razvoj javnih zelenih površina u Podgradini	1.3.1.1. Urediti džepni park u Šalinama	ZI2, PZI1, PZI2
		1.3.1.2. Urediti džepni park na raskrižju u Žužama	ZI2, PZI1, PZI2
		1.3.1.3. Urediti park južno od crkve u Podgradini	ZI2, PZI1, PZI2
		1.3.1.4. Urediti džepni park u Crnjcima	ZI2, PZI1, PZI2
	1.3.2. Unaprjeđenje sportsko-rekreacijskih zona u Podgradini	1.3.2.1. Izgraditi sportsko-rekreativni centar u Podgradini s nogometnim igralištem	ZI1, KG2
		1.3.2.2. Unaprijediti manju sportsko-rekreacijsku zonu u Žužama	ZI1, ZIP4
		1.3.2.3. Unaprijediti rekreacijsku zonu u Nekićima	ZI1, ZIP4
	1.3.3. Unaprjeđenje i ozelenjivanje drugih javnih prostora u Podgradini	1.3.3.1. Krajobrazno urediti raskrižje u Šalinama uz ozelenjivanje autobusne postaje	ZI1, PZI2
		1.3.3.2. Dopuniti i produljiti drvored prema crkvi u Podgradini	PZI2
		1.3.3.3. Unaprijediti dvorište crkve u Podgradini	ZI1, PZI2
		1.3.3.4. Ozeleniti groblje u Podgradini	ZI1, ZIP3
1.4. Razvoj mreže zelene infrastrukture u Slivnici	1.4.1. Unaprjeđenje i razvoj javnih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina u Slivnici Gornjoj	1.4.1.1. Urediti izletišni park uz baru u Slivnici Gornjoj	ZI2, PZI1, PZI2
		1.4.1.2. Urediti memorijalni park uz groblje u Slivnici Gornjoj	ZI2, PZI1, PZI2
		1.4.1.3. Urediti vježbalište na otvorenom u Slivnici Gornjoj	ZIP4
		1.4.1.4. Unaprijediti školsko dvorište u Slivnici Gornjoj	ZI1, UP4
	1.4.2. Unaprjeđenje i razvoj javnih zelenih i ozelenjenih površina u Slivnici Donjoj	1.4.2.1. Urediti džepni park u Slivnici Donjoj	ZI2, PZI1, PZI2
		1.4.2.2. Unaprijediti sportsko-rekreacijsku zonu u Slivnici Donjoj	ZI1, ZIP4

Posebni cilj	Razvojna mjera	Razvojna aktivnost	Razvojne potrebe na koje aktivnost odgovara
	1.4.3. Unaprjeđenje i razvoj javnih zelenih površina u drugim dijelovima Slivnice	1.4.2.3. Unaprijediti i proširiti školsko dvorište u Slivnici Donjoj	ZI1, UP4
		1.4.3.1. Ozeleniti novo stambeno naselje Slivnicu	ZI2, PZI2
		1.4.3.2. Urediti džepni park u Kneževićima	ZI2, PZI1, PZI2
		1.4.3.3. Ozeleniti groblje u Slivnici	ZI1, ZIP3
1.5. Razvoj mreže zelene infrastrukture u drugim naseljima	1.5.1. Unaprjeđenje i razvoj zelenih, vodenih i ozelenjenih površina u Grguricama	1.5.1.1. Unaprijediti sportsko-rekreacijsku zonu u Grguricama	ZI1, ZIP4
		1.5.1.2. Urediti džepni park u Grguricama	ZI2, PZI1, PZI2
	1.5.2. Unaprjeđenje i razvoj zelenih, vodenih i ozelenjenih površina u Islamu Latinskom	1.5.2.1. Unaprijediti sportsko-rekreacijsku zonu u Islamu Latinskom	ZI1, ZIP4
		1.5.2.2. Urediti džepni park na travnjaku zapadno od crkve u Islamu Latinskom	ZI2, PZI1, PZI2
		1.5.2.3. Unaprijediti prostor oko Zelenog hrasta	ZI1
		1.5.2.4. Urediti drvored duž ulice između škole i crkve u Islamu Latinskom	ZIP3
		1.5.2.5. Ozeleniti dječje igralište u blizini škole u Islamu Latinskom radi osiguravanja hlada	PZI1
		1.5.2.6. Urediti prostor za nastavu na otvorenom u školskom dvorištu u Islamu Latinskom	ZI1, UP4
		1.5.2.7. Krajobrazno urediti dvorište crkve u Islamu Latinskom	ZI1, PZI2
	1.5.3. Unaprjeđenje i razvoj zelenih, vodenih i ozelenjenih površina u Ždrilu	1.5.3.1. Unaprijediti sportsko-rekreacijsku zonu u Ždrilu	ZI1, ZIP4
		1.5.3.2. Urediti džepni park u Ždrilu	ZI2, PZI1, PZI2
1.6. Razvoj mreže zelene infrastrukture u ruralnoj zoni	1.6.1. Uređenje prostora uvale Žabokreka	1.6.1.1. Urediti ornitološku šetnicu na ušću Baštice	PZI1, ZIP2
		1.6.1.2. Unaprijediti plažu Sveti Duh	ZI1, PZI2, ZIP2, ZIP3
		1.6.1.3. Unaprijediti otočić Sveti Duh	ZI1, PZI2, ZIP2, ZIP3
		1.6.1.4. Urediti urbanu šumu uz plažu Sveti Duh	ZI1, PZI1
	1.6.2. Valorizacija gradina	1.6.2.1. Urediti i valorizirati gradinu Budim	KGP1
		1.6.2.2. Urediti i valorizirati Lergovu gradinu	KGP1
		1.6.2.3. Unaprijediti pristupni put do Lergove gradine	PZI1, ZIP5, KGP1

Posebni cilj	Razvojna mjera	Razvojna aktivnost	Razvojne potrebe na koje aktivnost odgovara
	1.6.3. Unaprijeđenje brdskih predjela	1.6.3.1. Unaprijediti i ozeleniti križni put na Brisnici	ZIP5
		1.6.3.2. Unaprijediti vidikovce i brdske i šumske staze	ZIP5
		1.6.3.3. Urediti vidikovce i odmorišta duž ceste između Vinjerca i Ždrila	ZIP5
	1.6.4. Valorizirati vodene površine	1.6.4.1. Društveno-rekreativno valorizirati jezero Grabovac	ZI1, ZIP2
		1.6.4.2. Urediti edukativnu šetnicu u uzvodnom dijelu jezera Grabovca	ZI1, ZIP2
1.7. Očuvanje prirodnosti u ruralnim krajobrazima	1.7.1. Obnova i očuvanje staništa	1.7.1.1. Pošumiti degradirane šumske površine	PZI4
		1.7.1.2. Očuvati važna i rijetka travnjačka staništa	PZI4
		1.7.1.3. Suzbijati širenje invazivnih vrsta	PZI4
		1.7.1.4. Poticati tradicionalne djelatnosti i oblike korištenja zemljišta koji doprinose očuvanju staništa	PZI4
		1.7.1.5. Osigurati infrastrukturu za zbrinjavanje otpadnih voda iz kućanstava i gospodarstva	PZI4
	1.7.2. Osiguravanje ekološke mobilnosti u krajobrazu	1.7.2.1. Poticati ozelenjivanje međa među poljoprivrednim posjedima	PZI4
		1.7.2.2. Osigurati očuvanje prirodnosti područja ispod mostova u koridoru autoceste A1	PZI4
1.8. Osiguranje kvalitete životnog prostora rješenjima utemeljenim na prirodi	1.8.1. Razvoj zelene i održive komunalne infrastrukture	1.8.1.1. Razmotriti razvoj biciklističke infrastrukture unutar i između naselja	ZIP5
		1.8.1.2. Dovršiti zamjenu svih rasvjetnih tijela ekološki prihvatljivima	PZI4
		1.8.1.3. Izraditi studiju mogućnosti primjene rješenja integralne odvodnje oborinskih voda radi zaštite od poplava	PZI4
	1.8.2. Uređenje zelenih elemenata radi osiguranja kvalitete životnog prostora	1.8.2.1. Saditi zaštitne vegetacijske pojaseve između autoceste i naselja	PZI6
		1.8.2.2. Saditi zaštitnu vegetaciju na padinama izloženim nepovoljnim geomorfološkim procesima	PZI6
		1.8.2.3. Sanirati ilegalna odlagališta otpada uz primjereno ozelenjivanje	PZI4, PZI6
	1.8.3. Poticanje primjene mjera zelene infrastrukture na privatnim posjedima	1.8.3.1. Osmisliti i provoditi program poticanja uređenja zelenih okućnica	PZI6, UP4
		1.8.3.2. Osmisliti i provoditi program poticanja ekoloških pristupa u poljoprivredi	UP4

7.1.2. Strateški cilj 2. Primjena kružnih modela obnove, gradnje i korištenja prostora i zgrada s naglaskom na revitalizaciju zapuštenih prostora i očuvanje tradicijske arhitekture

Drugi strateški cilj usmjeren je na primjenu kružnih modela obnove, gradnje i korištenja prostora i zgrada s naglaskom na revitalizaciju zapuštenih prostora i očuvanje tradicijske arhitekture Općine Posedarja. Predviđa se provođenje energetske obnove javnih zgrada, kružna obnova i reprogramiranje napuštenih poslovnih prostora i zemljišta te uređenje društvenih domova, prostora za zdravstvenu skrb, odgoj i obrazovanje, kao i novih javnih objekata, sve prema načelima kružnosti. Obnova obuhvaća i autobusne postaje, dječje vrtiće, dom zdravlja i

prostore DVD-a, uz ozelenjivanje i prilagodbu suvremenim standardima. Poseban naglasak stavlja se na uspostavu reciklažnog dvorišta za građevni otpad, razvoj mehanizama za prodaju oporabljениh građevnih materijala te poticanje kružne obnove privatnih i državnih objekata kroz različite programe. Time se smanjuje potreba za novim zahvatima u prostoru, štiti lokalna baština i pokreće novi život u postojećim građevinama, čime se osigurava racionalno i odgovorno korištenje prostornih i materijalnih resursa Općine.

Tab. 27. Strateškoplanski okvir za strateški cilj 2.

Posebni cilj	Razvojna mjera	Razvojna aktivnost	Razvojne potrebe na koje aktivnost odgovara
2.1. Primjena načela kružnosti u gospodarenju prostorima i zgradama u vlasništvu Općine Posedarja	2.1.1. Kružna obnova i unaprjeđenje prostora i zgrada u javnom vlasništvu u Posedarju	2.1.1.1. Provesti energetsku obnovu zgrada u javnom vlasništvu	KG1
		2.1.1.2. Kružno obnoviti i reprogramirati poslovne prostore i zemljišta u vlasništvu Općine	KG1, KG3, KG5
		2.1.1.3. Provesti energetsku obnovu dječjeg vrtića Cvrčka	KG1
		2.1.1.4. Obnoviti autobusne postaje uz njihovo ozelenjivanje	KGP3
	2.1.2. Kružna obnova i unaprjeđenje konkretnih lokaliteta u javnom vlasništvu	2.1.2.1. Kružno obnoviti i unaprijediti Dom zdravlja u Posedarju	KG1, KG5
		2.1.2.2. Kružno obnoviti i unaprijediti prostor dječjeg vrtića Cvrčka u Posedarju	KG1, KG5
		2.1.2.3. Kružno obnoviti sportsku dvoranu u okviru OŠ Braće Ribar	KG1, KG5
		2.1.2.4. Kružno obnoviti ili ukloniti sadašnji prostor DVD-a Posedarja	KG1, KG5
		2.1.2.5. Kružno obnoviti zgradu i dvorište na Obali Ante Damira Klanca 9	KG1, KG5
		2.1.2.6. Obnoviti društveni dom u Slivnici Gornjoj	KG1, KG5
	2.1.3. Razvoj funkcija u obnovljenim prostorima i zgradama	2.1.3.1. Uspostaviti knjižnicu u obnovljenom objektu u Posedarju	KG3
		2.1.3.2. Uspostaviti ustanove za brigu o starijim i nemoćnim osobama u obnovljenim objektima	KG3
		2.1.3.3. Urediti društvene domove za događanja i druženja u napuštenim zgradama u svim naseljima	KG3
	2.1.4. Gradnja novih javnih prostora i zgrada prema načelima kružnosti	2.1.4.1. Graditi nove javne prostore i zgrade prema načelima kružnosti	KG2
		2.1.4.2. Izgraditi novu zgradu općinske uprave prema načelima kružnosti	KG2
		2.1.4.3. Izgraditi novi dječji vrtić prema načelima kružnosti	KG2

Posebni cilj	Razvojna mjera	Razvojna aktivnost	Razvojne potrebe na koje aktivnost odgovara
		2.1.4.4. Izgraditi novi kompleks za potrebe DVD-a Posedarja uz primjenu načela kružnosti	KG2
2.2. Promoviranje načela kružnosti u gospodarenju prostorima i zgradama koji nisu u vlasništvu Općine Posedarja	2.2.1. Poticanje primjene načela kružnog gospodarenja na prostorima i zgradama u privatnom vlasništvu	2.2.1.1. Osmisliti i provoditi program poticanja kružne obnove degradiranih i nekorištenih posjeda i zgrada i njihovog stavljanja u funkciju	KG1, KG5, UP4, KGP2
		2.2.1.2. Osmisliti i provoditi program poticanja primjene načela kružnosti u gradnji	KG2, UP4, KGP2
		2.2.1.3. Osmisliti i provoditi program poticanja kružnog zbrinjavanja građevnog otpada	KG5, UP4, KGP2
	2.2.2. Poticanje kružne obnove i unaprjeđenja korištenja prostora i zgrada u državnom vlasništvu	2.2.2.1. Uspostaviti dijalog s državom radi obnove i stavljanja u funkciju objekata u njenom vlasništvu	KG1, KG3, UP3
2.3. Osiguravanje preduvjeta za kružno gospodarenje prostorom i zgradama	2.3.1. Uspostava sustava zbrinjavanja i oporabe građevnog otpada	2.3.1.1. Izgraditi reciklažno dvorište za građevni otpad	KG5
		2.3.1.2. Uspostaviti mehanizam prodaje oporabljenih građevnih materijala i dijelova zgrada	KG5, UP4

7.1.3. Strateški cilj 3. Razvoj upravljačkih i operativnih kapaciteta za provedbu zelene urbane obnove

Treći strateški cilj odnosi se na razvoj upravljačkih i operativnih kapaciteta potrebnih za uspješnu provedbu zelene urbane obnove, uključujući organizacijska, stručna i tehnička rješenja koja omogućuju održivo upravljanje zelenom infrastrukturom i kružnim gospodarenjem prostorom i zgradama. Planira se uspostaviti radno mjesto zaduženo za koordinaciju strategije, izraditi akcijski plan i unaprijediti prostorne planove radi stvaranja formalnih preduvjeta za provedbu mjera zelene obnove. U sklopu cilja razvijaju se geoinformatička rješenja za praćenje

zelene infrastrukture i stanja građevinskog fonda, unaprjeđuju standardi uređenja i održavanja javnih prostora te uvode alternativni načini navodnjavanja i programi dodjele vrtnih parcela građanima. Jačat će se znanja i vještine službenika i komunalnih radnika, povećati kapaciteti općinskog odjela za provedbu projekata dok će participativne radionice i suradnje s udrugama, gospodarskim subjektima i nacionalnim institucijama osigurati šire uključivanje zajednice. Aktivnosti obuhvaćaju i edukaciju o bioraznolikosti, pravilnom gospodarenju otpadom i uklanjanju invazivnih vrsta čime se stvara čvrsta baza za dugoročnu provedbu zelene i kružne transformacije Općine Posedarja.

Tab. 28. Strateškoplanski okvir za strateški cilj 3.

Posebni cilj	Razvojna mjera	Razvojna aktivnost	Razvojne potrebe na koje aktivnost odgovara
3.1. Organizacija sustava za provedbu Strategije	3.1.1. Uspostava sustava upravljanja provedbom Strategije	3.1.1.1. Odrediti radno mjesto zaduženo za koordinaciju provedbe strategije zelene urbane obnove	UP5
		3.1.1.2. Izraditi akcijski plan za provedbu Strategije zelene urbane obnove Općine Posedarje	UP5
	3.1.2. Osiguravanje preduvjeta za provedbu projekata zelene urbane obnove	3.1.2.1. Provesti izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine Posedarja radi osiguravanja preduvjeta za zelenu urbanu obnovu	PZI5, KG6, UP1
		3.1.2.2. Ugraditi ciljeve i mjere zelene urbane obnove u urbanističke planove	PZI5, KG6, UP1
		3.1.2.3. Provesti potrebne radnje za osiguravanje zemljišta za provedbu projekata zelene urbane obnove	KG6
3.2. Usmjeravanje primjene pristupa zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama	3.2.1. Razvoj alata za upravljanje i planiranje zelene infrastrukture	3.2.1.1. Unaprijediti standarde uređenja zelenih i drugih javnih površina	ZI3
		3.2.1.2. Unaprijediti standarde održavanja zelenih i drugih javnih površina	ZI3
		3.2.1.3. Izraditi geoinformatičko rješenje za evidentiranje zelene infrastrukture	UP1
		3.2.1.4. Sustavno evidentirati zelene, ozelenjene, vodene i druge prirodne površine	UP1
		3.2.1.5. Redovito ažurirati geoprostornu evidenciju zelene infrastrukture	UP1
		3.2.1.6. Donijeti odluku o određivanju naziva parkova na području Općine Posedarja	UP1
		3.2.1.7. Iznaći i osnažiti alternativne načine prikupljanja vode za održavanje zelenih površina	UP1
		3.2.1.8. Razraditi program dodjeljivanja vrtnih parcela zainteresiranim građanima	UP1
	3.2.2. Razvoj alata za kružno gospodarenje prostorom i zgradama	3.2.2.1. Izraditi uputu o primjeni načela kružnosti u gospodarenju prostorom i zgradama u javnom vlasništvu	UP1
		3.2.2.2. Izraditi geoinformatičko rješenje za evidentiranje prostora i zgrada koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja	UP1

Posebni cilj	Razvojna mjera	Razvojna aktivnost	Razvojne potrebe na koje aktivnost odgovara
3.3. Jačanje kapaciteta za zelenu urbanu obnovu		3.2.2.3. Sustavno evidentirati prostore i zgrade koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja	UP1
		3.2.2.4. Redovito ažurirati geoprostornu evidenciju prostora i zgrada koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja	UP1
	3.3.1. Jačanje ljudskih potencijala u općinskoj upravi za zelenu urbanu obnovu	3.3.1.1. Razviti znanja i vještine iz područja upravljanja razvojem zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama	UP2
		3.3.1.2. Jačati vještine pisanja, prijave i vođenja projekata za vanjsko sufinanciranje	UP2
		3.3.1.3. Osnažiti kapacitete Jedinstvenog upravnog odjela radi povećanja obujma posla vezanog za razvoj zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama i osiguravanja njihovog sufinanciranja	UP2
	3.3.2. Jačanje kapaciteta komunalnih poduzeća za primjenu pristupa zelene infrastrukture	3.3.2.1. Obučiti komunalne radnike o održavanju javnih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina sukladno postavljenim standardima	UP2
		3.3.2.2. Povećati broj komunalnih radnika radi povećanja broja javnih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina	UP2
	3.4. Participativno planiranje i upravljanje prostorom	3.4.1.1. Provoditi participativne radionice planiranja za građane	UP3, UP4
		3.4.1.2. Jačati sudjelovanje udruga u participativnom planiranju i upravljanju prostorom	UP3
		3.4.2.1. Razvijati partnerstvo i suradnju s gospodarskim subjektima radi zajedničkih napora na projektima zelene urbane obnove	UP3
		3.4.2.2. Razvijati partnerstvo i suradnju s Hrvatskim vodama radi unaprjeđenja, renaturalizacije i društveno-rekreativnog korištenja vodenih površina	UP3
		3.4.2.3. Razvijati partnerstvo i suradnju s Hrvatskim šumama radi obnove i društveno-rekreativnog korištenja šumskih površina	UP3
		3.4.2.4. Razvijati partnerstvo i suradnju s Hrvatskim cestama i Hrvatskim autocestama radi ozelenjivanja prometnih površina i koridora	UP3
		3.4.2.5. Razvijati partnerstvo i suradnju sa susjednim jedinicama lokalne samouprave radi suradnje na regionalnim projektima zelene urbane obnove	UP3
3.5. Podizanje svijesti o održivom razvoju	3.5.1. Promjena ponašanja radi osiguravanja održivog razvoja	3.5.1.1. Jačati svijest o važnosti pravilnog odlaganja otpada	UP4
		3.5.1.2. Educirati građane o uklanjanju invazivnih biljaka	UP4, ZIP1
		3.5.1.3. Organizirati edukativne radionice o očuvanju bioraznolikost i resursne osnove	UP4, ZIP1
	3.5.2. Poticanje zdravih navika	3.5.2.1. Koristiti ekološki proizvedene poljoprivredne proizvode u vrtićkim i školskim restoranima	UP4
		3.5.2.2. Uvesti sustav javnih bicikala	UP4, ZIP4

7.2. Strateške smjernice za uređenje i unaprjeđenje zelenih, vodenih i ozelenjenih površina

Ovo poglavlje donosi strateške smjernice za oblikovanje i poboljšanje različitih elemenata zelene infrastrukture – od parkovnih površina, uređenih plaža, šetnica i sportsko-rekreacijskih zona do trgova, ulica, parkirališta te vrtićkih i školskih dvorišta. Smjernice su izrađene u skladu s lokalnim prostornim, klimatskim i ekološkim karakteristikama te promišljene tako da pridonese smanjenju negativnih učinaka urbanih toplinskih otoka, očuvanju bioraznolikosti i krajobrazne prepoznatljivosti područja. One uključuju preporuke o uklanjanju nepotrebnih vodonepropusnih podloga, ozelenjivanju drvenastom i grmolikom vegetacijom, prilagodbi biljnog materijala sušnim uvjetima te primjeni rješenja koja povećavaju bioklimatsku ugodu i potiču održivo korištenje prostora. Na taj način stvorit će se kvalitetniji uvjeti za boravak na otvorenom, potaknuti aktivan i zdrav život stanovništva i jačati ukupna ekološka otpornost Općine.

7.2.1. Parkovne površine

Parkovne površine uključuju parkove, džepne parkove, memorijalne parkove i druge uređene javne zelene površine koji se razlikuju prema veličini pa time i mogućnostima intervencija. Što je parkovna površina veća, omogućuje veću raznolikost ambijenata i opreme koji mogu podržati prilike različite odmora, šetnju, rekreaciju, dječju igru i druge društvene i rekreativne aktivnosti. Budući da se u većini slučajeva planira jedna parkovna površina po naselju, trebalo bi osigurati gdje god je to moguće da ona uključuje sadržaje za različite skupine korisnika (djecu, mlade, starije, obitelji, osobe s kućnim ljubimcima, rekreativce, turiste itd.).

Općenito bi parkovne površine trebalo uređivati na način da se osigura **što veći broj stabala radi osiguravanja hladovine** koja omogućuje njihovo korištenje. Pritom bi za omogućavanje korištenja trebalo osigurati dovoljan broj **klupa u hladovini**. Gdje to prostorni uvjeti dopuštaju mogu se ugrađivati sjenice, stolovi za šah, dječja igrala i druga društveno-rekreativna oprema. Svakako bi trebalo na svakoj parkovnoj površini ugraditi **javnu česmu s pitkom vodom**. Parkovne površine su razmjerno male i stoga bi radi povećanja njihovog povoljnog klimatskog i okolišnog učinka valjalo ukloniti svo nepotrebno vodonepropusno opločenje i prioritzirati prirodnu, po mogućnosti travnatu podlogu te, gdje je god moguće, saditi grmoliku i drvenastu vegetaciju.

Iznimno je važno kod uređenja i unaprjeđenja parkovnih površina ukloniti sve prisutne invazivne vrste i poduzeti mjere koje će spriječiti njihovo nicanje kao ne bi došlo do nepovoljnih ekoloških utjecaja i dodatnih troškova koje ona može imati na projektirani biljni materijal i parkovnu opremu. Isto tako bi trebalo izbjegavati primjenu alergenih vrsta u krajobraznom uređenju.

7.2.2. Uređene plaže

S obzirom na to da se može očekivati pogoršanje bioklimatskih uvjeta u budućnosti (uslijed povećanja ljetnih temperatura i opasnosti koje izloženost Sunčevoj radijaciji predstavlja za ljudsko zdravlje), nužno je promijeniti pristup uređenju plaža. Prije svega je potrebno **osigurati hladovinu kroz sadnju visokog zelenila** koje istovremeno i hladi zrak. Unaprjeđenju uvjeta za korištenje plaža svakako će doprinijeti i ugradnja javnih česmi **s pitkom vodom** te uređenje dodatnih društveno-rekreativnih sadržaja.

7.2.3. Šetnice

Da bi šetnice doista ispunjavale svoju funkciju u prognoziranim klimatskim uvjetima, potrebno ih je uređivati na način koji će osiguravati bioklimatsku ugodu. To podrazumijeva **ozelenjivanje drvenastom i grmolikom vegetacijom** koja pruža prijekopotrebnu hladovinu i ima kapacitet hladiti zrak (kroz transpiraciju). Isto tako bi trebalo postavljati i adekvatnu opremu (klupe, koševе za smeće, česme s pitkom vodom) te pritom osigurati da su klupe u hladu. Gdje je to moguće, šetnice bi trebalo snažnije fizički odvojiti od ceste (primjerice, živicom). Kada se koriste vodonepropusne podloge, prednost treba dati izboru reflektirajućih i svijetlih materijala.

7.2.4. Sportsko-rekreacijske zone

Sportsko-rekreacijske zone u Općini Posedarju predominantno karakteriziraju asfaltirana igrališta, dječja igrališta s opločenjem i prirodna travnata vegetacija u okruženju koja ne olakšava korištenje tih zona u ljetnim mjesecima. Dječja igrališta su u takvim zonama često malena i nezaštićena od direktne Sunčeve radijacije. Stoga bi sportsko-rekreacijske zone trebalo unaprijediti sadnjom visoke vegetacije koja omogućuje hladovinu, osobito nad dječjim igralima i tribinama. Sportsko-rekreacijske zone su često dovoljno velike da je moguće urediti i dodatne rekreativne sadržaje pa bi valjalo urediti vježbališta na otvorenom (pod hladovinom) gdje je to moguće. Na taj se način potiče tjelesna aktivnost koja je iznimno važna za ljudsko zdravlje. Mnoge zone imaju dovoljno prostora i za krajobrazno uređenje džepnog parka za kojeg često nema povoljne lokacije u drugim dijelovima naselja. Prioritet bi u uređenju zbog klimatskih i okolišnih učinaka trebale imati vodopropusne podloge pod biljnim pokrićem pa se predlaže uklanjanje svih nepotrebnih vodonepropusnih podloga. Kada se ipak koriste vodonepropusne podloge (primjerice na igralištima), prednost treba dati izboru reflektirajućih i svijetlih materijala.

7.2.5. Trgovi

Koncept posve oploćenih trgova nastao je u vrijeme kada klimatske promjene nisu predstavljale problem. Želimo li zadržati društvenu funkciju trgova, što je osobito važno u turističkim mjestima, neophodno je prilagoditi trgove na način koji će ublažiti negativne klimatske utjecaje i omogućiti ugodniji boravak na njima. U tom pogledu je potrebno **ozeleniti trgove sadnjom drveća i grmlja** (nezasjenjene travnate površine tek se malo slabije zagrijavaju od asfalta), a gdje je moguće i ozelenjivanjem fasada. Svaki trg bi trebao imati **pristup pitkoj vodi na javnoj česmi**. Kada se koriste vodonepropusne podloge, prednost treba dati izboru reflektirajućih i svijetlih materijala.

Unaprjeđenje Trga Martina Posedarskog treba podrazumijevati izmještanje parkirališta (osobito s obzirom na to da je izgrađeno veliko obalno parkiralište u neposrednoj blizini) te formiranje ozelenjene pješačke zone. Na dijelu trga moguće je obnoviti tržnu funkciju odnosno urediti tržnicu.

7.2.6. Ulice

Stanovnici i posjetitelji se sve češće okreću korištenju automobila jer bioklimatski uvjeti na ulicama postaju sve neugodniji. Stoga je potrebno **ozeleniti ulice sadnjom drvoreda** koji će stvarati hladovinu nad pješačkim i biciklističkim stazama. Na taj način će se poticati pješačenje i bicikliranje kao održivi načini prometovanja u naseljima koji imaju i važne zdravstvene koristi (osobito s obzirom na to da je nedostatak tjelesne aktivnosti sve važniji uzrok bolesti i smrti). Povećanju bioklimatske ugone na ulicama može doprinijeti i **ozelenjivanje fasada**.

7.2.7. Velika parkirališta

Velika parkirališta jedan su od najvećih uzročnika toplinskog otoka grijući zrak u svojoj okolini i stvarajući neugodne bioklimatske uvjete. Upravo ih je stoga potrebno ozeleniti. Kroz ozelenjivanje je potrebno postići **što veću površinu pod krošnjama** kako bi se smanjilo dopiranje Sunčeve radijacije do podloge. Pritom je važno osigurati dostatne zemljane površine kako bi se mogao razviti korijenski sustav koji može podržati široku krošnju. Također je važno adekvatno pripremiti tlo kako bi se osigurali uvjeti za opstanak i zdravi razvoj stabala. Budući da su velika parkirališta često znatno onečišćena različitim tvarima iz vozila, vodopropusne površine unutar i oko parkirališta bi trebalo oblikovati kao fitoremedijacijske pojaseve s biljkama sposobnim ukloniti onečišćujuće tvari prilikom procjeđivanja u tlo. Osim unaprjeđenja klimatskih uvjeta, zelenilo na parkiralištima može znatno povećati i ambijentalnu kvalitetu prostora.

7.2.8. Vrtića i školska dvorišta

Vrtića i školska dvorišta često su nedovoljno iskorištena za dječju igru i odgojno-obrazovne svrhe. Kako bi se omogućilo korištenje tih dvorišta, posebice u toplim mjesecima, potrebno je provesti ozelenjivanje koje će osigurati potrebnu hladovinu, osobito nad dječjim igralima. Osim toga, moguće je i poželjno postavljanje edukativnih i rekreativnih sadržaja te oblikovanje prostora za nastavu na otvorenom koje će omogućiti i potaknuti učenje o prirodi, ekologiji i održivom ponašanju. U kasnijim fazama je kao odgojnu aktivnost moguće i same učenike uključiti u brigu o dvorištu.

7.2.9. Priprema tla i odabir biljnog materijala

S obzirom da Općinu Posedarje obilježava sredozemna klima s vrućim i suhim ljetima kada se javlja i nedostatak vode kojom bi se zelene površine mogle održavati, važno je prilagoditi supstrat i biljni materijal takvim hidroklimatskim uvjetima. Potrebno je osigurati kvalitetu tla i pripremiti ga za sadnju bilja na način koji će osigurati njegov razvoj. Ako je tlo pretjerano kompaktno, korijenski sustav neće se razvijati u dubinu već lateralno čime će s jedne strane uzrokovati štetu na infrastrukturi, osobito stazama i cestama, dok plitko korijenje znači i manju stabilnost drveća u slučaju ekstremnih vjetrova pa može doći do rušenja i dodatne štete, pa čak i žrtava.

U pogledu biljnog materijala, treba birati one vrste trava, grmlja i drveća koje su prilagođene sušnim uvjetima i mogu opstajati i razvijati se bez velikih količina vode i primjene kemijskih sredstava za zaštitu bilja. Budući da je cilj osigurati hladovinu, valja izbjegavati korištenje patuljastih i vrsta bez razvijene krošnje u krajobraznom uređenju. Pritom je osobito važno izbjegavati primjenu invazivnih i alergenih biljnih vrsta koje mogu stvoriti različite zdravstvene i ekološke štete i ugroziti infrastrukturu i opremu.

7.3. Strateške smjernice za kružno gospodarenje prostorom i zgradama

U izgradnji i obnovi javnih prostora i zgrada te programiranju njihovog korištenja prednost treba davati primjeni načela kružnosti. To podrazumijeva planiranje multifunkcionalnih prostora i zgrada uz osiguravanje njihove energetske učinkovitosti, obzirno i kružno gospodarenje građevinskim materijalima i dijelovima zgrada i primjenu zelenih konstruktivnih elemenata (fasade, zidovi, krovovi, balkoni i dr.) gdje god je moguće. Osobito je važno da se prioritizira obnova odnosno revitalizacija napuštenih i nekorištenih prostora i zgrada umjesto nove gradnje radi zadovoljavanja potreba za prostorom kao i da se izbjegava rušenje i uklanjanje izgrađenih prostora i zgrada kad god je moguća efikasna obnova.

7.3.1. (Djelomično) derutni prostori i zgrade

Većina prostora i zgrada koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja je djelomično ili posve derutna, a manjim dijelom održavana. Stoga je takve lokalitete potrebno kružno obnoviti i revitalizirati kako bi se omogućilo i osiguralo njihovo dugotrajnije i učinkovitije korištenje odnosno produljenje njihove upotrebljivosti u slučajevima kada su napušteni prije isteka svog životnog vijeka. Primjenom načela kružnosti može se očuvati funkcionalnost i ekonomska vrijednost tih prostora i zgrada, optimizirati troškovi održavanja te smanjiti količina građevnog otpada koji bi nastao nepotrebnim i/ili prijevremenim rušenjem. Nakon obnove, prostori i zgrade trebaju biti održivi, energetske i resursno učinkoviti te prilagođeni planiranoj namjeni, a građevni otpad potrebno je sortirati kako bi se izdvojili i sačuvali svi materijali i dijelovi pogodni za ponovnu upotrebu. Obnovljenoj zgradi ili prostoru potrebno je obnoviti postojeću ili dati novu funkciju uz optimizaciju korištenja.

7.3.2. Krajnje derutni prostori i zgrade

U slučajevima prostora i zgrada u iznimno lošem stanju gdje obnova nije isplativa, čak ni prema načelima kružnosti, a njihovo bi uklanjanje i prenamjena u javne zelene površine ili druge društvene sadržaje moglo donijeti znatno veću društvenu korist, valja ukloniti izgrađeni prostor ili zgradu uz maksimalno očuvanje materijala i dijelova koji se mogu ponovno upotrijebiti. Prije uklanjanja treba identificirati sve korisne materijale i dijelove zgrada za upotrebu na budućim projektima, te ih sačuvati prilikom uklanjanja, sortirati i skladištiti na reciklažnom dvorištu za građevni otpad. Isti materijali mogu se koristiti za gradnju novog prostora ili zgrade na istom ili drugom lokalitetu. Prostori koji će se osloboditi uklanjanjem mogu se koristiti za proširenje zelene infrastrukture ili druge javne funkcije. Uklanjanje bi trebalo primjenjivati isključivo kada se dokaže da obnova nije financijski održiva ili kada koristi od novih sadržaja značajno nadmašuju prednosti obnove.

7.3.3. Gradnja novih prostora i zgrada

Izuzetno je važno nove prostore i zgrade u javnom vlasništvu planirati i graditi prema načelima kružnosti, a ista treba poticati i u privatnim investicijama. Sukladno Zakonu o gradnji (NN 153/13, 20/17, 39/19, 125/19, 145/24), od kraja 2019. g svi novi objekti moraju zadovoljavati standarde zgrada gotovo nulte energije (nZEB). Kako bi se smanjila potrošnja materijala, resursa i energije te količina građevinskog otpada, potiče se projektiranje zgrada u skladu sa konkretnim potrebama krajnjih korisnika prema „right sizing” i „demand-driven construction” pristupima.

7.3.4. (Re)programiranje i optimizacija korištenja prostora i zgrada

Radi izbjegavanja nove gradnje, potrebno je prednost dati unaprjeđenju korištenja postojećih prikladnih prostora i zgrada koji nisu dosegli kraj svog životnog vijeka. Dio tih kapaciteta prije je potrebno obnoviti, a za dio njih je potrebno samo provesti reprogramiranje korištenja. Za novoizgrađene objekte je potrebno već u fazi projektiranja osigurati optimalno korištenje. To podrazumijeva da se osigura optimalna prostorna i vremenska iskorištenost prilagođena potrebama različitih korisnika. Prostore je moguće reorganizirati tako da se prilagode korisnicima prema njihovim specifičnim potrebama i kapacitetima, uključujući mogućnost vremenskog dijeljenja prostora između više korisnika (engl. *time and space sharing*). Na ovaj način bi se trebalo organizirati korištenje društvenih domova u naseljima.

8. OPERATIVNI PLAN PROVEDBE I PRAĆENJA

Operativni plan provedbe i praćenja definira vremenski raspored provedbe sastavnica strateškoplanskog okvira, ključne točke njihova ostvarenja, zaduženja u provedbi, pokazatelje rezultata i procijenjene troškove provedbe.

8.1. Institucionalni okvir za provedbu, praćenje i vrednovanje provedbe strategije

Institucionalni okvir za provedbu Strategije zelene urbane obnove Općine Posedarje definira strukturu tijela, institucija i organizacija koji će biti odgovorni za provedbu planiranih intervencija definiranih ovom strategijom te praćenje njene provedbe. Budući da SZUOOP obuhvaća više sektora, a njome definirani strateški i posebni ciljevi, razvojne mjere i aktivnosti pokrivaju cijeli obuhvat Općine Posedarja, njezina provedba i praćenje zahtijevaju institucionalnu organizaciju koje će uključivati upravna tijela, komunalna poduzeća i druge javne institucije i poduzeća te dionike iz privatnog i civilnog sektora.

Za koordinaciju provedbe strategije zadužit će se službenik Jedinstvenog upravnog odjela Općine Posedarja.

U provedbi, praćenju i vrednovanju SZUOOP-a će sudjelovati sljedeća tijela i organizacije:

- › Turistička zajednica područja Novigradskog mora,
- › drugi zainteresirani dionici iz javnog sektora,
- › drugi zainteresirani dionici iz civilnog sektora,
- › zainteresirani dionici iz privatnog sektora.

8.2. Okvir za provedbu s pokazateljima te indikativnim terminskim i financijskim planom

Strategija zelene urbane obnove Općine Posedarje usmjeravat će razvoj zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama u Općini Posedarju u razdoblju od 2025. do 2034. godine. Na taj način će biti usklađena s dvama programskim i financijskim razdobljima Europske unije. Okvir za provedbu (Tab. 29) definiran je na kroz intervencije koje proizlaze iz razvojnih aktivnosti.

Okvir definira:

- › razdoblje provedbe za svaku intervenciju,
- › pokazatelje rezultata (s definiranim ključnim točkama ostvarenja, mjernim jedinicama i ciljanim vrijednostima) te
- › procijenjeni trošak izvršenja svake intervencije.

Sveukupno je predviđeno 139 intervencija kroz koje će biti proveden cjelokupni strateškoplanski okvir Strategije zelene urbane obnove Općine Posedarje. Intervencije koje imaju jasno definiranu lokaciju provedbe dodatno su podijeljeni na kategorije uspostave mreže zelene infrastrukture te provedbu mjera kružne obnove i unaprjeđenja korištenja prostora i zgrada u javnom vlasništvu te su prikazani kao poligonski i linijski slojevi. Njihov prostorni obuhvat dan je na kartografskom prikazu u nastavku (Sl. 96).

Tab. 29. Okvir za provedbu SZUOOP-a s pokazateljima te indikativnim terminskim i financijskim planom

Strateški cilj	Posebni cilj	Razvojna mjera	Razvojna aktivnost	Okvirno razdoblje provedbe	Pokazatelji rezultata				Procijenjeni trošak (EUR)
					ključna točka ostvarenja	mjerna jedinica	početna vrijednost	ciljana vrijednost	
1.	1.1.	1.1.1.	1.1.1.1. Proširiti i unaprijediti park uz crkvu sv. Marije	2026.–2029.	proširen park	da/ne	ne	da	200.000
					unaprijeđen sadržaj	broj	0	2	300.000
			1.1.1.2. Urediti zajednički vrt u Posedarju	2026.	uređen zajednički vrt	broj	0	1	400.000
			1.1.1.3. Urediti džepni park u Gajinama	2028.–2030.	uređen džepni park	broj	0	1	100.000

Strateški cilj	Posebni cilj	Razvojna mjera	Razvojna aktivnost	Okvirno razdoblje provedbe	Pokazatelji rezultata				Procijenjeni trošak (EUR)
					ključna točka ostvarenja	mjerna jedinica	početna vrijednost	ciljana vrijednost	
			1.1.1.4. Urediti džepni park u Tunjaricama	2028.–2030.	uređen džepni park	broj	0	1	100.000
			1.1.1.5. Urediti džepni park u sjeveroistočnom dijelu Posedarja	2028.–2030.	uređen džepni park	broj	0	1	100.000
			1.1.1.6. Ozeleniti južni rt mjesne plaže u Posedarju	2026.	ozelenjena plaža	da/ne	ne	da	30.000
			1.1.1.7. Ozeleniti potporne zidove u Tunjaricama	2026.	posađeno bilje	m	40	100	6.000
			1.1.1.8. Unaprijediti park za pse u Posedarju	2026.–2027.	unaprijeđen park za pse	da/ne	ne	da	10.000
			1.1.1.9. Urediti plažu za pse u Posedarju	2026.–2027.	uređena plaža za pse	broj	0	1	50.000
		1.1.2.	1.1.2.1. Unaprijediti obalnu sportsko-rekreacijsku zonu u Posedarju	2029.–2032.	unaprijeđena sportsko-rekreacijska zona	da/ne	ne	da	60.000
			1.1.2.2. Kružno obnoviti stadion Gordana Dema i ozeleniti prostor ispred njega	2029.–2032.	kružno obnovljen stadion	da/ne	ne	da	400.000
					ozelenjen prostor	broj	0	1	100.000
			1.1.2.3. Izgradnja pomoćnog nogometnog igrališta u Posedarju	2025.–2027.	izgrađeno igralište	da/ne	ne	da	150.000
		1.1.3.	1.1.3.1. Unaprijediti i produljiti obalnu šetnicu u Posedarju	2025.–2030.	uređen novi sadržaj	m	0	530	50.000
					uređena nova dionica šetnice	m	0	1.200	800.000
			1.1.3.2. Rekonstruirati Trg Martina Posedarskog	2027.–2030.	rekonstruiran trg	da/ne	ne	da	250.000
			1.1.3.3. Rekonstruirati Trg velika vrata	2026.–2028.	rekonstruiran trg	da/ne	ne	da	250.000
			1.1.3.4. Dodatno ozeleniti obalni trg u Posedarju	2026.	ozelenjen prostor	da/ne	ne	da	60.000
			1.1.3.5. Ozeleniti obalno parkiralište u Posedarju	2026.	ozelenjen prostor	da/ne	ne	da	80.000
			1.1.3.6. Ozeleniti zonu groblja u Posedarju	2026.–2028.	ozelenjen prostor	da/ne	ne	da	120.000
			1.1.3.7. Ozeleniti prometnice	2026.–2029.	ozelenjena prometnica	broj	0	5	60.000
		1.1.4.	1.1.4.1. Ozeleniti dvorište Dječjeg vrtića Cvrčka radi osiguravanja hlada na dječjem igralištu	2026.	ozelenjen prostor	da/ne	ne	da	75.000
			1.1.4.2. Ozeleniti dvorište OŠ Braće Ribar	2026.	ozelenjen prostor	da/ne	ne	da	75.000
		1.1.5.	1.1.5.1. Ozeleniti industrijsku zonu Posedarje–Slivnicu	2025.–2034.	ozelenjen prostor	ha	0	12	3.000.000

Strateški cilj	Posebni cilj	Razvojna mjera	Razvojna aktivnost	Okvirno razdoblje provedbe	Pokazatelji rezultata				Procijenjeni trošak (EUR)
					ključna točka ostvarenja	mjerna jedinica	početna vrijednost	ciljana vrijednost	
	1.2.	1.2.1.	1.2.1.1. Unaprijediti memorijalni džepni park	2026.–2027.	unaprijeđen džepni park	da/ne	ne	da	30.000
			1.2.1.2. Urediti džepni park u zapadnom Vinjercu	2026.–2027.	uređen džepni park	broj	0	1	75.000
			1.2.1.3. Unaprijediti mjesnu plažu u Vinjercu	2028.–2030.	unaprijeđena plaža	da/ne	ne	da	40.000
			1.2.1.4. Unaprijediti plažu Pištac	2032.–2034.	unaprijeđena plaža	da/ne	ne	da	40.000
			1.2.1.5. Unaprijediti plažu Trnovicu	2030.–2032.	unaprijeđena plaža	da/ne	ne	da	40.000
			1.2.1.6. Urediti park za pse u Vinjercu	2028.–2030.	uređen park za pse	broj	0	1	30.000
			1.2.1.7. Urediti plažu za pse u Vinjercu	2026.–2028.	uređena plaža za pse	broj	0	1	30.000
		1.2.2.	1.2.2.1. Urediti šetnicu duž Obale Krasa do Tri drage	2026.–2028.	uređena dionica šetnice	m	0	1.200	250.000
			1.2.2.2. Unaprijediti Trg ispred crkve	2026.–2029.	unaprijeđen trg	da/ne	ne	da	100.000
			1.2.2.3. Krajobrazno urediti travnjak oko crkve	2026.–2029.	krajobrazno uređen prostor	da/ne	ne	da	50.000
			1.2.2.4. Unaprijediti Trg ispred sela	2029.–2032.	unaprijeđen trg	da/ne	ne	da	100.000
			1.2.2.5. Ozeleniti groblje u Vinjercu	2026.–2028.	ozelenjen prostor	da/ne	ne	da	30.000
	1.3.	1.3.1.	1.3.1.1. Urediti džepni park u Šalinama	2026.–2027.	uređen džepni park	broj	0	1	75.000
			1.3.1.2. Urediti džepni park na raskrižju u Žužama	2028.–2029.	uređen džepni park	broj	0	1	50.000
			1.3.1.3. Urediti park južno od crkve u Podgradini	2026.–2029.	uređen park	broj	0	1	500.000
			1.3.1.4. Urediti džepni park u Crnjcima	2028.–2029.	uređen džepni park	broj	0	1	50.000
		1.3.2.	1.3.2.1. Izgraditi sportsko-rekreativni centar u Podgradini s nogometnim igralištem	2027.–2029.	izgrađen sportsko-rekreativni centar	da/ne	ne	da	500.000
			1.3.2.2. Unaprijediti manju sportsko-rekreativnu zonu u Žužama	2026.–2027.	unaprijeđena sportsko-rekreativna zona	da/ne	ne	da	50.000
			1.3.2.3. Unaprijediti rekreacijsku zonu u Nekićima	2026.–2027.	unaprijeđena rekreacijska zona	da/ne	ne	da	50.000
		1.3.3.	1.3.3.1. Krajobrazno urediti raskrižje u Šalinama uz ozelenjivanje autobusne postaje	2028.–2029.	uređeno raskrižje	broj	0	1	70.000
					ozelenjena autobusna postaja	da/ne	ne	da	20.000

Strateški cilj	Posebni cilj	Razvojna mjera	Razvojna aktivnost	Okvirno razdoblje provedbe	Pokazatelji rezultata				Procijenjeni trošak (EUR)
					ključna točka ostvarenja	mjerna jedinica	početna vrijednost	ciljana vrijednost	
			1.3.3.2. Dopuniti i produljiti drvored prema crkvi u Podgradini	2026.	dovršen drvored	da/ne	ne	da	5.000
			1.3.3.3. Unaprijediti dvorište crkve u Podgradini	2030.–2032.	unaprijeđeno dvorište	da/ne	ne	da	40.000
			1.3.3.4. Ozeleniti groblje u Podgradini	2026.–2028.	ozelenjen prostor	da/ne	ne	da	30.000
		1.4.1.	1.4.1.1. Urediti izletišni park uz baru u Slivnici Gornjoj	2030.–2033.	uređen izletišni park	broj	0	1	350.000
			1.4.1.2. Urediti memorijalni park uz groblje u Slivnici Gornjoj	2028.–2029.	uređen memorijalni park	broj	0	1	50.000
			1.4.1.3. Urediti vježbalište na otvorenom u Slivnici Gornjoj	2026.–2027.	uređeno vježbalište	broj	0	1	50.000
			1.4.1.4. Unaprijediti školsko dvorište u Slivnici Gornjoj	2026.–2027.	unaprijeđeno igralište	da/ne	ne	da	150.000
		1.4.2.	1.4.2.1. Urediti džepni park u Slivnici Donjoj	2027.–2028.	uređen džepni park	broj	0	1	50.000
			1.4.2.2. Unaprijediti sportsko-rekreacijsku zonu u Slivnici Donjoj	2026.–2027.	unaprijeđena sportsko-rekreacijska zona	da/ne	ne	da	100.000
			1.4.2.3. Unaprijediti i proširiti školsko dvorište u Slivnici Donjoj	2028.–2029.	unaprijeđeno dvorište	da/ne	ne	da	*bit će definirano kroz razvojnu aktivnost 3.1.1.5.
		1.4.3.	1.4.3.1. Ozeleniti novo stambeno naselje Slivnicu	2027.–2030.	ozelenjeno naselje	da/ne	ne	da	300.000
			1.4.3.2. Urediti džepni park u Kneževićima	2027.–2028.	uređen džepni park	broj	0	1	50.000
			1.4.3.3. Ozeleniti groblje u Slivnici	2026.–2028.	ozelenjen prostor	da/ne	ne	da	30.000
	1.5.	1.5.1.	1.5.1.1. Unaprijediti sportsko-rekreacijsku zonu u Grguricama	2026.–2027.	uređena sportsko-rekreacijska zona	broj	0	1	100.000
			1.5.1.2. Urediti džepni park u Grguricama	2028.–2029.	uređen džepni park	broj	0	1	50.000
		1.5.2.	1.5.2.1. Unaprijediti sportsko-rekreacijsku zonu u Islamu Latinskom	2028.–2029.	uređena sportsko-rekreacijska zona	broj	0	1	100.000
			1.5.2.2. Urediti džepni park na travnjaku zapadno od crkve u Islamu Latinskom	2030.–2032.	uređen džepni park	broj	0	1	50.000
			1.5.2.3. Unaprijediti prostor oko Zelenog hrasta	2026.–2027.	unaprijeđen prostor	da/ne	ne	da	25.000
			1.5.2.4. Urediti drvored duž ulice između škole i crkve u Islamu Latinskom	2027.–2028.	uređen drvored	broj	0	1	80.000
			1.5.2.5. Ozeleniti dječje igralište u blizini škole u Islamu Latinskom radi osiguravanja hlada	2026.	ozelenjeno igralište	da/ne	ne	da	35.000

Strateški cilj	Posebni cilj	Razvojna mjera	Razvojna aktivnost	Okvirno razdoblje provedbe	Pokazatelji rezultata				Procijenjeni trošak (EUR)
					ključna točka ostvarenja	mjerna jedinica	početna vrijednost	ciljana vrijednost	
			1.5.2.6. Urediti prostor za nastavu na otvorenom u školskom dvorištu u Islamu Latinskom	2027.–2028.	uređen prostor za nastavu na otvorenom	da/ne	ne	da	60.000
			1.5.2.7. Krajobrazno urediti dvorište crkve u Islamu Latinskom	2028.–2029.	uređeno dvorište	da/ne	ne	da	50.000
		1.5.3.	1.5.3.1. Unaprijediti sportsko-rekreacijsku zonu u Ždrilu	2026.–2027.	unaprijeđena sportsko-rekreacijska zona	broj	0	1	100.000
			1.5.3.2. Urediti džepni park u Ždrilu	2028.–2029.	uređen džepni park	broj	0	1	50.000
	1.6.	1.6.1.	1.6.1.1. Urediti ornitološku šetnicu na ušću Baštice	2026.–2029.	uređena ornitološka šetnica	da/ne	ne	da	1.200.000
			1.6.1.2. Unaprijediti plažu Sveti Duh	2028.–2029.	unaprijeđena plaža	da/ne	ne	da	100.000
			1.6.1.3. Unaprijediti otočić Sveti Duh	2027.–2028.	unaprijeđen prostor	da/ne	ne	da	200.000
			1.6.1.4. Urediti urbanu šumu uz plažu Sveti Duh	2030.–2034.	uređena urbana šuma	broj	0	1	1.000.000
		1.6.2.	1.6.2.1. Urediti i valorizirati gradinu Budim	2030.–2034.	uređen prostor	da/ne	ne	da	300.000
			1.6.2.2. Urediti i valorizirati Lergovu gradinu	2030.–2034.	uređen prostor	da/ne	ne	da	300.000
			1.6.2.3. Unaprijediti pristupni put do Lergove gradine	2030.	unaprijeđen put	da/ne	ne	da	30.000
		1.6.3.	1.6.3.1. Unaprijediti i ozeleniti križni put na Brisnici	2030.–2032.	unaprijeđen put	da/ne	ne	da	150.000
			1.6.3.2. Unaprijediti vidikovce i brdske i šumske staze	2025.–2034.	unaprijeđen vidikovac	broj	0	3	75.000
					unaprijeđena staza	broj	0	3	150.000
			1.6.3.3. Urediti vidikovce i odmorišta duž ceste između Vinjerca i Ždrila	2025.–2034.	uređen vidikovac/odmorište	broj	0	3	200.000
		1.6.4.	1.6.4.1. Društveno-rekreativno valorizirati jezero Grabovac	2030.–2034.	uređen prostor	da/ne	ne	da	1.000.000
			1.6.4.2. Urediti edukativnu šetnicu u uzvodnom dijelu jezera Grabovca	2032.–2034.	uređena šetnica	km	0	1,5	1.000.000
	1.7.	1.7.1.	1.7.1.1. Pošumiti degradirane šumske površine	2025.–2034.	pošumljena degradirana površina	ha	0	20	3.000.000
			1.7.1.2. Očuvati važna i rijetka travnjačka staništa	2025.–2034.	obnovljena travnjačka površina	ha	0	10	1.000.000
			1.7.1.3. Suzbijati širenje invazivnih vrsta	2027.–2034.	dodijeljena podrška	godina	0	8	80.000
			1.7.1.4. Poticati tradicionalne djelatnosti i oblike korištenja zemljišta koji doprinose očuvanju staništa	2026.–2034.	dodijeljena podrška	godina	0	9	100.000

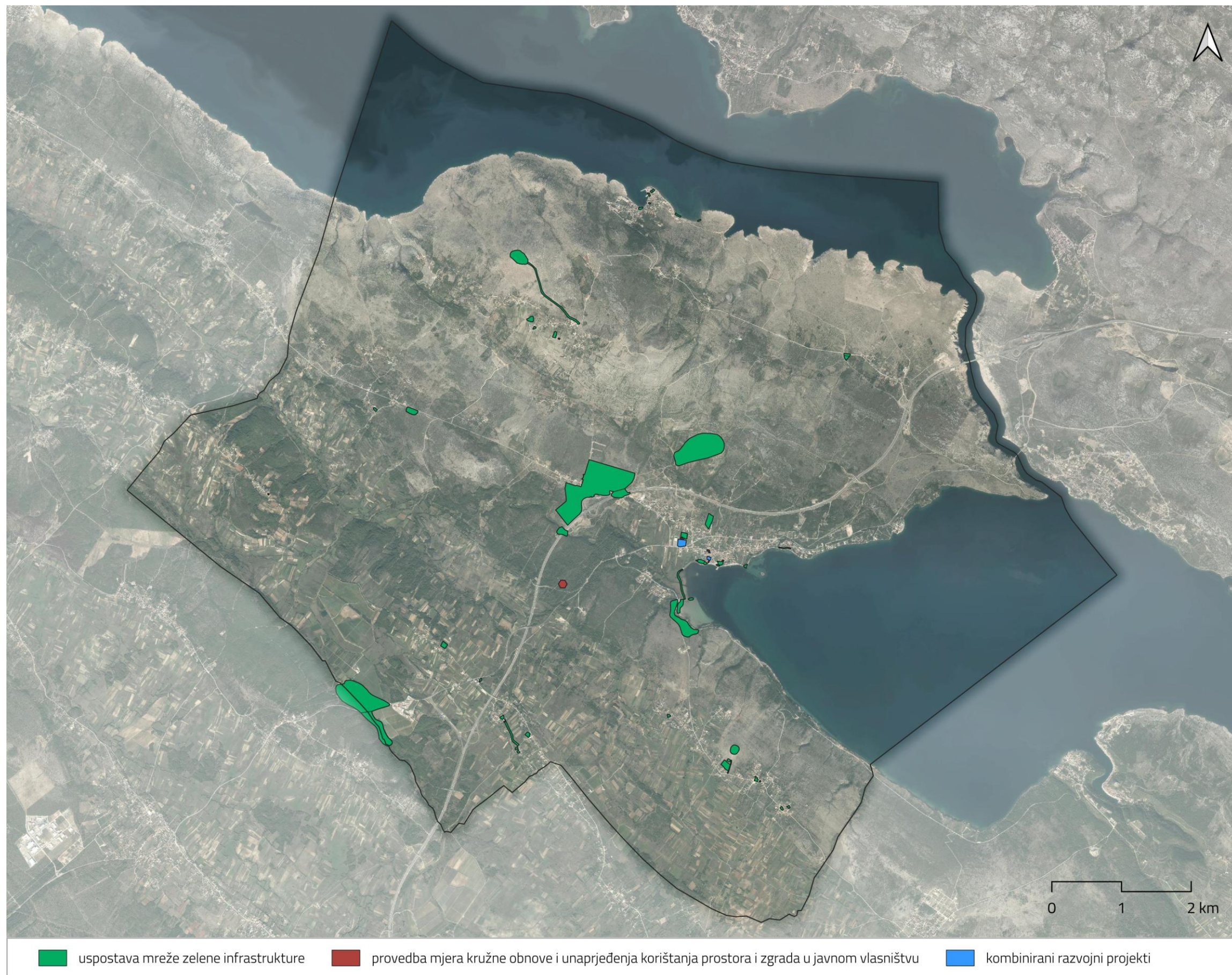
Strateški cilj	Posebni cilj	Razvojna mjera	Razvojna aktivnost	Okvirno razdoblje provedbe	Pokazatelji rezultata				Procijenjeni trošak (EUR)
					ključna točka ostvarenja	mjerna jedinica	početna vrijednost	ciljana vrijednost	
			1.7.1.5. Osigurati infrastrukturu za zbrinjavanje otpadnih voda iz kućanstava i gospodarstva	2025.–2034.	osigurana infrastruktura	da/ne	ne	da	*bit će definirano naknadno
		1.7.2.	1.7.2.1. Poticati ozelenjivanje međa među poljoprivrednim posjedima	2026.–2034.	uređena međa ili rub poljoprivredne površine	m	0	4.000	100.000
			1.7.2.2. Osigurati očuvanje prirodnosti područja ispod mostova u koridoru autoceste A1	2025.–2034.	nije mijenjano područje pod mostom	da/ne	ne	da	0
	1.8.	1.8.1.	1.8.1.1. Razmotriti razvoj biciklističke infrastrukture unutar i između naselja	2025.–2026.	provedena analiza	da/ne	ne	da	30.000
			1.8.1.2. Dovršiti zamjenu svih rasvjetnih tijela ekološki prihvatljivima	2025.–2028.	dovršena obnova	da/ne	ne	da	500.000
			1.8.1.3. Izraditi studiju mogućnosti primjene rješenja integralne odvodnje oborinskih voda radi zaštite od poplava	2027.	izrađena studija	da/ne	ne	da	70.000
		1.8.2.	1.8.2.1. Saditi zaštitne vegetacijske pojaseve između autoceste i naselja	2026.–2034.	uređena ozelenjena dionica	m	0	2.000	40.000
			1.8.2.2. Saditi zaštitnu vegetaciju na padinama izloženim nepovoljnim geomorfološkim procesima	2027.–2028.	padina stabilizirana sadnjom vegetacije	m ²	0	10.000	80.000
			1.8.2.3. Sanirati ilegalna odlagališta otpada uz primjereno ozelenjivanje	2025.–2034.	provedena sanacija uz ozelenjivanje	broj	0	n/a	n/a
		1.8.3.	1.8.3.1. Osmisliti i provoditi program poticanja uređenja zelenih okućnica	2026.	izrađen program	da/ne	ne	da	30.000
				2027.–2034.	proveden program dodjele potpora	godina	0	8	400.000
			1.8.3.2. Osmisliti i provoditi program poticanja ekoloških pristupa u poljoprivredi	2026.	izrađen program	da/ne	ne	da	30.000
				2027.–2034.	proveden program dodjele potpora	godina	0	8	400.000
2.	2.1.	2.1.1.	2.1.1.1. Provesti energetska obnovu zgrada u javnom vlasništvu	2025.–2034.	obnovljen objekt	broj	0	10	3.000.000
			2.1.1.2. Kružno obnoviti i reprogramirati poslovne prostore i zemljišta u vlasništvu Općine	2025.–2034.	obnovljen objekt	broj	0	5	4.000.000
			2.1.1.3. Provesti energetska obnovu dječjeg vrtića Cvrčka	2025.–2026.	obnovljen objekt	da/ne	ne	da	80.000
			2.1.1.4. Obnoviti autobusne postaje uz njihovo ozelenjivanje	2025.–2034.	objekt obnovljen uz ozelenjivanje	broj	0	7	120.000
		2.1.2.	2.1.2.1. Kružno obnoviti i unaprijediti Dom zdravlja u Posedarju	2030.–2034.	obnovljen objekt	da/ne	ne	da	800.000
			2.1.2.2. Kružno obnoviti i unaprijediti prostor dječjeg vrtića Cvrčka u Posedarju	2030.–2034.	obnovljen objekt	da/ne	ne	da	250.000

Strateški cilj	Posebni cilj	Razvojna mjera	Razvojna aktivnost	Okvirno razdoblje provedbe	Pokazatelji rezultata				Procijenjeni trošak (EUR)
					ključna točka ostvarenja	mjerna jedinica	početna vrijednost	ciljana vrijednost	
			2.1.2.3. Kružno obnoviti sportsku dvoranu u okviru OŠ Braće Ribar	2027.–2029.	obnovljen objekt	da/ne	ne	da	400.000
			2.1.2.4. Kružno obnoviti ili ukloniti sadašnji prostor DVD-a Posedarja	2026.–2029.	obnovljen objekt	da/ne	ne	da	800.000
			2.1.2.5. Kružno obnoviti zgradu i dvorište na Obali Ante Damira Klanca 9	2026.–2029.	obnovljen objekt	da/ne	ne	da	400.000
			2.1.2.6. Obnoviti društveni dom u Slivnici Gornjoj	2026.–2029.	obnovljen objekt	da/ne	ne	da	300.000
		2.1.3.	2.1.3.1. Uspostaviti knjižnicu u obnovljenom objektu u Posedarju	2030.–2034.	uspostavljena knjižnica	da/ne	ne	da	400.000
			2.1.3.2. Uspostaviti ustanove za brigu o starijim i nemoćnim osobama u obnovljenim objektima	2026.–2029.	uspostavljena ustanova	broj	0	2	1.200.000
			2.1.3.3. Urediti društvene domove za događanja i druženja u napuštenim zgradama u svim naseljima	2026.–2029.	uređen objekt	broj	0	6	2.000.000
		2.1.4.	2.1.4.1. Graditi nove javne prostore i zgrade prema načelima kružnosti	2026.–2034.	načela kružnosti primijenjena pri gradnji	broj	0	1	n/a
			2.1.4.2. Izgraditi novu zgradu općinske uprave prema načelima kružnosti	2028.–2030.	izgrađen objekt	da/ne	ne	da	1.000.000
			2.1.4.3. Izgraditi novi dječji vrtić prema načelima kružnosti	2027.–2029.	izgrađen objekt	da/ne	ne	da	1.000.000
			2.1.4.4. Izgraditi novi kompleks za potrebe DVD-a Posedarja uz primjenu načela kružnosti	2030.–2034.	izgrađen objekt	da/ne	ne	da	1.000.000
	2.2.	2.2.1.	2.2.1.1. Osmisliti i provoditi program poticanja kružne obnove degradiranih i nekorisćenih posjeda i zgrada i njihovog stavljanja u funkciju	2026.	izrađen program	da/ne	ne	da	30.000
				2027.–2034.	proveden program dodjele potpora	godina	0	8	500.000
			2.2.1.2. Osmisliti i provoditi program poticanja primjene načela kružnosti u gradnji	2026.	izrađen program	da/ne	ne	da	30.000
				2027.–2034.	proveden program dodjele potpora	godina	0	8	500.000
			2.2.1.3. Osmisliti i provoditi program poticanja kružnog zbrinjavanja građevnog otpada	2026.	izrađen program	da/ne	ne	da	30.000
				2027.–2034.	proveden program dodjele potpora	godina	0	8	500.000
		2.2.2.	2.2.2.1. Uspostaviti dijalog s državom radi obnove i stavljanja u funkciju objekata u njenom vlasništvu	2025.–2034.	održan sastanak	broj	0	min. 1	0
	2.3.	2.3.1.	2.3.1.1. Izgraditi reciklažno dvorište za građevni otpad	2025.–2029.	uspostavljeno reciklažno dvorište	da/ne	ne	da	300.000

Strateški cilj	Posebni cilj	Razvojna mjera	Razvojna aktivnost	Okvirno razdoblje provedbe	Pokazatelji rezultata				Procijenjeni trošak (EUR)
					ključna točka ostvarenja	mjerna jedinica	početna vrijednost	ciljana vrijednost	
			2.3.1.2. Uspostaviti mehanizam prodaje oporabljanih građevnih materijala i dijelova zgrada	2027.–2028.	uspostavljen mehanizam	da/ne	ne	da	0
3.	3.1.	3.1.1.	3.1.1.1. Odrediti radno mjesto zaduženo za koordinaciju provedbe strategije zelene urbane obnove	2026.–2034.	određeno radno mjesto	broj	0	1	200.000
			3.1.1.2. Izraditi akcijski plan za provedbu Strategije zelene urbane obnove Općine Posedarje	2026.	izrađen dokument	broj	0	1	20.000
			3.1.1.3. Provesti izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine Posedarja radi osiguravanja preduvjeta za zelenu urbanu obnovu	2025.–2034.	donesene izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine Posedarja	broj	0	po potrebi (min. 1)	0
			3.1.1.4. Ugraditi ciljeve i mjere zelene urbane obnove u urbanističke planove	2025.–2034.	n/a	n/a	n/a	n/a	0
			3.1.1.5. Provesti potrebne radnje za osiguravanje zemljišta za provedbu projekata zelene urbane obnove	2025.–2034.	provedena analiza (najmanje jednom godišnje)	broj	0	10	0
				2026.–2034.	otkupljeno/zamijenjeno zemljište	broj	0	n/a	*bit će definirano u sklopu razvojne aktivnosti 3.1.1.3.
	3.2.	3.2.1.	3.2.1.1. Unaprijediti standarde uređenja zelenih i drugih javnih površina	2026.	unaprijeđeni standardi	da/ne	ne	da	20.000
			3.2.1.2. Unaprijediti standarde održavanja zelenih i drugih javnih površina	2026.	unaprijeđeni standardi	da/ne	ne	da	20.000
			3.2.1.3. Izraditi geoinformatičko rješenje za evidentiranje zelene infrastrukture	2025.–2027.	izrađeno geoinformatičko rješenje	da/ne	ne	da	100.000
			3.2.1.4. Sustavno evidentirati zelene, ozelenjene, vodene i druge prirodne površine	2027.	provedeno evidentiranje	da/ne	ne	da	30.000
			3.2.1.5. Redovito ažurirati geoprostornu evidenciju zelene infrastrukture	2027.–2034.	provedeno ažuriranje (najmanje jednom godišnje)	da/ne	ne	da	0
			3.2.1.6. Donijeti odluku o određivanju naziva parkova na području Općine Posedarja	2026.	donesena odluka	da/ne	ne	da	0
			3.2.1.7. Iznaci i osnažiti alternativne načine prikupljanja vode za održavanje javnih zelenih površina	2026.	provedena analiza	da/ne	ne	da	25.000
				2027.–2034.	proveden projekt	broj	0	5	1.500.000
			3.2.1.8. Izraditi program dodjeljivanja vrtnih parcela zainteresiranim građanima	2026.	donesen program	da/ne	ne	da	0
		3.2.2.	3.2.2.1. Izraditi uputu o primjeni načela kružnosti u gospodarenju prostorom i zgradama u javnom vlasništvu	2026.	izrađena uputa	da/ne	ne	da	20.000
					donesena uputa	da/ne	ne	da	0

Strateški cilj	Posebni cilj	Razvojna mjera	Razvojna aktivnost	Okvirno razdoblje provedbe	Pokazatelji rezultata				Procijenjeni trošak (EUR)
					ključna točka ostvarenja	mjerna jedinica	početna vrijednost	ciljana vrijednost	
			3.2.2.2. Izraditi geoinformatičko rješenje za evidentiranje prostora i zgrada koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja	2025.–2027.	izrađeno geoinformatičko rješenje	da/ne	ne	da	100.000
			3.2.2.3. Sustavno evidentirati prostore i zgrade koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja	2027.	provedeno evidentiranje	da/ne	ne	da	30.000
			3.2.2.4. Redovito ažurirati geoprostornu evidenciju prostora i zgrada koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja	2027.–2034.	provedeno ažuriranje (najmanje jednom godišnje)	da/ne	ne	da	0
	3.3.	3.3.1.	3.3.1.1. Razviti znanja i vještine iz područja upravljanja razvojem zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama	2025.–2034.	djelatnik polazio edukaciju	broj	0	10	100.000
			3.3.1.2. Jačati vještine pisanja, prijave i vođenja projekata za vanjsko sufinanciranje	2025.–2034.	djelatnik polazio edukaciju	broj	0	2	20.000
			3.3.1.3. Osnažiti kapacitete Jedinstvenog upravnog odjela radi povećanja obujma posla vezanog za razvoj zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama i osiguravanja njihovog sufinanciranja	2025.–2034.	ustrojeno radno mjesto	broj	0	1	200.000
		3.3.2.	3.3.2.1. Obučiti komunalne radnike o održavanju javnih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina sukladno postavljenim standardima	2026.–2030.	proveden trening/edukacija	broj	0	2	40.000
			3.3.2.2. Povećati broj komunalnih radnika radi povećanja broja javnih zelenih, vodenih i ozelenjenih površina	2026.–2034.	ustrojeno radno mjesto	broj	0	2	360.000
	3.4.	3.4.1.	3.4.1.1. Provoditi participativne radionice planiranja za građane	2026.–2034.	provedena radionica	broj	0	9	150.000
			3.4.1.2. Jačati sudjelovanje udruga u participativnom planiranju i upravljanju prostorom	2026.–2034.	održana radionica (najmanje jednom godišnje)	broj	0	9	75.000
		3.4.2.	3.4.2.1. Razvijati partnerstvo i suradnju s gospodarskim subjektima radi zajedničkih napora na projektima zelene urbane obnove	2026.–2034.	održan sastanak (najmanje jednom godišnje)	broj	0	9	0
			3.4.2.2. Razvijati partnerstvo i suradnju s Hrvatskim vodama radi unaprjeđenja, renaturalizacije i društveno-rekreativnog korištenja vodenih površina	2026.–2034.	održan sastanak (najmanje jednom godišnje)	broj	0	9	0
			3.4.2.3. Razvijati partnerstvo i suradnju s Hrvatskim šumama radi obnove i društveno-rekreativnog korištenja šumskih površina	2026.–2034.	održan sastanak (najmanje jednom godišnje)	broj	0	9	0
			3.4.2.4. Razvijati partnerstvo i suradnju s Hrvatskim cestama i Hrvatskim autocestama radi ozelenjivanja prometnih površina i koridora	2026.–2034.	održan sastanak (najmanje jednom godišnje)	broj	0	9	0
			3.4.2.5. Razvijati partnerstvo i suradnju sa susjednim jedinicama lokalne samouprave radi suradnje na regionalnim projektima zelene urbane obnove	2026.–2034.	održan sastanak (najmanje jednom godišnje)	broj	0	9	0
	3.5.	3.5.1.	3.5.1.1. Jačati svijest o važnosti pravilnog odlaganja otpada	2026.–2034.	provedena edukativna aktivnost (najmanje jednom svake dvije godine)	godina	0	5	30.000

Strateški cilj	Posebni cilj	Razvojna mjera	Razvojna aktivnost	Okvirno razdoblje provedbe	Pokazatelji rezultata				Procijenjeni trošak (EUR)
					ključna točka ostvarenja	mjerna jedinica	početna vrijednost	ciljana vrijednost	
			3.5.1.2. Educirati građane o uklanjanju invazivnih biljaka	2026.–2034.	provedena edukativna aktivnost (najmanje jednom svake dvije godine)	godina	0	5	30.000
			3.5.1.3. Organizirati edukativne radionice o očuvanju bioraznolikosti i resursne osnove	2026.–2034.	provedena radionica	broj	0	10	70.000
		3.5.2.	3.5.2.1. Koristiti ekološki proizvedene poljoprivredne proizvode u vrtićkim i školskim restoranima	2026.–2034.	unaprijeđen meni	da/ne	ne	da	500.000
			3.5.2.2. Uvesti sustav javnih bicikala	2026.–2029.	uveden sustav javnih bicikala	da/ne	ne	da	150.000

Sl. 102. Prostorni pregled projekata vezanih za razvoj mreže zelene infrastrukture i provedbu mjera kružne obnove i unaprjeđenja korištenja prostora i zgrada u javnom vlasništvu predviđenih u strateškom okviru SZUO Općine Posedarja

9. SMJERNICE ZA UGRADNJU STRATEŠKOPLANSKOG OKVIRA U PROSTORNOPLANSKE DOKUMENTE

Strategija zelene urbane obnove Općine Posedarje predstavlja ključni strateškoplanski dokument koji definira razvoj mreže zelene infrastrukture i kružno gospodarenje prostorom i zgradama. Budući da nijedan od ta dva koncepta nije do sada sustavno planiran, ovaj dokument daje okvire za razvoj mreže zelene infrastrukture i implementaciju modela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama u specifičnom prostoru Općine Brtonigle–Verteneglio, predlažući moderne pristupe i koncepte te konkretne intervencije. Da bi to bilo moguće provesti u prostoru, neophodno je odrednice ovog dokumenta ugraditi u prostornoplane dokumente.

U ovom su poglavlju dane smjernice za ugradnju strateškoplanskog okvira u prostornoplane dokumente Općine Posedarja. Integracija ovih smjernica u postojeće prostornoplane dokumente od vitalnog je značenja za održivi prostorni razvoj na teritoriju Općine Posedarja. Ugradnjom smjernica ostvarit će se prostornoplanski preduvjeti za provedbu većine aktivnosti čime će doći do ubrzavanja provedbe SZUOOP-a, a sinergija između strateških i prostornih planova omogućit će bolju upotrebu resursa, očuvanje prirode i unaprjeđenje urbanog okoliša. Smjernice su izrađene s ciljem ugradnje u, prije svega, Prostorni plan uređenja Općine Posedarja, a potom i sve planove niže razine koji iz njega proizlaze. U Tab. 30 je dan popis prijedloga za ugradnju u prostornoplane dokumente Općine Posedarja.

Tab. 30. Popis prijedloga za ugradnju odrednica strateškoplanskog okvira SZUOOP-a u prostornoplane dokumente Općine Posedarja

R. br.	Prijedlog
1.	Uvesti definicije zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama u pojmovnike. Pojašnjenje: Premda ZPU definira zelenu infrastrukturu, predlažemo definiciju Europske komisije koju smo koristili u Strategiji i koja više odgovara onome što želimo postići.
2.	Predvidjeti rekonstrukciju Trga Martina Posedarskog uz izmještanje parkirališne funkcije i uređenje ozelenjene pješačke zone.
3.	Odrediti obvezu krajobraznog uređenja sportsko-rekreacijskih površina primjenom visokog zelenila i zasjenjenja.
4.	Odrediti obvezu primjene visokog zelenila i zasjenjenja pri uređenju dječjih igrališta.
5.	Odrediti obvezu uređenja najmanje jednog parka ili džepnog parka u svakom naselju kao osiguravanja socijalnog standarda.

R. br.	Prijedlog
6.	Povećati minimalni udio prirodnog terena s vodopropusnom podlogom na najmanje 30 % površine građevne čestice u zonama svih namjena i načina korištenja površina.
7.	Odrediti preporuku ili obvezu primjene načela kružnosti u planiranju i gradnji prostora i zgrada.
8.	Odrediti preporuku ili obvezu primjene načela kružnosti u obnovi i revitalizaciji prostora i zgrada.
9.	Odrediti preporuku ili obvezu primjene načela kružnosti u uklanjanju i zbrinjavanju izgrađenih prostora i zgrada.
10.	Propisati uređenje zelenih krovova na većim zgradama u javnom vlasništvu te poticati uređenje zelenih krovova na većim zgradama u privatnom vlasništvu. Pritom je moguće zelene krovove kombinirati sa fotonaponskim sustavima.
11.	Odrediti obvezu ozelenjivanja parkirališta zamjenom asfalta zelenim kockama, sadnjom grmlja i drveća te, prema potrebi, primjenom fitoremedijacijskog bilja radi pročišćavanja voda koje se slijevaju s parkirališnih površina.
12.	Odrediti obvezu uklanjanja svih nepotrebnih popločanih površina i njihovog ozelenjivanja radi smanjenja vodonepropusne podloge i posljedično smanjenja opasnosti od poplava, pritiska na infrastrukturu odvodnje oborinskih voda i doprinosa toplinskom otoku.
13.	Odrediti obvezu zadržavanja što više kvalitetnog biljnog materijala na obraslim površinama predviđenim za gradnju i obnovu.
14.	U svrhu zaštite obalnog pojasa smanjiti koeficijente izgrađenosti i katnost u obalnom pojasu, osobito u neizgrađenim dijelovima građevinskih područja.
15.	Omogućiti društveno-rekreativno korištenje jezera Grabovca.
16.	Zaštititi močvarno područje uz ušće Baštice od izgradnje.
17.	Odrediti preporuku ili obvezu uređenja međa sadnjom živica, grmlja i drveća.
18.	Odrediti obvezu terasastog uređenja građevnih čestica na padinskim terenima radi ublažavanja rizika od klizanja i urušavanja terena.

10. LITERATURA I IZVORI PODATAKA

- Bioportal (2025). Bioportal, WMS servis. Preuzeto od <https://services.bioportal.hr/wms>.
- Bixler, R.D., Floyd, M.F., Hammitt, W.E. (2002). Environmental Socialization: Quantitative Tests of the Childhood Play Hypothesis, *Environment and Behavior* 34, 795–818.
- Bralić, I. (1995). *Krajobrazna regionalizacija Hrvatske s obzirom na prirodna obilježja*, Zagreb.
- Building a GI (2013). *Building a Green Infrastructure in Europe*, European Commission, Bruxelles.
- Bulkeley, H. (2020). *Nature-based solutions towards sustainable communities: Analysis of EU-funded projects*, Directorate-General for Research and Innovation, Bruxelles.
- Climate Change 2007: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*, IPCC, Geneva, 2007.
- Detaljni plan uređenja gospodarske zone 'Posedarje–Slivnica', *Službeni glasnik Općine Posedarje* 1/04, 2/15, 5/21, 5/23.
- DHMZ (2025). Meteorološki podaci za postaju Novigrad. Državni hidrometeorološki zavod, Zagreb.
- Di Marino, M., Tiitu, M., Lapintie, K., Viinikka, A., Kopperoinen, L. (2019). Integrating green infrastructure and ecosystem services in land use planning. Results from two Finnish case studies, *Land Use Policy* 82, 643–656.
- EEA (2020). *Environmental noise in Europe — 2020*, European Environment Agency, Luxembourg.
- Elaborat zaštite okoliša za ocjenu o potrebi procjene utjecaja na okoliš: Izgradnja ornitološke šetnice s pješačkim mostovima na području Općine Posedarje*, Zadarska županija, Fidon d.o.o., Zagreb, 2024.
- European Commission (2013). *Green Infrastructure (GI) — Enhancing Europe's Natural Capital*, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Bruxelles.
- Geoportal (2025). Geoportal, Digitalni ortofoto LiDAR 2022/23 - WMTS servis za registrirane korisnike. Preuzeto od https://geoportal.dgu.hr/services/auth/orthophoto_lidar_2022_2023/wmts?authKey=12345.
- Godišnji izvještaji o izvršenju Proračuna Općine Posedarja za 2018. godinu*, Općina Posedarje, Posedarje, 2019.
- Godišnji izvještaji o izvršenju Proračuna Općine Posedarja za 2019. godinu*, Općina Posedarje, Posedarje, 2020.
- Godišnji izvještaji o izvršenju Proračuna Općine Posedarja za 2020. godinu*, Općina Posedarje, Posedarje, 2021.
- Godišnji izvještaji o izvršenju Proračuna Općine Posedarja za 2021. godinu*, Općina Posedarje, Posedarje, 2022.
- Godišnji izvještaji o izvršenju Proračuna Općine Posedarja za 2022. godinu*, Općina Posedarje, Posedarje, 2023.
- Godišnji izvještaji o izvršenju Proračuna Općine Posedarja za 2023. godinu*, Općina Posedarje, Posedarje, 2024.
- Godišnji izvještaj o izvršenju Proračuna Općine Posedarja za 2024. godinu*, Općina Posedarje, Posedarje, 2025.
- Herak, M., Allegretti, I., Herak, D., Ivančić, I., Kuk, V., Marić, K., Markušić, S., Sović, I. (2011). Karta potresnih područja Republike Hrvatske (za povratno razdoblje 475 godina), Sveučilište u Zagrebu, PMF, Geofizički odsjek; Državna geodetska uprava, Zagreb
- Hrvatska enciklopedija (2024). Mercalli-Cancani-Siebergova ljestvica, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, <https://enciklopedija.hr/clanak/mercalli-cancani-siebergova-ljestvica> (pristupljeno 26.3.2025.).
- Izvješće o provedbi Plana gospodarenja otpadom Općine Posedarje za 2022. godinu*, Općina Posedarje, Posedarje, 2023.
- Izvješće o stanju okoliša Zadarske županije*, Hudec-plan d.o.o., Zagreb, 2020.
- Karta opasnosti od poplava*, Hrvatske vode, Zagreb, 2019a.
- Karta rizika od poplava*, Hrvatske vode, Zagreb, 2019b.
- Landsat (2025). Landsat 8 Imagery. U.S. Geological Survey, Reston.
- Light Pollution Map (2024). Light Pollution Map. <https://www.lightpollutionmap.info>.
- Lovrenčić Butković, L., Mihaljević, M. (2021). Poznavanje koncepta kružne ekonomije u građevinskom sektoru, *Ekonomska misao i praksa* 30, 587–608.
- Miloloža, M. (2016). *Onečišćenje bukom*, prvostupnički rad. Sveučilište u Zagrebu, Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije, Zagreb.
- Monteiro, R., Ferreira, J.C., Antunes, P. (2020). Green Infrastructure Planning Principles: An Integrated Literature Review, *Land* 9, 525.
- Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.–2026.* [NPOO], Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 2021.
- Newport, J., Shorthouse, D.J., Manning, A.D. (2014). The effects of light and noise from urban development on biodiversity: Implications for protected areas in Australia, *Ecological Management & Restoration* 15, 204–214.
- OSM (2025). OpenStreetMap podaci – prometnice, WFS servis, QuickOSM plugin.
- Peludni kalendar za Zadar, PLIVAzdravlje, Zagreb, 2025, <https://www.plivazdravlje.hr/alergije/kalendar/15/Zadar.html> (pristupljeno 3.6.2025.)

Plan gospodarenja otpadom Općine Posedarja za razdoblje 2028.–2022. godine, Eko-Adria d.o.o., Posedarje, 2018.

Plan upravljanja područjima ekološke mreže Ravni kotari (PU 6006) 2023.–2032., Natura Jadera, Šibenik, 2023.

Pravilnik o unutarnjem redu Jedinственog upravnog odjela Općine Posedarje, *Službeni glasnik Općine Posedarja* 2/24, 9/24.

Priručnik o primjeni zelene infrastrukture, Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine [MPGI], Zagreb, 2023.

Procjena rizika od velikih nesreća za Općinu Posedarje, Alfa Atest d.o.o., 2021.

Program KG (2021). Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021. do 2030. godine, *NV* 143/21.

Program praćenja vrsta i koncentracije peludnih zrnaca u zraku na području Grada Zadra i njegove okolice, Godišnje izvješće 2023., Služba za zdravstvenu ekologiju i zaštitu okoliša, Zavod za javno zdravstvo Zadar, 2024, <https://www.grad-zadar.hr/repos/doc/Izvjescje%20o%20pracenju%20koncentracije%20peludi%20za%202023.%20godinu.pdf>

Program ZI (2021). Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje od 2021. do 2030. godine, *NV* 147/21.

Prostorni plan uređenja Općine Posedarje, *Službeni glasnik Općine Posedarje* 3/04, 3/07, 1/13, 5/19, 2/21, 2/22, 04/25.

Prostorni plan Zadarske županije, *Službeni glasnik Zadarske županije* 2/01, 6/04, 2/05, 17/06, 3/10, 15/14, 14/15, 5/23, 6/23–ispravak greške, 13/23–pročišćeni tekst.

Provedbeni program Općine Posedarja 2021.–2025., Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA, Posedarje, 2021.

Registar brownfielda (2025). Registar brownfielda, Informacijski sustav prostornog uređenja, Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, <https://ispu.mgipu.hr/#>.

Registar kulturnih dobara (2025). Registar kulturnih dobara, Ministarstvo kulture i medija, <https://registar.kulturnadobra.hr/#>.

Registar udruga Republike Hrvatske, <https://registri-npo-mpu.gov.hr/#!udruge> (pristupljeno 9.6.2025.)

Sikora, M., Valek, M., Šušić, Z., Santo, V., Brdarić, D. (2012). Tree pollen spectra and pollen allergy risk in the Osijek-Baranja County, Public Health Institute of the Osijek-Baranja County, Osijek, *Arhiv za higijenu rada i toksikologiju* 64: 115–122, DOI:10.2478/10004-1254-64-2013-2235.

Strategija pametnog razvoja Općine Posedarja 2023.–2028. godine, Općina Posedarje, Posedarje, 2023.

Strategija upravljanja imovinom Općine Posedarja za razdoblje 2021.–2027. godine, Općina Posedarje, Posedarje, 2021.

Strateške karte buke (2025). Strateške karte buke. Preuzeto od <http://buka.haop.hr>.

Strateški razvojni program Općine Posedarja 2015.–2020., MICRO projekt d.o.o., Split, 2016.

Urbanistički plan uređenja zone Čelinka–Krši, *Službeni glasnik Općine Posedarje* 1/16

Urbanistički plan uređenja zone Donja Draga–Ivandići, *Službeni glasnik Općine Posedarje* 3/19.

Uredba (EU) 2024/1991 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2024. o obnovi prirode i izmjeni Uredbe (EU) 2022/869, *OJL*, 2024/1991.

Zakon o prostornom uređenju, *NV* 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19, 67/23.

Zakon o zaštiti prirode, *NV* 80/13, 15/18, 14/19, 127/19, 155/23.

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, *NV* 145/24.

Zaninović, K., Gajić-Čapka, M., Percec Tadić, M., Vučetić, M., Milković, J., Bajić, A., Cindrić, K., Cvitan, L., Katušin, Z., Kaučić, D., Likso, T., Lončar, E., Lončar, Ž., Mihajlović, D., Pandžić, K., Patarčić, M., Srnec, L., Vučetić, V. (2008). *Klimatski atlas Hrvatske (1961-1990, 1971-2000.)*, Zaninović, K. (ur.), Zagreb, Državni hidrometeorološki zavod.

Zimmann, R., O'Brien, H., Hargrave, J., Morrell, M. (2016). *The Circular Economy in the Built Environment*, Arup, London.

PRILOZI

I. Zelene, vodene i druge prirodne površine u Općini Posedarju

Pril. 1. Pregled uređenih zelenih, vodenih i drugih prirodnih površina u Općini Posedarju

R. br.	Tip zelene, vodene ili ozelenjene površine	Površina (m²)	Posjedništvo nad zemljištem	Vegetacijski pokrov	Oprema	Infrastruktura	Mogućnost društveno-rekreativnog korištenja	Potrebe za uređenjem
1	šuma	3.512,8	privatno	šumska vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
2	šuma	14.877,8	OP, privatno	šumska vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
3	prirodni teren u sukcesiji	21.194,9	OP, privatno	grmlje, šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
4	zelene površine uz prometnice	60,0	javno dobro, RH	trava	nema	nema	nema	uređenje
5	šuma	5.259,8	RH	šikarna vegetacija, šumska vegetacija	nema	nema	nema	nema
6	šuma	3.044,8	RH	šikarna vegetacija, šumska vegetacija	nema	nema	nema	nema
7	šuma	7.040,0	privatno, RH	šikarna vegetacija, šumska vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
8	šuma	3.260,6	privatno	šumska vegetacija	nema	nema	nema	nema
9	travnjak	1.873,0	privatno	grmlje, stabla, travnjačka vegetacija	klupa	nema	nema	nema
10	prirodni teren u sukcesiji	3.908,2	OP, privatno	drveće, grmlje, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	nema
11	zelene površine uz prometnice	28,1	privatno	grmlje	nema	nema	nema	nema
12	zelene površine uz prometnice	131,2	OP	grmlje	nema	nema	nema	nema
13	zelene površine uz prometnice	65,6	javno dobro, OP, privatno	grmlje	nema	nema	nema	nema
14	zelene površine uz prometnice	78,4	javno dobro	grmlje	nema	nema	nema	nema
15	travnjak	6.066,5	OP, privatno	stabla	nema	nema	nema	uređenje
16	zelene površine uz prometnice	47,8	OP	trava	nema	makadamske staze, nema	nema	uređenje

R. br.	Tip zelene, vodene ili ozelenjene površine	Površina (m ²)	Posjedništvo nad zemljištem	Vegetacijski pokrov	Oprema	Infrastruktura	Mogućnost društveno-rekreativnog korištenja	Potrebe za uređenjem
17	travnjak	325,8	OP	grmlje, trava	nema	žičana ograda, zidana ograda	nema	uređenje
18	nepoznato	2.533,1	OP, privatno	nepoznato	nepoznato	nepoznato	nepoznato	nepoznato
19	zelene površine uza stambene zgrade	532,4	OP	grmlje, stabla, trava	nema	nepoznato	nema	nepoznato
20	travnjak	330,5	OP, privatno	grmlje, travnjačka vegetacija	nema	kamena ograda, zidana ograda	nema	nema
21	zelene površine uza stambene zgrade	1.543,1	OP	grmlje, trava	nepoznato	nepoznato	nema	potencijalno uređenje
22	travnjak	59,7	OP	trava	nema	zidana ograda	nema	uređenje
23	zelene površine uza stambene zgrade	262,0	OP	cvijeće, grmlje, stabla, trava, živice	nepoznato	metalna ograda, popločene staze, žičana ograda, zidana ograda	nepoznato	nepoznato
24	nepoznato	902,6	OP, privatno, RH	grmlje, stabla, trava	nema	makadamske staze, metalna ograda, žičana ograda	nema	nepoznato
25	travnjak	286,8	OP	trava	nema	kamena ograda	nema	nema
26	površine za sport i rekreaciju	8.243,5	OP	trava	kante za otpad, klupa, kontejneri za otpad, sportsko igralište	zidana ograda	velika	nema
27	zelene površine uza zgrade javne, društvene i gospodarske namjene	3.593,8	druga javna tijela i organizacije, OP	cvijeće, grmlje, stabla, trava	nepoznato	nepoznato	mala	unaprjeđenje
28	travnjak	1.444,6	privatno	travnjačka vegetacija	nema	nema	mala	nema
29	travnjak	839,3	OP	travnjačka vegetacija	nema	nema	mala	potencijalno uređenje
30	travnjak	1.238,1	OP, pomorsko dobro	drvoredi, grmlje, trava	kante za otpad, klupa, skulptura	kamena ograda, metalna ograda, rasvjeta	mala	unaprjeđenje
31	travnjak	482,3	OP, pomorsko dobro	cvijeće, grmlje, stabla, trava	kante za otpad, klupa, skulptura	kamena ograda, rasvjeta	mala	nema
32	travnjak	122,7	OP, pomorsko dobro	drvoredi, trava	kante za otpad, klupa	kamena ograda	mala	nema
33	travnjak	2.433,8	OP, pomorsko dobro	trava	nema	makadamske staze	mala	potencijalno uređenje
34	zelene površine uz prometnice	244,1	javno dobro	travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	uređenje
35	šuma	54.490,6	OP, privatno	šumska vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje

R. br.	Tip zelene, vodene ili ozelenjene površine	Površina (m ²)	Posjedništvo nad zemljištem	Vegetacijski pokrov	Oprema	Infrastruktura	Mogućnost društveno-rekreativnog korištenja	Potrebe za uređenjem
36	zelene površine uz prometnice	25,6	javno dobro, privatno	grmlje, trava	nema	nema	nema	nema
37	zelene površine uz prometnice	109,8	javno dobro, privatno	grmlje, trava	nema	nema	nema	nema
38	šuma	67.703,9	druga javna tijela i organizacije, privatno	šumska vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	nema
39	zelene površine uz prometnice	42,0	druga javna tijela i organizacije, javno dobro, privatno	trava	nema	nema	nema	unaprijeđenje
40	zelene površine uz prometnice	47,1	druga javna tijela i organizacije, javno dobro, privatno	trava	nema	nema	nema	unaprijeđenje
41	prirodni teren u sukcesiji	1.260,0	OP	šikarna vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
42	prirodni teren u sukcesiji	9.678,8	OP, privatno	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
43	travnjak	1.887,7	OP	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	uređenje
44	travnjak	2.707,3	OP	grmlje, stabla, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	uređenje
45	prirodni teren u sukcesiji	965,8	OP, privatno, RH	šikarna vegetacija, trava	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
46	travnjak	159,0	OP, privatno	grmlje, trava	nema	nema	mala	unaprijeđenje
47	zelene površine uz prometnice	32,0	OP	grmlje, stabla, trava	nema	kamena ograda	nema	nema
48	zelene površine uz prometnice	114,5	OP	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	popločene staze	mala	potencijalno uređenje
49	zelene površine uz prometnice	666,2	OP	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	uređenje
50	šuma	11.350,8	druga javna tijela i organizacije, OP, privatno	šumska vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
51	travnjak	1.206,6	RKC	higrofitna vegetacija, stabla, trava, travnjačka vegetacija	nema	kamena ograda, makadamske staze	umjerena	unaprijeđenje
52	morska obala	5.950,7	pomorsko dobro	higrofitna vegetacija, trava	kabine za presvlačenje, kante za otpad	makadamske staze, zidana ograda	umjerena	unaprijeđenje

R. br.	Tip zelene, vodene ili ozelenjene površine	Površina (m ²)	Posjedništvo nad zemljištem	Vegetacijski pokrov	Oprema	Infrastruktura	Mogućnost društveno-rekreativnog korištenja	Potrebe za uređenjem
53	morska obala	1.797,2	pomorsko dobro	drvoredi, nema	kabine za presvlačenje, kante za otpad, tuševi	makadamske staze	velika	unaprijeđenje
54	travnjak	360,3	druga javna tijela i organizacije	grmlje, stabla, trava	skulptura	kamena ograda	nema	nema
55	zelene površine uza zgrade javne, društvene i gospodarske namjene	32,7	druga javna tijela i organizacije, privatno	grmlje, stabla, trava	nema	kamena ograda, popločene staze	mala	nema
56	travnjak	171,5	OP	travnjačka vegetacija	nema	kamena ograda	nema	potencijalno uređenje
57	prirodni teren u sukcesiji	23.566,2	OP, privatno, RH	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	kamena ograda	nema	potencijalno uređenje
58	travnjak	764,9	OP	travnjačka vegetacija	nema	makadamske staze	nema	uređenje
59	zelene površine uza zgrade javne, društvene i gospodarske namjene	340,7	OP	stabla, trava	kante za otpad	makadamske staze	mala	nema
60	travnjak	1.553,2	OP	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	uređenje
61	zelene površine uz prometnice	355,5	OP	travnjačka vegetacija	nema	makadamske staze	nema	nema
62	zelene površine uz prometnice	229,0	OP	travnjačka vegetacija	nema	makadamske staze	nema	nema
63	travnjak	136,4	OP	stabla, trava	nema	makadamske staze	nema	potencijalno uređenje
64	travnjak	123,6	OP	trava	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
65	prirodni teren u sukcesiji	10.283,6	OP, privatno	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	kamena ograda	nema	potencijalno uređenje
66	prirodni teren u sukcesiji	3.187,1	OP	travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	uređenje
67	površine za sport i rekreaciju	2.407,5	OP	travnjačka vegetacija	dječje igralište, klupa, sportsko igralište	makadamske staze, žičana ograda, zidana ograda	umjerena	unaprijeđenje
68	zelene površine uz prometnice	3.054,4	druga javna tijela i organizacije, javno dobro	grmlje, stabla, travnjačka vegetacija	nema	metalna ograda, rasvjeta	nema	unaprijeđenje
69	zelene površine uz prometnice	6.977,1	druga javna tijela i organizacije, javno dobro	grmlje, stabla, travnjačka vegetacija	nema	metalna ograda, rasvjeta	nema	unaprijeđenje
70	zelene površine uz prometnice	2.305,6	druga javna tijela i organizacije, javno dobro	grmlje, stabla, travnjačka vegetacija	nema	metalna ograda, rasvjeta	nema	nema

R. br.	Tip zelene, vodene ili ozelenjene površine	Površina (m ²)	Posjedništvo nad zemljištem	Vegetacijski pokrov	Oprema	Infrastruktura	Mogućnost društveno-rekreativnog korištenja	Potrebe za uređenjem
71	zelene površine uz prometnice	5.191,6	druga javna tijela i organizacije, javno dobro	grmlje, stabla, travnjačka vegetacija	nema	metalna ograda, rasvjeta	nema	nema
72	zelene površine uz prometnice	22.916,8	druga javna tijela i organizacije, javno dobro	cvijeće, grmlje, stabla, travnjačka vegetacija	nema	metalna ograda, rasvjeta	nema	nema
73	zelene površine uz prometnice	265,9	druga javna tijela i organizacije, javno dobro	grmlje, trava	nema	metalna ograda, rasvjeta	nema	nema
74	zelene površine uz prometnice	3.311,9	javno dobro	grmlje, stabla, travnjačka vegetacija	nema	metalna ograda, rasvjeta	nema	nema
75	zelene površine uz prometnice	16.050,7	javno dobro	grmlje, stabla, travnjačka vegetacija	nema	metalna ograda, rasvjeta	nema	nema
76	zelene površine uz prometnice	7.772,3	javno dobro	grmlje, stabla, travnjačka vegetacija	nema	metalna ograda, rasvjeta	nema	nema
77	zelene površine uz prometnice	14.963,3	javno dobro	grmlje, stabla, travnjačka vegetacija	nema	metalna ograda, rasvjeta	nema	nema
78	zelene površine uz prometnice	244,2	javno dobro	grmlje, trava	nema	rasvjeta	nema	nema
79	park	1.801,7	OP, RKC	drveće, grmlje, trava	dječje igralište, kante za otpad, klupa, spomenik	antitraumatska podloga, popločene staze, rasvjeta, žičana ograda, zidana ograda	velika	unaprijeđenje
80	travnjak	693,9	privatno	travnjačka vegetacija	nema	kamena ograda	nema	potencijalno uređenje
81	prirodni teren u sukcesiji	19.420,2	druga javna tijela i organizacije, OP	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	uređenje
82	prirodni teren u sukcesiji	2.859,3	druga javna tijela i organizacije, OP	šikarna vegetacija	nema	nema	nema	uređenje
83	prirodni teren u sukcesiji	2.504,1	javno dobro	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
84	travnjak	117,6	privatno	stabla, travnjačka vegetacija	nepoznato	kamena ograda	mala	unaprijeđenje
85	zelene površine uza zgrade javne, društvene i gospodarske namjene	61,3	OP, RKC	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	kamena ograda	nema	nema
86	travnjak	101,0	privatno	stabla, travnjačka vegetacija	nepoznato	kamena ograda, žičana ograda	mala	unaprijeđenje
87	park	355,7	druga javna tijela i organizacije, javno dobro	grmlje, stabla, travnjačka vegetacija	spomenik	kamena ograda, popločene staze, zidana ograda	mala	unaprijeđenje
88	travnjak	64,7	javno dobro	cvijeće, drveće, grmlje, šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema, zidana ograda	nema	unaprijeđenje

R. br.	Tip zelene, vodene ili ozelenjene površine	Površina (m ²)	Posjedništvo nad zemljištem	Vegetacijski pokrov	Oprema	Infrastruktura	Mogućnost društveno-rekreativnog korištenja	Potrebe za uređenjem
89	trg	199,9	javno dobro	cvijeće, grmlje, stabla, travnjačka vegetacija	klupa	popločene staze	mala	unaprijeđenje
90	trg	135,9	druga javna tijela i organizacije, javno dobro, pomorsko dobro	drvoredi	kante za otpad, klupa	popločene staze, rasvjeta	mala	unaprijeđenje
91	trg	84,5	javno dobro	drvoredi	kante za otpad, klupa	popločene staze	mala	unaprijeđenje
92	prirodni teren u sukcesiji	1.870,0	OP	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
93	zelene površine uza zgrade javne, društvene i gospodarske namjene	702,2	druga javna tijela i organizacije, privatno	cvijeće, drveće, grmlje, stabla, trava	dječje igralište, kante za otpad, klupa	makadamske staze, popločene staze, rasvjeta, zidana ograda	mala	unaprijeđenje
94	prirodni teren u sukcesiji	945,3	privatno	travnjačka vegetacija	nema	makadamske staze	nema	potencijalno uređenje
95	vodotoci, poplavna područja i površinske kopnene vode	2.808,0	OP	barska vegetacija, drveće, šikarna vegetacija, trava, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
96	zelene površine uza zgrade javne, društvene i gospodarske namjene	961,3	RKC	drveće, travnjačka vegetacija	nepoznato	kamena ograda, nepoznato	nema	nepoznato
97	zelene površine uza zgrade javne, društvene i gospodarske namjene	1.654,3	RKC	nepoznato	nepoznato	kamena ograda, nepoznato	nepoznato	potencijalno uređenje
98	zelene površine uz prometnice	192,8	druga javna tijela i organizacije, OP	travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	uređenje
99	zelene površine uz prometnice	793,7	druga javna tijela i organizacije, OP	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
100	prirodni teren u sukcesiji	15.091,8	javno dobro, OP	šikarna vegetacija, šumska vegetacija, travnjačka vegetacija	nepoznato	kamena ograda, nepoznato	nema	potencijalno uređenje
101	prirodni teren u sukcesiji	6.515,1	druga javna tijela i organizacije, privatno	šikarna vegetacija, šumska vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
102	prirodni teren u sukcesiji	4.170,2	druga javna tijela i organizacije	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
103	zelene površine uza zgrade javne, društvene i gospodarske namjene	732,0	druga javna tijela i organizacije, privatno	cvijeće, drveće, grmlje, stabla, trava, travnjačka vegetacija	dječja igrala, klupa	antitraumatska podloga, makadamske staze, popločene staze, zidana ograda	mala	unaprijeđenje
104	prirodni teren u sukcesiji	2.793,6	druga javna tijela i organizacije	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	makadamske staze, nema	nema	potencijalno uređenje
105	površine za sport i rekreaciju	3.895,7	druga javna tijela i organizacije	drveće (obodno), trava	dječja igrala, dječje igralište, kante za otpad, klupa, sportsko igralište	antitraumatska podloga, popločene staze, rasvjeta, žičana ograda	umjerena	unaprijeđenje

R. br.	Tip zelene, vodene ili ozelenjene površine	Površina (m ²)	Posjedništvo nad zemljištem	Vegetacijski pokrov	Oprema	Infrastruktura	Mogućnost društveno-rekreativnog korištenja	Potrebe za uređenjem
106	površine za sport i rekreaciju	3.446,4	druga javna tijela i organizacije	šikarna vegetacija, stabla, travnjačka vegetacija	dječja igrala, klupa, slavine s pitkom vodom, sportsko igralište	makadamske staze, rasvjeta, žičana ograda	mala	unaprijeđenje
107	zelene površine uza zgrade javne, društvene i gospodarske namjene	1.404,5	druga javna tijela i organizacije	cvijeće, grmlje, stabla, trava, živice	kante za otpad, spomenik	kamena ograda, metalna ograda, popločene staze, rasvjeta	mala	unaprijeđenje
108	prirodni teren u sukcesiji	2.667,2	OP	grmlje, stabla, trava, travnjačka vegetacija	dječje igralište, sportsko igralište	nema	mala	unaprijeđenje
109	zelene površine uza zgrade javne, društvene i gospodarske namjene	747,6	RKC	trava	klupa, spomenik	kamena ograda, metalna ograda, popločene staze	nema	potencijalno uređenje
110	prirodni teren u sukcesiji	11.985,2	OP	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	žičana ograda	nema	potencijalno uređenje
111	prirodni teren u sukcesiji	1.511,5	OP	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
112	prirodni teren u sukcesiji	639,3	OP	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
113	prirodni teren u sukcesiji	176,3	OP	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
114	prirodni teren u sukcesiji	6.811,5	OP	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
115	zelene površine uz prometnice	1.777,3	OP	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
116	zelene površine uza zgrade javne, društvene i gospodarske namjene	235,5	OP, privatno	stabla, trava	dječje igralište, kante za otpad	antitraumatska podloga, popločene staze, žičana ograda, zidana ograda	mala	unaprijeđenje
117	morska obala	407,7	pomorsko dobro, privatno	higrofitna vegetacija, nema	kabine za presvlačenje, kante za otpad	nema	umjerena	unaprijeđenje
118	morska obala	510,4	pomorsko dobro, privatno	higrofitna vegetacija, nema	nema	nema	umjerena	unaprijeđenje
119	morska obala	241,6	pomorsko dobro, privatno	higrofitna vegetacija, nepoznato	nema	nema, nepoznato	mala	unaprijeđenje
120	morska obala	695,1	pomorsko dobro, privatno	higrofitna vegetacija	nema, nepoznato	nema, nepoznato	umjerena	unaprijeđenje
121	morska obala	933,6	pomorsko dobro, RH	higrofitna vegetacija	nepoznato	nepoznato	mala	unaprijeđenje
122	morska obala	591,8	pomorsko dobro	drvoredi, nema	nepoznato	nepoznato	umjerena	unaprijeđenje

R. br.	Tip zelene, vodene ili ozelenjene površine	Površina (m ²)	Posjedništvo nad zemljištem	Vegetacijski pokrov	Oprema	Infrastruktura	Mogućnost društveno-rekreativnog korištenja	Potrebe za uređenjem
123	morska obala	1.451,0	pomorsko dobro, privatno	nepoznato	nepoznato	nepoznato	umjerena	unaprijeđenje
124	morska obala	395,5	pomorsko dobro	drvoredi, nepoznato	nepoznato	nepoznato	umjerena	unaprijeđenje
125	morska obala	811,0	OP, pomorsko dobro, privatno	drvoredi, nepoznato	nepoznato	nepoznato	umjerena	unaprijeđenje
126	morska obala	979,6	pomorsko dobro	drvoredi, nepoznato	nepoznato	nepoznato	umjerena	unaprijeđenje
127	morska obala	517,0	pomorsko dobro, privatno	higrofitna vegetacija	nema	makadamske staze, nema	mala	potencijalno uređenje
128	morska obala	451,9	pomorsko dobro, RH	higrofitna vegetacija	nema	makadamske staze, nema	mala	potencijalno uređenje
129	morska obala	406,5	OP, pomorsko dobro	higrofitna vegetacija	nema	makadamske staze, nema	mala	potencijalno uređenje
130	šuma	70.076,2	OP, pomorsko dobro	higrofitna vegetacija, šikarna vegetacija, šumska vegetacija	nepoznato	makadamske staze, nepoznato	mala	potencijalno uređenje
131	prirodni teren u sukcesiji	1.620,6	OP, privatno	šikarna vegetacija, travnjačka vegetacija	klupa, nepoznato	nepoznato, žičana ograda	mala	potencijalno uređenje
132	zelene površine uz prometnice	950,9	javno dobro	grmlje, stabla, trava, živice	nema	nema	nema	nema
133	vodotoci, poplavna područja i površinske kopnene vode	4.433,3	privatno, RH	nema	nema	nema	nepoznato	nepoznato
134	vodotoci, poplavna područja i površinske kopnene vode	52.281,1	javno dobro, privatno, RH	barska vegetacija	nema	nema	nepoznato	potencijalno uređenje
135	vodotoci, poplavna područja i površinske kopnene vode	6.175,1	privatno	nema	nema	nema	mala	nema
136	vodotoci, poplavna područja i površinske kopnene vode	107,0	privatno	barska vegetacija	nema	nema	mala	nema
137	travnjak	253,9	privatno	trava	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
138	zelene površine uz prometnice	491,3	druga javna tijela i organizacije	trava	nema	nema	nema	unaprijeđenje
139	arheološki park	43,5	javno dobro	stabla, trava	spomenik	kamena ograda	nema	unaprijeđenje
140	arheološki park	1.551,7	OP, privatno	travnjačka vegetacija	nema	nema	nema	potencijalno uređenje

R. br.	Tip zelene, vodene ili ozelenjene površine	Površina (m²)	Posjedništvo nad zemljištem	Vegetacijski pokrov	Oprema	Infrastruktura	Mogućnost društveno-rekreativnog korištenja	Potrebe za uređenjem
141	travnjak	151,0	OP	trava	nema	nema	nema	potencijalno uređenje
142	arheološki park	253,7	OP	trava	nema	nema	mala	potencijalno uređenje
143	travnjak	485,1	OP	trava	nema	nema	mala	potencijalno uređenje
144	travnjak	525,1	OP	trava	nema	nema	mala	potencijalno uređenje
145	travnjak	843,7	OP	stabla, trava	nema	nema	mala	potencijalno uređenje
146	brownfield	217,0	privatno	trava	dječje igralište	metalna ograda	mala	unaprjeđenje
147	travnjak	481,7	OP	stabla, trava	klupa, sportsko igralište	nema	mala	unaprjeđenje
148	travnjak	1.289,6	nepoznato	stabla, trava	dječje igralište, sportsko igralište	metalna ograda	umjerena	unaprjeđenje

Legenda: OP – Općina Posedarje, ZŽ – Zadarska županija, RH – Republika Hrvatska

II. Izgrađeni prostori i zgrade koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja u Općini Posedarju

Pril. 2. Indikativni popis izgrađenih prostora i zgrada koji zahtijevaju obnovu i unaprjeđenje korištenja

R.br.	Lokalitet	Tip izgrađenog zemljišta	Vrsta podloge	Površina (m ²)	Posjedništvo nad zemljištem	Stanje lokaliteta	Razvojna perspektiva	Mjerilo (prema Programu KG)	Lokacija
1	bočalište + zgrada	drugo izgrađeno zemljište	nepropusno popločanje	7185,9	javno dobro, OP	djelomično derutno	objekt za obnovu	M	Žuže, Podgradina
2	sportsko igralište na otvorenom	drugo izgrađeno zemljište	nepropusno popločanje	4574	druge javne ustanove i poduzeća, RH	djelomično derutno	objekt za obnovu	L	Grgurice
4	sportsko igralište na otvorenom	drugo izgrađeno zemljište	nepropusno popločanje	2634,8	OP	djelomično derutno	objekt za obnovu	L	Islam Latinski
5	školsko sportsko i dječje igralište na otvorenom	drugo izgrađeno zemljište	nepropusno popločanje	699,8	druge gradske ustanove i poduzeća	djelomično derutno	objekt za obnovu	L	Islam Latinski
6	sportsko igralište na otvorenom	drugo izgrađeno zemljište	nepropusno popločanje, ostalo	4668,1	druge javne ustanove i poduzeća, privatno	djelomično derutno	objekt za obnovu	L	Slivnica
9	zgrada i dvorište	jednoetažna zgrada s ograđenim dvorištem	nepropusno popločanje	310,7	OP	djelomično derutno	objekt za obnovu	M	Obala Ante Damira Klanca
10	zgrada i dvorište	jednoetažna zgrada s ograđenim dvorištem	nepropusno popločanje	387	OP, privatno	derutno	objekt za obnovu	M	Trg velika vrata, Posedarje
11	zgrada	dvoetažna zgrada	nepropusno popločanje	60,3	OP, privatno	derutno i neupotrebljivo	objekt za obnovu	M	Trg velika vrata, Posedarje
12	ruševni kompleks	ruševina zgrade	nije poznato	687,8	privatno	derutno i neupotrebljivo	objekt za obnovu	L	Nikole Tavelića, Posedarje
13	parkiralište	drugo izgrađeno zemljište	nepropusno popločanje	5844,6	OP	djelomično derutno	neoptimalna iskorištenost	L	Obala Ante Damira Klanca
15	zgrada	dvoetažna zgrada	nepropusno popločanje	235,8	javno dobro	derutno i neupotrebljivo	objekt za obnovu	M	Slivnica ulica I, 81, Slivnica
16	školsko sportsko igralište na otvorenom	drugo izgrađeno zemljište	nepropusno popločanje	735,4	druge gradske ustanove i poduzeća	održavano	objekt za obnovu	L	Slivnica ulica I, Slivnica
17	parkiralište	drugo izgrađeno zemljište	nepropusno popločanje	1107,1	druge javne ustanove i poduzeća, OP, privatno	održavano	neoptimalna iskorištenost	L	Ulica sv. Duha, Posedarje
18	zgrada	višeetažna zgrada s ograđenim dvorištem	nepropusno popločanje	202,9	privatno	derutno i neupotrebljivo	objekt za obnovu	M	Ravno, Vinjerac
19	zgrada	gospodarski kompleks	nepropusno popločanje	590	privatno	derutno	objekt za obnovu	M	Ulica Dragana Klanca - Dadele, Posedarje
20	zgrada	višeetažna zgrada	nije poznato	168,4	privatno	derutno i neupotrebljivo	objekt za uklanjanje	M	Grgurice

R.br.	Lokalitet	Tip izgrađenog zemljišta	Vrsta podloge	Površina (m²)	Posjedništvo nad zemljištem	Stanje lokaliteta	Razvojna perspektiva	Mjerilo (prema Programu KG)	Lokacija
21	zgrada	temelji zgrade	nije poznato	148	OP, RH	nedovršeno	objekt za uklanjanje	M	Gospići, Podgradina
22	zgrada	ruševina zgrade	nije poznato	36,7	privatno	derutno i neupotrebljivo	objekt za uklanjanje	M	Ždrilo
23	zgrada	jednoetažna zgrada s ograđenim dvorištem	nije poznato	55,2	privatno	derutno i neupotrebljivo	objekt za uklanjanje	M	Ždrilo
25	sportsko i dječje igralište na otvorenom	drugo izgrađeno zemljište	nepropusno popločanje	1179,4	OP	djelomično derutno	objekt za obnovu	L	Ždrilo
26	ruševni kompleks	ruševina zgrade	nije poznato	284,8	privatno	derutno i neupotrebljivo	objekt za obnovu	L	Ispred crkve, Vinjerac
27	mjesna gusterna (cisterna)	drugo izgrađeno zemljište	nepropusno popločanje	104,9	javno dobro	djelomično derutno	neoptimalna iskorištenost	M	Ispred crkve, Vinjerac
28	mjesna gusterna (cisterna)	drugo izgrađeno zemljište	nepropusno popločanje	1747,8	druge javne ustanove i poduzeća, privatno	djelomično derutno	neoptimalna iskorištenost	M	Vinjerac
32	autobusna stanica	drugo izgrađeno zemljište	nepropusno popločanje	11,3	javno dobro, RH, ZŽ	djelomično derutno	neoptimalna iskorištenost	S	Ždrilo
31	autobusna stanica	drugo izgrađeno zemljište	nepropusno popločanje	11,3	javno dobro, RH, ZŽ	djelomično derutno	neoptimalna iskorištenost	S	Ždrilo
30	autobusna stanica	drugo izgrađeno zemljište	nepropusno popločanje	11,3	javno dobro, RH, ZŽ	djelomično derutno	neoptimalna iskorištenost	S	Ždrilo
33	autobusna stanica	drugo izgrađeno zemljište	nepropusno popločanje	11,3	javno dobro, RH, ZŽ	djelomično derutno	neoptimalna iskorištenost	S	Ždrilo
35	zgrada	jednoetažna zgrada	nepropusno popločanje	150,5	privatno	nedovršeno	nekorišten prostor/zgrada	M	Obala Ante Damira Klanca
6	sportsko igralište na otvorenom	drugo izgrađeno zemljište	nepropusno popločanje, ostalo	4668,1	druge javne ustanove i poduzeća, privatno	djelomično derutno	objekt za obnovu	L	Slivnica
36	kompleks zgrada	kompleks zgrada	nepropusno popločanje	781,8	OP, privatno	derutno i neupotrebljivo	objekt za obnovu	M	stari maslinicki most
37	zgrada	jednoetažna zgrada	nepropusno popločanje	52,6	privatno	derutno i neupotrebljivo	objekt za obnovu	M	zeleni hrast
38	zgrada	drugo izgrađeno zemljište	nepropusno popločanje	258,4	privatno	derutno i neupotrebljivo	objekt za obnovu	M	zeleni hrast

Legenda: OP – Općina Posedarje, RH – Republika Hrvatska, RKC – Rimokatolička crkva

